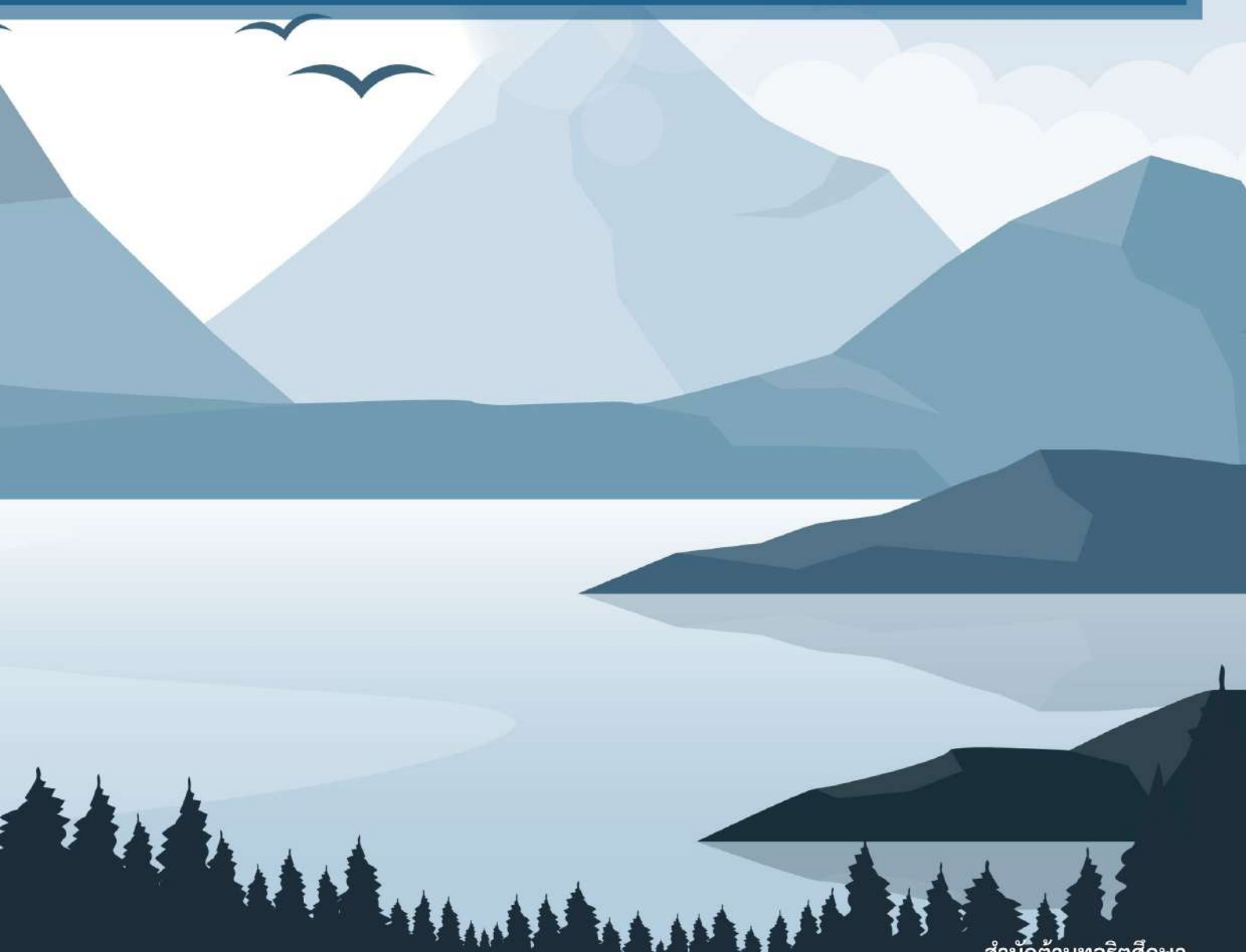

เนื้อหาและสื่อประกอบ หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

สำนักต้านทุจริตศึกษา
สำนักงาน ป.ป.ช.

หลักสูตรด้านทฤษฎิตศศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

คำนำ

การทุจริตในสังคมไทยระหว่างช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา นั้น ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาล ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รูปแบบการทุจริตจากเดิมที่เป็นการทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อน ได้ปรับเปลี่ยนเป็นการทุจริตที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยมีความพยายามแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดยการสร้างความตื่นตัวและการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปรับความคิด สร้างความตระหนักรู้ในทุกภาคส่วนของสังคม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดในหมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและเอกชนโดยจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด” ทั้งวาระการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเด็นปฏิรูปด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ได้กำหนดกลยุทธ์หลัก ในการเร่งสร้างการรับรู้และจิตสำนึกของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริตและมีส่วนร่วมในการต่อต้านทุจริต ด้วยการชี้เบาะแส การสร้างลักษณะนิสัยไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกง และเสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนา การบริหารจัดการภาครัฐ โดยได้กำหนดให้การพัฒนากระบวนการจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการ และการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นส่วนหนึ่งของกรอบแนวทางที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี อีกทั้งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนย่อยที่ ๑) การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ปรับพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการดำเนินการเพื่อให้เจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ดังกล่าวปรากฏขึ้นมาในสังคมไทย ผ่านกลไกทางการศึกษาซึ่งเป็นอีกกลไกหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนคิดของคน ผ่านการเรียนรู้จากชุดหลักสูตรการเรียนรู้ด้านการป้องกัน หรือเรียกว่าหลักสูตร “ต้านทุจริตศึกษา” ที่มีเนื้อหาสอดคล้องและมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และทรัพยากรป่าไม้ ในลักษณะที่เป็นการละเมิด (Abuse) ผลประโยชน์ต่อสาธารณะ เพียงเพื่อเพิ่มประโยชน์ให้กับบุคคลหรือกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

ดังนั้น “การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง” จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นผลประโยชน์ของชาติ และมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศผ่านการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ในทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ไม่ว่าจะเป็นป่าชายเลน แนวชายหาด เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อประเทศ เป็นแหล่งอาหารของมนุษย์ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ ตลอดจนสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอย่างมากมาย ปัจจุบันการพัฒนาประเทศทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ตลอดจนนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล อีกทั้งจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการสร้างโอกาสให้แก่สังคมมนุษย์ได้อยู่ดี กินดี มีฐานะมั่นคง ทำให้เศรษฐกิจและสังคมของประเทศสามารถพัฒนาไปข้างหน้าได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งนั้น เป็นทรัพยากรที่สิ้นเปลือง ถูกใช้แล้วหมดไป บริเวณที่มีการดำเนินการใช้ประโยชน์หากใช้อย่างไม่ระมัดระวัง หรือใช้ในทางที่มิชอบก็

มักจะเสื่อมคุณค่า ดังนั้น การควบคุมการเข้าใช้ประโยชน์ในทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่จะต้องเล็งเห็นถึงการใช้ประโยชน์ว่าต้องตอบสนองประโยชน์สาธารณะมากกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล มีการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตในการเข้าใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยควรมีการสร้างการตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดความหวงแหน นำมาสู่การร่วมกันอนุรักษ์รักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้ประเทศได้รับประโยชน์มากที่สุด จึงนำสู่การสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต หรือหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา เรื่อง การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่มีเนื้อหาสอดคล้องและมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน คือ การใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในลักษณะที่เป็นการละเมิด (Abuse) ต่อผลประโยชน์สาธารณะ เพื่อให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้มีความตระหนักรู้และร่วมพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยประยุกต์ใช้ STRONG Model ในการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร

ในการนี้ เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมอบรมเกิดความหวงแหนในทรัพยากรสำคัญของชาติ ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมได้ มีความละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการสงวน รักษา ฟื้นฟู พัฒนา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

สำนักด้านทุจริตศึกษา

สำนักงาน ป.ป.ช.

กันยายน ๒๕๖๕

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๑
๑.๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๑
๑.๒ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๖
๑.๒.๑ ระบบนิเวศป่าชายหาด	๖
๑.๒.๒ ระบบนิเวศป่าชายเลน	๑๑
๑.๒.๓ ระบบนิเวศปะการัง	๑๓
๑.๒.๔ ระบบนิเวศหญ้าทะเล	๑๕
๑.๒.๕ ระบบนิเวศพื้นที่ปากแม่น้ำ	๑๘
๑.๓ ทรัพยากรสัตว์น้ำ	๑๙
๒. การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน	๒๙
๒.๑ สถานการณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๒๙
๒.๒ สภาพปัญหา สาเหตุและผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๔๔
๒.๓ รูปแบบการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม	๗๑
๒.๔ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน	๗๕
๓. การป้องกันการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม	๘๖
๓.๑ กฎหมายด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๘๖
๓.๑.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘	๘๗
๓.๑.๒ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๘๙
๓.๑.๓ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖	๙๕
๓.๑.๔ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒	๙๖
๓.๑.๕ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๑๐๓
๓.๑.๖ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๑๐๖
๓.๑.๗ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๐๘
๓.๑.๘ พระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๑๒๑
๓.๑.๙ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๒๖
๓.๑.๑๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๒๗

สารบัญ

บทที่	หน้า
๓.๑.๑๑ ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่เกี่ยวข้อง	๑๓๗
๓.๑.๑๒ กฎหมายและข้อตกลงด้านทะเลระหว่างประเทศ	๑๔๓
๓.๑.๑๓ พื้นที่คุ้มครองทางทะเล	๑๔๖
๓.๒ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๑๕๑
๓.๓ ตัวอย่างการกระทำผิดกฎหมายด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๑๕๓
๓.๔ นโยบาย/ยุทธศาสตร์	๑๕๔
๓.๕ หลักนิติรัฐ นิติธรรม ในบริบทของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๑๕๘
๓.๖ หน้าที่ตามกฎหมายและหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง	๑๖๓
๔. การป้องกันการทุจริตอย่างมีส่วนร่วม	๑๖๕
๔.๑ สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบการทุจริตที่มีต่อทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	๑๖๕
๔.๒ การแยแยะระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	๑๖๖
๔.๓ ความเสียหายที่เกิดจากการขัดกันของประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ ส่วนรวม	๑๗๐
๔.๔ ประเภทของความขัดแย้งและการป้องกันความขัดแย้ง	๑๗๑
๔.๕ หลักการสร้างการมีส่วนร่วม	๑๗๔
๔.๖ กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการปกป้องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๑๗๖
๔.๗ มาตรการและแนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตด้านทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง	๑๗๙
๔.๘ ช่องทางการแจ้งเบาะแส ร้องเรียนในการเฝ้าระวังด้านทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	๑๘๑
๔.๙ เทคนิคการถ่ายทอดอย่างมืออาชีพ (หลักการถ่ายทอดความรู้)	๑๘๕
๔.๙.๑ การวิเคราะห์ผู้เรียน	๑๘๕
๔.๙.๒ การสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้	๑๘๖
๔.๙.๓ การคัดเลือกสื่อ	๑๙๒
๔.๙.๔ การประเมินผลการเรียนรู้	๑๙๓
บรรณานุกรม	๒๐๐

สารบัญ

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	
● สื่อการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา	ก - ๑
● STRONG – จิตพอเพียงด้านทุจริต	ข - ๑
● คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ด้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕	ค - ๑
● คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริต ศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕	ค - ๕

บทที่ ๑

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

"ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง" หมายความว่า สิ่งที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติในบริเวณทะเลและชายฝั่ง รวมถึงพืชน้ำชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่ง คลอง คูแพรก ทะเลสาบ และบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ ที่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเลหรืออิทธิพลของน้ำทะเลเข้าถึง เช่น ป่าชายเลน ป่าชายหาด หาด ที่ชายทะเล เกาะ ภูเขาทะเล ปะการัง ดอนหอย ฟันและสัตว์ทะเล หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์แก่ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง เช่น ปะการังเทียม แนวลดแรงคลื่น และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

พื้นที่ทางทะเลของประเทศไทยที่มีกว่า ๒๐๒ ล้านไร่ พื้นที่ป่าชายเลน ๒.๘๖ ล้านไร่ เกาะอีกกว่า ๕๓๓ เกาะ และความยาวชายฝั่งทะเลอีกกว่า ๓,๑๕๑ กิโลเมตร ด้วยขนาดพื้นที่กว้างใหญ่ที่อยู่ในความรับผิดชอบแล้ว ความหลากหลายทางชนิดพันธุ์และระบบนิเวศทางทะเลของประเทศไทยยังมีความสมบูรณ์และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะอีกด้วย โดยเฉพาะแหล่งปะการังธรรมชาติที่มีอยู่กว่า ๑๔๙,๐๒๕ ไร่ อยู่ในสภาพสมบูรณ์ร้อยละ ๗๐ และแหล่งภูเขาทะเลอีกกว่า ๑๕๙,๘๒๙ ไร่ อยู่ในสภาพสมบูรณ์กว่าร้อยละ ๙๐ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พะยูน

เขตทางทะเล	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	พื้นที่ (ไร่)
ประเทศไทย	323,488.32	202,180,218
ฝั่งอ่าวไทย	202,676.20	126,672,638
บ้านน้ำภายใน	54,103.47	33,814,675
ทะเลอาณาเขต	29,344.36	18,340,227
เขตต่อเนื่อง	23,909.18	14,943,239
เขตเศรษฐกิจจำเพาะ	88,193.97	55,121,231
พื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย	7,125.22	4,453,266
ฝั่งทะเลอันดามัน	120,812.12	75,507,580
บ้านน้ำภายใน	7,850.57	4,906,609
ทะเลอาณาเขต	23,723.86	14,827,414
เขตต่อเนื่อง	13,604.04	8,502,526
เขตเศรษฐกิจจำเพาะ	75,633.65	47,271,031

ข้อมูลเพิ่มเติมจาก
คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ความรู้เกี่ยวกับ "อาณาเขตทางทะเล"
https://km.dmcg.go.th/c_54

ที่มา : กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ, 2555

อาณาเขตทางทะเลของไทย

12 ไมล์ทะเล
200 ไมล์ทะเล
400 ไมล์ทะเล

เขตเศรษฐกิจจำเพาะ
ทะเลต่อเนื่อง
ทะเลอาณาเขต

NavyChannel Thailand
ผู้ติดตาม 1.14 แสน คน

SUBSCRIBE

<https://youtu.be/tX2FPwchmZA>
อาณาเขตทางทะเลของไทย1

<https://youtu.be/yUSUR9C7pI4>
อาณาเขตทางทะเลของไทย2

<https://youtu.be/vfQIDnXv7R0>
อาณาเขตทางทะเลของไทย3

ความสำคัญและคุณค่าของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ทะเลไทย ถือเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่ง ทั้งทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ด้วยความอุดมสมบูรณ์นี้เอง ทำให้ทะเลไทยเป็นทั้งแหล่งอาหารที่สำคัญของคนไทยและคนทั่วโลก เพราะมากด้วยคุณภาพและปริมาณ อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามระดับโลก ทำให้เป็นหนึ่งในจุดหมายที่นักท่องเที่ยวทั่วโลก หมายตาจะมาสัมผัสความงดงามของทะเลไทย โดยทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันเป็นที่เลื่องลือในหมู่นักท่องเที่ยวเสมอมา จึงไม่แปลกนักที่ภาพนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากกับทะเลไทยกลายเป็นเรื่องที่คุ้นตา รวมถึงสร้างรายได้ให้ประเทศอย่างมหาศาล นอกจากนี้ ประเทศไทยมีจุดแข็ง โดยเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลก จากสภาพที่ตั้งของประเทศไทยซึ่งมีแผ่นดินติดกับทั้งทะเลอันดามัน ช่องแคบมะละกา และอ่าวไทย ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก จึงเป็นพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ จากการสำรวจพบว่า ใต้ท้องทะเล บริเวณอ่าวไทยมีแหล่งปิโตรเลียมกระจายอยู่ทั่วไปที่สามารถจะนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์และเป็นแหล่งพลังงานของประเทศได้

ประเทศไทยใช้ประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมทางทะเล ดังนี้

๑) ด้านการประมง

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ของภาคประมงปี ๒๕๖๑ มีมูลค่า ๑๐๘,๗๘๙ ล้านบาท เนื่องจากการมีนโยบายสำคัญ ในการแก้ไข ปัญหาการทำประมงทะเลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลบวก ทั้งด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและ การทำประมง แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัจจัยลบที่อาจกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจการประมง อาทิ ราคาน้ำมันตลาดโลกที่มีความผันผวน และปัญหาการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ของประเทศคู่ค้า

การประมงทะเล แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

(๑) การประมงชายฝั่ง (Inshore Fisheries) หรือประมงพื้นบ้าน (Artisanal Fisheries)

การทำประมงด้วยการจับและเลี้ยงสัตว์น้ำในแหล่งน้ำกร่อยและน้ำเค็มตามบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลปากแม่น้ำการประมงเพื่อยังชีพ อาหาร สร้างรายได้ และก่อให้เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น โดยใช้เรือหรือเครื่องมือประมงขนาดเล็ก อาทิ เรือพื้นบ้าน แหหรือเบ็ดแบบง่าย ๆ ปัจจุบันเรือส่วนใหญ่จะติดเครื่องยนต์เข้าไปด้วย รวมถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชายทะเลที่มีน้ำท่วมถึง บริเวณที่ดอนชายน้ำ และป่าชายเลน ตลอดจนย่านน้ำตื้นชายฝั่งเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งปัจจุบันสัตว์น้ำชายฝั่งรายได้ให้แก่ประเทศ เป็นจำนวนมาก โดยจำหน่ายทั้งในรูปของสดและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงอย่างต่อเนื่อง เพื่อทดแทนสัตว์น้ำทะเลที่ได้จากการจับ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความต้องการสูง ชนิดสัตว์น้ำที่เพาะเลี้ยงกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ กุ้งทะเล ปลา น้ำกร่อย และหอยทะเล โดยจังหวัดที่มีการเพาะเลี้ยงชายฝั่งมากที่สุด ๕ อันดับ ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร จันทบุรี สุราษฎร์ธานี และสมุทรสงคราม

(๒) การประมงพาณิชย์ (Commercial Fisheries)

ไม่ใช้การประมงเพื่อยังชีพ แต่เป็นการประมงในเขตทะเลเพื่อแสวงหากำไร ส่วนใหญ่ธุรกิจประมงแบบนี้ จะผูกพันกับเรือประมงที่จับปลาโดยใช้เรือและเครื่องมือประมงขนาดกลางหรือใหญ่ มีอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจับสัตว์น้ำ และจะใช้เวลาทำการประมงหลายวัน อาทิ อวนลาก อวนล้อม เบ็ดราวทะเลลึก หรืออวนลอย โดยทั่วไปเจ้าของเรือจะเป็นผู้ดำเนินการเอง สัตว์น้ำที่ได้จะขายทั้งในท้องถิ่น

หรือตลาดค้าสัตว์น้ำที่อยู่ในภาคกลาง อาทิ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม ประมงพาณิชย์ ประกอบด้วย “ประมงน้ำลึก” (Deep Sea Fisheries) หรือ “ประมงนอกฝั่ง” (Offshore Fisheries) คือ การจับปลาในระยะห่างจากฝั่งแต่ไม่เกินระยะ ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากชายฝั่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในเขตน่านน้ำไทย และ “ประมงสากล” หรือ “ประมงไกลบ้าน” (Distant Water Fisheries) คือ การจับปลาในน่านน้ำอื่น อาทิ เขตทะเลของรัฐชายฝั่งอื่น และมหาสมุทรที่อยู่เป็นระยะทางไกลจากท่าเรือของประเทศนั้น ๆ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า “ประมงนอกน่านน้ำ” (Overseas Fisheries) นอกจากจะจับสัตว์น้ำแล้ว ยังอาจมีการแปรรูปสัตว์น้ำ แบบครบวงจรด้วย เพื่อเตรียมส่งผลผลิตสู่ตลาดหรือส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศผลประโยชน์ของทรัพยากรประมงทะเล (รวมถึงการผลิตสัตว์น้ำและพืชน้ำ) ช่วยเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชน โดยเฉพาะประชากรที่อาศัยในบริเวณชายฝั่งทะเลทั้งด้านอ่าวไทยและอันดามัน ผลผลิตของการประมงทะเล เหล่านี้ มีผลกระทบทางบวกที่มีนัยสำคัญต่อ ความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งแน่นอนว่า เป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งต่อความมั่นคงของประเทศตั้งแต่โบราณกาล เรามีคำพูดง่าย ๆ ว่า “กินข้าวกับปลา” เพราะปลา ให้โปรตีนที่มีคุณภาพสูง ย่อยง่าย มีไขมันอิ่มตัวที่ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต มีเกลือแร่และสารต่อต้านอนุมูลอิสระ อาทิ ไอโอดีน โอเมก้า ๓, ๖ และ ๙ ถึงแม้ว่าคุณภาพอาจจะด้อยกว่าปลาในเขตอบอุ่นและเขตนาน

๒) ด้านการขนส่งและพาณิชย์นาวี

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับพาณิชย์นาวี ไว้ในมาตรา ๔ ดังนี้

(๑) การพาณิชย์นาวี

หมายความว่า “การขนส่งทางทะเล การประกันภัยทางทะเล การเดินเรือ กิจการอยู่เรือ และกิจการท่าเรือ และหมายความรวมถึงกิจการอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือเป็นส่วนประกอบกับ กิจการดังกล่าวตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กิจการพาณิชย์นาวี เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมมากมาย ทั้งที่เกิดขึ้นในทะเลและบนฝั่ง

(๒) การขนส่งทางทะเล

หมายความว่า “การขนส่งของหรือคนโดยสาร โดยเรือจากประเทศไทยไปยังต่างประเทศ หรือจากต่างประเทศมายังประเทศไทย หรือจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนอกราชอาณาจักร และให้หมายความรวมถึง การขนส่งของหรือคนโดยสารทางทะเลชายฝั่งในราชอาณาจักร โดยเรือที่มีขนาดตั้งแต่ ๒๕๐ ตัน กรอสตันไปด้วย” ซึ่งการขนส่งทางทะเลประกอบด้วย

๓) ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการทางทะเล

ด้วยความอุดมสมบูรณ์และความสวยงามของทะเลไทยและพื้นที่บริเวณชายฝั่ง ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของชายฝั่งทะเล ทั้งด้านอ่าวไทยในทะเลจีนใต้ และชายฝั่งทะเลอันดามันในมหาสมุทรอินเดีย โดยถูกนำมาพัฒนาทางการท่องเที่ยวของไทยได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติได้เป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราภายในประเทศ และสร้างอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผู้เยี่ยมชมใน ๒๓ จังหวัด ชายฝั่งทะเล ประมาณ ๑๕๓ ล้านคน นำรายได้เข้าประเทศ ๑.๘๓ ล้านล้านบาท จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ชาวต่างชาตินิยม เช่น หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และหาดพัทยา จังหวัดชลบุรี เป็นต้น โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญ ได้แก่

(๑) กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง

เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงไปสัมผัสกับโลกใต้ทะเล ที่มีความสวยงามตระการตา จุดดำน้ำมีหลายแห่งในทะเลแถบภาคตะวันออก เป็นศูนย์รวมคนรักธรรมชาติทางทะเล สามารถพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ทั้งทะเล และสนุกเพลิดเพลินกับกิจกรรมดำน้ำ พบฝูงปลามากมาย หลากหลายชนิดใต้ท้องทะเลสีคราม น้ำทะเลใส ที่อุดมสมบูรณ์

แหล่งดำน้ำของประเทศไทยกระจายออกไปทั้ง ๒ ฝั่งทะเล โดยฝั่งอ่าวไทย ได้รับอิทธิพล ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศจีน ทำให้มีฤดูการท่องเที่ยวตั้งแต่ ปลายเดือนเมษายนถึงเดือน พฤศจิกายน และฝั่งอันดามันได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย ทำให้มีฤดูการท่องเที่ยว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนเมษายน ดังนั้นเมื่อรวมทะเลไทยทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกัน จึงกล่าวได้ว่า ทะเล ของประเทศไทยสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยผลัดกันฝั่งละ ๖ เดือน

(๒) กิจกรรมการแข่งขันกีฬาทางทะเล

ประเทศไทยมีการจัดการแข่งขันกีฬาทางทะเลที่หลากหลายทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ซึ่งมีการแข่งขันทะเลทั้งด้านอ่าวไทยและด้านอันดามัน อาทิ

๑. การแข่งขันตกปลา

ประเทศไทยเป็นจุดหมายหนึ่งซึ่งได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยว ผู้ชื่นชอบการตกปลานักท่องเที่ยวเหล่านี้มีทั้งกลุ่มที่ตกปลาเป็นสันทนาการและมาเพื่อร่วมการแข่งขันตกปลาแบบจริงจัง ทั้งนี้ก็เพราะทะเลไทยเต็มไปด้วยปลาหลายชนิดที่อยู่ในทำเนียบของสมาคมนักตกปลานานาชาติ เช่น ปลาเก๋า ปลาช่อนทะเล ปลาโฉมงาม ปลาสาก เป็นต้น แม้ว่าการตกปลาจะไม่เคยถูกจัดให้แข่งขันในโอลิมปิกและเอเชียนเกมส์ แต่เราก็ได้พบเห็นการแข่งขันตกปลาอยู่ทั่วไปตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับนานาชาติ

๒. การเล่นเรือใบ - เรือยอชท์

จังหวัดภูเก็ต เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในทะเลอันดามัน มีกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเลหลากหลาย หนึ่งในกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากทั้งชาวไทยและต่างประเทศ คือ การเล่นเรือใบ และท่องเที่ยวทางทะเลด้วยเรือยอชท์ เพื่อชมความงามของท้องทะเลไทยและเกาะแก่งต่าง ๆ รอบเกาะภูเก็ต และบริเวณจังหวัดพังงา มีการจัด การแข่งขันที่มีชื่อเสียงระดับโลกหลายรายการ อาทิ การแข่งขันเรือใบนานาชาติชิงถ้วยพระราชทาน หรือ ภูเก็ต คิง คัพ รีกัตตา ที่มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันจากหลายประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ ยังสามารถท่องเที่ยวเมืองพัทยา โดยการนั่งเรือยอชท์ชมความงามของท้องทะเลได้อีกด้วย

๓. การแข่งขันเจ็ตสกี

ประเทศไทยมีการจัดการแข่งขันเจ็ตสกีเป็นประจำทุกปี ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี อาทิ การแข่งขันเจ็ตสกีโปรทัวร์ ชิงแชมป์ประเทศไทย และการแข่งขันเจ็ตสกีเวิลด์คัพ ซึ่งในปี ๒๕๖๐ นักกีฬาเจ็ตสกีของไทย สามารถคว้ารางวัลแชมป์โลกได้ถึง ๗ คน

๔. การแข่งขันเรือเร็ว

สมาคมกีฬาเรือเร็วแห่งประเทศไทย ร่วมกับภาคเอกชนจัดการแข่งขันเรือเร็วครั้งแรก ในรายการ “World Formula๑ Powerboat Thailand Grand Prix ๑๙๙๒” ณ ฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในสนามการแข่งขันเก็บคะแนนชิงแชมป์โลก ภายใต้การควบคุมของสหพันธ์เรือเร็วนานาชาติ

(๓) กิจกรรมพักผ่อนและการชมทิวทัศน์ชายหาด

ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ และสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น หาดทราย ออสมิทรายละเอียด หรือทรายหยาบ สีเม็ดทรายที่ต่างกันไป โดยประเทศไทยมีชายหาดสวยงาม มีชื่อเสียง

เป็นสถานที่พักผ่อนและชมทิวทัศน์ชายหาดของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในหลายจังหวัด อาทิ ประจวบคีรีขันธ์ ตราด กระบี่ ภูเก็ต และพังงา

(๔) กิจกรรมทางทะเลอื่น ๆ

เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยม สามารถพบได้ทั้งทะเลอันดามัน และฝั่งอ่าวไทย อาทิ บานาน่าโบ๊ท พาราเซลลิ่ง ฟลายบอร์ด และสวนน้ำ นันทนาการ นราธิวาส ยะลา สงขลา ปัตตานี สตูล กระบี่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี

๔) ด้านพลังงาน

แหล่งปิโตรเลียม ปิโตรเลียมเป็นสารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่เกิดจากซากสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ที่สะสมทับถมปนอยู่กับตะกอนดินทั้งบนบกและในทะเล โดยจะถูกแบคทีเรียและเชื้อราเปลี่ยนแปลงเป็นอินทรีย์วัตถุ เมื่อเวลาผ่านไปบริเวณดังกล่าวจะค่อย ๆ หลุดตัวหรือจมลงภายใต้ผิวโลกลึกมากขึ้น และจากแรงกดที่เพิ่มมากขึ้นจากน้ำหนักของชั้นตะกอนที่ทับถมอยู่ด้านบน ตลอดจนอุณหภูมิที่สูงขึ้นมีผลทำให้อินทรีย์วัตถุแปรสภาพและสลายตัวเป็นสารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่เรียกว่า ปิโตรเลียม ซึ่งปิโตรเลียมแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ

๑. น้ำมันดิบ (Crude Oil)

ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำมันดิบ อาทิ ก๊าซปิโตรเลียมเหลวหรือก๊าซหุงต้ม น้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ (เบนซินและดีเซล) น้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องบิน น้ำมันก๊าด น้ำมันเตา และยางมะตอย

๒. ก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas)

ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ที่ได้จากก๊าซธรรมชาติ อาทิ ก๊าซสำหรับรถยนต์ (NGV และ LPG) เชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า อุตสาหกรรมถนอมอาหาร และอุตสาหกรรมน้ำอัดลมและเบียร์

๓. ก๊าซธรรมชาติเหลว (Condensate)

ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ที่ได้จากก๊าซธรรมชาติเหลว อาทิ เชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า เชื้อเพลิงสำหรับยานยนต์ (NGV) และเชื้อเพลิงในโรงงานอุตสาหกรรม

ประเทศไทยเริ่มการเจาะสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในบริเวณอ่าวไทยครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแหล่งปิโตรเลียมแห่งแรกของอ่าวไทย คือ แหล่งเอราวัณ ทั้งนี้ การจัดหาปิโตรเลียม ของประเทศไทยในปี ๒๕๕๙ โดยข้อมูลจากกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ มีการจัดหาจากแหล่งภายในประเทศ รวมทั้งสิ้น ๐.๘๗๙ ล้านบาร์เรล เทียบเท่าน้ำมันดิบต่อวัน เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๐.๕ แบ่งเป็น การจัดหาในรูปแบบน้ำมันดิบ ร้อยละ ๑๙ (๑๖๓,๖๘๐ บาร์เรลต่อวัน) ก๊าซธรรมชาติเหลว ร้อยละ ๑๑ (๙๗,๑๘๕ บาร์เรลต่อวัน) และก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ ๗๐ (๓,๕๔๔ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน) โดยรวมคิดเป็น ร้อยละ ๔๓ ของการจัดหาปิโตรเลียมทั้งหมด ส่วนที่เหลือ ร้อยละ ๕๗ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

๕. ด้านอื่น ๆ

๕.๑ อุตสาหกรรมการต่อเรือ และซ่อมเรือ

ประเทศไทยพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศเป็นหลัก โดยร้อยละ ๙๐ ของปริมาณการค้าระหว่างประเทศ อาศัยการขนส่งทางน้ำ เนื่องจากสามารถบรรทุกสินค้าได้ในปริมาณมาก และมีต้นทุนการขนส่งที่ราคาถูกกว่าการขนส่งด้านอื่น ๆ ดังนั้น อุตสาหกรรมต่อเรือและซ่อมเรือ จึงเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยสนับสนุนกิจการเดินเรือขนส่งและกิจการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทุกประเทศ

ทั่วโลกยอมรับว่าอุตสาหกรรมต่อเรือและซ่อมเรือนั้นเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการป้องกันประเทศ (Defense Related Industry) เพราะจะทำให้การสนับสนุนประเทศด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจในยามสงครามด้วย ซึ่งหากอุตสาหกรรมนี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การขนส่งสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกไม่จำเป็นต้องพึ่งพากองเรือของประเทศอื่น และยังสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้อีกด้วย

๕.๒ การผลิตน้ำจืดจากทะเล

โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตน้ำประปาจากน้ำทะเลระบบรีเวอร์สออสโมซิส (Reverse Osmosis: RO) ที่ใช้แรงดันสูงดันน้ำทะเลผ่านเยื่อกรองที่มีรูขนาดเล็กเพื่อกรองแร่ธาตุเกลือ และ สารตกตะกอนต่าง ๆ ออกจากน้ำทะเล ทำให้น้ำจืดออกมาและพร้อมป้อนเข้าสู่ระบบจ่ายน้ำประปา ส่วนเกลือที่ได้นั้นนำกลับไปทิ้งในทะเล เทคโนโลยีนี้จะใช้กับพื้นที่ที่มีสภาพเป็นเกาะ ที่ไม่มีแหล่งน้ำจืดสำหรับอุปโภคและบริโภค เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการน้ำร่วมระหว่างน้ำจืดจากธรรมชาติและน้ำจืดที่สกัดจากน้ำทะเล ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำเทคโนโลยีนี้ มาใช้ในพื้นที่เกาะสีชัง เกาะสมุย และเกาะลันตา

๕.๓ การทำนาเกลือ

การทำเกลือทะเลต้องใช้น้ำทะเลเป็นวัตถุดิบ โดยการนำน้ำทะเลขึ้นมาตากแดดให้น้ำระเหยไปเหลือแต่ผลึกเกลือตกอยู่ (Solar Evaporation System) เกลือประเภทนี้มีการผลิตและการใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณ และถือเป็นอาชีพเก่าแก่อาชีพหนึ่งของโลกและของคนไทย โดยได้มีการกำหนดเป็นสินค้าเกษตรกรรมขึ้นต้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๙

๑.๒ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง (Marine and Coastal Ecosystem) หมายถึง ประชาคมของสิ่งมีชีวิตทั้งพืช สัตว์ และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่อาศัยอยู่ในผืนน้ำ (Pelagic Organism) ซึ่งประกอบด้วย พวกที่ใช้ชีวิตล่องลอย เรียกว่า แพลงก์ตอน (Plankton) และพวกที่ว่ายน้ำเป็นอิสระ เรียกว่า เนคตอน (Nekton) และที่อาศัยอยู่ตามพื้นทะเล (Benthic Organism) ซึ่งประกอบด้วยพวกที่ใช้ชีวิตคืบคลานหรือเกาะอยู่บนพื้นทะเล เรียกว่า เอพิฟาวนา (Epifauna) และพวกที่ฝังตัวอยู่ในพื้นทะเล เรียกว่า อินฟาวนา (Infauna) สิ่งมีชีวิตเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตด้วยกันและกันกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงการไหลของพลังงานและสารอาหารในระบบนิเวศ

ระบบนิเวศทะเลและชายฝั่ง ในประเทศไทยสามารถจำแนกเป็นระบบนิเวศย่อยที่สำคัญ ได้แก่

๑.๒.๑ ระบบนิเวศป่าชายหาด

ส่วนใหญ่เราจะได้ยินแต่คำว่า ป่าชายเลน แต่ยังมีพื้นที่อีกแบบหนึ่ง เรียกว่า ป่าชายหาดด้วย ป่าชายหาด หมายถึงผืนป่าที่เป็นรอยต่อระหว่างแผ่นดินกับทะเล จะเรียกว่าเป็นแนวตะเข็บของป่าและทะเลก็ได้

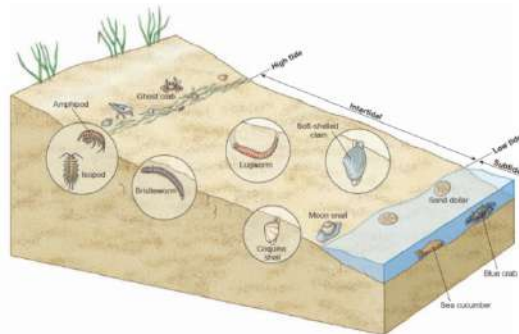
ชายหาด คือ บริเวณพื้นที่ระหว่างขอบฝั่งกับแนวน้ำลงเต็มที่ (หรืออาจกล่าว คือ พื้นที่ระหว่างน้ำทะเลที่ลงต่ำสุดขึ้นมาจนถึงระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุด) มีลักษณะเป็นแถบยาวไปตามริมฝั่ง เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของคลื่น และกระแสน้ำในทะเลหรือทะเลสาบหรือแม่น้ำ เนื่องจากหาดแต่ละหาดตามประเภทของวัตถุที่พบบนหาดนั้น ๆ คือ หาดทราย หาดหินหรือหาดกรวด และหาดโคลน

๑) ระบบนิเวศหาดทราย

หาดทราย หมายถึงพื้นที่ระหว่างขอบฝั่งกับแนวน้ำลงต่ำสุด พื้นที่นี้โดยทั่วไปเรียกว่า ฝั่งทะเลหรือชายทะเล มีลักษณะเป็นพื้นราบเรียบไม่มีแหล่งหลบซ่อนกำบังตัวและจัดเป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของคลื่นลมที่รุนแรงมากบริเวณหนึ่ง ขนาดเม็ดทรายและความลาดชันของชายหาดมีความแตกต่างกันตามสถานที่ขึ้นอยู่กับลักษณะทางภูมิศาสตร์และฤดูกาล

หาดทรายเกิดจากการผุพังสีกกร่อนตามธรรมชาติของหินโดยเฉพาะหินทรายและหินแกรนิตจนกลายเป็นทรายและดินถูกพัดพาลงสู่ทะเล ตะกอนดินทรายจะถูกแยกจากกันโดยเกลียวคลื่น ส่วนที่เป็นดินจะตกทับถมเป็นโคลนตมอยู่บริเวณใกล้ปากแม่น้ำและงอกเป็นผืนแผ่นดิน ส่วนที่เป็นทรายซึ่งหนักและทนทานต่อการผุพังกร่อนกว่าจะจมลงและสะสมเป็นพื้นทรายใต้ท้องทะเลโดยมีบางส่วนถูกพัดพาเข้าสู่ฝั่งสะสมจนเป็นแนวหาดทรายยาวตามชายฝั่ง

หาดทรายโดยทั่วไปจะพบขนาดของเม็ดทรายที่แตกต่างกัน บริเวณส่วนบนของหาดจะประกอบด้วยทรายหยาบ ขณะที่ส่วนล่างของหาดจะพบทรายละเอียดหรือโคลนหาดทราย มีลักษณะของพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยมีปัจจัยหลักที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบของหาดทราย คือ น้ำขึ้นน้ำลง แนวของน้ำขึ้นน้ำลงจะเป็นตัวแบ่งความแตกต่างของลักษณะพื้นที่ ซึ่งจะแบ่งเป็น เขตเหนือแนวระดับน้ำขึ้นสูงสุด (Supratidal zone) เขตน้ำขึ้น-น้ำลง (Intertidal zone) และเขตต่ำกว่าแนวระดับน้ำลงต่ำสุด (Subtidal zone) สิ่งมีชีวิตที่อาศัยในบริเวณต่างๆ ของหาดทราย ก็จะมี ความแตกต่างกัน เช่น สัตว์ที่ต้องอาศัยในบริเวณเขตน้ำขึ้น-น้ำลง ต้องปรับตัวให้สามารถทนทานความร้อนจากแสงอาทิตย์ได้ ในช่วงเวลาที่น้ำลง พวกที่อยู่เหนือเขตน้ำขึ้นสูงสุดก็ต้องสามารถเคลื่อนที่ได้เพื่อหลบแสงอาทิตย์ หรือขุดรูเพื่อหนีจากผู้ล่า

การแบ่งโซนระบบนิเวศหาดทราย

ที่มา : Castro and Huber, ๒๐๐๘

การแบ่งโซนระบบนิเวศหาดทราย

เขตเหนือแนวระดับน้ำขึ้นสูงสุด (Supratidal zone) เป็นพื้นที่ที่อยู่เหนือจากระดับน้ำเมื่อน้ำขึ้นสูงสุด อยู่ทางด้านในต่อเนื่องกับแผ่นดินบริเวณนี้จะได้รับผลกระทบจากไอเค็มของทะเล แต่จะไม่มีช่วงที่จมน้ำ

เขตน้ำขึ้น-น้ำลง (Intertidal zone) เป็นบริเวณที่อยู่ระหว่างช่วงน้ำขึ้นสูงสุดและน้ำลงต่ำสุด เมื่อน้ำลงบริเวณนี้จะเปิดสู่อากาศเมื่อน้ำขึ้นจะจมอยู่ใต้น้ำ บริเวณนี้จึงเป็นบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สิ่งมีชีวิตที่อาศัยบริเวณนี้จึงต้องมีการปรับตัวอย่างมาก เช่น การฝังตัวใต้พื้นทรายหรือสร้างท่อ มีเปลือกแข็งเพื่อป้องกันการเสียดสีจากทรายที่เกิดจากการที่คลื่นซัดเข้าออกจากฝั่ง และในช่วงที่น้ำลด

ร่างกายจะแห้ง จึงต้องมีเหงื่อที่มีความชุ่มชื้นตลอดเวลาทั้งนี้เกิดจากอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นจากแสงแดดที่ส่องในช่วงเวลากลางวัน

เขตต่ำกว่าแนวระดับน้ำลงต่ำสุด (Subtidal zone) เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกสุดของแนวหาดทราย และในช่วงที่น้ำลงต่ำสุดส่วนนี้จะจมอยู่ใต้ระดับน้ำ หรืออาจจะโผล่พ้นน้ำได้บ้างบางส่วน ตะกอนส่วนมากเป็นทรายละเอียดปนดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายแป้ง เนื่องจากได้รับอิทธิพลของคลื่นจากทะเลด้านนอก ดังนั้นจึงทำให้สัตว์ที่อาศัยอยู่ตามหาดทรายบริเวณนี้มีความสามารถพิเศษในการฝังตัว เช่น ปูหนุมาน มีขาที่แบนเป็นใบพาย ช่วยในการว่ายน้ำและพวยทรายฝังตัวเอง ไส้เดือนทะเล มีการสร้างหินปูน หรือพวกที่มีลำตัวอ่อนนุ่มจะมีวิวัฒนาการช่วยในการขุดรู หอยเสียบจะมีเท้าขนาดใหญ่ช่วยในการฝังตัว หอยตลับจะมีเปลือกหอยหนาแข็งแรง และจะยื่นท่อน้ำเข้าน้ำออกเหนือพื้นทรายในช่วงเวลาน้ำขึ้นน้ำลง

ที่มา : สถานีวิจัยเพื่อการพัฒนาชายฝั่งอันดามัน

๒) ระบบนิเวศหาดหิน

“หาดหินเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งทะเลที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นดินกับทะเล และอยู่ในเขตน้ำขึ้นน้ำลงเป็นบริเวณที่มีอิทธิพลของคลื่น ลม กระแสน้ำขึ้นน้ำลง” มีลักษณะชายหาดที่ประกอบไปด้วยหินต่างๆ ในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลง โดยมักจะพบหาดหินตามเกาะต่างๆ หรือตามชายฝั่งทะเลที่เชื่อมติดต่อกับภูเขา จากการผุพังหรือการกัดเซาะของน้ำทะเล ทำให้เกิดซอกเล็กซอกน้อยอยู่มากมาย ทำให้หาดหินค่อนข้างที่จะพบสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่มากมาย รวมทั้งยังเป็นแหล่งหลบภัยของสัตว์น้ำวัยอ่อนได้เป็นอย่างดี

ที่มา : สถานีวิจัยเพื่อการพัฒนาชายฝั่งอันดามัน

เนื่องจากความหลากหลายของลักษณะแหล่งที่อยู่อาศัย ทำให้หาดหินเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังและสาหร่ายทะเล ในบริเวณหาดเปิดที่ได้รับอิทธิพลจากคลื่นลมแรง ประชาคมหาดหินจะถูกควบคุมโดยความแรงของคลื่น ส่วนบริเวณชายฝั่งกำบัง ปัจจัยอื่นจะมีอิทธิพลมากกว่า เช่น การล่าเหยื่อ (Predation) และการแข่งขันแย่งชิงพื้นที่ (Space competition) ทั้งภายในและระหว่างกลุ่ม ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่สำคัญที่ควบคุมการแพร่กระจายของสัตว์และพืชบริเวณหาดหิน ได้แก่ ความลาดเอียงของหาด ระดับน้ำขึ้นน้ำลง ความเค็ม ความขุ่นใสของน้ำ

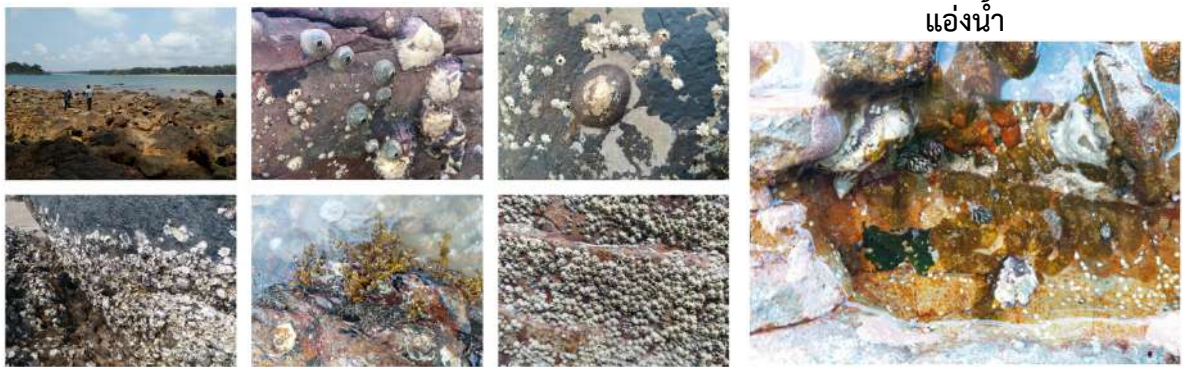
ผลจากปัจจัยเหล่านี้ที่เกิดรวมกันทำให้เกิดรูปแบบหนึ่งที่ชัดเจน คือการแบ่งขอบเขตการแพร่กระจาย (Zonation) ของพืชและสัตว์บนหาดหิน การแพร่กระจายของสิ่งมีชีวิตบริเวณหาดหินที่พบโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็นเขตหลักได้ ๓ เขต ดังนี้

เขตเหนือแนวระดับน้ำขึ้นสูงสุด (Supratidal zone) เป็นเขตตอนบนสุดของหาดที่สังเกตได้จากรอยของแนวน้ำขึ้นสูงสุดและแถบดำบนก้อนหินของไลเคน สัตว์ที่พบเป็นสัตว์กลุ่มหอยฝาเดียว แมลงสาบทะเล เพรียงบางสกุลที่สามารถทนทานต่อการตากแห้งได้ดี

เขตน้ำขึ้น-น้ำลง (Intertidal zone) เป็นบริเวณส่วนที่กว้างที่สุดตอนกลางของหาดได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้นน้ำลงทำให้เกิดการผันแปรอย่างมาก สัตว์ที่แพร่กระจายบริเวณนี้ ได้แก่ เพรียงหิน หอยสองฝา เช่น หอยนางรม หอยแมลงภู่ นอกนั้นจะมีกลุ่มปู หอยหมวกเจ็ก หอยขี้กา เกาะอยู่ตามก้อนหิน

เขตต่ำกว่าแนวระดับน้ำลงต่ำสุด (Subtidal zone) เป็นบริเวณที่อยู่ตอนล่างของหาดซึ่งมีน้ำท่วมถึงตลอดเวลา เป็นบริเวณที่มีสาหร่ายชุกชุม ได้แก่ สาหร่ายสีน้ำตาล สาหร่ายเห็ดหูหนู สาหร่ายใบ

แอ่งน้ำขึ้นน้ำลงหรือแอ่งน้ำซัง (Tidepool) มีลักษณะเป็นรูโพรง แอ่งหรือหลืบบนก้อนหิน โขดหิน อยู่ในบริเวณเขตน้ำขึ้น-น้ำลงที่ยังมีน้ำเหลือซังอยู่ในช่วงขณะน้ำลง แอ่งน้ำขึ้นน้ำลงเป็นที่อาศัยของสัตว์ขนาดเล็กที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งเนื่องจากมีความหลากหลายของสัตว์และพืชทะเล อย่างไรก็ตามนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของแอ่งน้ำขึ้นน้ำลงนั้นๆ ด้วย สิ่งมีชีวิตจะต้องปรับตัวอย่างมากจนสามารถดำรงชีวิตอยู่บริเวณนี้ได้ เพราะเป็นบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมมากโดยเฉพาะตอนกลางวัน และเป็นวันที่น้ำลงตอนกลางวันน้ำในแอ่งจะมีความเค็มสูงเนื่องจากการระเหยของน้ำ และมีอุณหภูมิสูง ขณะที่ฤดูมรสุมแอ่งน้ำขึ้นน้ำลงจะมีความเค็มต่ำเนื่องจากฝนตกหนัก ปัจจัยสิ่งแวดล้อมอีกประการที่มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าบริเวณอื่นคือ ความเป็นกรดด่าง (pH)

ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาชายฝั่งอันดามัน

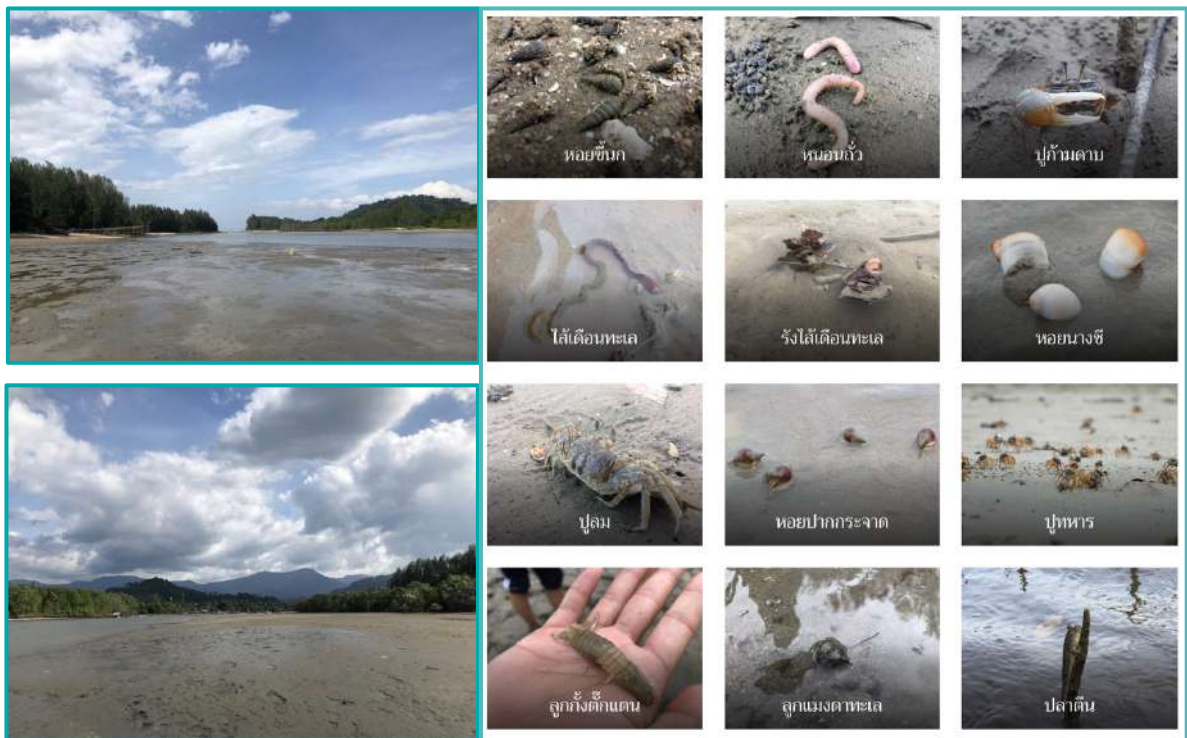

๓) ระบบนิเวศหาดโคลน

หาดโคลน หรือหาดเลนเป็นบริเวณที่มีขนาดดินตะกอนเล็กมากเนื่องจากคลื่นไม่รุนแรง ทำให้ดินตะกอนขนาดเล็กมากๆ ตกตะกอนเป็นโคลนทับถมกัน โดยมักพบบริเวณปากแม่น้ำ อ่าวที่มีกำแพงอ่าวปิด และทะเลสาบ

เป็นหาดที่มีความชันน้อยหรือค่อนข้างราบกว่าหาดทราย เนื่องจากมีขนาดดินตะกอนที่เล็กมากรวมกับลักษณะของหาดที่มีความชันน้อยทำให้น้ำในดินไหลไปสู่บริเวณอื่นได้ยากและถูกกักเก็บไว้ในดิน

บริเวณนี้มีสารอินทรีย์สูง และมีแบคทีเรียอาศัยอยู่มากทำให้ปริมาณออกซิเจนในดินลดลงทำให้ดินบริเวณนี้มีออกซิเจนน้อยออกซิเจน อีกทั้งการที่หาดโคลนมีปริมาณสารอินทรีย์สูงทำให้มีสิ่งมีชีวิตมาอาศัยค่อนข้างมากทั้งแบบชั่วคราวและถาวร เนื่องจากเป็นแหล่งอาหาร โดยสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ต้องปรับตัวโดยการฝังตัวลงไปใโคลนหรือสร้างท่อและอยู่ในที่นั้นและปรับตัวทางสรีรวิทยาต่อสภาพการขาดออกซิเจนโดยมีตัวจับออกซิเจนเพิ่มขึ้นเช่น ฮีโมโกลบิน พบในกลุ่มหอยแครง หอยกระเจก หรือหอยกะทิเนื่องจากหอยพวกนี้จะกินแพลงก์ตอนและอินทรีย์สาร

หาดโคลน ปากคลองกำพวน อ.สุขสำราญ จ.ระนอง

ที่มา : สถานีวิจัยเพื่อการพัฒนาชายฝั่งอันดามัน

ป่าชายหาดนั้นอาจมีความใกล้เคียงกับป่าชายเลนเป็นอย่างมาก เพียงแต่ป่าชายเลนจะเป็นป่าในเขตที่น้ำทะเลท่วมถึงในช่วงน้ำขึ้นสูง แต่ป่าชายหาดจะเป็นแนวกำแพงที่ลึกเข้ามาในผืนแผ่นดินอีกชั้นหนึ่งในส่วนของพืชพันธุ์และชีวิตสัตว์ที่อาศัยอยู่ก็อาจจะมีบางชนิดที่ดำรงอยู่ได้ทั้งในป่าชายเลนและป่าชายหาด

สำหรับระบบนิเวศป่าชายหาดจะเป็นระบบนิเวศที่เกิดขึ้นเป็นพื้นที่ป่าแนวรอยต่อจากชายหาดที่ระดับน้ำทะเลท่วมถึง ขึ้นลิ้นมาบนผืนแผ่นดินเป็นแนวเขตแนวป้องกันลมและป้องกันคลื่นทะเลในฤดูมรสุม รากของพืชในบริเวณแนวป่าชายฝั่ง เป็นตัวช่วยป้องกันการพังทลายของแผ่นดินตามแนวชายฝั่ง และขณะเดียวกันก็ยังเป็นตัวกรองสารพิษจากแผ่นดินไม่ให้ไหลลงทะเลโดยตรง พืชพันธุ์ไม้ในบริเวณป่าชายหาดเป็นพืชที่สามารถปรับตัวรับแรงลม ทนความกร่อยเค็มของไอทะเล ทนต่อสภาพความแห้งแล้ง และต้องการน้ำจืดไปเลี้ยงลำต้นน้อย อาทิ สนทะเล เตยทะเล จิกทะเล สัตว์ที่อาศัยมีสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งู ตะกวด นกที่อาศัยทำรังอยู่บนต้นไม้ เช่น เหยี่ยวทะเล ลิงแสม อาศัยอยู่ทั้งบนพื้นดิน และบนต้นไม้ รวมทั้งปูบางชนิด เป็นต้น

ความสำคัญของป่าชายหาด คือ จะช่วยป้องกันกระแสลมรุนแรงจากท้องทะเลให้เบาบางลง ทำหน้าที่เป็นหน่วยป้องกันความเสียหายจากคลื่นทะเล (อุทกภัย) และป้องกันไม่ให้น้ำจืดไหลลงท้องทะเลอย่างเกินไป อันจะเป็นผลต่อปริมาณความเค็มของน้ำทะเลบริเวณนั้น แต่ก็น่าห่วงใยในสถานการณ์ปัจจุบันของป่าชายหาดไทย เนื่องจากกิจกรรมความรุ่งเรืองทางธุรกิจการเกษตร การท่องเที่ยวและการอุตสาหกรรมบางชนิด ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางมีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายหาดเพื่อประกอบกิจกรรมดังกล่าว

๑.๒.๒ ระบบนิเวศป่าชายเลน

คือ ระบบนิเวศที่ประกอบไปด้วยพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หลายชนิด ดำรงชีวิตร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เป็นดินเลน น้ำกร่อย และมีน้ำทะเลท่วมถึงอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น จึงพบป่าชายเลนปรากฏอยู่ทั่วไปตามบริเวณที่เป็นชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ ทะเลสาบ และรอบเกาะแก่งต่างๆ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล พันธุ์ไม้ที่มีมากและมีบทบาทสำคัญที่สุดในป่าชายเลน คือ ไม้โกงกาง ป่าชายเลนจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า ป่าโกงกาง ในระบบนิเวศป่าชายเลน ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต ประกอบไปด้วย พวกธาตุอาหาร เกลือแร่ น้ำ พวกซาก-พืช ซากสัตว์ ยังรวมไปถึงสภาพภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิ แสง ฝน ความชื้น เป็นต้น และ สิ่งมีชีวิต ประกอบด้วย ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้ย่อยสลาย ผู้ผลิตในที่นี้หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่สามารถสังเคราะห์แสงเองได้ ได้แก่ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ในป่าชายเลน รวมไปถึง ไดอะตอม แพลงก์ตอนพืช และสาหร่าย ผู้บริโภค คือ สิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถสร้างอาหารเองได้ต้องพึ่งพาอาศัยพวกอื่น ได้แก่ พวกสัตว์หน้าดินขนาดเล็ก เช่น แพลงก์ตอนสัตว์ ปู ไส้เดือนทะเล และสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ เช่น ปลา กุ้ง ปู รวมไปถึง นก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม ซึ่งบางชนิดเป็นพวกกินอินทรีย์สารบางชนิดเป็นพวกกินพืชบางชนิดเป็นพวกกินสัตว์และบางชนิดเป็นพวกที่กินทั้งพืชและสัตว์ ส่วนประกอบของสิ่งมีชีวิตที่สำคัญในระบบนิเวศป่าชายเลนอีกอย่าง คือ ผู้ย่อยสลาย ซึ่งหมายถึงพวกจุลินทรีย์ทั้งหลายที่ช่วยในการทำลายหรือย่อยสลายซากพืชและซากสัตว์ให้เน่าเปื่อย ผุพัง จน ในที่สุดจะสลายตัวเป็นธาตุอาหารและปุ๋ย ซึ่งสะสมเป็นแหล่งอาหารในดินเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตต่อไป ซึ่งได้แก่ รา แบคทีเรีย ในป่าชายเลนผู้ย่อยสลายยังรวมถึง ปู และหอยบางชนิดด้วย

ในระบบนิเวศป่าชายเลน สิ่งไม่มีชีวิตและสิ่งมีชีวิตในป่าชายเลนเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อน ทั้งในแง่การหมุนเวียนของธาตุอาหารและการถ่ายทอดพลังงาน แต่สามารถอธิบายง่ายๆ ได้ว่าเมื่อผู้ผลิต คือ พันธุ์พืช เจริญเติบโตจากแสงเคราะห์แสง ส่วนของต้นไม้ โดยเฉพาะใบไม้ กิ่งไม้และเศษไม้ จะร่วงหล่นทับถมในน้ำและดิน และถูกย่อยสลายโดยผู้ย่อย สลายกลายเป็นอินทรีย์วัตถุ ในที่สุดก็จะกลายเป็นแร่ธาตุอาหารของผู้บริโภคพวกกินอินทรีย์สาร พวกกินอินทรีย์สารนี้จะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว กลายเป็นแหล่งอาหารโปรตีนอันอุดมสมบูรณ์แก่ สัตว์น้ำเล็กๆ และสัตว์เล็กๆ เหล่านี้จะเจริญเติบโตขึ้น กลายเป็นอาหารของพวกกุ้ง ปู และปลา ขนาดใหญ่ขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามลำดับ หรือบางส่วนก็จะตายและผุพัง สลายตัวเป็นธาตุอาหารสะสมอยู่ในป่านั่นเอง ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้จะถูกปรับให้เป็นไปอย่างสมดุลภายในระบบ ถ้าไม่ถูกรบกวนจากภายนอก

ความสำคัญของป่าชายเลน ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่มีคุณค่ามหาศาลและมีความสำคัญต่อมนุษย์หลายรูปแบบ คุณประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจนคือ การใช้ประโยชน์จากไม้ชายเลนเพื่อเผาถ่าน เนื่องจากต้นไม้ป่าชายเลนปลุกง่ายและโตเร็ว จึงมีรอบการตัดเร็วกว่าป่าบกหลายเท่า ไม้ในป่าชายเลนนอกจากใช้เผาถ่านแล้ว ยังสามารถใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ คือ ใช้เป็นไม้ฟืน ไม้เสาเข็ม ไม้ค้ำยัน ไม้ก่อสร้าง ทำแพปลา อุปกรณ์ประมง และเฟอร์นิเจอร์

ป่าชายเลนยังเป็นแหล่งทำมาหากินของคนที่ยึดอาชีพประมงชายฝั่งทะเล โดยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพหลายประการ เช่น ไม้สำหรับใช้กับอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ เปลือกไม้บางชนิดใช้ย้อมแหวนเพิ่มความทนทาน น้ำผึ้งจากรังผึ้งในป่าชายเลน ผลของต้นจากกินเป็นของหวาน ใบจากใช้มวนยาสูบและมูฮัลลาคา พืชหลายชนิดใช้เป็นยารักษาโรค เช่น เหงือกปลาหมอ ตาตุ่มทะเล นอกจากนี้ชาวบ้านยังประกอบอาชีพการประมงชายฝั่งโดยการจับสัตว์น้ำในป่าชายเลนอีกด้วย

นอกจากนี้ ป่าชายเลนยังทำหน้าที่เสมือนเขื่อนป้องกันคลื่นลมจากทะเลที่สามารถซอมแซม ตัวเองได้ เมื่อได้รับความเสียหายจากพายุ ป่าชายเลนช่วยลดความรุนแรงจากพายุไม่ให้บ้านเรือนชายฝั่งต้องเสียหาย คนที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลจึงมักปลูกไม้ชายเลนไว้เป็นแนวหน้าทึบเพื่อช่วย บรรเทาความรุนแรงจากคลื่นลม ในขณะเดียวกันป่าชายเลนยังทำหน้าที่ดักกรองสิ่งปฏิกูล และสารก่อมลพิษต่างๆ ที่ไหลปนมากับน้ำไม่ให้ลงสู่ทะเล ตะกอนต่างๆ จะถูกจับไว้รวมถึงคราบน้ำมันจากเครื่องยนต์เรือและที่รั่วไหลก็จะถูกดูดซับไว้เช่นกัน และป่าชายเลนยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย วางไข่ หาอาหาร และเจริญเติบโตของสัตว์น้ำวัยอ่อนหลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์น้ำเศรษฐกิจ เช่น กุ้ง ปูทะเล หอยนางรม ปลากระบอก ปลาเกะรัง นอกจากนี้ยังเป็นต้นกำเนิดของห่วงโซ่อาหารของท้องทะเลและเป็นแหล่งผลิตอาหาร

ระบบนิเวศป่าชายเลน

https://youtu.be/B5PU_1fmEEU

ที่มา : มูลนิธิ เอ็นไอล์ฟ

๑.๒.๓ ระบบนิเวศปะการัง

ในท้องทะเลไม่เพียงแต่สัตว์น้ำเท่านั้น ยังมีปะการัง อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญของระบบนิเวศทางทะเล นอกจากความสวยงามที่ทำให้เกิดรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแล้ว ปะการังยังเป็นที่หลบซ่อนตัวของปลา สัตว์น้ำ นอกจากนั้นบางสายพันธุ์ยังใช้ปะการังเป็นแหล่งผสมพันธุ์วางไข่อีกด้วย อีกหนึ่ง

ประโยชน์ก็คือ ปะการัง จะทำหน้าที่เสมือนกันชนคลื่นน้ำ คลื่นลม ไม่ให้กระทบฝั่งแรงเกินไป หากปะการังตายไปหมด รับรองเลยว่าระบบนิเวศและชายฝั่งมีปัญหาแน่นอน

ลักษณะที่สำคัญของระบบนิเวศแนวปะการัง คือการที่มีองค์ประกอบทางชีวภาพที่ค่อนข้างซับซ้อนและมีความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในระบบบริเวณนี้ เราจะพบสัตว์หลายชนิดทั้งที่มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลังอยู่ร่วมกัน ตัวปะการังเองจะเป็นที่อยู่อาศัยที่ยึดเกาะสำหรับสัตว์หลายชนิด ตลอดจนแบคทีเรียหลายชนิดที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งผลิตอาหารขั้นต้น ที่สำคัญฉะนั้น ในแนวปะการังจึงเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญสำหรับแพลงก์ตอนสัตว์ ปลา และสัตว์ชนิดต่าง ๆ ด้วย ได้มีการศึกษาภาพของแนวปะการังภายหลังถูกทำลายและเสื่อมโทรมลง พบว่าการฟื้นตัวหรือการกลับคืนสู่สภาพเดิมนั้น จะต้องใช้เวลานานมากภายใต้สภาพแวดล้อมเหมาะสมส่วนใหญ่การฟื้นตัวหรือกลับคืนสู่สภาพเดิมนั้น จะต้องใช้เวลานานภายใต้สภาพแวดล้อมเหมาะสมส่วนใหญ่การฟื้นตัวหรือกลับคืนสู่สภาพเดิมนั้นมักจะเกิดขึ้นในบริเวณแคบ ๆ และเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ

ความสำคัญของปะการัง จากที่ได้กล่าวแล้วว่าระบบนิเวศของปะการังมีความสำคัญ ของปะการังจึงอาจแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามประโยชน์ใช้สอยที่ได้รับได้ดังต่อไปนี้

ประโยชน์โดยตรง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ที่ได้รับจากตัวปะการังเองและสิ่งอื่น ๆ ในระบบนิเวศได้แก่

- เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญเนื่องจากเป็น แหล่งที่อยู่อาศัยของปลาและสัตว์น้ำหลายชนิด
- ความสวยงามของปะการัง รูปร่างต่าง ๆ ใช้ในการประดับสถานที่และที่อยู่อาศัย
- ในแนวปะการังมีหอยสวยงามรวมทั้ง หินประเภทต่าง ๆ ซึ่งนำมาใช้ประดับตกแต่งได้
- โครงสร้างหินปูนของปะการังสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้างได้
- หินปูนจากปะการังและสาหร่ายบางชนิดใช้เป็นองค์ประกอบของยาบางชนิด
- ปลาในแนวปะการัง ซึ่งเป็นปลาสวยงาม ใช้ประดับในตู้ปลาและกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญ

ประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ ประโยชน์จากคุณค่าของแนวปะการัง

- ทัศนียภาพความสวยงาม จากตัวแนวปะการังเองและสิ่งมีชีวิตที่อยู่อาศัยอยู่ เช่น ผุงปลาสวยงาม เป็นต้น นับเป็นแหล่งดึงดูดการท่องเที่ยวที่สำคัญ

- แนวปะการังจะช่วยป้องกันการกัดเซาะของชายหาดเนื่องจากคลื่นและพายุ นอกจากนี้ ด้านหลังของแนวปะการังจะเป็นแนวกำบังคลื่นและลมตามธรรมชาติได้เป็นอย่างดีเหมาะต่อการจอดทอดสมอของเรือขนาดเล็กและขนาดกลาง

- คุณค่าในด้านการศึกษาและการอนุรักษ์ สภาพไว้เพื่อการทดลอง

ข้อมูลเพิ่มเติมจาก
คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ความรู้เกี่ยวกับ "ปะการัง"
https://km.dmcr.go.th/c_3/d_923

๑.๒.๔ ระบบนิเวศหญ้าทะเล

ระบบนิเวศหญ้าทะเล มีความสำคัญอย่างมากต่อปริมาณสัตว์น้ำและความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเล เป็นแหล่งอนุบาล แหล่งวางไข่ แหล่งหากิน แหล่งหลบภัยและเจริญเติบโตของสัตว์น้ำวัยอ่อน เนื่องจากโครงสร้างของหญ้าทะเลที่มีใบ ลำต้นและรากที่สลับซับซ้อน จากการสำรวจพบว่าสัตว์น้ำเศรษฐกิจหลายชนิดมีช่วงชีวิตที่ผูกพันกับแหล่งหญ้าทะเล เช่น กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย ปลาเก๋า เป็นต้น นอกจากนี้แหล่งหญ้าทะเล ยังเป็นที่อยู่อาศัยและหากินของสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ เช่น พะยูน และเต่าทะเล อีกด้วย ระบบนิเวศหญ้าทะเลยังให้คุณประโยชน์ด้านเศรษฐกิจจากการทำประมงในแหล่งหญ้าทะเล เช่น การรวบรวม ลูกปลาเก๋าเพื่อนำไปเพาะเลี้ยงต่อในกระชัง การทำประมงอื่น ๆ เช่น โป๊ะ อวนจมปู แร้วปู ลอบ เป็นต้น

บทบาทหน้าที่สำคัญหญ้าทะเลต่อระบบนิเวศ โดยทำหน้าที่ดังนี้

๑. เป็นผู้ผลิต (producer) ในระบบนิเวศ และโครงสร้างของแหล่งหญ้าทะเลมีความซับซ้อนเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย อนุบาลตัวอ่อน แหล่งหากิน และแหล่งหลบซ่อนศัตรูของสัตว์ทะเลนานาชนิด โดยเฉพาะปลาทะเล กุ้งทะเลและปูม้า ไม่เพียงเฉพาะกลุ่มสัตว์น้ำขนาดเล็กที่กล่าวถึง แต่ยังมีสัตว์ขนาดใหญ่ เช่น เต่าทะเล และพะยูน ที่พึ่งพาในระบบนิเวศหญ้าทะเลอยู่

๒. ระบบนิเวศหญ้าทะเลยังเป็นแหล่งเชื่อมต่อระหว่างระบบนิเวศ จากป่าชายเลนกับแนวปะการังเข้าด้วยกัน มีความเป็นไปได้ของความสัมพันธ์ทางด้านการประมงของระบบนิเวศป่าชายเลนกับแหล่งหญ้าทะเล และแหล่งหญ้าทะเลกับแนวปะการัง มีความสัมพันธ์กันโดยมีการสนับสนุนธาตุอาหารไหลเวียนไปมาระหว่างระบบ

๓. เป็นแหล่งทำประมงที่สำคัญ ชาวประมงและชุมชนได้นำสัตว์ทะเลที่พบในแหล่งหญ้าทะเลเหล่านี้มาบริโภคและซื้อขายในท้องตลาด

๔. ลดความรุนแรงของกระแสน้ำที่พัดพาเข้าสู่ฝั่ง ทำให้อัตราการพังทลายของชายฝั่งลดลง โครงสร้างของแหล่งหญ้าทะเล ช่วยลดการพังกระจ่ายของตะกอน ช่วยในการตกตะกอนของอินทรีย์วัตถุ ตะกอนดิน และกรองของเสีย และยังทำให้เกิดการหมุนเวียนและสะสมแร่ธาตุต่างๆ ในระบบนิเวศ

ข้อมูลเพิ่มเติมจาก
คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ความรู้เกี่ยวกับ "หญ้าทะเล"
https://km.dmcr.go.th/c_4/d_759

UNDERWATER: งานศึกษาพบว่าทุ่งหญ้าทะเลทั่วโลกเปลี่ยนคาร์บอนและน้ำเป็นน้ำตาล กักเก็บซูโครสนับล้านตันไว้ใต้พื้นทะเล พร้อมชี้ถึงความเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของทุ่งหญ้าทะเล ในการเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนแห่งสำคัญของโลก

งานวิจัยใหม่ที่ตีพิมพ์ลงใน Nature Ecology & Evolution ค้นพบว่า หญ้าทะเลกักเก็บน้ำตาลจำนวนมากไว้ใต้พื้นมหาสมุทร โดยน้ำตาลที่พบ อยู่ในรูปของซูโครส (sucrose) ซึ่งพื้นทะเลในบริเวณเหล่านี้ อาจมีปริมาณน้ำตาลมากกว่าปกติถึง ๘๐ เท่า และได้ทุ่งหญ้าทะเลทั่วโลกอาจมีซูโครสอยู่มากถึง ๑.๓ ล้านตัน

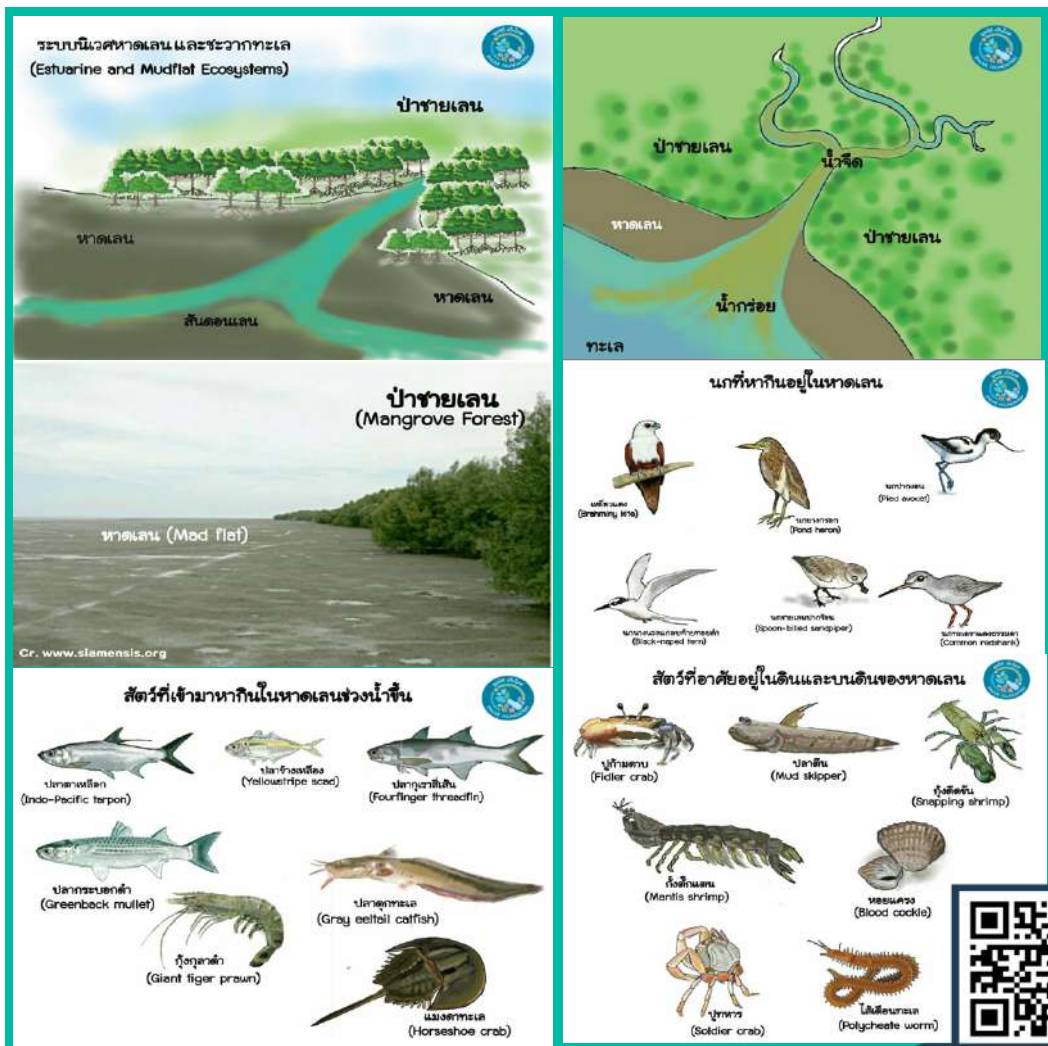
นักวิจัยเผยว่าในกระบวนการสังเคราะห์แสง หญ้าทะเลจะเปลี่ยนน้ำและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ให้กลายเป็นน้ำตาลและก๊าซออกซิเจน “โดยปกติพืชจะใช้น้ำตาลในการเจริญเติบโต แต่ภายใต้สภาวะที่มีแสงมากเกินไป เช่น ในตอนกลางวันหรือในช่วงหน้าร้อน พืชอาจผลิตน้ำตาลได้มากกว่าปกติ จึงต้องปล่อยส่วนที่เหลืออกมากในบริเวณรอบรากพืช (rhizosphere)”

สิ่งที่น่าสนใจคือ หญ้าทะเลมีการปล่อยสารจำพวกฟีนอล (phenol) ซึ่งเป็นสารที่พบได้ในไวน์แดง กาแฟ และผลไม้ เพื่อยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ และป้องกันไม่ให้จุลินทรีย์กินน้ำตาลส่วนเกินนี้ อย่างไรก็ตาม อาจมีจุลินทรีย์บางชนิดที่ยังอยู่รอดได้แม้จะมีสารจำพวกฟีนอลอยู่ในสภาพแวดล้อม โดยนักวิจัยคาดว่า จุลินทรีย์จำเพาะเหล่านี้อาจมอบสารอาหารที่จำเป็นให้แก่หญ้าทะเล

ดังนั้นงานศึกษานี้จึงช่วยให้นักวิจัยสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับน้ำตาลซูโครสที่เหลือยู่ มาประกอบการคำนวณปริมาณการกักเก็บคาร์บอนที่สูญหายไปเมื่อหญ้าทะเลลดลง เพราะว่าในปัจจุบัน ทุ่งหญ้าทะเลกำลังถูกคุกคามอย่างหนัก ถึงแม้ว่ามันจะเป็นหนึ่งในแหล่งกักเก็บคาร์บอนแห่งสำคัญของโลก เนื่องจากสามารถดูดซับคาร์บอนได้มากกว่าป่าไม้ ที่มีเนื้อที่เท่ากันถึง ๒ เท่า และดูดซับได้เร็วกว่าถึง ๓๕ เท่า

๑.๒.๕ ระบบนิเวศพื้นที่ปากแม่น้ำ (หาดเลนและชะวากทะเล)

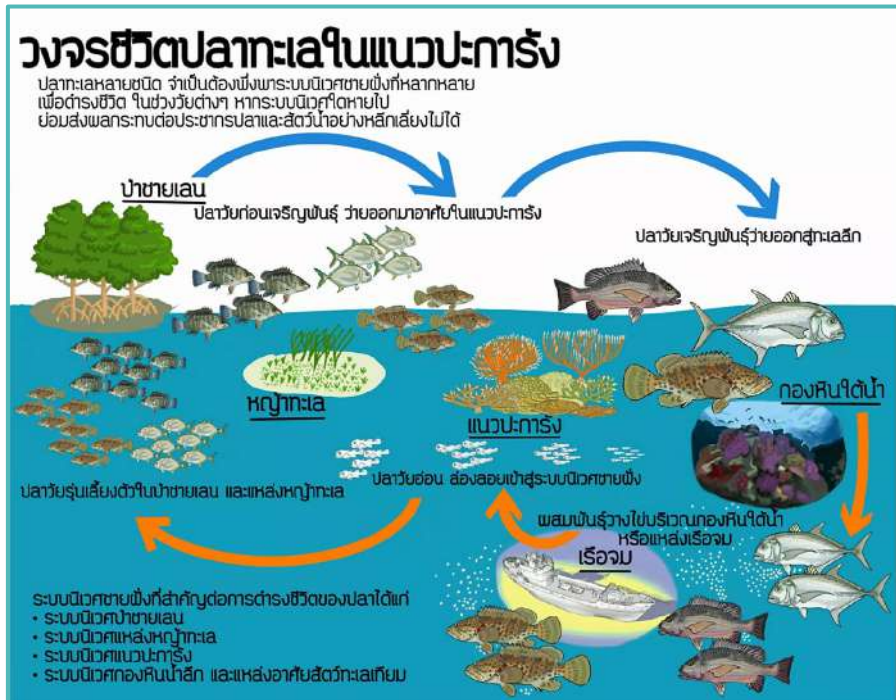
คำว่าชะวากทะเล (Estuary) หมายถึงบริเวณที่มีการไหลลงของน้ำจืดจากแม่น้ำมาบรรจบพบกับน้ำทะเลของชายฝั่ง หรือที่เรามักคุ้นกันว่าเป็นบริเวณปากแม่น้ำนั่นเอง ระบบนิเวศแบบนี้มักพบในบริเวณชายฝั่งแบบกึ่งปิดหรือเป็นอ่าวชายฝั่งที่มีการไหลลงของแม่น้ำลำคลองซึ่งบริเวณที่เป็นหาดเลนหรือหาดโคลนมักมีพื้นที่ท้องทะเลที่มีความลาดชันน้อย เมื่อมวลน้ำที่ไหลมาจากแม่น้ำ ลำคลอง ที่พัดพาเอาตะกอนและอินทรีย์วัตถุจำนวนมากที่เกิดจากการชะล้างกัดเซาะหน้าดิน มาปะทะกับน้ำเค็มที่บริเวณปากน้ำ และเกิดการชะลอตัวของกระแสน้ำ ทำให้ตะกอนที่พัดพามาด้วยจมตัวสะสมลงบริเวณปากอ่าวและชายฝั่งด้านข้าง หากเป็นแม่น้ำขนาดใหญ่มักพบเป็นดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ เช่น ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง

ข้อมูลจาก <https://bit.ly/3y6IMb6>

ระบบนิเวศชะวาททะเลและหาดเลนนั้นเป็นระบบนิเวศที่สำคัญยิ่งอีกระบบหนึ่ง จากการที่มีปริมาณสารอินทรีย์จำนวนมากตกทับถมกัน ซึ่งเป็นแหล่งอาหารสำคัญของสัตว์ทะเลหลายชนิดที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาศัย แม้ความเป็นหาดเลนจะทำให้บริเวณนี้เป็นแหล่งอาศัยที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของสิ่งแวดล้อม (Extreme Environment) แต่สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ก็มีการปรับตัวให้สามารถอยู่อาศัยเติบโตและครอบครองแหล่งอาศัยแห่งนี้ไว้ได้

ที่มา : Marine Educator นักสื่อความหมายทางทะเล

๑.๓ ทรัพยากรสัตว์น้ำ

ในปี ๒๕๖๔ พบพะยูนในธรรมชาติจำนวน ๒๖๑ ตัว เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ประมาณ ๑๐ ตัว กระจายอยู่ใน ๑๓ จังหวัดชายฝั่งทะเล นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๔ มีการขึ้นวางไข่ของเต่าทะเลกว่า ๕๐๒ รัง ส่วนมากจะเป็นเต่าตนุและเต่ากระ รวมแล้วกว่า ๔๘๐ รัง และพบการวางไข่ของเต่าหญ้าและเต่ามะเฟือง ประมาณ ๒๐ รัง ซึ่งภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สำหรับวาฬและโลมา ก็พบจำนวนมากขึ้นตั้งแต่ช่วงปี ๒๕๖๓ ทั้งนี้ คาดว่าจะเป็นผลมาจาก กิจกรรมของมนุษย์ลดลง ธรรมชาติได้พักฟื้น ทำให้จำนวนสัตว์ทะเลมีเข้ามามากขึ้น

จำนวนสัตว์ทะเลหายากที่เกยตื้น ในปี ๒๕๖๔ มีจำนวนลดลง ส่วนมากยังคงเป็นเต่าทะเล โลมา และวาฬ ซึ่งสาเหตุการเกยตื้นส่วนมากเกิดจากการป่วยและติดเครื่องมือประมงเป็นส่วนใหญ่

๑.๓.๑ สัตว์ทะเลหายาก

สัตว์ทะเลหายากในน่านน้ำไทยประกอบด้วยกลุ่มสัตว์ทะเล ๓ กลุ่ม ได้แก่ เต่าทะเล (Sea turtles) พะยูน (Dugong) โลมาและปลาวาฬ (Dolphins and Whales) ซึ่งทั้งหมดถูกจัดเป็นสัตว์ป่าสงวนและคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่าด้วยการห้ามล่าห้ามค้า ห้ามครอบครองห้ามเพาะพันธุ์ โดยมีผลครอบคลุมไปถึงไข่ซาก ตลอดจนชิ้นส่วนต่างๆ ของสัตว์เหล่านั้นด้วย นอกจากนี้ยังถูกจัดให้อยู่ในบัญชีรายชื่อของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งพันธุ์พืชป่าและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) โดยเต่าทะเลทุกชนิด พะยูน และโลมาอริวตี อยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง จึงจัดอยู่ในรายชื่อ CITES บัญชี ๑ ส่วนโลมาและปลาวาฬชนิดอื่นๆ และฉลามวาฬ จัดอยู่ใน CITES บัญชี ๒

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ปรับปรุงสถานภาพของโลมาและปลาวาฬที่พบในประเทศไทยตามเกณฑ์มาตรฐานของ IUCN Redlist ในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๘

เต่าทะเล ๕ ชนิด ได้แก่ เต่าตนุ (Green turtle, *Chelonia mydas*), เต่ากระ (Hawksbill turtle, *Eretmochelys imbricata*), เต่าหญ้า (Olive ridley turtle, *Lepidochelys olivacea*) เต่ามะเฟือง (Leatherback turtle, *Dermochelys coriacea*) และเต่าหัวค้อน (Loggerhead turtle, *Caretta caretta*)

พะยูนมีเพียงชนิดเดียวคือ พะยูน (*Dugong, Dugong dugon*)

กลุ่มโลมาและปลาวาฬมี ๒๗ ชนิด แบ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ประจำถิ่นใกล้ฝั่งและกลุ่มที่มีการอพยพย้ายถิ่นระยะไกลซึ่งมักอาศัยบริเวณใกล้ฝั่ง ชนิดโลมาและปลาวาฬที่มีการศึกษาในเชิงสถานภาพและการแพร่กระจายจำกัดอยู่ในกลุ่มประชากรใกล้ฝั่ง ๖ ชนิด ได้แก่ โลมาปากขวด (Indo-Pacific Bottlenose dolphin, *Tursiops aduncus*) โลมาหัวบาตรหลังเรียบ (Finless porpoise, *Neophocaena phocaenoides*) โลมาหลังโหนก (Indo-Pacific Humpback dolphin, *Sousa chinensis*) โลมาอิรวดี (Irrawaddy dolphin, *Orcaella brevirostris*) ปลาวาฬบรูด้า (Bryde's whale, *Balaenoptera edeni*) และปลาวาฬโอมูระ (Omura's whale, *Balaenoptera omurai*)

“สัตว์ป่าสงวน” หมายความว่า สัตว์ป่าหายากหรือสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ หลังพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ บังคับใช้ ได้บรรจุบัญชีสัตว์ป่าสงวนของไทยไว้จำนวน ๑๙ ชนิด โดยเพิ่มสัตว์ทะเล เป็นสัตว์สงวนใหม่อีก ๔ ชนิด เท่ากับมีสัตว์ทะเลเพิ่มเป็น ๕ ชนิด ได้แก่ พะยูนหรือหมูน้ำ (*Dugong dugon*) วาฬบรูด้า (*Balaenoptera edeni*) วาฬโอมูระ (*Balaenoptera omurai*) เต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) และปลาลามาวาฬ (*Rhincodon typus*)

สัตว์สงวน

ทางทะเล

นิยามสั้น ๆ คือ เป็นสัตว์ป่าหายากและใกล้สูญพันธุ์

ลำดับที่ 15.พะยูนหรือหมูน้ำ 16.วาฬบรูด้า
17.วาฬโอมูระ 18.เต่ามะเฟือง 19.ปลาลามาวาฬ

ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

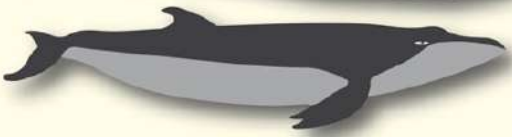

พะยูน/อุหาย/หมูน้ำ (*Dugong dugon*)

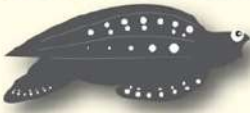
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

วาฬบรูด้า
(*Balaenoptera edeni*)

วาฬโอมูระ
(*Balaenoptera omurai*)

เต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*)

สัตว์เลื้อยคลาน

ปลาลามาวาฬ (*Rhincodon typus*)

ปลา

ศึกษาเพิ่มเติมฉบับเต็ม
พระราชบัญญัติสงวนและ
คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

<https://bit.ly/3FDQao8>

ที่มา : Marine Educator
นักสิ่งแวดล้อมอาสาสมัครภาคี ทางทะเล

๑) พะยูน (Dugong dugon)

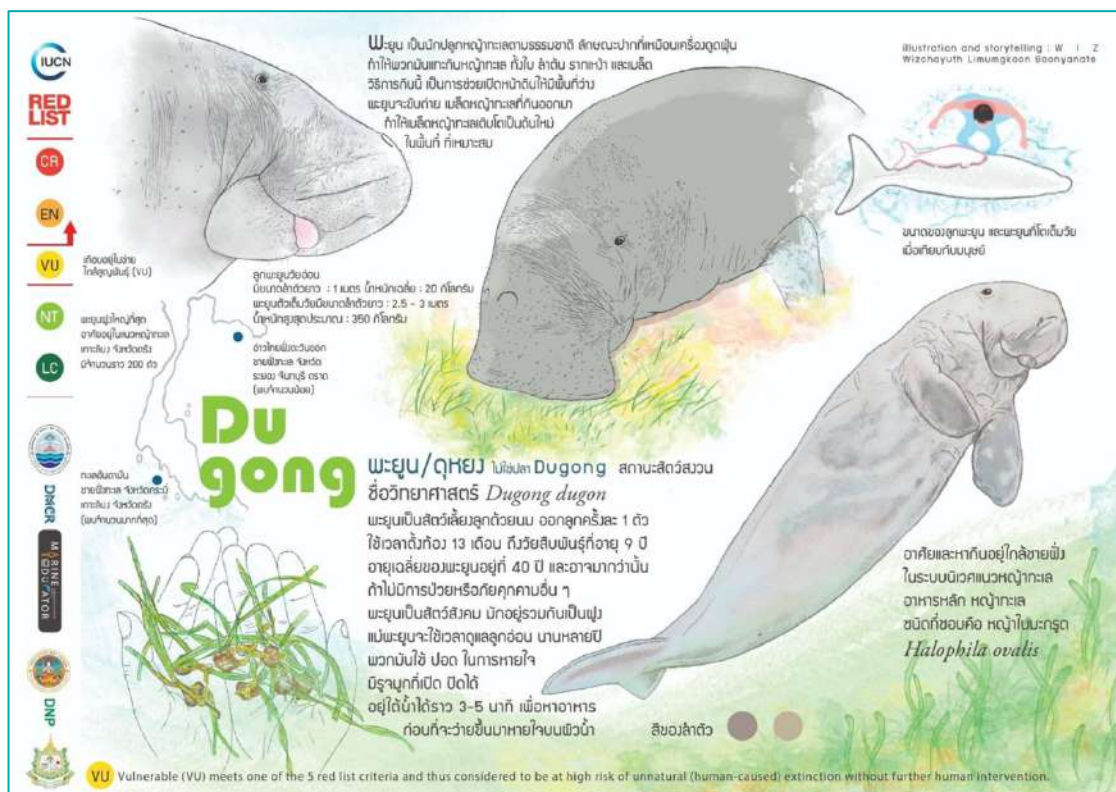
สัตว์น้ำในทะเลที่นับว่าเป็นปัจจัยวัดความสมบูรณ์ของทะเลได้เหมือนกัน หากเป็นทะเลไทย หนึ่งในสัตว์ที่ปัจจัยสำคัญก็คือ ปลาพะยูน หรือ หมูน้ำ วัวทะเล (ชื่อท้องถิ่น) ๑ ในสัตว์สงวนของไทยสัตว์นี้เป็นกลุ่มเลี้ยงลูกด้วยนมเหมือนกับ โลมา และ วาฬ ความสำคัญก็คือสัตว์ชนิดนี้จะมีความเชื่อมโยงของตัวมันเองกับสัตว์ตัวอื่นในห่วงโซ่อาหาร ระบบนิเวศในพื้นที่ หากพะยูนหายไป ห่วงโซ่อาหารจะเสียสมดุลส่งผลให้ระบบนิเวศท้องทะเลมีปัญหาได้

ปัจจุบัน จากการสำรวจในปี ๒๕๖๔ พบว่าพวกเขามีจำนวนเพียง ๒๖๑ ตัวเท่านั้น เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ประมาณ ๑๐ ตัว กระจายอยู่ใน ๑๓ จังหวัดชายฝั่งทะเล จึงจำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์พะยูนไว้ให้อยู่คู่ทะเลไทยต่อไป

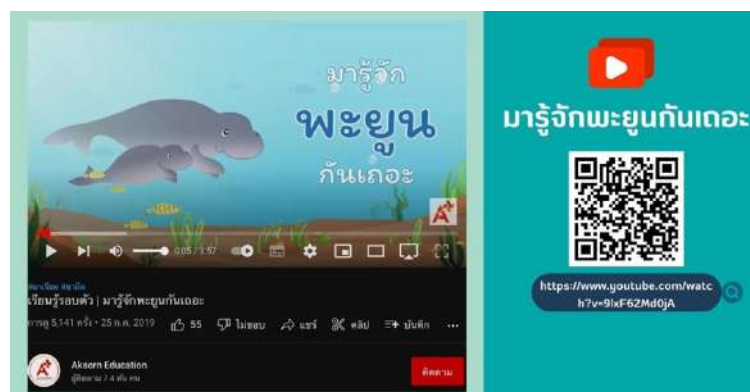
ข้อมูลเพิ่มเติมจาก
คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ข้อมูลทั่วไป “พะยูน”
https://km.dmcr.go.th/c_10/d_931

W I Z นักสื่อความหมายธรรมชาติทางทะเล กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง DMCR

นักวิจัยชี้ พะยูนได้สูญพันธุ์ไปจากประเทศจีนแล้ว หลังเผชิญปัญหาแหล่งที่อยู่เสื่อมโทรมและการล่าสัตว์ของมนุษย์

ศ.ชามูเอล เทอร์วีย์ จากสถาบันสัตววิทยา ZSL รายงานว่า พะยูน (Dugong) ได้สูญพันธุ์ไปจากประเทศจีนแล้ว จากปัญหาแหล่งที่อยู่เสื่อมโทรมและการล่าโดยมนุษย์

เทอร์วีย์กล่าวว่า การประมงและการล่าสัตว์เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พะยูนลดลง โดยตั้งแต่ปี ๑๙๘๘ พะยูนได้รับการจัดประเภทโดยสภาแห่งรัฐของจีนว่าเป็นสัตว์คุ้มครองแห่งชาติระดับ ๑ ซึ่งได้รับความคุ้มครองในระดับสูงสุด อย่างไรก็ตาม ไม่มีการรายงานพบการปรากฏตัวของพะยูนในประเทศจีนเลยตั้งแต่ปี ๒๐๐๘

“ผลการศึกษาใหม่ของเราแสดงให้เห็นหลักฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการหายไปของพะยูน สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในน้ำที่มีเสน่ห์ ในภูมิภาคจีน ซึ่งเป็นเรื่องน่าเศร้าที่เป็นผลมาจากน้ำมือของมนุษย์อีกแล้ว” เทอร์วีย์กล่าว

โดยปกติ พะยูนจะดำรงชีวิตโดยพึ่งพากระแสน้ำในทะเลเป็นหลัก เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ทะเลซึ่งขณะนี้กำลังเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วจากกิจกรรมของมนุษย์ ตั้งแต่การพัฒนาชายฝั่งไปจนถึงการก่อกวนทางน้ำ

เทอร์วีย์กล่าวว่า ระบบนิเวศน้ำทะเลมีความเสี่ยงที่จะเกิดกระบวนการ “ยูโทรฟิเคชัน (Eutrophication)” หรือภาวะที่แพลงก์ตอน พืช พืชน้ำ และสาหร่าย เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเกินไป ให้ความไม่สมดุลในระบบนิเวศ ออกซิเจนลดลง เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสารอาหารในน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น จากการทิ้งสิ่งปฏิกูลลงไปในน้ำ

“การที่พืชน้ำหรือสาหร่ายเติบโตมากเกินไปจะลดปริมาณแสงที่ส่องลงไปใต้น้ำทะเล ทำให้หญ้าทะเลไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้” เทอร์วีย์กล่าว

แม้ว่าความพยายามในการฟื้นฟูระบบนิเวศน้ำทะเลถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการอนุรักษ์ของประเทศจีน แต่กระบวนการฟื้นฟูอาจใช้เวลานานและสายเกินไปสำหรับประชากรพะยูนที่จะอาศัยอยู่ในน่านน้ำจีน

ทีมวิจัยระบุว่า พวกเขาจะยินดีอย่างมากกับความเป็นไปได้ในอนาคตที่พะยูนจะกลับมายังระบบนิเวศในจีน อย่างไรก็ตาม การวิจัย ณ ปัจจุบันของพวกเขาไม่พบหลักฐานว่าพะยูนจะสามารถอยู่รอดได้ในจีน

นอกประเทศจีน สามารถพบเห็นประชากรพะยูนได้ในน่านน้ำชายฝั่งเซเชลส์และกึ่งเขตร้อนตั้งแต่वानูอาตูไปจนถึงเกาะทางตะวันตกเฉียงใต้ของญี่ปุ่น ซึ่งทั้งหมดถูกคุกคามและถูกจัดให้เป็นสิ่งมีชีวิตที่เกือบอยู่ในข่ายใกล้สูญพันธุ์ (VU - Vulnerable species) โดย IUCN

๒) เต๋ามะเฟื่อง

ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย และ "ทะเลไทย" ก็เป็นหนึ่งในเป้าหมายของนักเดินทาง โดยในช่วงโควิด-๑๙ พบว่า จากการที่นักท่องเที่ยวลดลงในระยะ ๒ ปีกว่า ทำให้เต่ามะเฟือง ซึ่งถือเป็นสัตว์ทะเลหายาก มีปริมาณเพิ่มขึ้น จากค่าเฉลี่ยของการเพาะฟักวางไข่ปี ๒๕๕๐ มีเพียง ๑.๕ รังต่อปี

ข้อมูลเพิ่มเติมจาก
คลังความรู้รักษาโรคทางทะเลและชายฝั่ง

ความรู้เกี่ยวกับ “เต่ามะเฟือง”
https://km.dmcg.go.th/c_258/d_19102

๓) วาฬบรูด้า

วาฬปูด้ามีความสำคัญในระบบนิเวศทางทะเล เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า เป็นตัวชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล ก่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศทางทะเล สร้างรายได้ให้กับชุมชน และประเทศจากการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งวิจัยเรียนรู้ ตลอดจนให้ความสนใจอนุรักษ์ภาพแก่ผู้พบเห็น

ข้อมูลเพิ่มเติมจาก
คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ความรู้เกี่ยวกับ “วฬบรุธา”
https://km.dmcr.go.th/c_250/d_9939

วาทะปรัชญาอริสโตเติลแห่งท้องทะเล

๔) วาฬโอมูระ

วาฬโอมูระ (Omura's whale) เป็นวาฬสายพันธุ์หายากที่มีความใกล้เคียงกับวาฬบรูด้าถูกค้นพบครั้งแรกจากซากของมันในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ และเมื่อพิจารณาจากซากแล้วจึงพบว่ามี ความต่างจากวาฬบรูด้าคือวาฬโอมูระนั้นมีขนาดเล็กกว่าตัวผู้ที่โตเต็มวัยยาวเพียง ๑๐ เมตร ตัวเมียยาว เพียง ๑๑.๕ เมตร รอยจีบใต้ลำคามีจำนวนมากกว่า คือ ๘๐ – ๙๐ รอยจีบ และมีครีบหลังที่สูงกว่าและมีความโค้งน้อยกว่าของวาฬบรูด้า

วาฬโอมูระนั้นเป็นวาฬในวงศ์วาฬกลบที่หายากและมีผู้ค้นรู้จักน้อย ชื่อของมันตั้งตามชื่อนักวิทยาศาสตร์ทางทะเลชาวญี่ปุ่นนามว่าฮิเดโอะ โอมูระ ซึ่งเป็นผู้ค้นพบวาฬโอมูระ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖

วาฬโอมูระ วาฬลึกลับที่เสี่ยงสูญพันธุ์

๕) ปลาฉลามวาฬ

ปลาฉลามวาฬจัดอันดับให้เป็นปลาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก (ไม่ใช่ปลาวาฬ เพราะปลาวาฬหรือวาฬเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมซึ่งมีอุณหภูมิร่างกายคงที่ไม่ใช่ปลา) ฉลามวาฬโตเต็มที่มีขนาด ความยาวประมาณ ๑๒.๕ เมตร และมีน้ำหนักประมาณ ๒๑.๕ ตัน

ฉลามวาฬพบแพร่กระจายในทะเลในเขตร้อนและเขตอบอุ่น ประเทศไทยของ เราพบฉลามวาฬได้ทั้งฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งอ่าวไทย ฝั่งทะเลอันดามันเคยพบฉลามวาฬเข้ามาในอ่าวป่า ตองจังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๒ ซึ่งสันนิษฐานว่าว่ายเข้ามาหาอาหารหรือจับคู่ผสมพันธุ์ ส่วนที่ อ่าวไทยเคยพบฉลามวาฬที่เกาะมันนอกจังหวัดระยอง ที่เกาะรังจังหวัดชุมพรและที่เกาะโลซิน จังหวัด ปัตตานี

ฉลามวาฬแม้ว่าเป็นปลาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกแต่อาหารที่มันกินนับได้เป็น อาหารเกือบจะมีขนาดเล็กที่สุดคือมันกินแพลงก์ตอนเป็นอาหาร ฉลามวาฬจะกินอาหารโดยการว่ายน้ำอ้า ปากให้น้ำไหลเข้าปากแล้วใช้ซี่เหงือกกรองแพลงก์ตอนจำพวก โคพีปอด (copepods) คริลล์ (krill) ไม่ใช่ ปลา ตัวอ่อนสัตว์น้ำ ละลูกหมึกและปลาขนาดเล็ก

ปัจจุบันสถานภาพฉลามวาฬได้รับการประเมินสถานภาพเป็นสัตว์ที่เสี่ยงต่อ การสูญพันธุ์ (Red List of Threatened Species) ของ IUCN ล่าสุดได้ปรับให้ฉลามวาฬซึ่งมีสถานภาพ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (Vulnerable) และได้ขยับเป็น ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) แล้ว

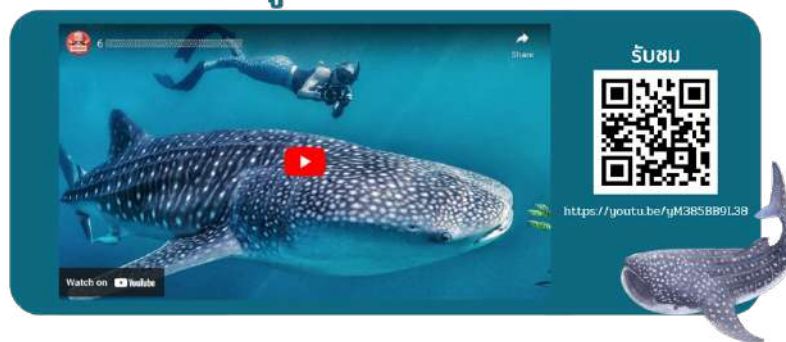
สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ฉลามวาฬลดจำนวนลงคือจากการทำการประมง แม้ว่าตัว ฉลามวาฬเองจะไม่ใช่เป้าหมายหลักแต่มันก็ติดเครื่องมือประมงบ่อยและครีบของมันก็มีขนาดใหญ่และราคาดี อีกสาเหตุหนึ่งคือการนิยมนำฉลามวาฬซึ่งทำให้เรือเข้าไปใกล้ฉลามวาฬและถูกเรือชนเป็นประจำ

นอกจากนี้แล้วปัญหาเรื่องไมโครพลาสติกที่ติดมากับแพลงก์ตอน นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าสารพิษที่สะสมอยู่ในไมโครพลาสติกจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางชีวภาพ และส่งผลเสียต่อชีววิทยาการสืบพันธุ์ของฉลามวาฬได้

W I Z นักสื่อสารความหมายธรรมชาติทางทะเล กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง DMCR

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับฉลามวาฬ

๑.๓.๒ สัตว์ป่าคุ้มครอง (ทางทะเล)

หมายถึง สัตว์ป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ หรือจำนวนประชากรของสัตว์ป่าชนิดนั้นมีแนวโน้มลดลง อันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศตามที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๔๖

สัตว์คุ้มครองทางทะเล นิยามเหมือนสัตว์สงวน แต่ยังมีจำนวนมากพอที่จะนำมาศึกษาวิจัย เพราะพันธุ์ โดยหน่วยงานราชการได้

เต่าทะเลทุกชนิดเป็นสัตว์คุ้มครอง เว้น เต่ามะเฟือง เป็นสัตว์สงวน

สัตว์สี่อัยกลาน

สิ่งกีดขวางของเกร็ดกระดอง สี และความคมบริเวณข้างกระดอง

การครอบครองกระดองเต่าหรือกระดองเต่าทะเล คือเป็นการทำผิดกฎหมาย

โลมาทุกชนิดเป็นสัตว์คุ้มครอง

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

ปะการัง ดอกไม้ทะเล และกัลปังหา ทุกชนิดเป็นสัตว์คุ้มครอง การเคลื่อนย้าย หรือทำให้เสียหาย การจับกุม การมีไว้ในครอบครอง ทั้งเป็น หรือ เป็นซาก ถือว่าเป็นการทำผิดกฎหมายทั้งสิ้น

DMCR DEPARTMENT OF MARINE AND COASTAL RESOURCES กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

Wildlife Conservation Society

MARINE EDUCATOR

Design | W | Z

ศึกษาเพิ่มเติมฉบับเต็ม

กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546

<https://bit.ly/3ESy9wH>

ข้อมูลเพิ่มเติม

ข้อมูลเต่าทะเล

https://km.dmcr.go.th/c_6/d_969

ข้อมูลวาฬและโลมา

https://km.dmcr.go.th/c_7/d_1773

ชนิดพันธุ์ของวาฬและโลมาในน่านน้ำไทย

27 ชนิด

5 วงศ์

วงศ์ Balaenopteridae วาฬฟิน	วงศ์ Physeteridae วาฬหัวทุยเล็ก	วงศ์ Delphinidae วาฬเพชฌฆาต	โลมาฟันห่าง
วาฬบรูด้า	วาฬหัวทุยแคระ	วาฬเพชฌฆาตดำ	โลมาปากยาว
วาฬไอบูระ	วาฬฟันสองซี่	วาฬเพชฌฆาตเล็ก	โลมากระโดด
วาฬหลังค่อม	วาฬบาลีนวลัส	วาฬน้ำร้อนครีบสั้น	โลมาลายแถบ
วาฬสีน้ำเงิน	วาฬคูเวียร์	วาฬหัวตงโม	โลมาลายจุด
วงศ์ Physeteridae วาฬหัวทุย	วงศ์ Phocoenidae โลมาหัวบาตรหลังเรียบ	โลมาหลังโตนก	โลมาฟราเซอร์
		โลมาปากขวด	โลมาอริวดี
			โลมาริสไซ

สัตว์คุ้มครอง
ใหม่แนวปะการัง

- กัลปังหา
- ดอกไม้ทะเล
- หอยมือเสือ
- หอยสังข์แตร
- ปะการังแข็ง
- ปะการังไฟ
- ปะการังสีน้ำเงิน
- ปะการังอ่อน

ห้ามค้า
ครอบครอง

ล่า **ค้า** **นำเข้า**
ส่งออก

หากฝ่าฝืน
มาตรา 12 มาตรา 17
และ มาตรา 29
แห่ง พ.ร.บ.
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

จะต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกิน 10 ปี
ปรับไม่เกิน 1 ล้านบาท
*หรือทั้งจำทั้งปรับ

สายด่วน
#พิทักษ์ป่า
#รักทะเล
1362

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

*รอบถึงซาก *เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

เพิ่ม สัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง

กฎกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง (ฉบับที่ ๔)
ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ (มีผลบังคับใช้อีก ๖๐ วันนับจากนี้)
เพิ่มสัตว์ป่าจำพวกปลา ในบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครองอีก ๑๒ ชนิด

กลุ่มปลากะเบนราหูน้ำเค็ม ๖ ชนิด

ปลาโรนิน ๑ ชนิด

กลุ่มปลาฉลาม ๔ ชนิด

ปลากะเบนราหูน้ำจืด ๑ ชนิด

กระเบนแมนตายักษ์
Giant Manta Ray
Manta birostris

กระเบนแมนตาแมวปะการัง
Reef Manta Ray
Manta alfredi

กระเบนสีเทาครีบสั้น
Shortfin Devil Ray
Mobula kuhlii

กระเบนสีเทาหางหมาก
Spinetail Mobula
Mobula japanica

กระเบนสีเทาครีบโค้ง
Bentfin Devil Ray
Mobula thurstoni

กระเบนสีเทากระ
Pygmy Devil Ray
Mobula eregoodootenkee

โรนิน, กระเบนท้องน้ำ
Shark Ray
Rhina ancylostoma

ฉลามปากแหลม
Narrow Sawfish
Anoxypristis cuspidata

ฉลามฟันเล็ก
Small Tooth Sawfish
Pristis pectinata

ฉลามยักษ์
Largetooth Sawfish
Pristis pristis

ฉลามเขียว
Green sawfish
Pristis zijsron

กระเบนเจ้าพระยา
Giant freshwater Whipray
Himantura chaophraya

ศึกษาเพิ่มเติมฉบับเต็ม

กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิด
เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. 2561

<https://bit.ly/3SexJDR>

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ออกประกาศกฎกระทรวงฯ กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง (ฉบับที่ ๔) โดยเพิ่มสัตว์ป่าจำพวกปลา ในบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครองอีก ๑๒ ชนิด ห้ามล่า ห้ามค้า ห้ามนำเข้า-ส่งออก ห้ามเพาะพันธุ์ ห้ามครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท จำคุกไม่เกิน ๖ ปี หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

ปัจจุบันฉลามทั่วโลกถูกจับได้จากการประมงมากกว่า ๑๐๐ ล้านตัว หรือเฉลี่ยที่ ๑๙๐ ตัวต่อนาฬิกา ในจำนวนทั้งหมดนี้มากกว่า ๗๐ ล้านตัว หรือประมาณร้อยละ ๗๕ เป็น ฉลามที่ถูกจับเพื่อตัดเอาครีบไปขาย สำหรับประเทศไทยไม่ได้มีการทำประมงปลาฉลามโดยตรง เนื่องจากปลากลุ่มนี้ไม่ใช่สัตว์น้ำ เป้าหมาย และถูกจัดเป็นเพียงสัตว์น้ำพลอยจับได้ (bycatch) โดยมีสัดส่วนที่จับได้ น้อยกว่าร้อยละ ๑ เมื่อเทียบกับผลจับสัตว์น้ำทั้งหมดที่ได้จากการประมงทะเล และส่วนใหญ่ถูกจับได้โดยเครื่องมืออวนลาก โดยเฉพาะอวนลากแผ่นตะเฆ่

การสำรวจรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์ของฉลามในน่านน้ำไทยโดยกรมประมง ในปี ๒๕๖๓ พบว่า มีทั้งหมด ๘๗ ชนิด มากกว่า ๗๕% เป็นชนิดพันธุ์ที่หายาก (Rare species) หรือชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered species) โดยพบในทะเลอันดามันมากถึง ๘๐ ชนิด ส่วนอ่าวไทยพบเพียง ๕๓ ชนิด มีการแพร่กระจายตามแหล่งที่อยู่อาศัยตั้งแต่ในแม่น้ำไปจนถึงเขตทะเลลึก และมีบางชนิดที่มีรายงานว่าไม่พบในเขตทะเลไทยมานานแล้ว ได้แก่ ปลาฉลามหนุ (Carcharhinus obsolerus) และปลาฉลามหัวค้อนยาว (Eusphyra blochii) กลุ่มปลาฉลามที่อยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อประกาศเป็นสัตว์คุ้มครอง ได้แก่ กลุ่มปลาฉลามหัวค้อน และฉลามเสือดาว กลุ่มปลาฉลามหัวค้อน ๔ ชนิด ได้แก่ ปลาฉลามหัวค้อนยาว (Eusphyra blochii) (Thailand Red Data) ปลาฉลามหัวค้อนสีน้ำเงิน (Sphyrna lewini) ปลาฉลามหัวค้อนยักษ์ (Sphyrna mokarran) และปลาฉลามหัวค้อนเรียบ/ปลาฉลามหัวค้อนดำ (Sphyrna zygaena)”

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้เสนอขึ้นบัญชีสัตว์คุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ผ่านกรมประมง และคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ (ตาม พ.ร.บ. สงวนฯ พ.ศ. ๒๕๓๕) โดยมี นายวรารุณ ศิลปอาชา รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน ซึ่งได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังไม่ได้ประกาศเป็นกฎกระทรวง เนื่องจากอยู่ในช่วงรอยต่อระหว่างพระราชบัญญัติฉบับเดิม (พ.ร.บ. สงวนฯ พ.ศ. ๒๕๓๕) กับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฉบับใหม่ (พ.ร.บ. สงวนฯ พ.ศ. ๒๕๖๒)

ขณะนี้บัญชีรายชื่อกลุ่มฉลามหัวค้อนดังกล่าว รอดำเนินการผ่านทางกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าสำหรับฉลามเสือดาว (Stegostoma fasciatum) คณะกรรมการฝ่ายวิชาการพิจารณาสถานภาพสัตว์ป่าที่เป็นสัตว์น้ำ ตาม พ.ร.บ. สงวนฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ของกรมประมง ขอให้เพิ่มเติมข้อมูล เนื่องจากฉลามชนิดนี้มักพบติดเครื่องมือประมงแบบสัตว์น้ำพลอยจับได้ (Bycatch) การพิจารณาต้องมีการหารือทุกภาคส่วนอย่างรอบคอบ เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

๒.๑ สถานการณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

คุณภาพสิ่งแวดล้อมไทยแย่ ร่วงลง ๓๐ อันดับในระดับโลก แล่งจากอันดับ ๗๘ ของโลกในปี ๒๕๖๓ ไปอยู่ที่อันดับ ๑๐๘ ของโลกในปี ๒๕๖๕ ขณะที่ขนาดเศรษฐกิจของไทยใหญ่เป็นอันดับที่ ๒๘ ของโลก ความไม่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้นเรื่อยๆ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนคงเกิดขึ้นได้ยากถ้ายังให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมน้อยเหมือนปัจจุบัน

การจัดอันดับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของไทยในระดับนานาชาติปี 2565

ดัชนีชี้วัด	2565	2563	เปลี่ยนแปลง
ภาพรวมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	108	78	แย่งลง
คุณภาพอากาศโดยรวม	93	85	แย่งลง
ฝุ่นพิษ PM2.5	87	88	แย่งลง
มลพิษจากโอโซนบนภาคพื้นดิน	102	102	ไม่เปลี่ยนแปลง
ออกไซด์ของไนโตรเจน(NOx)	143	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO2)	156	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)	157	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
สารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย (VOC)	154	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก

ดัชนีชี้วัด	2565	2563	เปลี่ยนแปลง
การจัดการขยะ	100	84	แย่งลง
การควบคุมขยะมูลฝอย	96	84	แย่งลง
การจัดการขยะพลาสติกในทะเล	133	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
การบำบัดน้ำเสีย	116	97	แย่งลง
การอนุรักษ์ระบบนิเวศและบริการของระบบนิเวศ	129	101	แย่งลง
บริการระบบนิเวศ	152	140	แย่งลง
ความหลากหลายทางชีวภาพและที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต	107	114	ดีขึ้นแต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก

ดัชนีชี้วัด	2565	2563	เปลี่ยนแปลง
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	106	84	แย่งลง
การคาดการณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจก	157	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
อัตราการเติบโตของคาร์บอนแบล็ค	127	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
การเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	101	117	ดีขึ้นแต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
ดัชนีการจัดการไนโตรเจนในภาคเกษตรที่ยั่งยืน	117	117	ไม่เปลี่ยนแปลง
การทำประมงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	110	87	แย่งลง

ที่มา: รวบรวมโดยวิชญ์ ยารอวาณิช

ที่มา

<https://bit.ly/3gJe48k>

ล่าสุด (๕ มิ.ย. ๖๕) ทาง Yale University ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการจัดอันดับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของ ๑๘๐ ประเทศทั่วโลกในปี ๒๕๖๕ รวมถึงประเทศไทย ผลการจัดอันดับพบว่า

ภาพรวมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของไทยแย่งจากอันดับ ๗๘ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๐๘ ของโลก เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็นพบว่า คุณภาพอากาศโดยรวมแย่งจากอันดับ ๘๕ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๙๓ ของโลก อันดับด้านฝุ่นพิษ PM๒.๕ ดีขึ้นเพียงเล็กน้อยอยู่ที่อันดับ ๘๗ ของโลก มลพิษจากโอโซนบนภาคพื้นดินอันดับไม่เปลี่ยนแปลง ขณะที่สารมลพิษตัวอื่น เช่น ออกไซด์ของไนโตรเจน (NOx) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO๒) คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) และสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย (VOC) อยู่อันดับรั้งท้ายตารางทุกสาร ส่วนหนึ่งสะท้อนผลจากการที่ประเทศไทยไม่ได้ปรับค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศของสารมลพิษต่างๆ มาอย่างยาวนาน ขณะที่หลายประเทศในโลกมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับด้านการจัดการขยะ อันดับแย่งจากอันดับ ๘๔ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๐๐ ของโลก ทั้งการควบคุมขยะมูลฝอย และการจัดการขยะพลาสติกในทะเลยังมีค่าดัชนีแย่งกว่าค่าเฉลี่ยของโลก ด้านการบำบัดน้ำเสียก็แย่งจากอันดับ ๙๗ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๑๖ ของโลก และด้านการอนุรักษ์ระบบนิเวศและบริการของระบบนิเวศนับว่าแย่มากๆ แย่งจากอันดับ ๑๐๑ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๒๙ ของโลก โดยในด้านนี้บริการระบบนิเวศถือว่าแย่มากๆ แย่งจากอันดับ ๑๔๐ ของโลก ซึ่งแย่มากอยู่แล้ว ไปอยู่ที่อันดับ ๑๕๒ ของโลก ขณะที่ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตอันดับดีขึ้นจากอันดับ ๑๑๔ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๐๗ ของโลกแต่ยังมีค่าดัชนีแย่งกว่าค่าเฉลี่ยของโลก

สำหรับด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อันดับก็แย่งจากอันดับ ๘๔ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๐๖ ของโลก หลักๆ เกิดจากอันดับที่แย่งด้านการคาดการณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (อันดับที่ ๑๕๗ ของโลก) และอัตราการเติบโตของคาร์บอนดำ (อันดับที่ ๑๒๗ ของโลก) ส่วนด้านการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอันดับดีขึ้นจากอันดับ ๑๑๗ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๐๑ ของโลกแต่ยังมีค่าดัชนีแย่งกว่าค่าเฉลี่ยของโลก ส่วนด้านการทำประมงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอันดับแย่งจากอันดับ ๘๗ ของโลกไปอยู่ที่อันดับ ๑๑๐ ของโลก

การจัดอันดับโลกในรายงานฉบับนี้สะท้อนให้เห็นว่าการยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมามีประเทศไทยให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมน้อยมากๆ สังเกตได้จากงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมที่ลดลงอย่างมากจากอดีต แม้ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จะปรับงบประมาณการสิ่งแวดล้อมเพิ่มจาก ๘,๓๖๑ ล้านบาท เป็น ๑๐,๒๒๖ ล้านบาท แต่ก็ยังน้อยกว่างบประมาณที่เคยได้รับในอดีตตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ เป็นต้นมา (ปี ๒๕๖๒ ได้รับงบประมาณ ๑๐,๙๔๕ ล้านบาท ปี ๒๕๖๓ ๑๒,๘๖๘ ล้านบาท และปี ๒๕๖๔ ๑๖,๑๔๓ ล้านบาท)

จากข้อมูลงบประมาณจะเห็นว่างบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมมีความผันผวนขึ้นลงไปมาตลอด สะท้อนให้เห็นว่าผู้กำหนดนโยบายของไทยมองการยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องชั่วคราวและสำคัญน้อย การดำเนินงานเพื่อการยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงขาดความต่อเนื่อง สุดท้าย ผลการจัดอันดับโลกล่าสุดกำลังสะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำในอดีต ดังนั้น คงไม่ต้องคาดหวังอะไรมากกับอันดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมไทยในระดับโลกที่จะมีแต่ตรงกับทฤษฎีอย่างไม่เร่งปรับปรุง

สถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย

๒.๑.๑ สถานการณ์แนวปะการัง

ประเทศไทย มีชนิดปะการังจำนวน ๒๘๐ ชนิด มีพื้นที่แนวปะการังทั้งสิ้นประมาณ ๑๔๙,๑๘๒ ไร่ (เดิม ๑๔๙,๐๒๕ ไร่) พื้นที่แนวปะการังที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการสำรวจเพิ่มเติมในบางพื้นที่ทางฝั่งทะเลอันดามันและมีการปรับปรุงพื้นที่ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น) อยู่ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ได้แก่

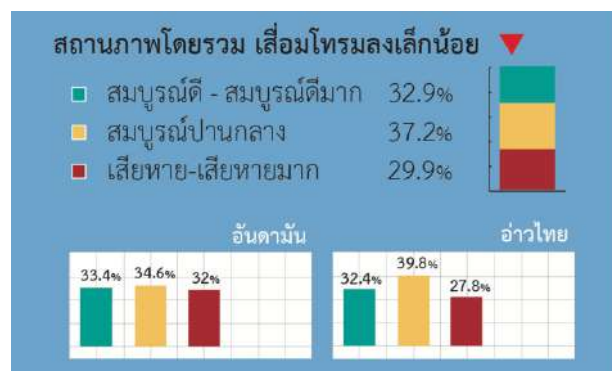
- **ฝั่งทะเลอันดามัน** มีพื้นที่แนวปะการังทั้งหมด ๗๓,๗๕๖ ไร่ ได้แก่ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สตูล

- **ฝั่งอ่าวไทย** มีพื้นที่แนวปะการัง ทั้งหมด ๗๕,๔๒๖ ไร่ แบ่งเป็น

อ่าวไทยฝั่งตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด

อ่าวไทยตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี

อ่าวไทยตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส

ข้อมูล : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๓

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลสถานภาพแนวปะการังระหว่างฝั่งทะเล อันดามันและอ่าวไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และ พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า สถานภาพแนวปะการัง โดยภาพรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงเล็กน้อย โดยในฝั่งทะเลอันดามัน แนวปะการังที่มี สถานภาพดี - ดีมาก ลดจากร้อยละ ๔๓.๔ เป็นร้อยละ ๓๓.๔ ในขณะที่แนวปะการังที่มีสถานภาพเสียหาย-เสียหายมาก เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ ๒๕.๕ มาเป็นร้อยละ ๓๒ ส่วนฝั่งอ่าวไทย ก็มีแนวโน้มเป็นไปในทางเดียวกัน โดยแนวปะการัง ที่มีสถานภาพสมบูรณ์ดี - สมบูรณ์ดีมาก ลดจากร้อยละ ๓๗.๑ เป็นร้อยละ ๓๒.๔ และแนวปะการังที่มีเสียหาย - เสียหายมาก เพิ่มขึ้นจากเดิมเล็กน้อย จากร้อยละ ๒๔.๗ เป็นร้อยละ ๒๗.๘

ปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว ที่มีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิน้ำทะเลนั้น เป็นปัจจัยคุกคามที่สำคัญของปะการัง สามารถสร้างความเสียหายปะการังครอบคลุมพื้นที่ได้โดยกว้าง มีรายงานการเกิดปะการังฟอกขาวในประเทศไทยหลายครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่แต่ละครั้งมีความรุนแรงต่างกันไป ครั้งที่รุนแรงที่สุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งได้ทำลายปะการังในหลายพื้นที่และปะการังมีอัตราการตายสูงถึงร้อยละ ๙๐ ในบางพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น มีการศึกษาว่าปะการังฟอกขาวมีแนวโน้มที่จะเกิดบ่อยครั้ง และทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวขึ้นหลังจากที่เคยเกิดครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเครือข่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัย และนักดำน้ำอาสาสมัคร ได้ดำเนินการสำรวจและรายงานสถานการณ์ปะการังฟอกขาวในระหว่างเดือนมีนาคม-เดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงฟอกขาว และได้ติดตามสถานการณ์ฟอกขาว จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ทำการคาดการณ์การเกิดปะการังฟอกขาวจากข้อมูลสมุทรศาสตร์ และสถานะของปรากฏการณ์ El Niño Southern Oscillation ซึ่งบ่งชี้โดยค่าดัชนี Oceanic Nino Index (ONI) พบว่า อุณหภูมิน้ำทะเลบริเวณกลางมหาสมุทรแปซิฟิก มีแนวโน้มลดลงต่ำกว่าปกติตั้งแต่กลางปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยพบว่าค่า ONI ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีค่า -๑.๑ บ่งชี้ถึงการเข้าสู่สถานะ Cold phase หรือปรากฏการณ์ La Niña ทั้งนี้ ลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลให้อุณหภูมิน้ำทะเลโดยเฉพาะในทะเลอันดามันมีแนวโน้มมีค่าต่ำกว่าปกติในช่วงฤดูร้อนของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ นอกจากนี้ ลักษณะดังกล่าวอาจบ่งชี้แนวโน้มการเปลี่ยนทิศทางลมมรสุมเร็วขึ้น สอดคล้องกับแบบจำลองของ NOAA และจากระบบที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพัฒนาขึ้นมา ระบุไปในทิศทางเดียวกันว่า ไม่ปรากฏแนวโน้มการเกิดปะการังฟอกขาวในน่านน้ำไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือหากเกิดขึ้นจะอยู่ในระดับที่ไม่รุนแรง รวมถึงทำการประชุมเพื่อวางมาตรการรับมือปะการังฟอกขาวที่สามารถนำมาใช้เพื่อบรรเทาหรือลดผลกระทบจากสถานการณ์การฟอกขาวต่อปะการังในระดับต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่

- ๑) ระยะเวลาฟอกขาวเล็กน้อย ใช้มาตรการหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่อาจจะส่งผลทำให้สถานการณ์ของแนวปะการังที่เริ่มฟอกขาวเสื่อมโทรมลง หรือทำให้ปะการังเกิดการอ่อนแอลง
- ๒) ระยะเวลาฟอกขาวปานกลาง ใช้มาตรการลดกิจกรรมที่ดำเนินการในแนวปะการังโดยตรง
- ๓) ระยะเวลาฟอกขาวรุนแรง ใช้มาตรการงดเว้นกิจกรรมในบริเวณที่มีการฟอกขาวรุนแรง ดำเนินการปิดพื้นที่

ผลการรวบรวมและติดตามข้อมูลการเกิดปะการังฟอกขาวตั้งแต่เดือนเมษายนจนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่าสถานการณ์ปะการังฟอกขาว ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีลักษณะคล้ายกับปี พ.ศ. ๒๕๖๓ นั่นคือ ฝั่งอ่าวไทย ปะการังเริ่มมีสีจางลงและฟอกขาวในบางพื้นที่ช่วงปลายเดือนพฤษภาคม โดยเฉพาะพื้นที่ที่แนวปะการังโผล่พ้นน้ำในช่วงน้ำลง ได้แก่ หาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี (สำรวจเฉพาะปะการังที่โผล่พ้นน้ำ) เกาะมันใน หาดพลา จังหวัดระยอง แหลมแสมสาร หาดค่ายเกษราราษฎร์ จังหวัดชลบุรี ซึ่งส่งผลให้ปะการังส่วนที่โผล่พ้นน้ำดังกล่าวตายลงไปบางส่วน แต่ปะการังที่อยู่ใต้น้ำตลอดเวลาฟอกขาวเพียงเล็กน้อย ในขณะที่แนวปะการังฝั่งอันดามันได้รับผลกระทบจากปะการังฟอกขาวน้อยมาก ไม่มีรายงานสถานีที่พบปะการังฟอกขาว พบเพียงปะการังมีสีจางลงเล็กน้อยในบางพื้นที่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ยังได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลอุณหภูมิน้ำทะเล ทั้งฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน จากสถานีติดตามอุณหภูมิน้ำทะเลบริเวณชายฝั่ง พบว่าอุณหภูมิน้ำเฉลี่ยในเดือนมิถุนายนลดลงอย่างชัดเจนทั้งสองฝั่งทะเล หลังจากที

แผนที่การรังฟอกขาว

ความรุนแรงของการรังฟอกขาวและพื้นที่ความเสียหายนั้น มาจากความแตกต่างจากสภาพทางภูมิประเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของผืนป่า การจัดการป่าไม้และระดับความรุนแรงของการรังฟอกขาวที่ไม่เกิน การประเมินการรังฟอกขาวที่ประเทศไทยได้จัดทำขึ้นสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ [สำนักบริหารงานวนนันทนาการ กรมป่าไม้](#)

อ่านมีประวัติการทำแผนที่ แผนที่บูรณะ 15-30 เมษายน 2558

ข้อมูล

โครงการพัฒนาระบบประเมินการเกิดปะการังฟอกขาวกรณีพยากรณ์ทางทะเลและชายฝั่ง

- แผนที่การรังฟอกขาว
- รายงานสถานการณ์การรังฟอกขาว
- องค์ความรู้การรังฟอกขาว

<https://bit.ly/3Nb69GL>

ข้อมูลแผนที่ล่าสุด วันที่ 26 ตุลาคม 2558

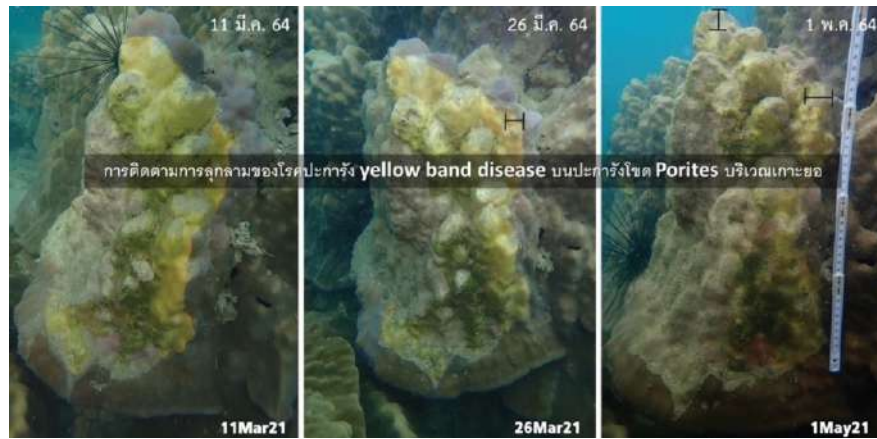
● ไม่พบการรังฟอกขาว
 ● ปะการังฟอกขาว 11-50 %
 ● ปะการังฟอกขาว 51- 90 %
 ● ปะการังฟอกขาว >90 %

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้สำรวจแนวปะการังและพบโรคปะการังแถบสีเหลืองครั้งแรกในปี ๒๕๖๔ บริเวณหมู่ เกาะสัตตพิบ เจ้าหน้าที่จึงสำรวจการแพร่กระจายทั่วอ่าวไทย พร้อมได้ทำการศึกษาอัตราการลุกลามและผลกระทบต่อปะการังมาอย่างต่อเนื่อง

ปะการังส่วนใหญ่ที่สำรวจพบว่าเป็นโรค ได้แก่ ปะการังโขด (Porites spp.) และปะการัง เขากวาง (Acropora spp.) โดยปริมาณการพบคิดเป็นร้อยละ ๑ - ๑๐ ของปะการังทั้งสองชนิด

ลักษณะอาการของโรคพบว่าเนื้อเยื่อของปะการังเปลี่ยนเป็นสีเหลืองชัดเจน หลังจากนั้นเนื้อเยื่อจะตาย และเริ่มมีสาหร่าย มาปกคลุมส่วนที่ตาย การลุกลามประมาณ ๑ เซนติเมตร/เดือน ในปะการังโขด และประมาณ ๑ - ๖ เซนติเมตร/สัปดาห์ ในปะการังเขากวาง และหากส่วนไหนของ ปะการังเริ่มเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแล้วนั้น ปะการังส่วนนั้นจะตาย

การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

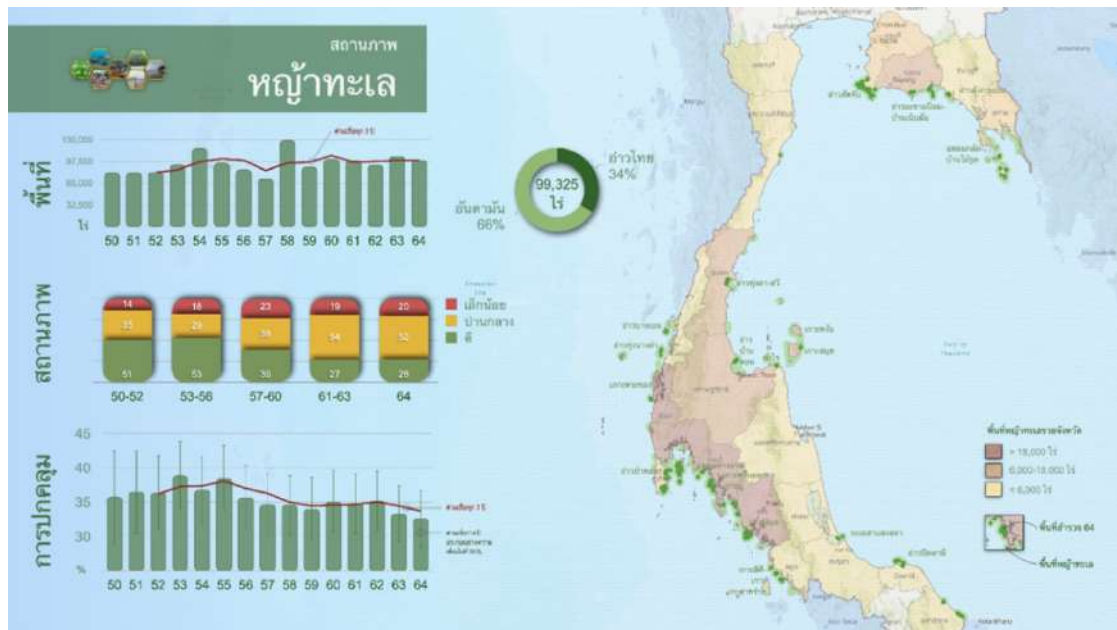
๒.๑.๒ สถานการณ์หญ้าทะเล

มีพื้นที่หญ้าทะเลไทยมีทั้งสิ้น ๑๕๙,๘๒๙ ไร่ ฝัองอันดามัน ๗๔,๗๓๗ ไร่ และฝัองอ่าวไทย ๓๐,๐๔๑ ไร่ แหล่งหญ้าทะเลพบเจริญเติบโตในบริเวณชายฝั่งทะเลน้ำตื้น แพร่กระจายทั้งในแหล่งน้ำกร่อย บริเวณปากแม่น้ำ ชายฝั่งที่มี พื้นทรายหรือทรายปนโคลน หรือขึ้นปะปนกับแนวปะการัง ในประเทศไทยพบหญ้าทะเลรวม ๑๓ ชนิด

- ฝัองทะเลอันดามันไม่พบหญ้าตะกานน้ำเค็ม
- ฝัองอ่าวไทยไม่พบหญ้าเงาใบใหญ่ ซึ่งเป็นหญ้าทะเลที่เพิ่งมีรายงานการพบเฉพาะทางฝัองอันดามันของประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้

แหล่งหญ้าทะเลผืนใหญ่ที่สุดในน่านน้ำไทย คือบริเวณเกาะลิบง จังหวัดตรัง และยังมีแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญ ทางฝัองอ่าวไทยและทะเลอันดามันอีกหลายพื้นที่ อาทิ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อ่าวทุ่งคา – สวี จังหวัดชุมพร อ่าวคังกระเบน จังหวัดจันทบุรี เกาะศรีบอยา - เกาะปู จังหวัดกระบี่ เกาะพระทองและ พื้นที่ใกล้เคียง จังหวัดพังงา และอ่าวป่าคลอก จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของหญ้าทะเล จึงไม่พบหญ้าทะเลบริเวณ จังหวัดชายฝั่งในพื้นที่อ่าวไทยรูปตัว ก

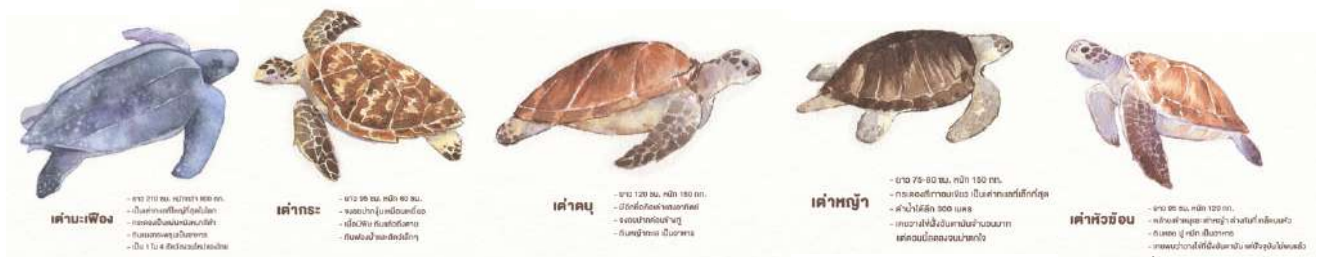

ข้อมูล : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๓

๒.๑.๓ สถานการณ์สัตว์ทะเล

ฉลาม การสำรวจรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์ของฉลามในน่านน้ำไทยโดยกรมประมง ในปี ๒๕๖๓ พบว่า มีทั้งหมด ๘๗ ชนิด มากกว่า ๗๕% เป็นชนิดพันธุ์ที่หายาก (Rare species) หรือชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered species) โดยพบในทะเลอันดามันมากถึง ๘๐ ชนิด ส่วนอ่าวไทยพบเพียง ๕๓ ชนิด มีการแพร่กระจายตามแหล่งที่อยู่อาศัยตั้งแต่ในแม่น้ำไปจนถึงเขตทะเลลึก และมีบางชนิดที่มีรายงานว่าไม่พบในเขตทะเลไทยมานานแล้ว ได้แก่ ปลาฉลามหูดำ (Carcharhinus obsolerus) และปลาฉลามหัวค้อนยาว (Eusphyra blochii) กลุ่มปลาฉลามที่อยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อประกาศเป็นสัตว์คุ้มครอง ได้แก่ กลุ่มปลาฉลามหัวค้อน และฉลามเสือดาว กลุ่มปลาฉลามหัวค้อน ๔ ชนิด ได้แก่ ปลาฉลามหัวค้อนยาว (Eusphyra blochii) (Thailand Red Data) ปลาฉลามหัวค้อนสีน้ำเงิน (Sphyrna lewini) ปลาฉลามหัวค้อนยักษ์ (Sphyrna mokarran) และปลาฉลามหัวค้อนเรียบ/ปลาฉลามหัวค้อนดำ (Sphyrna zygaena) เนื่องจากฉลามชนิดนี้มักพบติดเครื่องมือประมงแบบสัตว์น้ำพลอยจับได้ (Bycatch)

เต่าทะเล มีการดำรงชีวิตในน้ำเป็นส่วนใหญ่ และจะขึ้นบกที่มีหาดทรายเพื่อวางไข่ เท่านั้น เต่าทะเลที่พบในโลกมีอยู่ ๘ ชนิด คือ เต่ากระ เต่าตนุ เต่าตนุหลังแบน เต่าตนุดำ เต่าหญ้า เต่าหญ้าแอดแลนติก เต่าหัวค้อน และเต่ามะเฟือง และสามารถพบได้ที่ประเทศไทย ๕ ชนิด คือ เต่ามะเฟือง (สัตว์ป่าสงวน) เต่ากระ เต่าตนุ เต่าหญ้าหรือเต่าสังกะสี และเต่าหัวค้อน

ข้อมูลจาก Howl

การวางไข่ของเต่าทะเล

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบการวางไข่ของเต่าทะเลจำนวน ๔๑๓ รัง เป็นเต่าตนุ ๒๔๖ รัง เต่ากระ ๑๖๗ รัง ไม่พบการวางไข่ของเต่าหญ้าและเต่ามะเฟือง ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ พบการวางไข่ของเต่าทะเลจำนวน ๔๓๔ รัง เป็นเต่าตนุ ๒๒๖ รัง เต่ากระ ๒๐๓ รัง เต่าหญ้า ๒ รัง เต่ามะเฟือง ๓ รัง

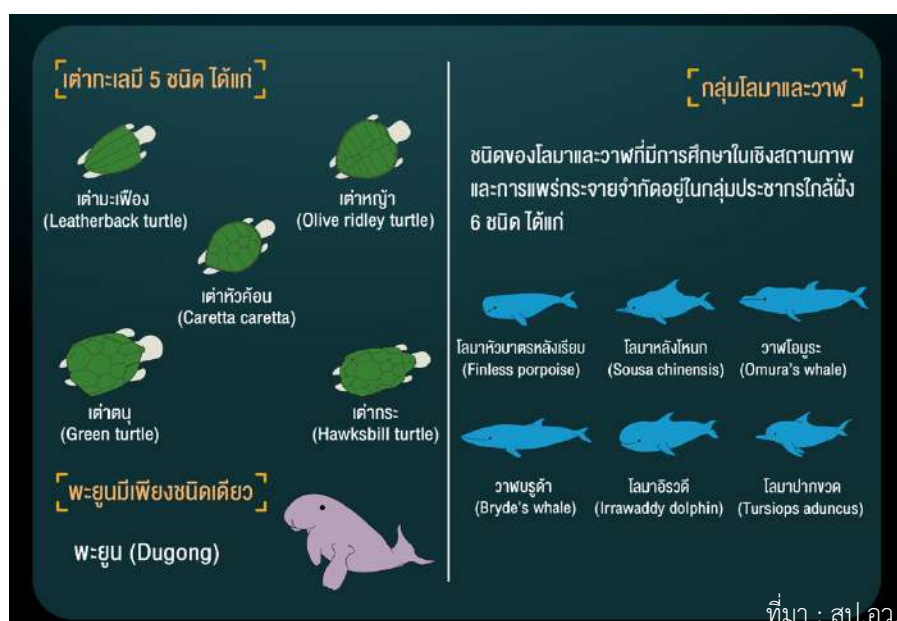
ขณะที่ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ พบการวางไข่ของเต่าทะเล ๔๙๑ รัง เป็นเต่าตนุ ๒๔๐ รัง เต่ากระ ๒๓๔ รัง เต่าหญ้า ๑ รัง เต่ามะเฟือง ๑๖ รัง โดยสรุปพบว่าจำนวนครั้งการวางไข่ของเต่าตนุค่อนข้างคงที่ ขณะที่เต่ากระมีการวางไข่เพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนครั้งการวางไข่ของเต่าหญ้ามียาจำนวนลดลงส่วนเต่ามะเฟืองพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี ๒๕๖๓ มีการขึ้นมาวางไข่ของเต่ามะเฟือง จำนวน ๑๖ รัง เป็นการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด พื้นที่การวางไข่ของเต่ามะเฟืองและเต่าหญ้า จะพบวางไข่เฉพาะชายหาดบนแผ่นดินใหญ่ทางฝั่งทะเลอันดามัน สำหรับเต่าตนุและเต่ากระพบวางไข่บนชายหาดของแผ่นดินใหญ่และชายหาดของเกาะต่าง ๆ ทั้งบริเวณอ่าวไทยและทะเลอันดามัน

โลมาและวาฬ

กลุ่มโลมาและวาฬพบในประเทศไทย ๒๗ ชนิด แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่อยู่ประจำถิ่นใกล้ฝั่ง และกลุ่มที่มีการอพยพย้ายถิ่นระยะไกล ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบโลมาและวาฬ จำนวน ๒,๔๒๐ ตัว ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ พบจำนวน ๒,๔๗๓ ตัว ขณะที่ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ พบจำนวน ๓,๐๒๕ ตัว กลุ่มโลมาที่มีจำนวนมากที่สุด คือ โลมาอิรวดี รองลงมา คือ โลมาหัวบาตรหลังเรียบ โลมาหลังโหนก โลมากลุ่มสตีเนลลา โลมาปากขวด วาฬเพชฌฆาตดำ และวาฬบรูด้า ตามลำดับ

พะยูน

พะยูน พบเพียง ๑ ชนิด คือ Dugong dugon แพร่กระจายอยู่ในบริเวณแหล่งหญ้าทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามันปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีรายงานพบเห็นพะยูนรวมประมาณ ๒๕๐ ตัว โดยพื้นที่ฝั่งอ่าวไทยพบประมาณ ๑๙ ตัว และพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันพบประมาณ ๒๓๑ ตัว ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สํารวจพบพะยูนรวมประมาณ ๒๖๑ ตัว โดยพบว่าจังหวัดตรังเป็นแหล่งประชากรพะยูนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และมีการเกยตื้นรวม ๒๔ ตัว ซึ่งเป็นการเกยตื้นฝั่งทะเลอันดามันเท่านั้น ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ สํารวจพบพะยูนจำนวน ๒๕๕ ตัว

สัตว์ทะเลเกยตื้น

จำนวนสัตว์ทะเลหายากที่เกยตื้น ในปี ๒๕๖๕ มีจำนวนลดลง ส่วนมากยังคงเป็นเต่าทะเล โลมาและวาฬ ซึ่งสาเหตุการเกยตื้นส่วนมากเกิดจากการป่วยและติดเครื่องมือประมงเป็นส่วนใหญ่

สถิติการเกยตื้นสัตว์ทะเลหายาก			
ปีงบประมาณ	2563	2564	2565
พบสัตว์ทะเลเกยตื้น	900 ตัว	815 ตัว	654 ตัว
• มีชีวิต	299 ตัว	216 ตัว	222 ตัว
• ซาก	601 ตัว	599 ตัว	432 ตัว
อัตราการรอดชีวิต			ร้อยละ 81.53
เต่าทะเล	มีชีวิต 281 ตัว ซาก 326 ตัว	มีชีวิต 185 ตัว ซาก 307 ตัว	มีชีวิต 205 ตัว ซาก 238 ตัว
โลมาและวาฬ	มีชีวิต 18 ตัว ซาก 263 ตัว	มีชีวิต 27 ตัว ซาก 268 ตัว	มีชีวิต 15 ตัว ซาก 178 ตัว
พะยูน	มีชีวิต 0 ตัว ซาก 12 ตัว	มีชีวิต 4 ตัว ซาก 24 ตัว	มีชีวิต 2 ตัว ซาก 15 ตัว

ในอนาคตคาดว่า แต่ละปีมีแนวโน้มที่สัตว์ทะเลหายากเกยตื้นเพิ่มสูงขึ้นเพราะ ความเสื่อมโทรมของ คุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัจจัย ความเสี่ยงที่เกิดตามธรรมชาติและกิจกรรมการใช้ประโยชน์ จากกิจกรรม ทางทะเลของมนุษย์นอกจากนี้จากความก้าวหน้าด้านการสื่อสารทำให้การแจ้งข้อมูลการเกยตื้นที่สะดวก รวดเร็วมากขึ้น และความตระหนักในการรับรู้ของชุมชน ชายฝั่งที่เพิ่มมากขึ้น

๒.๑.๔ สถานการณ์ขยะทะเล

ข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ผ่านมา พบขยะลอยมา ตามแม่น้ำลำคลองเป็นจำนวนมาก มีทุกวันในปริมาณที่ไม่ลดลงเลย และประเภทขยะที่พบมากเป็นอันดับ หนึ่งคือ ขยะพลาสติก จากการคาดการณ์พบว่าจะมีปริมาณขยะพลาสติกที่ปนเปื้อนลงในทะเลมากถึง ๓๒,๖๐๐ ตัน/ปี โดยขยะทะเลส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๘๐ มาจากกิจกรรมบนฝั่งและไหลมาตามแม่น้ำลงสู่ทะเล เช่น ชุมชน แหล่งทิ้งขยะบนฝั่ง ท่าเรือ และการท่องเที่ยวชายหาด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ ๒๐ มาจาก กิจกรรมในทะเล เช่น การขนส่งทางทะเล การประมง และการท่องเที่ยวทางทะเล

ข้อมูลสถิติการเก็บขยะทะเลปี ๒๕๖๔ พบว่า มีขยะที่จัดเก็บได้บริเวณชายหาด บริเวณปากแม่น้ำสายสำคัญ ขยะที่ลอยอยู่ในทะเลและขยะที่จมใต้ทะเล รวมแล้วกว่า ๓,๙๕๐,๙๐๔ ชิ้น น้ำหนักรวมกันกว่า ๔๔๓,๘๒๕ กิโลกรัม ซึ่งเป็นตัวเลขที่น่าตกใจ โดยขยะส่วนมากที่พบ ได้แก่ ขวดพลาสติกบรรจุเครื่องดื่ม ถุงพลาสติก เศษโฟม ขวดแก้วบรรจุเครื่องดื่ม (กรมควบคุมมลพิษ)

๒.๑.๕ คุณภาพน้ำทะเล

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ดัชนีคุณภาพน้ำทะเลส่วนใหญ่จัดอยู่ในเกณฑ์ดี (ร้อยละ ๗๑) พอใช้ (ร้อยละ ๑๙.๖) ต่ำมาก (ร้อยละ ๔.๓) และเสื่อมโทรม (ร้อยละ ๔.๓) โดยไม่พบเสื่อมโทรมมาก และพบในบางพื้นที่ที่เสื่อมโทรม ได้แก่ ปากแม่น้ำระยอง (จังหวัดระยอง) ปากคลองตำหรุ ปากแม่น้ำเจ้าพระยา (จังหวัดสมุทรปราการ) ปากแม่น้ำท่าจีน และปากคลองประมง (จังหวัดสมุทรสาคร) ปากแม่น้ำแม่กลอง (จังหวัดสมุทรสงคราม) ชายฝั่งทะเลบ้านแหลม(จังหวัดเพชรบุรี) จะเห็นได้ว่าคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งพื้นที่อ่าวไทยตอนบน ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพเสื่อมโทรม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแหล่งชุมชน และมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่หนาแน่น เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเล

ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ - ๒๕๖๓ พบว่า มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน คือ คุณภาพน้ำทะเลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี รองลงมา คือ พอใช้ ต่ำมาก และเสื่อมโทรม ตามลำดับ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ไม่พบคุณภาพน้ำทะเลที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก

ติดตามสถานการณ์

น้ำมันรั่วไหล

<https://bit.ly/3TTW83h>

น้ำทะเลเปลี่ยนสี

<https://bit.ly/3fnagmA>

แมงกะพรุนพิษ

<https://bit.ly/3FySiIM>

คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑) น้ำมันรั่วไหลและก๊อมน้ำมันดิน

ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ติดตามสถานภาพน้ำมันรั่วไหลบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวม ๒๓ จังหวัด พบน้ำมันรั่วไหลจำนวน ๑๐๑ ครั้ง เป็นเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล ๒๘ ครั้ง และจากการติดตามตรวจสอบพบก๊อมน้ำมันดิน ๗๓ ครั้ง

เหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล จากการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังน้ำมันรั่วไหล พบเกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมทั้งสิ้น ๑๗ ครั้ง

การติดตามตรวจสอบพบก๊อมน้ำมันดิน จากการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังก๊อมน้ำมันดินบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามันรวม ๕๘ สถานี พบก๊อมน้ำมันดินจำนวน ๒๗ ครั้ง (ไม่ทราบสาเหตุ)

การติดตามการปนเปื้อนสารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวมในน้ำทะเล จากการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์การปนเปื้อนของน้ำมันที่รั่วไหลบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามันครอบคลุมพื้นที่ ๒๓ จังหวัด รวม ๑๓๕ สถานี ปีละ ๒ ครั้ง ในฤดูแล้ง (ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ – เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔) และฤดูฝน (มิถุนายน – กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔) จากปริมาณสารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวมในน้ำทะเล ซึ่งจะแสดงถึงแนวโน้ม และระดับการปนเปื้อนของน้ำมันในสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง โดยในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า

บริเวณอ่าวไทย การปนเปื้อนสารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวมในน้ำทะเลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๒๑ ไมโครกรัมต่อลิตร โดยชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๒๑ ไมโครกรัมต่อลิตร

บริเวณทะเลอันดามัน การปนเปื้อนสารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวมในน้ำทะเลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๒๓ ไมโครกรัมต่อลิตร

ผลจากการติดตามตรวจสอบ และเฝ้าระวังสถานภาพของน้ำมันรั่วไหลในช่วงที่ผ่านมาเห็นได้ว่า จังหวัดระยอง และชลบุรีเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงของการเกิดน้ำมันรั่วไหลในทะเลซึ่งเกิดเหตุการณ์บ่อยครั้ง เนื่องจากมีกิจกรรมชายฝั่งหลากหลายประเภท ได้แก่ การเดินเรือเข้าออก เรือขนส่งสินค้า เรือประมง และเรือท่องเที่ยว ตลอดจนบริเวณชายฝั่งจังหวัดระยองเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง เช่น นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งมีโรงกลั่นน้ำมันทำให้มีการเดินเรือเข้าออกเพื่อขนส่งน้ำมัน รวมทั้งมีระบบท่อขนส่งน้ำมันในทะเล สำหรับบริเวณอ่าวไทยตอนล่าง และตอนกลาง ได้แก่ บริเวณชายฝั่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร จังหวัดสงขลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ พบน้ำมันรั่วไหลบ่อยครั้งมากกว่าอดีตที่ผ่านมาสาเหตุมาจากทั้งเรือประมง เรือท่องเที่ยว การแอบล้างถังบรรจุน้ำมันและถังน้ำมันที่ปนเปื้อนนํ้าลงสู่ทะเล การเดินเรือขนส่งในทะเล รวมทั้งอาจเกิดจากการรั่วไหลของน้ำมันจากแท่นขุดเจาะน้ำมันในทะเล ทำให้เกิดก๊อมน้ำมันพัดพาเข้าสู่ชายหาด ทั้งนี้คลื่นลม และกระแสน้ำในแต่ละฤดูกาลก็เป็นปัจจัยสำคัญที่พัดพาน้ำมันที่รั่วไหลในทะเลเข้าสู่ฝั่งได้อีกด้วย

๒) น้ำทะเลเปลี่ยนสี

ปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีจากการสะสมของแพลงก์ตอนพืช ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ (ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ – กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) พบเฉพาะในพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทย จำนวน ๒๕ ครั้ง โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี พบปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี ๑๖ ครั้ง ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม รองลงมา คือ จังหวัดระยอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่ละ ๒ ครั้ง ส่วนในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน พบการสะสมของสาหร่ายสีแดง สกุล *Hypnea* ซึ่งมีกลุ่มไดอะตอมเจริญร่วมอยู่ด้วย บริเวณหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จำนวน ๑ ครั้ง

สาเหตุที่พบน้ำทะเลเปลี่ยนสีในพื้นที่จังหวัดชลบุรีบ่อยครั้ง และกินระยะเวลานาน โดยเฉพาะในฤดูฝน ปัจจัยที่เป็นต้นเหตุของปรากฏการณ์ดังกล่าวมาจาก น้ำทิ้งที่มีสาเหตุมาจากขยายตัวของชุมชน บ้านเรือน อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ประกอบกับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้กระแสน้ำในอ่าวตัว ก ในช่วงฤดูฝนมีทิศทางการไหลแบบตามเข็มนาฬิกา ทำให้มวลแพลงก์ตอนเคลื่อนตัวเข้ามายังชายฝั่งด้านตะวันออก จึงเป็นสาเหตุของการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีบ่อยครั้ง โดยเฉพาะบริเวณชายหาดบางแสน เขตอำเภอเมืองชลบุรี และตลอดแนวชายฝั่งของจังหวัดชลบุรี ส่วนจังหวัดภูเก็ตพบน้ำทะเลเปลี่ยนสีในช่วงต้นปีเนื่องจากเป็นช่วงฤดูการท่องเที่ยว มีปริมาณนักท่องเที่ยว และกิจกรรมชายฝั่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามมา ซึ่งทำให้เกิดน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดไม่ถูกต้องไหลลงสู่ชายฝั่งและเป็นสารอาหารที่เหมาะสม รวมทั้งปริมาณแสงแดดที่เพียงพอแก่ความต้องการในการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่วนพื้นที่ชายฝั่งตั้งแต่กรุงเทพมหานคร – จังหวัดชุมพร จะพบน้ำทะเลเปลี่ยนสีในช่วงปลายฤดูฝน

แพลงก์ตอนพืชกลุ่มหลักที่เป็นสาเหตุของปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในจังหวัดชลบุรี คือ กลุ่มไดโนแฟลกเจลเลต ชนิด *Noctiluca scintillans* โดยทำให้น้ำทะเลเป็นสีเขียว

นอกจากนี้ยังพบการสะสมร่วมของกลุ่มไดอะตอม เช่น ชนิด *Thalassionema frauenfeldii*, *Chaetoceros curvisetus*, *Chaetoceros furcellatus* และ *Chaetoceros* spp. ทำให้น้ำทะเลเป็นสีน้ำตาล อย่างไรก็ตามภาพรวมของการสะสมของแพลงก์ตอนพืชของประเทศไทยลดลงจากระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๒ โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดภูเก็ตที่ไม่พบการสะสมของแพลงก์ตอนพืช ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ พบเฉพาะสาหร่ายขนาดใหญ่หลุดลอยมาบนหาดป่าตองจำนวนมาก ในช่วงที่มีคลื่นลมแรงเท่านั้น อย่างไรก็ตามพบว่าการเกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสีในปี ๒๕๖๔ (มกราคม - กรกฎาคม) พบสูงกว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เนื่องจากในจังหวัดชลบุรี มีการรายงานการเกิดปรากฏการณ์กระจายในหลายพื้นที่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน (ที่มา : สถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒๕๖๔)

๓) แมงกะพรุนพิษ

จากสถิติของกองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ ถึง ปัจจุบัน พบว่ามีผู้เสียชีวิตจากพิษแมงกะพรุน ๑๐ ราย และบาดเจ็บรุนแรงถึงขั้นหมดสติ ๓๘ ราย โดยพบผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตส่วนใหญ่ ในพื้นที่เกาะสมุย-เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน ตามด้วยในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ในช่วงเดือนมีนาคม-มิถุนายน และในพื้นที่เกาะหมาก-เกาะกูด ในช่วงเดือนธันวาคม-มีนาคม ซึ่งตรงกับฤดูกาลแพร่กระจายของแมงกะพรุนกล่องวงศ์ Chirodropidae

ลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับการบาดเจ็บรุนแรงและเสียชีวิตจากแมงกะพรุนพิษ และการพัฒนาการเฝ้าระวัง และการดำเนินงานป้องกันการบาดเจ็บจากแมงกะพรุนพิษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๖๔

ข้อมูล : สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

๒.๑.๖ ป่าชายเลน ป่าชายหาด ป่าพรุ

ป่าชายเลน

ในอดีตพื้นที่ป่าชายเลนของประเทศไทยได้ถูกบุกรุกทำลายไปมาก ในช่วงระยะเวลา ๕๓ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๕๗) พื้นที่ป่าชายเลนของประเทศลดลง โดยจากสถิติพื้นที่ป่าชายเลนที่รวบรวมไว้เมื่อปี ๒๕๐๔ มีพื้นที่ป่าชายเลน ๒,๒๙๙,๓๗๕ ไร่

จากข้อมูลการสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒๕๕๗ พบว่าพื้นที่ป่าชายเลนเหลืออยู่เพียง ๑,๕๓๔,๕๘๕ ไร่ ซึ่งลดลงถึง ๗๖๔,๗๙๐ ไร่

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - พ.ศ. ๒๕๖๓ ป่าชายเลนเริ่มมีการฟื้นตัวขึ้นมาเรื่อย ๆ เนื่องจากแนวนโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการประกาศยกเลิกสัมปทานการทำไม้ป่าชายเลนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อมูลจากการแปลภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูง ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA ในปี ๒๕๖๓ พบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายเลน คงสภาพทั้งหมด ๑,๗๓๗,๐๑๙.๗๕ ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๒๐๒,๔๓๕.๐๑ ไร่

ป่าชายหาด

ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายหาดที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๔๐,๒๓๓.๖๔ ไร่ กระจายอยู่ในพื้นที่ ๑๘ จังหวัด ชายฝั่งทะเล โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าชายหาดมากที่สุด คือ จังหวัดพังงา มีพื้นที่ป่าชายหาดจำนวน ๑๙,๙๖๑.๔๖ ไร่ รองลงมาคือ จังหวัดกระบี่ มีพื้นที่ป่าชายหาดจำนวน ๓,๗๑๒.๔๗ ไร่ ป่าชายหาดในประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกทำลายจนเหลือเป็นผืนเล็กผืนน้อย เนื่องจากมีพันธุ์ไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจอยู่น้อยชนิดไม่ค่อยได้รับความสนใจในการอนุรักษ์ ประกอบกับป่าชายหาดส่วนใหญ่อยู่ใกล้ทะเล จึงถูกปรับเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น เช่น ก่อตั้งชุมชนท่าเทียบเรือ สถานที่พักและสถานที่ท่องเที่ยวข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้

ป่าพรุ

ข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ป่าพรุอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๓๒,๙๘๙.๔๒ ไร่ กระจายอยู่ในพื้นที่ ๑๒ จังหวัดชายฝั่งทะเล โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าพรุ มากที่สุด คือ จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ป่าพรุจำนวน ๑๒,๘๑๔.๙๘ ไร่ รองลงมา คือ จังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ป่าพรุจำนวน ๘,๖๕๐.๑๕ ไร่

๒.๑.๗ สถานการณ์ทรัพยากรชายฝั่ง

ประเทศไทยมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๓,๑๔๘.๒๓ กิโลเมตร ครอบคลุมจังหวัดชายฝั่งทะเล ๒๓ จังหวัดโดยชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย มีความยาว ๒,๐๕๕.๑๘ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทราสมุทรปราการ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส ส่วนชายฝั่งทะเลด้านอันดามัน มีความยาว ๑,๐๙๓.๐๕ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลรวม ๖ จังหวัด ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล พื้นที่ชายฝั่งทะเลไทย มีลักษณะธรณีสัณฐานเป็นที่ราบน้ำขึ้นถึง (tidal flats) สูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ ๐.๕-๔ เมตร มีแม่น้ำไหลผ่าน พื้นที่ลุ่มดินอ่อนและมีต้นน้ำอยู่บนเขา พัดพาเอา ตะกอนปริมาณมากไหลออกมาสู่ปากแม่น้ำและสะสมตัวอยู่ตามแนวชายฝั่งทะเลเนื่องจากธรณีสัณฐานชายฝั่ง ประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นที่ราบกว้างและยาว ประกอบกับ คลื่น ลม น้ำขึ้นน้ำลง กระแสน้ำที่พัดตะกอนนอกชายฝั่งมาสะสมตัวอยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล ส่วนใหญ่จึงเป็นพื้นที่ป่าชายเลน เช่น บริเวณอ่าวไทยตอนบน ซึ่ง เป็นที่สะสมตัวของตะกอนที่มีขนาดเล็ก ทำให้มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นที่อยู่อาศัย ทำนาเกลือและอยู่รวมกันเป็นชุมชน

ปัจจุบันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นที่ยอมรับว่าต้องมีการเยียวยาอย่างเร่งด่วนเนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่งกว่า ๑๒ ล้านคน และพื้นที่ชายฝั่งยังมีปัญหาความรุนแรง ของสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดลมมรสุม และพายุที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี ทำให้ คลื่นลมทะเลแปรปรวนขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชายฝั่งทะเลของไทย หลายพื้นที่เกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ทะเลรุนแรง จังหวัดชายฝั่งทะเล ๒๓ จังหวัด ถูกกัดเซาะรวมกันระยะทางกว่า ๘๓๐ กิโลเมตร หรือร้อยละ ๒๖ ของพื้นที่ชายฝั่งทะเล และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหลายด้าน ได้แก่ การท่องเที่ยว การอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมงชายฝั่ง ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้ต่อชุมชนและ ประเทศอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อระบบนิเวศและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย ป่าชายเลน แนวปะการัง และหญ้าทะเลอีกด้วย จากการสำรวจพบว่า ชายทะเลอ่าวไทย ประสบปัญหาการกัดเซาะ มากที่สุด ระยะทางกว่า ๗๓๐ กิโลเมตร ส่วนทะเลอันดามันถูกกัดเซาะเป็นระยะทางกว่า ๑๐๐ กิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นที่วิกฤติ ๔๔ แห่ง ใน ๑๙ จังหวัด ระยะทาง ๑๖๙ กิโลเมตร พื้นที่ระดับเร่งด่วน ๑๔๖ พื้นที่ ระยะทาง ถูกกัดเซาะ ๓๙๙ กิโลเมตร ใน ๒๑ จังหวัด

การกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย

การกัดเซาะชายฝั่งทะเลเกิดขึ้นตลอดแนวชายฝั่งในทุกจังหวัดรอบอ่าวไทย โดยพบว่าการกัดเซาะเกิดขึ้นตั้งแต่ชายฝั่งตะวันออกจนถึงชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันตก และบางพื้นที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ที่ถูกกัดเซาะมากกว่าอัตรา ๕ เมตรต่อปี (จัดเป็นพื้นที่วิกฤติ) ใน ๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัด จันทบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพฯ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และ และอีกหลายพื้นที่ที่ประสบกับปัญหาการกัดเซาะในอัตรา ๑ - ๕ เมตรต่อปี โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยตอนใน บริเวณปากแม่น้ำบางปะกงจนถึงปากแม่น้ำท่าจีน เป็นพื้นที่ที่มีการกัดเซาะรุนแรงมากที่สุด

การกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้านทะเลอันดามัน

การกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้านอันดามันเกิดขึ้นตลอดแนวชายฝั่งทุกจังหวัดแต่น้อยกว่าฝั่งอ่าวไทย จังหวัดที่พบการกัดเซาะรุนแรงในอัตราเฉลี่ยมากกว่า ๕ เมตรต่อปี ได้แก่ ระนอง ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล พื้นที่เสี่ยงต่อการกัดเซาะ ๑-๕ เมตร/ปี เกิดขึ้นในทุกจังหวัด

ซิงโก จ.สงขลา

ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช

ความเสียหายจากการกัดเซาะชายฝั่ง

ที่มา : <https://www.tcijthai.com/news/๒๐๑๙/๑๖/scoop/๙๓๑๔>

๒.๒ สภาพปัญหา สาเหตุและผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ในปัจจุบันทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีแนวโน้มเสื่อมโทรม เนื่องจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การพัฒนาชายฝั่ง และการใช้ประโยชน์ทรัพยากร อีกทั้ง สาเหตุจากธรรมชาติ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

สิ่งคุกคามต่อทรัพยากร

- นักท่องเที่ยวเหยียบแนวปะการัง
- นักท่องเที่ยวให้อาหารปลาในแนวปะการัง
- นักดำน้ำลึกที่ไม่มีประสบการณ์
- เรือเที่ยว เรือประมงทิ้งสมอ
- ตะกอนไหลลงทะเล
- การประมง เครื่องมือทำลายล้าง ผิดกฎหมาย เกินกำลังผลิต
- ทิ้งขยะ เศษอวน อุปกรณ์ประมงลงทะเล
- ฟาร์มทะเล ที่ประมงล้น สัมปทาน
- การรั่วไหล และอุบัติเหตุจากสารเคมี วัตถุอันตราย และน้ำมัน
- ชุมชนและเรือท่องเที่ยวระบายน้ำทิ้งลงทะเล
- น้ำท่วมและการระบายน้ำลงทะเล
- การเล่นเรือและการเดินเรือ
- ทำเรือประมง ทำเรือท่องเที่ยว และทำเรือสินค้า
- ขุดร่องน้ำเดินเรือ
- พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว
- พื้นที่ที่ถูกใช้เป็นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
- พื้นที่ที่ถูกใช้เป็นที่โรงงานอุตสาหกรรม
- พื้นที่ที่ถูกใช้ทำเกษตร สวนปาล์ม นาข้าว ยาง
- พื้นที่ที่ถูกใช้ทำนาเกลือ
- ก่อสร้างถนนในป่าชายเลน และติดชายหาด
- สิ่งก่อสร้างล่องลำในทะเล (เขื่อนกันปากร่องน้ำ รอคักทราย กำแพงกันคลื่น เขื่อนกันคลื่นนอกชายฝั่ง)
- ขุดหน้าดิน หรือ ทรายชายทะเล
- เจาะสูบน้ำบาดาลในพื้นที่ชายทะเลจนแผ่นดินทรุด

แนวปะการัง

หญ้าทะเล

สัตว์ทะเลหายาก

ขยะทะเล

คุณภาพน้ำทะเล

ป่าชายเลน
ป่าชายหาด

ชายฝั่งถูกกัดเซาะ

ที่มา : รายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
และการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๓

จากแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีดังนี้

๒.๒.๑ ปัญหาที่มีต่อปะการัง

ระบบนิเวศใต้ทะเลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อสภาพแวดล้อมทั้งในทะเล จนถึงบนบกเลย ใต้ทะเลนั้นมีสิ่งมีชีวิตมากมายอาศัยอยู่รวมกันจนเหมือนกับเป็นบ้านหลังใหญ่หลังหนึ่ง หากสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีปัญหาย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่นในบ้านหลังเดียวกันนี้ด้วย ปะการัง ถือว่าเป็นสิ่งมีชีวิตหนึ่งที่กำลังจะเป็นแบบนี้ ตอนนี้นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่ถูกทำลายไปเยอะมากอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ปะการังเสียชีวิตลง เรามาเรียนรู้และทำความเข้าใจไปพร้อมกัน

สาเหตุจากธรรมชาติ

ปะการังเป็นสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ โดยหลักแล้วธรรมชาติจะมีการทำลายกันเองบ้างเล็กน้อย ปะการังเองก็เข้ากฎตรงนี้ด้วย ธรรมชาติบางครั้งก็ทำลายปะการังไปแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ กล่าวคือคลื่นลมที่รุนแรงจะทำให้เกิดคลื่นใต้น้ำขึ้นมาด้วย ผลก็คือทำให้กิ่งของปะการังไม่สามารถต้านแรงคลื่นที่เกิดขึ้นได้ จนทำให้กิ่งของมันหักโค่นลงไป สาเหตุข้อที่สองจากธรรมชาติเกิดจากศัตรูโดยตรงของปะการังนั่นก็คือ ปลาหนกแก้ว ปลาผีเสื้อ จนถึงสัตว์น้ำบางชนิดที่พวกมันอาศัยปะการังเป็นฐานทัพของมัน หรือ ใช้ปะการังเป็นแหล่งอาหารทำให้ปะการังโดนกินไปด้วย จากสองสาเหตุนี้ต้องบอกว่าเป็นไปตามกลไกของระบบนิเวศใต้ทะเลที่ไม่รุนแรงเท่าไร ปะการังสามารถฟื้นตัวเองได้เนื่องจากไม่เสียหายมากนัก แต่สาเหตุจากมนุษย์นี่แหละที่ทำให้ปะการังตายและเสื่อมโทรมไปแบบของจริง

ความเชื่อผิดๆ เกี่ยวกับปะการัง

มนุษย์เรานั้นถือว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปะการังเสื่อมโทรม จนถึงตายได้ในบางแนวเลยทีเดียว ความเชื่อเกี่ยวกับปะการังเป็นสิ่งแรกที่ทำให้มนุษย์เริ่มทำลายปะการัง กล่าวคือ พวกเรามีความเชื่อว่า ปะการังเป็นของสวยงามจึงทำให้เกิดความคิดที่จะหยิบปะการังจากทะเลขึ้นมาเป็นของฝาก ของที่ระลึก ซึ่งกันและกัน ความจริงแล้วไม่ใช่เลยความสวยงามของปะการังนั้นควรจะต้องให้เค้าได้อยู่ในที่ของมันคือใต้ทะเลจะดีกว่า หากใครคิดจะดูก็ควรจะดำน้ำลงไปดูด้วยตาของตัวเอง หรือไม่ก็ดูจากภาพถ่าย คลิปวิดีโอ เท่านั้นพอ

การทิ้งสมอเรือ

สาเหตุข้อต่อมาอันนี้เป็นเรื่องที่พูดยากเหมือนกัน นั่นก็คือ การทิ้งสมอเรือของเรือที่แล่นในท้องทะเลจนถึงมหาสมุทร การทิ้งสมอแต่ละครั้ง เปรียบเสมือนทิ้งดาบเหล็กขนาดใหญ่ลงไปในทะเล พอโดนปะการังที่อ่อนนิ่มก็แตกกระจาย ตายไปแบบไม่มีสิทธิ์หรืออะไรได้เลย บางครั้งความรุนแรงจากการกระแทกของสมอเรืออาจจะทำให้ปะการังตายไปทั้งแนวนั้นเลยก็ได้

การปล่อยน้ำเสีย ของเสีย

สาเหตุข้อต่อไปเป็นนอกจากจะทำลายปะการังแล้วยังเป็นการทำลายระบบนิเวศใต้ทะเลอีกด้วย นั่นก็คือ การปล่อยของเสีย น้ำเสียลงไปในทะเล ตัวการหลักก็ควรต้องเป็นโรงงานอุตสาหกรรมใกล้ทะเลที่แม้ว่าจะมีการคัดกรองของเสียแต่ก็ยังไม่สะอาดพอที่จะปล่อยลงทะเลได้ ยังไม่นับพวกลักลอบทิ้งกากของเสียอีกมากมาย อีกส่วนหนึ่งการปล่อยน้ำเสียจากชุมชน หรือ แม้แต่เรือที่แล่นไปมาบนทะเลสิ่งนี้ก็เป็นตัวการทำลายปะการังด้วยเหมือนกัน อีกหนึ่งสาเหตุก็มาจากเราเองด้วยในเรื่องทิ้งขยะลงสู่ทะเลการทำแบบนี้ก็ไม่ต่างอะไรกับการทำลายทะเลด้วยมือของเราเอง หากช่วยกันลดได้คนละชิ้นสองชิ้นก็จะดีมาก

การจับปลาไม่ถูกวิธี

การจับปลาแน่นอนว่าส่วนหนึ่งเป็นการทำเพื่อยังชีพมนุษย์เราเอง แต่การจับปลาต้องเป็น การทำที่ถูกต้องวิธีด้วยจะทำให้สิ่งแวดล้อมไม่เสียไป หากเราจับปลาด้วยวิธีการระเบิดปลา แม้จะได้ปลาเยอะก็ จริงแต่แรงระเบิดจะทำให้แนวปะการังระเบิดเสียหายตามไปด้วย ควรหันมาจับปลาด้วยวิธีอื่นจะดีกว่า

ปะการังฟอกขาว

สาเหตุปะการังจะฟอกขาว ส่วนใหญ่เกิดจาก

๑. อุณหภูมิน้ำทะเลที่สูงขึ้นอย่างผิดปกติ ๒. ความเค็มลดลงเนื่องจากอิทธิพลของน้ำจืด

กราฟแสดงอุณหภูมิน้ำทะเลในแนวปะการังบริเวณเกาะภูเก็ต ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ – กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ที่มา : <http://classconnection.sm.amazonaws.com>

จากกราฟแสดงอุณหภูมิน้ำทะเลในแนวปะการังบริเวณเกาะภูเก็ตตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ – กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ พบว่าข้อมูลในกรอบเป็นช่วงที่อุณหภูมิน้ำทะเลขึ้นสูงกว่า ๓๐ องศาเซลเซียสต่อเนื่องกันเป็นเวลาประมาณ ๓ เดือน ทั้งนี้ประมาณไว้ว่า ณ อุณหภูมิตั้งแต่ ๓๐ องศาเซลเซียสขึ้นไป เป็นจุดวิกฤตที่กระตุ้นให้เกิดการฟอกขาวของปะการัง ทั้งนี้ขึ้นกับองค์ประกอบอื่นด้วยที่เป็น ตัวกระตุ้นร่วม โดยเฉพาะความเข้มของแสงแดด

การที่ปะการังอยู่ในสภาวะฟอกขาวต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ทำให้ปะการังค่อยๆ ตายไป โดยเฉพาะปะการังในสกุล *Acropora* spp. เป็นพวกที่เริ่มตายก่อนชนิดอื่นๆ หลังจากที่ถูกฟอกขาวได้ ๑ เดือน ปะการังชนิดอื่นค่อยๆ หายไปตามไป ต่อมาในตอนปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๓ อุณหภูมิเริ่มลดลง มาอยู่ที่ ๒๙ องศาเซลเซียสเศษ ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่กลับเข้าสู่ภาวะเกือบปกติ ปะการังโขด (*Porites lutea*) ซึ่งเป็นโครงสร้างหลักของแนวปะการัง เป็นพวกแรกที่เริ่มมีสีน้ำตาลกลับคืนมา แสดงให้เห็นการฟื้นตัวที่ค่อยๆ เกิดขึ้น ประเมินได้ว่าปะการังโขดที่ฟอกขาวสามารถฟื้นตัวได้ราว ๕๐-๗๕% (นั่นคือ ประมาณหนึ่งในสี่ถึงครึ่งหนึ่งได้ตายไป)

แนวปะการังบริเวณหมู่เกาะสุรินทร์ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๓ มีความสมบูรณ์มาก แต่หลังจากเกิดการฟอกขาว ได้ดำเนินการตรวจสอบซ้ำในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๓ พบว่าแนวปะการังกลับอยู่ในสภาพเสียหายมาก ในขณะที่กลุ่มปะการังเขากวางและปะการังโต๊ะ (*Acropora* spp.) ในแนวปะการังบริเวณเกาะลันตา ตายเป็นจำนวนมากเช่นกัน

ผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

๑. ปะการังเกิดความเสื่อมโทรม ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยว
๒. ปะการังฟอกขาวทำให้แนวปะการังเสื่อมโทรม ส่งผลให้กระทบต่อสมดุลในระบบนิเวศแนวปะการัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างประชาคมปลาในแนวปะการังและสิ่งมีชีวิตในแนวปะการังชนิดอื่นๆ
๓. เพิ่มอัตราการกร่อนทางชีวภาพ (bioerosion) และทำลายโครงสร้างของแนวปะการัง
๔. สิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ อาจเจริญเติบโตแทนที่แนวปะการังเดิม

เครือข่ายเฝ้าจับตาแนวปะการังโลก (Global Coral Reef Monitoring Network-GCRMN) เปิดเผยผลการศึกษาใหม่ล่าสุดในวันนี้ (๕ ตุลาคม ๒๕๖๔) พบว่า แนวปะการังตายลงเรื่อย ๆ จากสภาพอากาศที่ร้อนจัดขึ้น

โดยพบว่ามีแนวปะการังทั่วโลกมากถึง ๑๔% ที่ต้องตายลงระหว่างปี ๒๐๐๙-๒๐๑๘ และอาจต้องสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติใต้น้ำเหล่านี้อีกมาก หากว่าอุณหภูมิของท้องทะเลจะยังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

หากเทียบเป็นสัดส่วนของปริมาณแนวปะการังที่ตายลงในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา นั้น เท่ากับราว ๑๑,๗๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือมากกว่า ๒.๕ เท่า ของอุทยานแห่งชาติแกรนด์แคนยอน หรือใหญ่กว่าจังหวัดขอนแก่นทั้งจังหวัดเล็กน้อย

"สภาวะอากาศเปลี่ยนแปลงเป็นภัยคุกคามที่ใหญ่ที่สุดของแนวปะการังโลก และยังมีแนวโน้มที่ชัดเจนต่อการสูญเสียปะการังเพิ่มขึ้น และเชื่อมั่นว่าจะยังคงเป็นแบบนี้ต่อไปอีกตามใดที่โลกยังร้อนขึ้นเรื่อย ๆ" พอล ฮาร์ดิสตี ผู้ร่วมทำการศึกษา และเป็นซีอีโอของสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งออสเตรเลีย กล่าว

นอกจากนี้ ยังมีรายงานที่ได้รับการสนับสนุนจากสหประชาชาติ หรือ UN ซึ่งเป็นการเก็บเครือข่ายข้อมูลขนาดใหญ่ที่สุดของสุขภาพแนวปะการังในช่วง ๔๐ ปี จากแนวปะการัง ๑๒,๐๐๐ แห่ง ใน ๗๓ ประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า ระเบิดไดนาไมต์ที่ใช้ในการจับปลา และมลพิษ ก็มีผลสำคัญที่ทำให้เกิดความสูญเสียของแนวปะการัง ซึ่งทำให้ระบบนิเวศน์ใต้ท้องทะเลสูญเสียสมดุลลง

ขณะที่มีผลการศึกษาอีกหนึ่งฉบับที่เผยแพร่เมื่อกลางเดือนกันยายนที่ผ่านมา ในวารสาร One Earth พบว่า แนวปะการังทั่วโลกตายลงมากถึงครึ่งหนึ่ง นับตั้งแต่ยุคปี ๑๙๕๐s ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ระบุว่า เป็นผลจากสภาพอากาศเปลี่ยนแปลง, การประมงที่เกินขนาด และมลพิษ ที่ส่งผลให้ระบบนิเวศน์พังลง

แนวปะการังในเอเชียใต้, ออสเตรเลีย, แปซิฟิก, เอเชียตะวันออก ทางตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนอ่าวโอมาน พบว่าเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุด

ผลการศึกษาระบุว่า การสูญเสียแนวปะการังเหล่านี้ ล้วนเกิดขึ้นจากการฟอกขาวของปะการัง

"ปะการังฟอกขาว" เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อปะการังอยู่ในทะเลที่มีอุณหภูมิสูงขึ้น ทำให้สาหร่ายที่มีสีส้มต่าง ๆ (zooxanthellae) ที่อาศัยอยู่ในตัวปะการัง จะเป็นตัวคอยสร้างอาหารให้ปะการัง

เมื่ออุณหภูมิน้ำทะเลสูงขึ้น ทำให้สาหร่ายเหล่านี้ค่อย ๆ ทิ้งปะการังไป ส่งผลให้ปะการังไม่สามารถหาอาหารด้วยตัวเองได้ นำมาสู่การค่อย ๆ สูญเสียสีส้ม และเกิดการฟอกขาวในที่สุด และหากฟอกขาวเป็นเวลานาน พวกมันก็จะตายลง และไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับคืนมาได้อีกเลย

ข้อมูลจากการศึกษาพบว่า เหตุปะการังฟอกขาวครั้งใหญ่เมื่อปี ๑๙๙๘ เพียงปีเดียว ทำให้ต้องสูญเสียปะการังทั่วโลกถึง ๘%

"นับตั้งแต่ปี ๒๐๐๙ โลกเราได้สูญเสียแนวปะการัง มากกว่าปะการังที่ยังมีชีวิตในออสเตรเลียเสียอีก" อิงเกอร์ แอนเดอร์สัน ผู้อำนวยการ UNEP กล่าว

"เราสามารถเรียกคืนความสูญเสียเหล่านี้ได้...แต่เราต้องทำมันเดี๋ยวนี้" แอนเดอร์สัน ย้ำ

ปะการังบางส่วน กลับมามีชีวิตอีกครั้งได้

นักวิทยาศาสตร์พบว่า มีปะการังที่ตายลงแล้วราว ๒% ที่กลับคืนมามีชีวิตได้ในปี ๒๐๑๙ นั้นบ่งชี้ว่า แนวปะการังก็สามารถฟื้นฟูกลับคืนมาได้ หากได้รับการดูแลจากสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายต่อพวกมัน "แนวปะการังบางแห่งแสดงให้เห็นว่า มันสามารถกลับคืนมามีชีวิตได้ ซึ่งทำให้เกิดความหวังสำหรับการฟื้นฟูแนวปะการังเหล่านี้ในอนาคต" ฮาร์ดิสตี กล่าว

ทั้งนี้ ปะการังคิดเป็นสัดส่วนเพียงแค่ ๑% ของพื้นที่ท้องทะเลทั่วโลก แต่มันกลับเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเลมากถึง ๒๕% เพราะแนวปะการังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของเหล่าปลาทะเล อีกทั้งยังเป็นแนวปกป้องชายหาดจากคลื่นทะเลอีกด้วย

อีกทั้ง แนวปะการังทั่วโลก ยังสามารถสร้างมูลค่าเป็นเงินได้มากถึง ๒.๗ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือกว่า ๘๐ ล้านล้านบาท จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, การบริการ และอื่น ๆ

๒.๒.๒ แหล่งหญ้าทะเลเสื่อมโทรม

สภาพปัญหาต่อทรัพยากรหญ้าทะเล

ปัญหาหลักที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งหญ้าทะเลสามารถสรุปได้เป็นสองสาเหตุหลักคือ

๑. สาเหตุจากธรรมชาติ เช่น คลื่นยักษ์สึนามิ ปัญหาคลื่นลมมรสุมที่รุนแรง ทำให้มีการเคลื่อนย้าย ของแนวสันทรายและตะกอนตามธรรมชาติทับถมแนวหญ้า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒. สาเหตุจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การพัฒนาชายฝั่งทุกรูปแบบที่ทำให้มีตะกอนในน้ำทะเลมากขึ้น การขุดลอกร่องน้ำเดินเรือ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ในทะเลชายฝั่งเพื่อการท่องเที่ยว สร้างสะพาน มาริน่า ที่จอดเรือ ในอ่าวที่มีแหล่งหญ้าทะเล การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม บ้านเรือน ชุมชนขนาดใหญ่ใกล้ชายฝั่ง และจากนาุ้ง ทำให้คุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรม

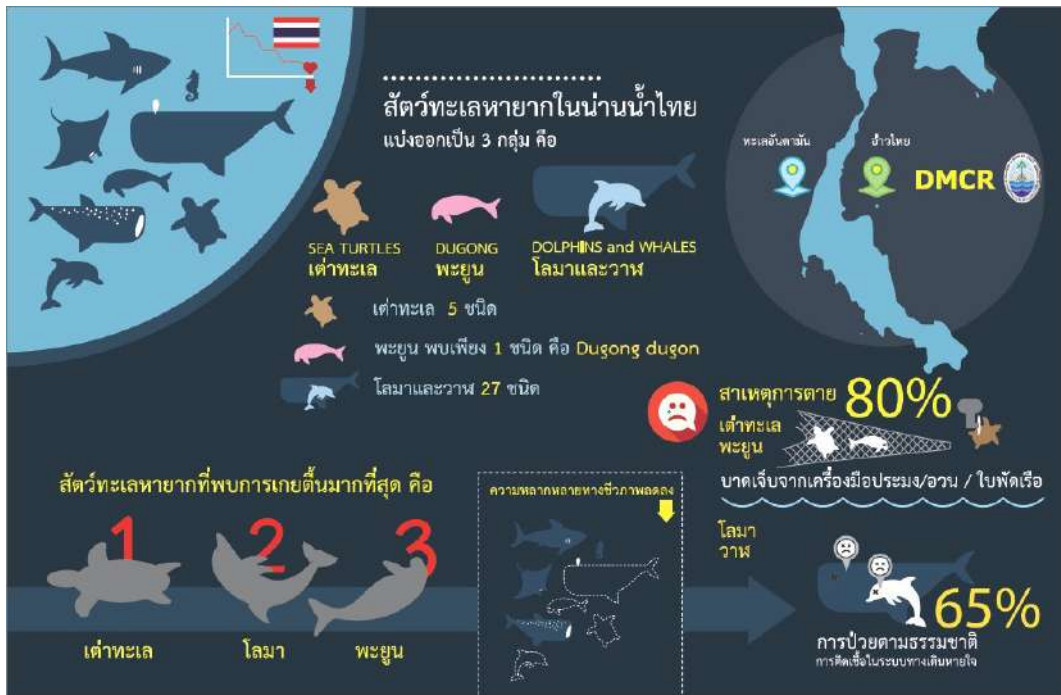
ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๓ พบแหล่งหญ้าทะเลที่เสื่อมโทรมลงจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ดังนี้

๒.๑ การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งใกล้แหล่งหญ้าทะเล แหล่งหญ้าทะเลที่อยู่ในเขตชุมชน เขตพัฒนาชายฝั่งทะเล พบว่าตามพื้นที่ทะเลบริเวณแหล่งหญ้าทะเล และตามใบหญ้าทะเลจะมีตะกอนมาเกาะ และทับถมในปริมาณสูง น้ำทะเลมีความขุ่นตลอดเวลา ทำให้ไม่สามารถ สังเคราะห์แสงได้ ลดอัตราการเจริญเติบโตของหญ้าทะเล พื้นที่แหล่งหญ้าทะเลที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ แหล่งหญ้าทะเล บริเวณหาดบางเสร่ - หาดยาว จังหวัดชลบุรี หาดปลา จังหวัดระยอง แหลมกลัด - บ้านไม้รูด จังหวัดตราด คลองตากใบ (บ้านภักดิ์ และบ้านศาลาใหม่) จังหวัดนราธิวาส บ้านทับละมุ และบ้านท่ามะนาว (เกาะยาวน้อย) จังหวัดพังงา อ่าวตังเค็ม และอ่าวภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และหาดนพรัตน์ธารา จังหวัดกระบี่ นอกจากนี้ หากมีปริมาณตะกอนดิน ในปริมาณที่สูง และมีการทับถมเป็นเวลานานต่อเนื่องกัน จะทำให้พื้นที่ทะเลเปลี่ยนทำให้หญ้าทะเลไม่สามารถ เจริญเติบโตได้

๒.๒ มีการขุดลอกร่องน้ำเดินเรือ/ อยู่ใกล้เส้นทางเดินเรือ การขุดร่องน้ำผ่านแนวหญ้าทะเล และการเดินเรือผ่านเข้าออกของเรือประเภทต่าง ๆ ทำให้ แหล่งหญ้าทะเลบริเวณดังกล่าวได้รับผลกระทบจากตะกอนที่ฟุ้งกระจาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของหญ้าทะเล ทำให้ หญ้าทะเลเติบโตช้าและเสื่อมโทรมลงแหล่งหญ้าทะเลที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ แหล่งหญ้าทะเลบริเวณอ่าวคันกระได จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บ้านเกาะเตียบ จังหวัดชุมพร เกาะพัง (บ้านไต้) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะหนู จังหวัดสงขลา อ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานี คลองตากใบ (บ้านกำบังเจ๊ะเห) จังหวัดนราธิวาส บ้านบางจาก จังหวัดระนอง อ่าวนาง และบ้านบ่อม่วง - ปากคลองกะลาเส จังหวัดกระบี่ เกาะสุกร จังหวัดตรัง และเกาะตันหยงอูมา เกาะฮันตู จังหวัดสตูล

๒.๓ มีการปล่อยน้ำเสียจากชุมชนชายฝั่ง และเลนจากการเลี้ยงกุ้ง การปล่อยน้ำเสียจากบ้านเรือนชุมชนขนาดใหญ่ใกล้ชายฝั่ง และตะกอนเลนจากนาุ้ง ทำให้คุณภาพ น้ำทะเลเสื่อมโทรม ซึ่งระยะยาวอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำและสภาพพื้นที่ทะเลจากตะกอนปริมาณมาก ที่ไหลลงสู่ทะเล โดยพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ อ่าวบางเสร่ และหน้า ร.พ.อาภากร จังหวัดชลบุรี ปากน้ำพังราด อ่าวคังกระเบน จังหวัดจันทบุรี และปากคลองนาทับ จังหวัดสงขลา

๒.๒.๓ ปัญหาที่มีต่อสัตว์ทะเลหายาก

พะยูนที่เกยตื้นมากกว่า ๗๔% จะเสียชีวิต โดยมีสาเหตุหลักจากการจมน้ำขณะติดเครื่องมือประมง ได้แก่ อวนลอย (ส่วนใหญ่) เบ็ดราว และโป๊ะน้ำตื้น พะยูนจำนวนหนึ่งซึ่งน่าจะมีโอกาสรอดชีวิตก็ต้องมาเสียชีวิตลงจากการถูกฆ่าเนื่องจากความต้องการ “งา” (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของฟันพะยูน) และชิ้นส่วนอื่นๆของพะยูน พะยูน ๑๐% เสียชีวิตจากการป่วยโดยพยาธิสภาพซึ่งอาจเชื่อมโยงกับความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากสภาวะมลพิษ ทั้งนี้เป็นอาจเป็นผลกระทบทางลบจากการสำรวจและกิจกรรมทางทะเล หรือการเสื่อมโทรมของแหล่งหญ้าทะเลโดยเฉพาะหญ้าทะเลจำพวกใบมะขามที่พะยูนชอบกิน สาเหตุของการเกยตื้น

เต่าทะเล ประมาณ ๗๔% เกิดจากเครื่องมือประมง โดยเฉพาะ เครื่องมือประมงชายฝั่ง ได้แก่ อวนลอย ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง

โลมาและปลาวาฬ มีสาเหตุการเกยตื้นส่วนใหญ่จากการป่วยตามธรรมชาติ ๖๓% โดยพบการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจมากที่สุด

ขยะเป็นสาเหตุการเกยตื้นซึ่งมีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มขึ้นทุกปี ค่าเฉลี่ยของเต่าทะเลและโลมาที่กลืนขยะและเข้าไปสะสมอยู่ในระบบทางเดินอาหารมี ๒-๓% แต่หากนับจำนวนของการเกยตื้นที่มีขยะทะเลเกี่ยวพันภายนอก โดยเฉพาะขยะจากอวน ซึ่งพบมากในเต่าทะเลจะมีเปอร์เซ็นต์การเกยตื้นจากสาเหตุขยะสูงถึง ๒๐-๔๐%

ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามในประเทศไทย

สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ หรือ ไอยูซีเอ็น (International Union for Conservation of Nature: IUCN) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินสถานภาพสัตว์ป่าไว้ ดังนี้

ระดับความรุนแรงของสถานภาพสัตว์ป่า

	คำย่อ	สถานภาพ	สถานภาพ
สูญพันธุ์	EX	Extinct	สูญพันธุ์ไปจาก โลก
	EW	Extinct in the Wild	สูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติ
ถูกคุกคาม	CR	Critically Endangered	วิกฤต
	EN	Endangered	อันตราย
	VU	Vulnerable	เสี่ยงสูญพันธุ์
เสี่ยงน้อย (LR)	CD	Conservation Dependent	ปลอดภัยภายใต้แผนงานอนุรักษ์
	NT	Near Threatened	ใกล้ถูกคุกคาม
	LC	Least Concerned	มีความเสี่ยงน้อย
	NE	Not Evaluated	ยังไม่มีมีการประเมินสถานภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ทำการประเมินโดยใช้หลักการจัดทำ Red List of Threatened Species (IUCN Ver. ๓.๑:๒๐๐๑) ของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (IUCN) เนื่องจากประเทศไทยเป็น ๑ ใน ๑๙๓ ประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ โดยได้จัดทำเป็นหนังสือแสดงสถานภาพของสิ่งมีชีวิตแบ่งแยกตามประเภท ดังนี้ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก นก ปลา และพืช

สถานภาพสัตว์ทะเลเสี่ยงลูกด้วยนมในประเทศไทยตาม IUCN Red List บัญชี CITES และ พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

ชื่อไทย (Thai name)	ชื่อสามัญ (English name)	ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name)	สถานภาพตาม IUCN Red List	การขึ้นบัญชี CITES	สถานภาพตาม พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. 2562
วาฬสีน้ำเงิน	Blue whale	<i>Balaenoptera musculus</i>	ใกล้สูญพันธุ์ (EN)	บัญชี 1	-
วาฬฟิน	Fin whale	<i>Balaenoptera physalus</i>	มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU)	บัญชี 1	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬบรูด้า	Bryde's whale	<i>Balaenoptera edeni</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	บัญชี 1	สัตว์ป่าสงวน
วาฬโอมูรา	Omura's whale	<i>Balaenoptera omurai</i>	ข้อมูลไม่เพียงพอ (DD)	บัญชี 1	สัตว์ป่าสงวน
วาฬหลังค่อม	Humpback Whale	<i>Megaptera novaeangliae</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	บัญชี 1	-
วาฬหัวทุย	Sperm whale	<i>Physeter macrocephalus</i>	มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU)	บัญชี 1	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬหัวทุยเล็ก	Pygmy Sperm whale	<i>Kogia breviceps</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬหัวทุยแคระ	Dwarf Sperm whale	<i>Kogia sima</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬคูเวียร์	Cuvier's Beaked whale	<i>Ziphius cavirostris</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬเบลนวิลล์	Blainville's Beaked whale	<i>Mesoplodon densirostris</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	-
วาฬฟันสองซี่	Ginkgo-toothed beaked whale	<i>Mesoplodon ginkgodens</i>	ข้อมูลไม่เพียงพอ (DD)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬเพชรฆาต	Killer whale	<i>Orcinus orca</i>	ข้อมูลไม่เพียงพอ (DD)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬเพชรฆาตดำ	False killer whale	<i>Pseudorca crassidens</i>	ใกล้ถูกคุกคาม (NT)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬเพชรฆาตเล็ก	Pygmy killer whale	<i>Feresa attenuata</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬน้ำร่องครีบสั้น	Short-finned pilot whale	<i>Globicephala macrorhynchus</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
วาฬหัวแดงโม	Melon-headed whale	<i>Peponocephala electra</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาหลังโหนก, โลมาผิวนอก	Indo-Pacific humpback dolphin	<i>Sousa chinensis</i>	มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาปากขวด	Indo-Pacific bottlenose dolphin	<i>Tursiops aduncus</i>	ใกล้ถูกคุกคาม (NT)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาฟันห่าง	Rough-toothed dolphin	<i>Steno bredanensis</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาปากยาว	Long-beaked common dolphin	<i>Delphinus capensis</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมากระโดด	Spinner dolphin	<i>Stenella longirostris</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาลายแถบ	Striped dolphin	<i>Stenella coerulescalba</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาลายจุด	Pantropical spotted dolphin	<i>Stenella attenuata</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาฟราเซอร์	Fraser's dolphin	<i>Lagenodelphis hosei</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาริสโซ	Risso's dolphin	<i>Grampus griseus</i>	กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC)	-	-
โลมาออร์วดี, โลมาหัวบาตร	Irrawaddy dolphin	<i>Orcaella brevirostris</i>	ใกล้สูญพันธุ์ (EN)	บัญชี 1	สัตว์ป่าคุ้มครอง
โลมาหัวบาตรหลังเรียบ	Finless porpoise	<i>Neophocaena phocaenoides</i>	มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU)	บัญชี 1	สัตว์ป่าคุ้มครอง
พะยูน	Dugong	<i>Dugong dugon</i>	มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU)	บัญชี 1	สัตว์ป่าสงวน

(ชาวต่างประเทศ) IUCN ได้ขึ้นรายชื่อปลาทะเล "สมูธแฮนด์ฟิช" (Smooth Handfish) เป็นสัตว์สูญพันธุ์อย่างเป็นทางการ คาดสูญพันธุ์เพราะมลพิษทางทะเล สัตว์รุกราน และปัญหาอุณหภูมิเปลี่ยน หวังปลาแฮนด์ฟิชสายพันธุ์อื่นจะพบชะตาเดียวกัน

ในปี ๒๐๒๐ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (UCN) ได้ประกาศให้ ปลาสมูธแฮนด์ฟิช หรือ smooth handfish (*Sympterichthys unipennis*) เป็นสัตว์สูญพันธุ์อย่างเป็นทางการ ทั้ง ๆ ที่เมื่อ ๒๐๐ ปีที่แล้ว smooth handfish เป็นปลาที่มีอยู่มากในทะเลรัฐแทสเมเนีย ประเทศออสเตรเลีย

Handfish Conversation Project ได้กล่าวไว้ในเว็บไซต์ว่า "หากคุณไม่เคยเห็นแฮนด์ฟิชมาก่อนลองนึกถึงคางคกหน้าเศร้า ที่ถูกนำตัวไปจุ่มสีสว่าง ๆ และถูกบังคับให้ใส่ถุงมือไซซีใหญ่กว่าที่ควรถึงสองไซซี"

ความจริงแล้วยังไม่มีใครรู้สาเหตุของการสูญพันธุ์ที่แน่ชัด แต่นักวิจัยคาดว่ามันน่าจะเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่างรวมกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางทะเล การขุดลอกหาหอยในอดีต การรุกรานของปลาดาว northern Pacific seastar ไปจนถึงอุณหภูมิน้ำที่เพิ่มสูงขึ้น สิ่งเหล่านี้ได้เพิ่มความเสี่ยงต่อประชากรแฮนด์ฟิช ซึ่งมีแนวอาศัยแคบ และถือว่ามีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงมากอยู่แล้ว

ปัจจุบันแฮนด์ฟิชที่หลงเหลืออยู่อีก ๑๓ สายพันธุ์นั้น ถือเป็นปลาหายาก Graham Edgar นักชีววิทยาทางทะเลเล่าว่า แฮนด์ฟิชมักอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นทะเล ทำให้ศึกษาได้ยาก นักวิจัยจึงไม่ค่อยมีข้อมูลเกี่ยวกับมัน ดังนั้นกว่าเราจะรู้ว่าประชากรของพวกมันลดลงไป ก็สายเกินแก้เสียแล้ว

ดังนั้นการสูญพันธุ์ของ smooth handfish จึงเป็นเหมือนเครื่องเตือนใจว่า แฮนด์ฟิชสายพันธุ์อื่น ๆ และสิ่งมีชีวิตจำเพาะในแทสเมเนียก็อาจจะมีชะตาแบบเดียวกัน

๒.๒.๔ ปัญหาขยะทะเล (Marine debris)

ขยะพลาสติกในทะเล มีผลกระทบโดยตรงต่อระบบนิเวศในทะเล เช่น แนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล ป่าชายเลน และการตายของสัตว์ทะเลหายาก (เต่า โลมา วาฬ และพะยูน) ยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว จากทัศนียภาพที่เสื่อมโทรม ปัญหาสุขภาพ และอาหารที่ปนเปื้อนไมโครพลาสติก เนื่องจากพลาสติก สามารถถูกย่อยเป็นขนาดเล็กลงได้โดยแสงแดด (photodegradation) ทำให้สารเคมีบางชนิดที่เป็นพิษละลายลงไปในน้ำทะเล ขณะที่พลาสติกบางชนิดยังสามารถดูดซับสารพิษ เช่น PCB ที่อยู่ในน้ำทะเลเข้ามาสู่ห่วงโซ่อาหารได้ เมื่อสัตว์น้ำกินก็สามารถส่งต่อมายังผู้บริโภคในลำดับที่สูงกว่า ซึ่งส่วนหนึ่งก็มาถึงพวกเรานั่นเอง

ผลกระทบของ ขยะทะเล ต่อสัตว์ทะเลหายาก

ขยะทะเล

คือ ผลิตภัณฑ์จากมนุษย์ที่ทิ้งสู่ทะเลโดยตรงหรือทิ้งตามสถานที่ต่างๆ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา แล้วถูกกระแสน้ำหรือกระแสน้ำพัดลงสู่ทะเล ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทั้งทางตรงและทางอ้อม

กลืนกิน

ทำให้จุดตันในระบบทางเดินอาหาร สัตว์จะเจ็บปวด ทรมาณและตายในที่สุด

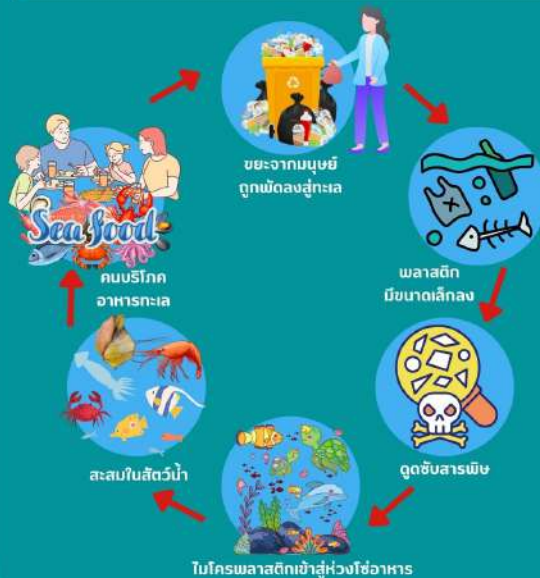

พันรัดร่างกาย

สัตว์ได้รับบาดเจ็บ สูญเสียอวัยวะ พิการ ไม่สามารถหาอาหารกินได้ และจมน้ำตาย

ไมโครพลาสติก (Microplastics)

คือ ชิ้นส่วนพลาสติกที่มีขนาดเล็กกว่า 5 มิลลิเมตร

ข้อมูลจาก

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ไมโครพลาสติก (Microplastics) คือพลาสติกที่มีขนาดเล็กกว่า ๕ มิลลิเมตรลงไป แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ (๑) ไมโครพลาสติก เป็นพลาสติกที่ผลิตขึ้นมาให้มีขนาดเล็กโดยตรงตั้งแต่แรกเพื่อใช้งาน เช่น พวงไมโครบีตส์ (microbeads) ในโฟมล้างหน้า เครื่องสำอาง สครับขัดผิว หรือยาสีฟัน โดยทั่วไปผลิตจากโพลีเอทิลีน (Polyethylene) (๒) ไมโครพลาสติกที่เกิดจากการแตกหักหรือผุกร่อนของชิ้นส่วนพลาสติกจากคลื่น แสงอาทิตย์ หรือแรงบีบอัด จนกลายเป็นชิ้นเล็ก ๆ

ด้วยขนาดเล็ก และมีจำนวนมากมหาศาลของไมโครพลาสติก (Microplastics) ในทะเล ซึ่งพบอยู่ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันของเรา จากการคาดการณ์น่าจะไม่มีไมโครพลาสติกปะปนในทะเลทั่วโลกมากถึง ๕๑ ล้านล้านชิ้น เท่ากับว่าจะมีพื้นที่ผิวสัมผัสเล็กๆ เหล่านี้ในการดูดซับและปลดปล่อยสารพิษในทะเลได้มากตามไปด้วย หรือเรียกว่าเป็น ค็อกเทลสารพิษ ที่กระจายไปในท้องทะเล และเป็นไปได้อย่างมากที่จะหลุดรอดเข้ามาในห่วงโซ่อาหารจากปลาเล็ก ปลาน้อย ปลาใหญ่ และถ่ายทอดมาสู่มนุษย์ในที่สุด

ไมโครพลาสติก

ภัยร้าย ที่มองไม่เห็น

พลาสติกที่มีขนาดเล็กกว่า 5 มม. ถึง 0.001 มม.

ไมโครพลาสติกปฐมภูมิ
มีขนาดเล็กตั้งแต่แรกเริ่ม ใช้ในเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกาย เรียกว่า **ไมโครบีด**

ไมโครพลาสติกทุติยภูมิ
เกิดจากการสลายตัวของพลาสติกขนาดใหญ่ เช่น ถุงพลาสติก เศษขวด เศษเส้นใยสังเคราะห์

สามารถดูดซับและปล่อยสารพิษได้ดีมาก จนมีชื่อเรียกว่า **"ค็อกเทลสารพิษ"**

ด้วยขนาดเล็กจนทำให้เข้าสู่ห่วงโซ่อาหารได้ง่าย และถ่ายทอดไปสู่ผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

อันตรายจากไมโครพลาสติก

สามารถดูดซับและปล่อยสารพิษ ได้ดีมาก จนมีชื่อเรียกว่า **"ค็อกเทลสารพิษ"**

แม้จะมีขนาดเล็ก แต่มีพื้นที่ผิวมาก จึงสามารถดูดซับ สารพิษ ได้มาก

ด้วยขนาดเล็กจนทำให้เข้าสู่ห่วงโซ่อาหารได้ง่าย และถ่ายทอดไปสู่ผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

ไมโครพลาสติก

ภัยร้าย ที่มองไม่เห็น

ในฟันล้างหน้า 1 หลอดอาจพบ ไมโครบีดอยู่ ถึง 3 แสน ชิ้น

การซักเสื้อผ้าสังเคราะห์ 1 ตัว โดยใช้เครื่องซักผ้า อาจทำให้เศษเส้นใย หลุดออกมาในรูปไมโครพลาสติก มากกว่า 1,900 ชิ้น

มีการคาดการณ์ว่า ในมหาสมุทรทั่วโลก มีไมโครพลาสติกอยู่ อย่างน้อย 51 ล้านล้านชิ้น

ไมโครพลาสติก

ในกระเพาะอาหารของปลาเศรษฐกิจ

ตั้งแต่เดือน สิงหาคม - ธันวาคม 2560 มีการ ศึกษา ปลาหมึกน้ำจืด 6 ชนิด ปลาหมึกน้ำจืด 11 ชนิด ปลาแอมบะการัง 7 ชนิด โดยใช้วิธีการ วิเคราะห์ ไมโครพลาสติกในห้องปฏิบัติการ พบปริมาณ ไมโครพลาสติก ดังนี้

ปลาหมึกน้ำจืด
พบปริมาณไมโครพลาสติกเฉลี่ย 0.3 - 4.3 ชิ้นต่อตัว

- ปลาหมึกกล้วย เติบโต 4.3 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 1 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 1.3 - 1.7 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 2 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 1 - 3.8 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 2 ชิ้นต่อตัว
- กลุ่มปลาหมึกน้ำจืด เติบโต 0.3 - 1.3 ชิ้นต่อตัว
- กลุ่มปลาหมึกน้ำจืด เติบโต 0.6 ชิ้นต่อตัว

ปลาแอมบะการัง
พบปริมาณไมโครพลาสติกเฉลี่ย 0.3 - 2.3 ชิ้นต่อตัว

- ปลาหมึกกล้วย เติบโต 2.3 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 1.6 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 2.2 ชิ้นต่อตัว
- กลุ่มปลาหมึกน้ำจืด เติบโต 0.8 ชิ้นต่อตัว

ปลาหมึกน้ำจืด
พบปริมาณไมโครพลาสติกเฉลี่ย 0.9 - 3.3 ชิ้นต่อตัว

- ปลาหมึกกล้วย เติบโต 2 ชิ้นต่อตัว (พบมากที่สุด)
- ปลาหมึก เติบโต 0.3 ชิ้นต่อตัว
- ปลาหมึก เติบโต 0.3 ชิ้นต่อตัว
- กลุ่มปลาหมึกน้ำจืด เติบโต 0.9 - 1.3 ชิ้นต่อตัว

แนวทางการ แก้ไขปัญหาขยะพลาสติกสู่ทะเล

การรณรงค์
ร่วมกับกับขยะตกค้างในบริเวณชายหาด ประการัง และป่าชายเลน เพื่อลดปริมาณขยะสู่ทะเล

รีไซเคิล
นำผลิตภัณฑ์พลาสติกทำปากกลับมาใช้ใหม่ (Recycle is: Reuse)

ใช้วัสดุอื่นทดแทนพลาสติก
ในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ใช้ถ้วย จาน และหลอดกระดาษ ใช้ฟันทันอ่อน หรือใบตอง ในการห่ออาหาร

ติดตั้งก้นดักขยะ
ในบริเวณคลองหรือท่อระบายน้ำ โดยใช้ตาข่ายและอวน หรือแห ดักขยะจากบริเวณปากแม่น้ำหรือปากคลองลงระบายน้ำป้องกันไม่ให้ขยะพลาสติกหลุดรอดไหลลงสู่ทะเล

เมื่อกำลายน่างถูกวิธี
เมื่อกำลายน่างเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า โดยใช้ตาข่ายที่ถูกรังสีจากแสงอาทิตย์และพลังงานลมผลิตกระแสไฟฟ้า

ข้อมูล Infographic

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

<https://www.dmcg.go.th/infoAll/191?page=1>

การแก้ไขปัญหาไมโครพลาสติก

จะสอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะพลาสติกในทะเลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการจัดการอย่างยั่งยืน และเป็นระบบตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ดังนี้

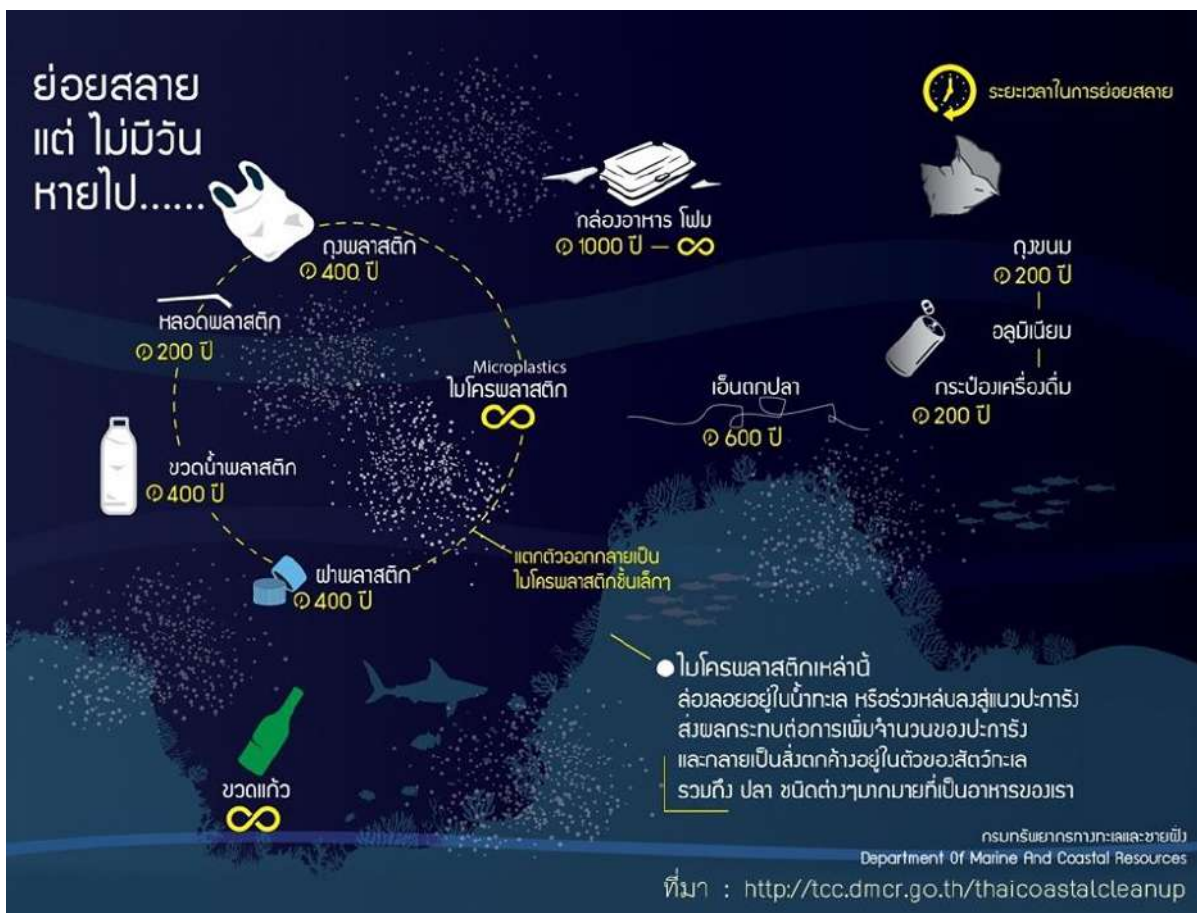
๑. กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนในการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงภัยร้ายของขยะพลาสติก ร่วมมือกับห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อขนาดใหญ่ เพื่อลดปริมาณการใช้ Single use plastic และให้มีการจัดการขยะทุกบ้านเรือน ไม่ทิ้งขยะเรี่ยราด มีการคัดแยกขยะ

๒. ใช้วัสดุอื่นทดแทนพลาสติกในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

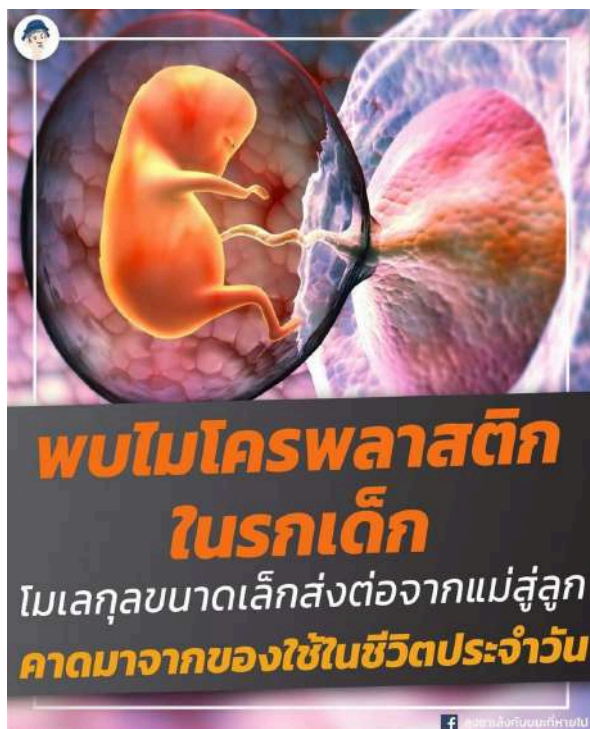
๓. นำผลิตภัณฑ์พลาสติกเก่ากลับมาใช้ใหม่ (Recycle และ Reuse)

๔. การฝังกลบขยะพลาสติกในที่ฝังกลบขยะ (Landfill) ที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อาจมีบางส่วนไหลลงสู่แม่น้ำในช่วงฝนตกหนักหรือน้ำท่วมและขยะพลาสติกเหล่านี้จะไหลลงสู่ทะเลในที่สุด จึงควรมีการดักขยะพลาสติกในบริเวณคลองหรือท่อระบายน้ำ โดยใช้ตาข่ายและอวน หรือแห ดักขยะจากบริเวณปากแม่น้ำหรือปากคูคลองระบายน้ำ ป้องกันไม่ให้ขยะพลาสติกหลุดรอดไหลลงสู่ทะเล ตัวอย่างที่เทศบาลในจังหวัดระยองได้ทำสำเร็จมาแล้ว รวมถึงการติดตั้งทุ่นกักขยะ และการจัดเก็บในทะเลในบางพื้นที่ เป็นต้น

๕. การกำจัดด้วยการเผาทำลายอย่างถูกวิธี เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า

ใช้งานเพียงเศษเสี้ยวเวลาที่ แต่ขยะทะเลกลับมีอายุที่แสนจะคงทนต่อไปในทะเลไทยได้นับร้อยปี โดยเฉพาะเมื่อย่อยสลายแล้วยังกลายร่างไปเป็นไมโครพลาสติก ล่องลอยไปในท้องทะเลได้อย่างอมตะนิรันดร์กาล (ร้ายนะเรา) เมื่อรู้แบบนี้แล้วพวกเราามาช่วยกันนะ เพื่อทะเลไทยของเรา

ที่มา : ลุงชาเลี้ยงกับขยะที่หายไป

งานวิจัยล่าสุดที่ตีพิมพ์ในวารสาร Environment International ศึกษาโดย Antonio Ragusa สุนัขเรวของโรงพยาบาลในกรุงโรม รายงานว่าได้พบไมโครพลาสติกในรกเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ โดยพลาสติกดังกล่าวเป็นชนิด Polypropylene และเม็ดสีต่างๆ ซึ่งพบได้ในบรรจุภัณฑ์ทั่วไป

ในเบื้องต้น นักวิจัยยังไม่ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่แน่ชัด แต่ไมโครพลาสติกดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายในระยะยาวหรือทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของทารกในครรภ์ไม่ดี

จากการตรวจหญิงตั้งครรภ์ ๔ คน พบไมโครพลาสติกทั้งในรกของฝั่งตัวเด็กและฝั่งคุณแม่ รวมถึงภายในเยื่อหุ้มที่ทารกได้รับการพัฒนา ซึ่งได้วิเคราะห์เพียง ๔% จากรกทั้งหมดเท่านั้น และหากวิเคราะห์เพิ่มเติมอาจพบจำนวนไมโครพลาสติกอีกจำนวนมาก

คาดว่าคุณแม่อาจได้รับไมโครพลาสติกที่มีขนาดเล็กเพียง ๑๐ ไมครอน จากบรรจุภัณฑ์สิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จำพวกเครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ดูแลส่วนบุคคล ขนาดของไมโครพลาสติกนี้เล็กเพียงพอที่จะทำให้หลุดรอดเข้าสู่กระแสเลือด และถูกส่งต่อไปสู่ทารกได้

หลังจากนักวิจัยค้นพบไมโครพลาสติกดังกล่าว จึงสร้างข้อกำหนดในการทำคลอดของโรงพยาบาลกรุงโรม เพื่อความมั่นใจว่าไมโครพลาสติกเหล่านี้จะไม่ถูกส่งต่อไปยังทารกขณะคลอด โดยผู้เกี่ยวข้องจะต้องใช้ถุงมือผ้าฝ้ายขณะทำคลอด รวมถึงใช้ผ้าขนหนูคลุมเตียง และสายสะดือถูกตัดด้วยปัตตาเย็นโลหะ เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับวัสดุพลาสติกอื่นแทน

งานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ การทดลองก่อนหน้านี้ที่ให้หนูตั้งครรภ์สุดดมไมโครพลาสติกเข้าไป และพบว่าส่งผลกระทบต่อตับ ปอด หัวใจ ไต และสมองของทารกในครรภ์

การทดลองนี้เกิดขึ้นที่ มหาวิทยาลัย Eastern Finland โดยนักวิจัยต้องการทดลองว่านาโนพลาสติกสามารถถ่ายทอดในห่วงโซ่อาหารได้ขนาดไหน

โดยพวกเขาได้นำดินไปผสมกับชิ้นส่วนของพลาสติกชนิด PVC และ PS ซึ่งเป็นพลาสติกเกรดที่พบเห็นได้ทั่วไป จากนั้นนำผักกาดมาปลูกในดินนั้น

เมื่อผ่านไป ๑๔ วันก็นำผักที่ได้ไปเลี้ยงตัวอ่อนแมลงวันลาย ซึ่งเป็นแมลงที่ มนุษย์นิยมใช้เป็นแหล่งโปรตีนของสัตว์ หลักจากเลี้ยงตัวอ่อนได้ ๕ วัน ก็นำไปเป็นอาหารปลา พอครบ ๕ วันพวกเขาก็นำตัวอย่าง ทั้ง ผักกาด ตัวอ่อนแมลง และปลา ไปผ่าพิสูจน์

ปรากฏว่า พบนาโนพลาสติกของพลาสติกทั้งสองเกรดทุกที่ อยู่ในใบของผักกาด ซึ่งคาดว่าจะดูดซึมขึ้นมาทางราก อยู่ในลำไส้ของตัวอ่อนแมลง และถึงแม้จะปล่อยให้กินอาหารอื่นๆ ไปอีก ๒๔ ชั่วโมงก็ยังตรวจพบนาโนพลาสติกและอยู่ใน ตับ เหนือก และเนื้อเยื่อลำไส้ของปลา

แต่ทั้งนี้นาโนพลาสติกไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผัก แมลง หรือปลา พวกมันยังดำรงชีวิตได้ปกติ แต่การทดลองนี้ก็แสดงให้เห็นว่า นาโนพลาสติกสามารถเดินทางในห่วงโซ่อาหารได้ทุกที่ และมนุษย์ก็ไม่ว่าจะหลีกเลี่ยงมันได้เลย

๒.๒.๕ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

ภัยคุกคามคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

สภาพปัญหาและภาวะคุกคามน้ำทะเลชายฝั่ง ความเชื่อมโยงของสายน้ำจากบกสู่ทะเลเป็นระบบนิเวศทางน้ำที่ธรรมชาติสร้างมาให้สอดคล้องและสมดุล แต่เมื่อเมืองขยายตัวขึ้น ผู้คนมากขึ้น ปัญหาการรุกรานพื้นที่ชายฝั่งทะเลก็ตามมา ทั้งท่าเทียบเรือ โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว หรือแม้กระทั่งชุมชน นอกจากนี้ ปัญหาการระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำผิวดิน ทั้งจากอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบ้านเรือน ก็ไหลต่อเนื่องลงสู่แหล่งน้ำทะเลในท้ายที่สุดคุณภาพน้ำชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย พื้นที่สำคัญที่ต้องเฝ้าระวังได้แก่บริเวณปากแม่น้ำสำคัญที่มีแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเล และบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ชายหาด เกาะ โดยเฉพาะปัญหาการเพิ่มขึ้นของตะกอน แบคทีเรีย และสารอาหารจำพวกอินทรีย์สารในน้ำทะเล ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้น

(๑) ปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี

ปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี (red tide) และการสะสมของแพลงก์ตอนพืชที่สร้างพิษ (harmful algal blooms: HABs) หรือที่เรียกโดยรวมว่าน้ำทะเลเปลี่ยนสีเป็นเรื่องสำคัญที่ทั่วโลกให้ความสนใจ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อมนุษย์ทั้งด้านสุขภาพ และเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสัตว์น้ำ น้ำทะเลเปลี่ยนสี หรือซีปลาวาฟ คือปรากฏการณ์ที่แพลงก์ตอนพืชเจริญเติบโตและเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำทะเลมีสีที่เปลี่ยนไปตามสีรงควัตถุของแพลงก์ตอนพืชที่เพิ่มมากขึ้นมีลักษณะเป็นตะกอนแขวนลอยในน้ำ เป็นหย่อมหรือเป็นแถบยาวมีแนวตามทิศทางของกระแสน้ำและคลื่น ส่วนการสะสมของสาหร่ายทะเลที่สร้างพิษคือการที่แพลงก์ตอนพืชกลุ่มที่มีศักยภาพในการสร้างสารพิษมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นกว่าเกณฑ์มาตรฐานของแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยที่ไม่จำเป็นต้องทำให้น้ำทะเลเปลี่ยนสีไปจากปกติ อาจเกิดขึ้นพร้อมกับการเกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสีหรือไม่ก็ได้

การเกิดเหตุการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในประเทศไทยเริ่มมีรายงานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ โดยเกือบทั้งหมดเป็นเหตุการณ์ที่เกิดในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยโดยเฉพาะในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน แพลงก์ตอนพืชที่เป็นสาเหตุหลักของการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในประเทศไทย คือ ไดโนแฟกเจลเลต ไดอะตอม และสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน โดยไดโนแฟกเจลเลตเป็นกลุ่มที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการวิจัยและการเฝ้าระวัง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการสร้างสารพิษ ซึ่งสามารถสะสมในสัตว์กลุ่มที่กรองกินแพลงก์ตอนเป็นอาหารและถ่ายทอดผ่านห่วงโซ่อาหาร ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ หรือเป็นสาเหตุให้ปลาตาย ปัจจุบันมีการรายงานชนิดของแพลงก์ตอนพืชที่เป็นสาเหตุของน้ำทะเลเปลี่ยนสี ประมาณ ๓๐๐ ชนิด ซึ่งเกือบ ๑ ใน ๔ สามารถสร้างสารพิษได้ สารพิษที่พบว่ามีสารสร้างโดยแพลงก์ตอนพืช มี ๕ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

๑. พิษอัมพาต (Paralytic Shellfish Poisoning: PSP) ออกฤทธิ์ต่อปลายประสาทระบบกล้ามเนื้อ และระบบทางเดินหายใจ

๒. พิษท้องร่วง (Diarrhetic Shellfish Poisoning: DSP) มีฤทธิ์ต่อระบบทางเดินอาหาร

๓. พิษที่ทำให้ความจำเสื่อม (Amnesic Shellfish Poisoning: ASP) ออกฤทธิ์รบกวนการส่งสัญญาณในสมองอาจส่งผลให้สูญเสียความทรงจำ

๔. พิษต่อระบบประสาทรับรู้ความรู้สึก (Neurotoxic Shellfish Poisoning : NSP) ออกฤทธิ์ต่อระบบทางเดินหายใจ

๕. พิษซิกัวเทอรา (Ciguatera Fish Poisoning : CFP) ทำให้เกิดอาการทางระบบประสาทและระบบทางเดินอาหาร

สาเหตุและผลกระทบ

ปริมาณสารอาหารที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นสาเหตุหลักของการเกิดการสะสมของแพลงก์ตอนพืชในแหล่งน้ำ ซึ่งส่วนมากเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนและชุมชนบริเวณชายฝั่ง กิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว ร้านอาหารและสถานประกอบการตามแนวชายฝั่งบริเวณแม่น้ำลำคลอง กิจกรรมการประมง แพลก การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดมลพิษสู่ชายฝั่งทะเล ปริมาณสารอาหาร รวมถึงปริมาณแบคทีเรีย โดยผลกระทบจากการเกิดเหตุการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีมีดังนี้ คือ

๑. ทำความเสียหายต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยเฉพาะปลาหน้าดิน และสัตว์น้ำหน้าดินได้รับอันตรายถึงตายได้

๒. เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคสัตว์น้ำที่ปนเปื้อนพิษ ในกรณีเกิดการเพิ่มปริมาณของ แพลงก์ตอนพิษที่สร้างชีวพิษ

๓. ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการประมง กล่าวคือสัตว์น้ำที่จับได้ในบริเวณที่เกิด น้ำเปลี่ยนสีไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และส่งผลกระทบต่อการส่งออกสัตว์น้ำหากมีการปนเปื้อนเกินระดับ มาตรฐาน

๔. ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากเมื่อแพลงก์ตอนตายแล้วถูกพัดเข้าฝั่ง จะมีกลิ่นคาว สีและกลิ่นทำให้ทัศนียภาพชายหาดเสื่อมโทรม และนักท่องเที่ยวที่ลงเล่นน้ำอาจเกิดอาการคัน และระคายเคือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยังคงเป็นปัญหาระดับโลกที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อทั้งภาคเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม องค์การสหประชาชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบในหลายด้านด้วยกัน จึงมีข้อตกลงระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากรายงานของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) ได้ศึกษาจากแบบจำลองสภาพภูมิอากาศ พบว่าหากปริมาณการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกยังเป็นอยู่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อุณหภูมิโลกเฉลี่ยจะเพิ่มมากขึ้นประมาณ ๒ องศาเซลเซียส ในปี พ.ศ. ๒๖๔๓ โดยผิวโลกและบรรยากาศระดับล่างจะร้อนเพิ่มขึ้น ๑-๒ องศาเซลเซียส ซึ่งมีผลทำให้ อุณหภูมิน้ำทะเลและระดับน้ำทะเลสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง

๑. การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิของน้ำทะเล

อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงขึ้นในช่วงเวลา ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๔๔๑-๒๕๔๘) อุณหภูมิบนพื้นผิวโลกได้สูงขึ้นประมาณ ๐.๗๔ องศาเซลเซียส ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๘๓ อุณหภูมิเฉลี่ยผิวโลกได้เพิ่มสูงขึ้น ๐.๓๕ องศาเซลเซียส และเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น ๐.๕๕ องศาเซลเซียส มีการคาดการณ์ว่าโลกจะร้อนขึ้นอีกประมาณ ๑.๘-๔.๐ องศาเซลเซียส ในอีก ๑๐๐ ปี ข้างหน้า (IPCC, ๒๐๐๗) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ที่ทำให้อุณหภูมิน้ำทะเลสูงขึ้นตามไปด้วย หากอุณหภูมิน้ำทะเลสูงขึ้นเพียง ๑-๒ องศาเซลเซียส ทำให้ปะการังเกิดการฟอกขาวได้ และถ้าเกิดใน ระยะเวลาอันเป็นเดือนปะการังก็จะตายในที่สุด อีกทั้งจะกระทบกับสิ่งมีชีวิตในทะเลชนิดอื่น ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อมอีกด้วย

๒. การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล

อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มขึ้น จะทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นด้วยเนื่องจากกลไกต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งที่เด่นชัดมากที่สุดคือ การละลายของแผ่นน้ำแข็งแถบขั้วโลกและการละลายของธาร น้ำแข็งแถบภูเขา และการขยายตัวของน้ำในมหาสมุทรเนื่องจากความร้อน แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลง รูปแบบการไหลเวียนของกระแสในมหาสมุทร กระแสลมในชั้นบรรยากาศ และความกดอากาศ มีอิทธิพล ต่อการผันแปรของระดับน้ำทะเลในระดับภูมิภาคด้วย เช่น ปรากฏการณ์ ENSO, Indian Ocean Dipole

(IOD) และฤดูกาลของลมที่บริเวณเส้นศูนย์สูตรเป็นต้น ในการประชุมของ IPCC มีผลงานแสดงให้เห็นถึงการศึกษา Sea Level Scenario Development and Impact Assessment in Vietnam โดยใช้แบบจำลองการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแบบการปล่อยเฉลี่ย (Scenario B ๒) ทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นประมาณ ๖๕ เซนติเมตร ในปี พ.ศ. ๒๖๔๓ (ค.ศ. ๒๑๐๐) ซึ่งจะสูงกว่าใน ๑๐๐ ปีที่ผ่านมาถึง ๒-๓ เท่า

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากระดับน้ำทะเลสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลของแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน เนื่องจากการเคลื่อนตัวของกระแสน้ำและลมที่อาจส่งผลให้ปริมาณของระดับน้ำเพิ่มมากขึ้น รวมถึงปัจจัยการทรุดตัวและการกัดเซาะตามบริเวณพื้นที่ชายฝั่งด้วย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จัดทำรายงานโครงการวิเคราะห์สถานการณ์จำลองผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลต่อพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนบนให้ข้อสรุปอย่างชัดเจนว่าระดับน้ำทะเลเฉลี่ยในอ่าวไทยกำลังเพิ่มระดับสูงขึ้น โดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันตก ระดับน้ำทะเลเฉลี่ยกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราประมาณปีละ ๓ มิลลิเมตร

งานวิจัยชิ้นใหม่จากออสเตรเลียเปิดเผยว่า หิ้งน้ำแข็ง Denman ในแอนตาร์กติกาตะวันออก ละลายในอัตรา ๗ หมื่นล้านตันต่อปี เนื่องจากน้ำทะเลที่ร้อนขึ้น

นักวิจัยชี้ว่าธารน้ำแข็งแห่งนี้อาจเผชิญความเสี่ยงของการลดลงที่ไม่มั่นคง และอาจทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น โดยสาเหตุหลักมาจากอุณหภูมิของน้ำทะเลที่สูงขึ้น

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน และสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง หลายพื้นที่ของโลกเผชิญภัยพิบัติและสภาพอากาศที่รุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น คลื่นความร้อน ไฟป่า ความแห้งแล้ง พายุ ฝนตกหนัก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำแข็งละลาย ไปจนถึงน้ำทะเลร้อนขึ้นและระดับน้ำที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอย่างมาก

โดยปัจจุบันโลกได้ร้อนขึ้นแล้วเฉลี่ยราว ๑.๑ องศาเซลเซียสจากระดับอุณหภูมิก่อนยุคอุตสาหกรรม นักวิทยาศาสตร์ได้ชี้ว่าเราต้องควบคุมไม่ให้โลกร้อนเกิน ๑.๕ - ๒ องศาเซลเซียส เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศที่อาจรุนแรงขึ้นอีกในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นด้วยการลดก๊าซเรือนกระจกและฟื้นฟูพื้นที่ธรรมชาติอย่างเร่งด่วน

(๓) ปรากฏการณ์เอลนีโญ และปรากฏการณ์ลานินญา (El Nino and La Nina Phenomena)

ปรากฏการณ์เอลนีโญ และปรากฏการณ์ลานินญา คือ สภาพความแปรปรวนของอากาศรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิกแถบศูนย์สูตร ลักษณะการเกิดสลับเปลี่ยนไปตามลำดับเหตุการณ์ จากปรากฏการณ์เอลนีโญเป็นสภาวะปกติ และเป็นปรากฏการณ์ลานินญา แต่บางครั้งอาจเปลี่ยนจากปรากฏการณ์เอลนีโญเป็นปรากฏการณ์ลานินญาโดยไม่ผ่านสภาวะปกติ ดังเช่นปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึงต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา เป็นต้น

ในปีที่เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ลมสินค้า (trade wind) ที่ปกติพัดเอากะแสน้ำอุ่นจากฝั่งตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกมาทางฝั่งตะวันตก บริเวณเอเชียและออสเตรเลีย แต่กระแสนมดังกล่าวเกิดอ่อนตัวลง ทำให้กระแสน้ำอุ่นไหลจากฝั่งตะวันตกมายังฝั่งตะวันออกได้น้อยกว่าปกติ แต่มวลน้ำอุ่น กลับมีการกระจายตัวอยู่ในพื้นที่กลางหรือค่อนข้างไปทางฝั่งตะวันออกของเขตร้อนมากกว่าปกติ ทำให้อากาศบริเวณทวีปเอเชียและออสเตรเลียขาดความชื้นจนนำมาสู่ความแห้งแล้งไปทั่ว

ในทางกลับกันในปีที่เกิดปรากฏการณ์ลานินญา ลมสินค้าพัดแรงกว่าปกติ ทำให้พัดพาเอามวลน้ำอุ่นมารวมกันอยู่ทางฝั่งทวีปเอเชียและออสเตรเลียมากกว่าปกติ ทำให้ภูมิภาคในแถบนี้มีมากขึ้น

ในอากาศมาก จึงมีปริมาณฝนตกมากเป็นสาเหตุให้เกิดน้ำท่วม ดินถล่ม น้ำหลาก สำหรับประเทศไทยได้รับอิทธิพลดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ทำให้อุณหภูมิท้องทะเลเปลี่ยนแปลงต่างจากสภาวะปกติ มีผลต่อการดำรงชีวิตของปะการัง

ผลกระทบต่อสภาพอากาศและมวลน้ำทะเลขึ้นอยู่กับความรุนแรงของปรากฏการณ์นี้ และประการสำคัญนักวิทยาศาสตร์ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนในเชิงวิชาการว่าเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใดและจะเกิดขึ้นเมื่อใดปัจจุบันทำได้เพียงการเฝ้าติดตามตัวแปรที่บ่งชี้ว่าจะเกิดปรากฏการณ์แต่ยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน

สำหรับในฝั่งทะเลทางด้านมหาสมุทรอินเดียจะมีปรากฏการณ์ที่คล้ายกับปรากฏการณ์เอลนีโญ และปรากฏการณ์ลานีญาในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยในมหาสมุทรอินเดีย คือ ปรากฏการณ์ Indian Ocean Dipole (IOD) ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสมุทรศาสตร์ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันได้เช่นกัน เช่นระดับน้ำทะเล และอุณหภูมิผิวน้ำทะเล เป็นต้น

(๔) การเปลี่ยนแปลงความเป็นกรด-ด่างของน้ำทะเล

การเปลี่ยนแปลงทางเคมีและความเป็นกรดของน้ำทะเล มีสาเหตุมาจากการที่ปริมาณหรือความดันของคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศเพิ่มจาก ๓๑๐ ส่วนในล้านส่วนของบรรยากาศเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้วมาเป็น ๓๘๐ ส่วนในล้านส่วนของบรรยากาศในปัจจุบัน และคาดว่าจะถึงระดับ ๕๐๐ ส่วนในล้านส่วนของบรรยากาศในอีกประมาณ ๓๐-๔๐ ปีข้างหน้า จึงทำให้เกิดการละลายของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ละลายลงในน้ำทะเลได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้น้ำทะเลมีความเป็นกรดมากขึ้นด้วย (acidification) อันเกิดจากปฏิกิริยาเคมีของน้ำและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และส่งผลต่อระบบคาร์บอนเนตในน้ำทะเล ทำให้คาร์บอนเนตที่สิ่งมีชีวิตจะนำไปใช้ในการสร้างโครงสร้างแคลเซียมของร่างกายนั้นมีน้อยลงจึงอาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งเป็นปัจจัยที่ทำให้เปลือกหรือโครงร่างที่เป็นหินปูนของสัตว์และพืชทะเล โดยเฉพาะประเภทที่เป็นหินปูนที่มีความเสถียรต่ำจะถูกกัดกร่อนให้ละลายได้มากขึ้น โดยที่สัตว์และพืชทะเลที่อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ปะการัง หอยเม่น ดาวเปราะ สาหร่ายสีแดงบางชนิด แพลงก์ตอนพืชบางกลุ่มและกลุ่มฟอแรมมินิเฟอร่า รวมทั้งมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสัตว์และพืชเหล่านี้ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่สิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจโดยตรง แต่หลายชนิดมีบทบาทสำคัญในการย่อยสลายสารอินทรีย์เพื่อให้สารอาหารมีการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ซึ่งเป็นการรักษากำลังผลิตของระบบนิเวศที่สำคัญ

(๕) ลมและคลื่นทะเล

ลมบก เป็นลมเฉื่อยที่พัดอย่างเด่นชัดตามบริเวณชายฝั่งทะเลในตอนกลางคืนและพัดจากชายฝั่งลงสู่ทะเล เนื่องจากในช่วงตอนกลางคืน พื้นดินจะคายความร้อนได้เร็วกว่าพื้นน้ำ จึงทำให้อากาศเหนือพื้นน้ำที่ยังอุ่นและลอยตัวสูงขึ้นสู่เบื้องบน อันเป็นเหตุทำให้กระแสอากาศจากภาคพื้นดินเคลื่อนลงไปแทนที่ ทำให้เกิดลมบกขึ้นมา ลมชนิดนี้จะพัดตั้งแต่วเวลา ๒๒.๐๐ น. จนกระทั่งถึงเวลา ๑๐.๐๐ น. ของวันรุ่งขึ้น

ลมทะเล เป็นลมที่พัดอย่างเด่นชัดในตอนกลางวันและพัดจากทะเลเข้าสู่ชายฝั่ง เนื่องจากลมนี้เป็นลมเย็นการเกิดลมชนิดนี้เนื่องมาจากความแตกต่างของอุณหภูมิของอากาศเหนือพื้นดินและพื้นน้ำในตอนกลางวันอุณหภูมิของอากาศเหนือพื้นดินจะสูงกว่าอากาศเหนือพื้นน้ำจึงทำให้มวลอากาศเหนือพื้นดินลอยตัวสูงขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศเบื้องบนมวลอากาศเย็นที่อยู่เหนือพื้นน้ำจึงเคลื่อนเข้ามาแทนที่และทำให้เกิดลมทะเลปรากฏขึ้นลมทะเลจะเริ่มพัดตอนเช้าตั้งแต่วเวลา ๑๐.๐๐ น. และมีกำลังแรงสุดในตอน

บ่าย จะสิ้นสุดลงเมื่อดวงอาทิตย์ตก ประมาณเวลา ๒๑.๐๐ น. ลมทะเลสามารถพัดลึกเข้าไปในภาคพื้นดิน ห่างจากชายฝั่งราว ๗๐ กิโลเมตร

ลมมรสุม ประเทศไทยอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม ๒ ประเภท คือ ลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีผลต่อสภาพของคลื่นลมในทะเล รวมถึงคุณภาพ ของน้ำทะเลโดยเฉพาะความขุ่นใส ตะกอนแขวนลอย และสารอาหารลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุม ประเทศไทย ระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม โดยมีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกด อากาศสูง ในซีกโลกใต้บริเวณมหาสมุทรอินเดีย เป็นลมตะวันออกเฉียงใต้ และเปลี่ยนเป็นลมตะวันตกเฉียง ใต้เมื่อพัดข้ามเส้นศูนย์สูตร ลมมรสุมนี้นำมวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทย ทำให้มีเมฆ มากและฝนชุกทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามบริเวณชายฝั่งทะเลและเทือกเขาด้านรับลมจะมีฝนมากกว่า บริเวณอื่น ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ มรสุมนี้มี แหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงบนซีกโลกเหนือ แถบประเทศมองโกเลียและจีน จึงพัดพาเอามวล อากาศเย็นและแห้งเข้ามาปกคลุมประเทศไทย ทำให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง โดยเฉพาะ บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคใต้ฝั่งตะวันออกมีฝนชุก เนื่องจากมรสุมนี้นำความ ชื้นขึ้นจากอ่าวไทยเข้ามาปกคลุม การเริ่มต้นและสิ้นสุดมรสุมทั้งสองชนิดอาจผันแปรไปจากปกติได้ในแต่ละปี

คลื่นทะเล คลื่นทะเลเกิดจากลม แผ่นดินไหว หรือภูเขาไฟใต้น้ำระเบิด อิทธิพลที่มีผล ต่อกำลังแรงของคลื่นทะเล มาจากร่องมรสุมที่พัดผ่านภาคต่าง ๆ และความกดอากาศ ซึ่งทำให้ฝั่งทะเลอันดามัน และอ่าวไทยมีกำลังค่อนข้างแรงมากหรือน้อยตามฤดูกาล มีฝนตกชุกหนาแน่นแตกต่างกันไป มีผลต่อความ สูงของคลื่นลมในทะเลอันดามันและอ่าวไทยตอนบน

คลื่นพายุซัดฝั่ง เป็นลักษณะของคลื่นขนาดใหญ่ที่เกิดในทะเลและมหาสมุทรขณะที่ พายุกำลังเคลื่อนขึ้นฝั่ง ความสูงของคลื่นขึ้นอยู่กับความแรงของพายุ คลื่นพายุซัดฝั่งนี้มักกำลังในการทำลาย ล้างสูงมาก ดังเช่นพายุโซนร้อน “แฮเรียต” ที่เคลื่อนขึ้นฝั่งบริเวณแหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ และพายุไต้ฝุ่น “เกย์” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ที่อำเภอท่าแซะ และอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร คลื่นพายุซัดฝั่งนี้เกิดในขณะพายุเคลื่อนขึ้นฝั่ง โดยทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่โถมเข้าสู่บริเวณที่พักอาศัย แถบชายฝั่งทะเลเป็นบริเวณกว้าง ประเทศไทยมีบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นพายุซัดฝั่งโดยตรงคือบริเวณ ภาคใต้โดยเฉพาะฝั่งตะวันออกพายุมักจะเคลื่อนตัวจากอ่าวไทยขึ้นสู่ฝั่งในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม

(๖) ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งประกอบด้วย ๔๒ มาตรา ได้ บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ (h) ว่า "ประเทศภาคีภายใต้อนุสัญญาฯ จะต้องดำเนินการเท่าที่จะกระทำได้และ เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกัน การนำเข้า ควบคุม หรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อ ระบบนิเวศถิ่นที่อยู่อาศัย หรือชนิดพันธุ์อื่น" ในฐานที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ลำดับที่ ๑๘๘ ต้องดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานตามข้อกำหนดในอนุสัญญาฯ สาเหตุสำคัญที่จำเป็นต้องให้ความ สนใจ เนื่องจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ รองจากการทำลายถิ่นที่อยู่อาศัย

ปัจจุบันประเทศไทยมีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นอยู่มากกว่า ๓,๕๐๐ ชนิด และยังมีผู้นำเข้าชนิด พันธุ์ต่างถิ่นใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ส่วนใหญ่ถูกนำเข้ามาเพื่อใช้ในการเกษตร การเพาะเลี้ยง เป็นสัตว์ เลี้ยง และไม่ดอกไม้ประดับ รวมทั้งการเก็บรวบรวมไว้ในสวนสัตว์และสวนพฤกษศาสตร์ บางชนิดมีการแพร่

ระบดข้ามพรมแดนผ่านทางประเทศเพื่อนบ้าน และติดมากับยานพาหนะ การเดินทาง การขนส่งสินค้า และการท่องเที่ยว รวมทั้งการเข้ามาทางน้ำอับเฉาของเรือ

ตาม Regulation D-๒ ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการน้ำอับเฉา (Ballast Water Management Convention) กำหนดไว้ว่า ในน้ำอับเฉาจะต้องพบสิ่งมีชีวิตที่มีขนาดระหว่าง ๑๐ ถึงเล็กกว่า ๕๐ ไมครอน ($10 \leq X < 50$ ไมครอน) ไม่เกิน ๑๐ เซลล์ต่อมิลลิเมตร และขนาดตั้งแต่ ๕๐ ไมครอนขึ้นไป (≥ 50 ไมครอน) ไม่เกิน ๑๐ เซลล์ต่อลูกบาศก์เมตร (IMO, ๒๐๐๙) สำหรับในทะเลไทยมีรายงานชนิดพันธุ์ต่างถิ่นจำนวน ๗ ชนิด (Chavanich et al., ๒๐๑๐) คือ

๑. กุ้งขาวแวนนาไม (*Litopenaeus vannamei*) มีการนำเข้ามาเพาะเลี้ยงในประเทศไทย และได้แพร่กระจายพันธุ์ จัดเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีแนวโน้มรุกราน ต้องมีการติดตามถึงผลกระทบในธรรมชาติต่อไป

๒. หอยกะพงเทศ (*Mytilopsis adamsi*) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีการสำรวจพบหนาแน่นบริเวณหาดแก้วลาภูนซึ่งตั้งอยู่ใกล้เคียงกับปากทะเลสาบสงขลา และท่าเรือน้ำลึก จังหวัดสงขลา เป็นสัตว์น้ำต่างถิ่นที่มีแหล่งกำเนิดในตอนกลางของทวีปอเมริกาใต้ฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ปัจจุบันได้ระบาดในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา หาดแก้วลาภูน ท่าเรือน้ำลึก จังหวัดสงขลา คาดว่าติดมากับน้ำอับเฉาเรือเดินสมุทรที่มีตัวอ่อนของหอยกะพงเทศเจริญเติบโตอยู่ หรือจากตัวเต็มวัยที่เกาะติดมากับตัวเรือ และได้แพร่พันธุ์ในพื้นที่ดังกล่าว จัดเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน

๓. ฟองน้ำลูกกอล์ฟ (*Tetilla japonica*) มีถิ่นที่อยู่เดิมในประเทศญี่ปุ่น พบบริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก จัดเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีแนวโน้มรุกราน

๔. แอมฟิพอด (*Leucothoe spinicarpa*) คาดว่าติดมากับน้ำอับเฉาเรือ

๕. เพรียงหัวหอม (*Clavelina cylus*) เดิมพบเฉพาะในทะเลอันดามัน แต่ไม่นานมานี้มีรายงานว่า พบในบริเวณอ่าวไทยตอนบน

๖. เพรียงหัวหอม (*Ecteinascidia thurstoni*) พบในทะเลอันดามันเขตน้ำขึ้นน้ำลง เพรียงหัวหอมชนิดนี้มีความสำคัญทางด้านเภสัชวิทยาโดยให้สารทุติยภูมิที่เรียกว่า ecteinascidins ซึ่งสารกลุ่มนี้มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นยาบำบัดมะเร็ง โดยปิยะและคณะ (๒๕๔๙) ได้ทำการวิจัยและผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเพรียงหัวหอมชนิดนี้ในอนาคต รวมทั้งเป็นประโยชน์ด้านการเพาะเลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบในการผลิตยาบำบัดมะเร็ง

๗. ปลาหมอสี (*Cichlasoma urophthalmus*) ถูกนำเข้ามาเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม และได้แพร่กระจายลงในแหล่งน้ำธรรมชาติโดยทั่วไปอาศัยในบริเวณน้ำกร่อย

สภาพปัญหาและภาวะคุกคาม

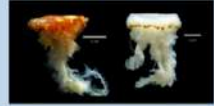
ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาบางชนิดสามารถดำรงชีวิตได้ดีในสภาพธรรมชาติและกลายเป็นพืชและสัตว์ ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ในขณะที่บางชนิดเข้ามาแล้วสามารถตั้งถิ่นฐานและมีการแพร่กระจายได้ดีในธรรมชาติจนกลายเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมากหากไม่มีระบบการจัดการป้องกันและควบคุมที่ดี แม้ว่าประเทศไทยยังไม่พบผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมในทะเลมากนัก แต่การติดตามตรวจสอบสถานภาพของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทางทะเล จำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเฝ้าระวังแหล่งกักตุน

พืชและสัตว์ที่ติดมากับระบบถ่วงน้ำอับเฉาเรือที่เข้ามาถ่ายเทน้ำในน่านน้ำไทย โดยเฉพาะบริเวณท่าจอดเรือขนาดใหญ่

(๓) แมงกะพรุนพิษ

แมงกะพรุนส่วนใหญ่ดำรงชีวิตในทะเล พบได้ทั่วทุกภูมิภาคของโลกมักพบในทะเลเขตร้อนหรืออบอุ่นบริเวณน้ำตื้นแมงกะพรุนมีมากกว่า ๙,๐๐๐ ชนิด และมากกว่า ๑๐๐ ชนิด มีพิษต่อมนุษย์พิษของแมงกะพรุนบรรจุอยู่ในแคปซูลที่เรียกว่า นิมาโตซิสต์ (Nematocyst) ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในทุกส่วนของแมงกะพรุน โดยเฉพาะส่วนหนวด การสัมผัสหนวดกะพรุนทำให้บาดเจ็บได้ในหลายระดับขึ้นอยู่กับปริมาณพิษที่ได้รับและความต้านทานของแต่ละบุคคล ทั้งนี้บริเวณที่สัมผัสมีอาการได้หลากหลาย ตั้งแต่รู้สึกคัน มีผื่นเล็กน้อย ปวดแสบปวดร้อนบริเวณที่สัมผัสหรือได้รับพิษ ไปจนถึงทำให้หัวใจหรือระบบหายใจล้มเหลว (พจนาน, ๒๕๕๓)

แมงกะพรุนที่มีพิษ ได้แก่ แมงกะพรุนไฟแมงกะพรุนขวดฟ้า (Blue bottle, Portuguese Man-of-War) และแมงกะพรุนกล่อง (Box jellyfish) โดยแมงกะพรุนพิษที่มีรายงานว่าทำให้เสียชีวิตได้บ่อยที่สุด คือ แมงกะพรุนกล่อง จัดอยู่ในกลุ่มคิวโบซัว (Cubozoa) มีรายงานการพบอย่างน้อย ๓๖ ชนิด แต่มีเพียงบางชนิดที่มีอันตรายถึงชีวิต และทำให้เสียชีวิตในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งนี้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมควบคุมโรค มีการดำเนินงานเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านความหลากหลายชนิด การแพร่กระจายและฤดูกาลของแมงกะพรุนพิษในประเทศไทย รวมทั้งการป้องกันและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น โดยมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่และการประชุมเชิงปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแมงกะพรุนพิษ

แมงกะพรุนพิษที่พบในน่านน้ำไทย	กลุ่มอาการจากการสัมผัสพิษ	ชนิดของแมงกะพรุนที่พบ	
	แมงกะพรุนกล่อง วงศ์ Chiropsidae อาจทำให้เสียชีวิต จากพิษที่มีผลต่อกล้ามเนื้อหัวใจระบบประสาทและการไหลเวียนของเลือดในปอด	 <i>Chironex indrasaksajae</i>	 <i>Chironex sp.A</i>
	แมงกะพรุนกล่อง วงศ์ Carukiidae ทำให้ปวดอย่างรุนแรง และอาจทำให้จมน้ำได้	 <i>Morbakka sp.A</i>	 <i>Carukiidae, undescrivable</i>
	แมงกะพรุนกล่อง วงศ์ Chiropsalmidae ปวดแสบปวดร้อน และเป็นผื่นแดง	 <i>Chiropsoides buitendijki</i>	
	แมงกะพรุนไฟ วงศ์ Pelagiidae ปวดแสบปวดร้อน และคัน	 <i>Pelagia sp.</i>	 <i>Chrysaora chinensis</i>
	แมงกะพรุนหัวขวด วงศ์ Physaliidae ปวดแสบปวดร้อน แสบหน้าอก หายใจลำบาก	 <i>Physalia spp.</i>	

ข้อมูล : สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

(๘) ภาวะน้ำมันรั่วไหลในทะเล

การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์มีความต้องการใช้พลังงานต่างๆ มากขึ้น โดยที่น้ำมันเป็นพลังงานที่มีความต้องการแปรผันตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นกิจกรรมการนำเข้าและส่งออกน้ำมันจากต่างประเทศโดยใช้การขนส่งทางทะเลจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กันไป เราจึงพบการเกิดอุบัติเหตุที่ทำให้น้ำมันเกิดการรั่วไหลลงสู่ทะเลเกิดขึ้นอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น อุบัติเหตุจากเรือ การขุดเจาะน้ำมัน หรือการลักลอบปล่อยทิ้งสู่แหล่งน้ำ ทั้งที่เรามีมาตรการป้องกันอย่างรัดกุมแล้วก็ตาม โดยที่น้ำมันเมื่อเกิดการรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำจะเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพ (ทางกายภาพ เคมีและชีวภาพ) เริ่มจากน้ำมันจะเกิดการระเหยสู่อากาศและน้ำมันส่วนที่เหลือจะแปรสภาพไปตามคุณสมบัติเฉพาะตัวของน้ำมันชนิดนั้นๆ คราบน้ำมันที่ลอยอยู่เหนือผิวน้ำนี้เองจะทำปฏิกิริยากับออกซิเจน ทำให้ออกซิเจนในน้ำลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับการสังเคราะห์แสงของแพลงก์ตอนพืช สาหร่าย และพืชน้ำต่างๆ รวมทั้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะการย่อยสลายของแบคทีเรียในน้ำ แน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ไม่ว่าจะเป็น ปลา สัตว์หน้าดิน ปะการัง ฯลฯ รวมถึงนกน้ำที่จะได้รับผลกระทบจากคราบน้ำมันที่ติดอยู่ตามร่างกายทำให้ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้และตายลงในที่สุด ผลกระทบดังกล่าวยังส่งผลถึงมนุษย์อีกด้วย เนื่องจากสารพิษต่างๆ จะเกิดการสะสมอยู่ในห่วงโซ่อาหาร ตั้งแต่ผู้ผลิต (แพลงก์ตอนพืช) ผู้บริโภคขั้นต้น (แพลงก์-ตอนสัตว์/ปลา) จนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้ายซึ่งก็คือมนุษย์นั่นเอง

การเกิดน้ำมันรั่วไหล (Oil spill) ในทะเล และชายฝั่งอาจเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การขุดเจาะและขนส่งน้ำมัน การเดินเรือ การล้าถึงอับเฉาเรือ ลักลอบทิ้งน้ำที่มีน้ำมันปนเปื้อนหรือน้ำมันที่ใช้แล้ว รวมทั้งอุบัติเหตุต่าง ๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเป็นคราบน้ำมันหรือก้อนน้ำมันดิน (Tar balls) อยู่ในทะเล และจะพัดพาเข้าสู่ชายฝั่งในที่สุด เมื่อน้ำมันรั่วไหลในทะเลจะเกิดกระบวนการต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ โดยกระบวนการต่าง ๆ (Weathering processes) ที่เกิดขึ้นอยู่กับชนิดหรือประเภทของน้ำมันและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ขณะเกิดการรั่วไหล ได้แก่ สภาพของทะเล ความแรงของคลื่น ความเร็วลม ความเข้มของแสงแดด อุณหภูมิของอากาศและน้ำทะเล เป็นต้น โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่สำคัญ ได้แก่ การแผ่กระจายตัวของน้ำมัน (Spreading) การระเหย (Evaporation) การกระจาย (Dispersion) การละลายของน้ำมัน (Dissolution) การเกิดอิมัลชัน (Emulsification) การเกิดปฏิกิริยาโฟโตออกซิเดชัน (Photo-oxidation) การจมตัวและการตกตะกอน (Sedimentation and sinking) และการย่อยสลายทางชีวภาพ (Biodegradation)

นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอน (Petroleum hydrocarbons) บางกลุ่มที่ตกค้าง มีความเป็นพิษเฉียบพลัน หรือเรื้อรังต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในระบบนิเวศทางทะเล เช่น ระบบนิเวศปะการัง และหญ้าทะเลได้ โดยสามารถสะสมในดินตะกอน สัตว์น้ำ และถ่ายทอดในห่วงโซ่อาหารได้อีกด้วย

สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย

จากการบันทึกสถิติของกรมเจ้าท่าและจากการเก็บข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สามารถสรุปได้ ดังนี้

๑) กิจกรรมของอุตสาหกรรมน้ำมันและปิโตรเลียม ได้แก่ โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติ โรงงานกลั่นน้ำมัน โรงงานผลิตก๊าซปิโตรเคมี การขนถ่ายน้ำมัน เป็นต้น บริเวณที่เสี่ยงต่อการเกิดเหตุการณ์

น้ำมันรั่วไหลในทะเลที่สำคัญในปัจจุบันคือ บริเวณนิคมอุตสาหกรรมน้ำมันและปิโตรเลียม และบริเวณใกล้เคียงที่มีโรงงานกลั่น และกักเก็บน้ำมัน รวมทั้งกระบวนการขนถ่ายน้ำมันในทะเล

๒) อุบัติเหตุการเฉี่ยวชนกันของเรือเดินทะเลชนิดต่าง ๆ โดยเหตุการณ์ที่สำคัญในปี ๒๕๔๕ ได้แก่ เรือบรรทุกน้ำมัน โดยเฉพาะกรณีเรือ EASTERN FORTITUDE เกิดอุบัติเหตุชนหินโสโครก บริเวณช่องแสมสาร จังหวัดชลบุรี และเรือ KOTA WUJAYA ชนกับเรือ SKY ACE บริเวณแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

๓) การลักลอบถ่ายเทน้ำมันหรือของเสียที่เกิดจากการชะล้างโดยไม่มีการบำบัด เช่น เรือเดินสมุทร เรือประมง และเรือท่องเที่ยว แล้วเกิดปฏิกิริยาจนเปลี่ยนเป็นก้อนน้ำมันตามชายฝั่งทะเล ที่เรียกว่า ก้อนน้ำมัน (Tar ball)

๔) กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันที่สำคัญ คือ การขนส่งต่างๆ ทั้งทางทะเลและบก จากสถิติของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม ในช่วงปี ๒๕๕๔ – ๒๕๖๓ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ติดตามสถานภาพน้ำมันรั่วไหลบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวม ๒๓ จังหวัด พบน้ำมันรั่วไหลจำนวน ๑๐๑ ครั้ง เป็นเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล ๒๘ ครั้ง และจากการติดตามตรวจสอบพบก้อนน้ำมันดิน ๗๓ ครั้ง

Tar Ball คือ ก้อนน้ำมันสีดำขนาดเล็ก พบได้บริเวณชายหาด มีชื่อเรียกทางวิชาการว่า ก้อนน้ำมันดิน หรือชาวบ้านเรียกว่า ก้อนน้ำมันขี้ไต้ มีลักษณะเป็นก้อนเหนียวๆ หนืดๆ สีดำคล้ายยางมะตอย พบได้ตั้งแต่ขนาดเล็กเท่าหัวเข็มหมุดจนถึงขนาดใหญ่ ประมาณ ๑๐ ซม. ซึ่งก้อนน้ำมันดิน หรือ Tar Ball เกิดจากการแปรสภาพตามธรรมชาติของน้ำมันหรือคราบน้ำมันที่รั่วไหลลงสู่ทะเลจากกิจกรรมต่างๆ ในทะเล เช่น อุบัติเหตุจากเรือ แท่นผลิตน้ำมัน หรือท่อส่งน้ำมันในทะเล การขนถ่ายหรือเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องของเรือประมงหรือเรือเดินสมุทร ซึ่งรวมถึงการรั่วไหลโดยธรรมชาติของแหล่งน้ำมันดิบใต้ท้องทะเล เมื่อน้ำมันเหล่านี้กระจายตัวอยู่บนผิวน้ำทะเล และถูกแสงแดดแผดเผาจนองค์ประกอบส่วนเบาระเหย่ออกไป จนเหลือแต่ส่วนหนักที่คล้ายยางมะตอย และถูกคลื่นซัดไปมาจนเปลี่ยนสภาพเป็นก้อนน้ำมันดิน (ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Weathering) เมื่อหนักมากขึ้นก็จะจมตัวลง และถูกคลื่นซัดกลิ้งขึ้นมาเกยบน

ชายหาด โดยฝั่งอ่าวไทยจะพบมากในช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (เดือนพฤศจิกายน – เดือนกุมภาพันธ์) ส่วนทะเลอันดามันและทะเลตะวันออกจะพบในช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (เดือนพฤษภาคม – เดือนตุลาคม) ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยวที่ใช้พื้นที่บริเวณชายหาด ทั้งนี้ ข้อควรระวังเมื่อพบเห็นก้อนน้ำมันดินคือ ไม่ควรสัมผัสโดยตรงเพราะอาจเกิดการระคายเคืองผิวหนังได้ สำหรับการวิเคราะห์หาต้นทางของแหล่งที่มา จะใช้ข้อสังเกตเฉพาะของชนิดน้ำมันหรือ Characteristic ทางเคมีเรียกว่า Chromatogram หรือ Finger print ซึ่งมีความเฉพาะในน้ำมันแต่ละชนิดมาแยกชนิด ดังนั้น เมื่อเกิดปรากฏการณ์ก้อนน้ำมันดิน หรือ Tar Ball เกยหาด จึงต้องนำก้อนน้ำมันไปวิเคราะห์หาองค์ประกอบด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูง และแปลผลโดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ต้องมีฐานข้อมูลชนิดของน้ำมันทุกชนิด เพื่อเปรียบเทียบกับก้อนน้ำมันที่เกิดขึ้นเป็นน้ำมันชนิดใด

๒.๒.๖ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

สาเหตุของปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

การกัดเซาะชายฝั่ง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชายฝั่งทะเลที่เกิดขึ้นตลอดเวลาจากการกัดเซาะของคลื่นหรือลม ตะกอนจากที่หนึ่งไปตกทับถมในอีกบริเวณหนึ่ง ทำให้แนวของชายฝั่งเดิมเปลี่ยนแปลงไป บริเวณที่มีตะกอนเคลื่อนเข้ามาน้อยกว่าปริมาณที่ตะกอนเคลื่อนออกไป ถือว่าเป็นบริเวณที่มีการกัดเซาะชายฝั่ง สาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งแบ่งได้เป็น ๒ สาเหตุหลัก คือ

๑. การเปลี่ยนแปลงชายฝั่งโดยกระบวนการตามธรรมชาติ

เกิดจากการกัดเซาะของคลื่นและลม วาตภัย อุทกภัย หรือจากกิจกรรมของสิ่งมีชีวิตในบริเวณนั้น โดยคลื่นเป็นตัวการสำคัญในการเปลี่ยนแปลงลักษณะของตะกอนและทรายชายฝั่ง

๑) **ลมพายุและมรสุม** ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวชายฝั่งตามธรรมชาติในรอบปี เช่น แนวชายฝั่งฝั่งตะวันออกมีปริมาตรทรายตามแนวชายฝั่งลดลงในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แต่จะมีปริมาตรมากขึ้นในช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และกรณีลมพายุขนาดใหญ่พัดเข้าสู่ชายฝั่งอ่าวไทยก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแนวชายฝั่งเช่นกัน

๒) **กระแสน้ำและภาวะน้ำขึ้น-น้ำลง** ทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของตะกอนและมวลทรายบริเวณชายฝั่ง ซึ่งเป็นตัวการสำคัญของการกัดเซาะและการงอกของแผ่นดินในบางบริเวณ

๓) **ลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งทะเล** ลักษณะของชายฝั่งที่ต่างกันทำให้การกัดเซาะแต่ละบริเวณไม่เท่ากัน ในบริเวณอ่าวจะได้รับการกัดเซาะน้อยกว่าบริเวณทะเลเปิด เช่น บริเวณอ่าวไทยตอนล่างจะได้รับผลกระทบรุนแรงเมื่อเกิดพายุที่ก่อตัวในทะเลจีนใต้ คลื่นจะเคลื่อนมากระทบแนวชายฝั่งโดยตรงเนื่องจากเป็นทะเลเปิด และในพื้นที่ชายฝั่งที่ลาดชันน้อยจะเกิดการกัดเซาะน้อยกว่าบริเวณที่ชายฝั่งมีความลาดชันมาก

๒. การเปลี่ยนแปลงชายฝั่งโดยกิจกรรมของมนุษย์

กิจกรรมของมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของแนวชายฝั่ง จากการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานการผลิต แต่กลับให้ความสำคัญในการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรน้อยเกินไป ทำให้ทรัพยากรที่มีความสำคัญถูกทำลายและเสื่อมโทรมลงทุกขณะ กิจกรรมที่เร่งกระบวนการกัดเซาะชายฝั่งให้รุนแรงมากขึ้น ได้แก่

๑) การพัฒนาขนาดใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล เช่น การสร้างท่าเรือน้ำลึก ถนนเลียบชายฝั่ง และถมทะเลเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพื่อรองรับการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

๒) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเน้นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น สร้างโรงแรม ที่พัก เส้นทางคมนาคม เกิดการรुकล้ำเข้าไปแนวสันทรายชายฝั่ง ซึ่งเป็นปราการที่ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งตามธรรมชาติ

๓) การสร้างเขื่อน ฝายหรืออ่างเก็บน้ำต้นน้ำ โครงสร้างเหล่านี้มีผลให้ตะกอนที่ไหลตามแม่น้ำมาสะสมบริเวณปากแม่น้ำมีปริมาณลดลง ขาดตะกอนที่จะเติมทดแทนส่วนตะกอนเก่าที่ถูกพัดพาไปบริเวณอื่นโดยกระแสน้ำ ทำให้เกิดการกัดเซาะแนวชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง เช่น ชายฝั่งทะเลบางขุนเทียน เป็นต้น

๔) การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ป่าชายเลนมีความสำคัญหลายประการ ประการหนึ่งคือ ช่วยดักและตกตะกอนโคลนทำให้เกิดดินงอกตามแนวชายฝั่งและเป็นกำแพงป้องกันกระแสน้ำและลมป้องกันการพังทลายของแนวชายฝั่งด้วย

๕) การสูบน้ำบาดาล ทำให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดิน และจะมีส่วนให้การกัดเซาะชายฝั่งเกิดความรุนแรงมากขึ้น เช่นการกัดเซาะในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน จากปัญหาการทรุดตัวเนื่องจากการสูบน้ำบาดาลเกินศักยภาพในพื้นที่กรุงเทพฯ และสมุทรปราการ

๖) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่งและปะการัง สภาพอากาศแปรปรวน โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล จะส่งผลกระทบต่อชายฝั่งทะเลทั่วประเทศและอาจก่อให้เกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอีกด้วย

ผลกระทบของปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

เป็นปัญหาที่สร้างผลกระทบในหลายด้าน อาจจำแนกผลกระทบที่สำคัญได้ ๔ ประการ คือ

๑) ทางเศรษฐกิจ

ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือ ภาคการท่องเที่ยว จากชายฝั่งถูกกัดเซาะจนเกิดสภาพเสื่อมโทรม สูญเสียแนวชายหาดที่สวยงาม โดยเฉพาะชายหาดที่มีชื่อเสียงและเป็นจุดหมายท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก รวมทั้งเศรษฐกิจระดับครัวเรือน กระทั่งรายได้จํานวนมหาศาล และการลงทุนในอนาคต สูญเสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับไป อีกประการหนึ่งภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นต้องใช้งบประมาณของประเทศเป็นจํานวนมหาศาล ในการป้องกันและแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยการก่อสร้างโครงสร้างทางวิศวกรรม เช่น การก่อสร้างกำแพงป้องกันคลื่นริมชายหาด รอดักทราย เขื่อนป้องกันคลื่นนอกชายฝั่งทะเล และโครงสร้างอื่น ๆ ด้วย

๒) ทางสิ่งแวดล้อม

ระบบนิเวศชายฝั่ง ได้แก่ ระบบนิเวศชายหาด ป่าชายเลน หญ้าทะเล และปะการัง จะได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากการกัดเซาะและเปลี่ยนแปลงทั้บถมของตะกอน สูญเสียแนวชายหาดเดิมที่เคยมีเกิดตะกอนทับถมบนหญ้าทะเลและแนวปะการัง อีกทั้งแนวป่าชายเลนที่ถูกกัดเซาะมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมในแหล่งหญ้าทะเล แนวปะการัง กระทั่งสมดุลของระบบนิเวศในบริเวณนั้นสูญเสียพื้นที่อนุบาลสัตว์น้ำ ส่งผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งมีชีวิตในทะเล และความหลากหลายทางชีวภาพรวมถึงห่วงโซ่อาหาร

๓) ทางสังคม

ชุมชนริมฝั่งทะเลต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่อื่นจากพื้นที่ที่ถูกกัดเซาะ ทำให้สูญเสียวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังภาคเศรษฐกิจอีกด้วย

๔) คุณภาพชีวิต

ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะ สูญเสียที่ดินและทรัพย์สินของตน ต้องปรับเปลี่ยนวิถีดำรงชีวิตไปจากเดิม เกิดความวิตกกังวลในการประกอบอาชีพใหม่ อาจส่งผลถึงสภาพจิตใจและความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้คุณภาพชีวิตตกต่ำลงหรือไม่ดีเหมือนเดิม

ผลกระทบจากการกัดเซาะเกิดขึ้นเป็นลูกโซ่ และเกิดต่อเนื่องสัมพันธ์กันในทุกๆ ส่วนของสังคม ทั้งภาคเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร และคุณภาพชีวิต ซึ่งผลกระทบนั้นสามารถป้องกันและลดผลกระทบให้เบาบางลงได้ จากการเตรียมพร้อมรับมือทั้งจากภาครัฐ ชุมชนชายทะเล และประชาชนทุกภาคส่วน

๒.๓ รูปแบบการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างไม่เหมาะสม

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งส่วนใหญ่ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ การขนส่งและพาณิชย์ การสำรวจและผลิตปิโตรเลียม การท่องเที่ยวทางทะเล สำหรับกิจกรรมที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการทำนาเกลือ โดยรวมแล้ว กิจกรรมการใช้ประโยชน์บนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีแนวโน้มของปริมาณการใช้ที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อนในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งผลให้เกิดการพัฒนา กิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมากขึ้นจนทำให้เกิดความเสื่อมโทรมมากขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

๒.๓.๑ ด้านการประมง

๑.๑ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรสัตว์น้ำทะเล สาเหตุของการเสื่อมโทรมจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ได้แก่ การทำประมงมากเกินไป ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนเรือประมง ประสิทธิภาพของเรือประมง และเครื่องมือประมงมีมากกว่าจำนวนทรัพยากร ในธรรมชาติจะอำนวยให้เข้ามา และการฝ่าฝืน มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ มีการทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ อันเป็นเหตุให้ทรัพยากรสัตว์น้ำทะเล ของไทยเกิดการเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง

๑.๒ การทำการประมงผิดกฎหมาย ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าสัตว์น้ำ ในลำดับต้นของโลก ทำรายได้เข้าสู่ประเทศ มหาศาล ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ให้ผลผลิตประมงมูลค่ามากมาย แต่กลับประสบปัญหาความเสื่อมโทรมจากการทำประมงมากเกินไป (Overfishing) โดยเฉพาะเครื่องมือที่มีการทำลายสูง (เครื่องมือที่ไม่ สามารถคัดเลือกสัตว์น้ำเป้าหมายได้) อาทิ อวนลาก และอวนรุน

นอกจากนี้ การละเลย ในการประกอบกิจการประมงที่ไม่เป็นไป ตามกฎหมาย อาทิ การไม่จดทะเบียนเรือ และการไม่มีการรายงานผลการทำการประมง ทำให้เข้าข่ายการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) ซึ่งรัฐบาลไทยได้กำหนดมาตรการ เพื่อแก้ไขปัญหา IUU Fishing อย่างเข้มงวด อาทิ การจดทะเบียนเรือประมง การติดตั้ง ระบบติดตามเรือ การออกพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายลำดับรอง และการกำหนดจำนวน วันทำการประมง

๑.๓ การใช้แรงงานผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ ความนิยมในการทำงานภาคประมงของคนไทยลดลง สวนทางกับภาคเอกชนของไทยที่มีความต้องการใช้แรงงานภาคประมง ในปริมาณมากและราคาถูก ประกอบกับปัญหา เศรษฐกิจภายในของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้าน ถูกจ้างมาเป็นแรงงาน หรือถูกหลอกล่อให้มาทำงานบนเรือประมง โดยนายหน้าจัดหา งาน ส่งผลให้มีการดำเนินการ ในรูปแบบของขบวนการลักลอบขนคนข้ามชาติ และการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ซึ่งผลจากการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ส่งผล กระทบต่อภาพลักษณ์และความเสียหายต่อ การส่งออกสินค้าประมงของไทยอีกด้วย ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกา ได้เผยแพร่รายงาน สถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี ๒๐๑๗ โดยปรับเปลี่ยนสถานะให้ประเทศไทยอยู่ใน บัญชีที่มีการค้ามนุษย์จากระดับ Tier ๓ เป็น Tier ๒ Watch List (แบบต้องจับตามอง เป็นพิเศษ) และเป็น Tier ๒ แม้ว่าไทยจะถูกปรับเปลี่ยนดีขึ้น แต่ยังคงส่งผลกระทบต่อ ภาพพจน์ของสินค้าประมงของไทยในตลาด สหรัฐฯ และตลาดอื่น ๆ ที่อาจนำไปเป็น ข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า โดยไทยยังคงแก้ไข ปัญหาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แรงงานเข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๒.๓.๒ ด้านการขนส่งและพาณิชยนาวี

การรั่วไหลของน้ำมันมีทั้งที่เกิด โดยธรรมชาติ อาทิ รั่วจากแหล่ง น้ำมันใต้ดิน และเกิดจาก กิจกรรมของมนุษย์ อาทิ การขุดเจาะน้ำมัน การลักลอบปล่อยทิ้งสู่ทะเล กิจกรรมการขนส่งทางทะเลและอุบัติเหตุ จากเรือ ดังเช่นเหตุการณ์เมื่อปี ๒๕๕๖ ได้เกิดเหตุที่รั่วน้ำมันในเรือบรรทุกน้ำมันดิบรั่ว ทำให้น้ำมันรั่วไหลลงสู่ทะเลบริเวณ ท่าเทียบเรือนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง มีปริมาณ ๕๐,๐๐๐ ลิตร และได้ถูกคลื่นลมทะเลพัดขึ้นชายหาดเป็น ระยะทางกว่า ๑ กิโลเมตร บริเวณชายหาด อ่าวพร้าวของ เกาะเสม็ด

(๑) น้ำมันรั่วในทะเล ทำให้ชายหาดกลายเป็นสีดำจนต้องมีการประกาศให้เป็นพื้นที่ภัยพิบัติทางทะเล ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศอย่างชัดเจน รวมไปถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การประมง และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และยังส่งผลถึงมนุษย์อีกด้วย เนื่องจากสารพิษต่าง ๆ จะเกิด การสะสมอยู่ในห่วงโซ่อาหารตั้งแต่ผู้ผลิต (แพลงก์ตอนพืช) ผู้บริโภคขั้นต้น (แพลงก์ตอน สัตว์/ปลา) จนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้ายซึ่งก็คือ มนุษย์นั่นเอง

(๒) การลักลอบขนส่งผิดกฎหมาย การทำเป็นเครือข่าย โดยทั้งคนไทย และชาวต่างชาติที่ใช้เรือสินค้า เรือท่องเที่ยว และเรือประมงเป็นพาหนะในการกระทำความผิด การลักลอบลำเลียงสิ่งผิดกฎหมาย อาทิ น้ำมันเถื่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษี ของรัฐและยังก่อให้เกิดความเสี่ยงต่ออุบัติการณ์ ทางทะเล อันมีผลกระทบต่อความหลากหลาย ทางชีวภาพและความยั่งยืนของทรัพยากร ธรรมชาติในท้องทะเล และ ยาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศ เป็นภัยร้ายแรง ของสังคมที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหา

(๓) การก่อการร้ายและการกระทำอันเป็นโจรสลัด ไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาการก่อการร้ายสาหัสจากการที่สมาชิกกลุ่มก่อการร้าย เข้ามาจัดหาเอกสารเดินทางปลอม และขึ้นส่วน หรือสารประกอบระเบิด เพื่อนำไปใช้ก่อเหตุ ในประเทศที่สาม หรือเป็นเส้นทางคมนาคม ทางทะเลในลักษณะหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย และลักลอบขนอาวุธ โดยมีเป้าหมายเป็น การก่อการร้าย นอกจากนี้ ไทยประสบปัญหา ภัยคุกคามจากโจรสลัด ได้แก่ อ่าวเอเดน เขตน่านน้ำ โซมาเลีย อ่าวกินีเขตน่านน้ำ แอฟริกาตะวันออก และช่องแคบมะละกาและทะเลจีนใต้ การก่อการร้ายและการคุกคามของโจรสลัด เป็นสิ่งที่ต้องเตรียมความพร้อมและอาศัย ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกัน การเกิดขึ้น

๒.๓.๓ ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการทางทะเล

(๑) ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล อันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกำลังก่อให้เกิด อาทิ การทิ้งขยะลงในทะเล เรือท่องเที่ยวทอดสมอทำลายแนวปะการัง การจับสัตว์ทะเลหายาก ขึ้นมาโชว์นักท่องเที่ยวบนเรือ โดยที่สาเหตุหลัก เกิดจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว รวมถึง ตัวนักท่องเที่ยวเองขาดความเข้าใจและขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก็ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการบริหารจัดการพื้นที่ ทำให้กฎระเบียบต่าง ๆ ไม่สามารถใช้ควบคุมจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพของเสียที่เกิดจากกระทำของมนุษย์ ทั้งโดยตรง ได้แก่ การทิ้งขยะลงทะเล ระบบการจัดการขยะด้อยประสิทธิภาพ และโดยอ้อม ได้แก่ การทิ้งขยะลงแม่น้ำ ลำคลอง สมและน้ำพัดพาจากชุมชนออกสู่ทะเล

ซึ่งขยะทะเล มาจาก ๒ แหล่งหลัก คือ

๑) จากทะเล อาทิ การขนส่งทางเรือ เรือ สำนาน และเรือท่องเที่ยว เรือประมง แท่น ขุดเจาะ น้ำมันและก๊าซ การเพาะเลี้ยงสัตว์ และพีชน้ำในทะเล

๒) จากแผ่นดิน อาทิ จากแหล่งอุตสาหกรรม บริเวณชายฝั่ง การขนส่งจากแม่น้ำบริเวณ ชายฝั่ง ของเสียที่ปล่อยออกมาจากบ้านเรือน การทิ้งขยะจากการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่ง ขยะที่เกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งขยะ ดังกล่าวเป็นขยะพลาสติก มีน้ำหนักเบาและ ไม่สามารถย่อยสลายได้ในเวลาอันสั้น

สภาพปัญหาและภาวะคุกคาม

ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลถูกใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมของมนุษย์มาช้านานทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นลดความสมบูรณ์และเสื่อมโทรมลง เนื่องมาจากการใช้ประโยชน์จนเกินขีดความสามารถในการฟื้นฟูหรือบำบัดตัวเองของระบบนิเวศนั้น ๆ หากมีการแบ่งกลุ่มปัญหาที่มาของความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่

๑. กลุ่มปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของชุมชน ได้แก่

๑.๑ ประชาชนขาดความสนใจ และขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีทัศนคติเชิงลบต่อการประกาศเขตอนุรักษ์

๑.๒ ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ มีงบประมาณไม่เพียงพอ

๑.๓ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอต่อการบริหารจัดการพื้นที่

๒. กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่

๒.๑ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการบริหารจัดการพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง

๒.๒ ขาดประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๒.๓ ขาดองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการพื้นที่

๒.๔ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปขาดทักษะและความรู้ความตระหนักในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ตัวอย่างเช่น กิจกรรมให้บริการเดินท่องเที่ยวในทะเล (sea walker)

เป็นกิจกรรมให้บริการในลักษณะนักท่องเที่ยวเดินชมแนวปะการังใต้ทะเล พบว่ามีมานานแล้ว แต่ยังไม่มีการกำหนดโซนพื้นที่และยังไม่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง ซึ่งปัจจุบัน (๑๙ มี.ค.๒๕๖๕) กระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณา รวมทั้งกำหนดโซนนิ่งการท่องเที่ยวได้ทะเล เพื่อลดความเสียหายต่อแนวปะการังตามธรรมชาติ

ปัญหาของกิจกรรมให้บริการเดินท่องเที่ยวยในทะเล (sea walker) พบว่า

- นักท่องเที่ยบบางส่วนมีพฤติกรรมกราดเหยียบ จับ ย้าย สัตว์ทะเลหรือปะการัง
- ผู้ประกอบการให้บริการเรือพาเดินท่องเที่ยวยได้ทะเล มีการแอบเคลื่อนย้ายแนวปะการังมาจัดเรียงไว้เป็นกองเพื่อให้ นักท่องเที่ยวยชม
- ผู้ประกอบการไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจกรรมเดินท่องเที่ยวยได้ทะเล (sea walker)

นอกจากจะผิดกฎหมายแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำเนื่องจากเป็นการทำให้เกิดความเครียดต่อตัวสัตว์ ซึ่งอาจตายได้ ในกรณีที่เป็นสัตว์ที่เปราะบาง เช่น ปะการัง หากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวยมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศและสัตว์ทะเลมากขึ้น และหน่วยงานรัฐมีการจัดการที่ดี ก็จะช่วยทำให้สามารถทำกิจกรรมนี้ต่อไปได้ ซึ่งจะสร้างรายได้ให้กับผู้คนโดยไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม หากกิจกรรมดังกล่าวได้ดำเนินการอยู่ในกฎเกณฑ์ อยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดสรรไว้ให้ก็สามารถทำได้ เนื่องจากสามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและเป็นรายได้

(๒) ขยะทะเล จึงถูกพัดพาไปโดยคลื่น ลม กระแสน้ำ และน้ำขึ้นน้ำลง ซึ่งขยะพลาสติกส่วนใหญ่มาจากของใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ ถุง ขวด ภาชนะใส่อาหาร และวัสดุ ที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ และผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม รวมทั้งเครื่องมือประมง ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง อาทิ การตายของสัตว์ทะเลหายากและ ไกล่สูญพันธุ์จากการกินขยะจำพวก พลาสติก และในส่วนของด้านอาหาร ซึ่งปัจจุบัน ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญ กับไมโครพลาสติก ที่ขณะนี้ปะปนอยู่ใน ห่วงโซ่อาหารและสามารถถ่ายทอดมาสู่ มนุษย์โดยผ่านอาหารทะเลที่เราใช้ บริโภค

๒.๓.๔ ด้านพลังงาน

การสำรวจและการผลิต และสิ่งติดตั้ง ที่ใช้ประกอบกิจการปิโตรเลียมในทะเล โดยกระบวนการดังกล่าว ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งผลกระทบต่อมนุษย์ อาทิ การขุดเจาะ เพื่อสำรวจน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้เกิดการรั่วไหลของน้ำมันลงสู่ ท้องทะเล ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทำให้สัตว์น้ำ มีปริมาณลดลงเนื่องจากปรับตัวไม่ได้และได้ตายลงไป และไอระเหยจากก๊าซธรรมชาติ ที่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง โดยปนเปื้อนอยู่ในอากาศ ดิน และแหล่งน้ำ ต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ รวมทั้งน้ำเพื่อ การเกษตรและการประมง ทั้งนี้ พื้นที่ทะเลด้านอ่าวไทย มีแท่นปิโตรเลียมทั้งหมด ๔๕๒ แท่น ซึ่งจะทยอยหมดอายุสัมปทานและการใช้งาน ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นต้นไป ตามลำดับ เมื่ออายุ สัมปทานสิ่งติดตั้งที่ใช้ประกอบกิจการ ปิโตรเลียมหมดลง จำเป็นต้องมีการพิจารณาทางเลือกการรื้อถอนเพื่อให้ได้ทางเลือก ที่เหมาะสม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบ นิเวศวิทยา

๒.๓.๕ ด้านการกัดเซาะชายฝั่ง

การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจากทะเลยังขาดความรับผิดชอบและการควบคุม ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมทางทะเลได้รับผลกระทบ อย่างกว้างขวางและความหลากหลายทางชีวภาพลดลง อย่างรวดเร็ว ปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างรุนแรง อาทิ นักท่องเที่ยวย ที่ขาดความรับผิดชอบ การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ไม่คำนึงถึง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การทำการประมงผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ยังเกิดจากการไม่ได้รับความร่วมมือ ในการปกป้องและดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเล

และชายฝั่ง จากประชาชนเท่าที่ควร และขาดมาตรการทางกฎหมาย ที่เข้มงวดสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจากการกระทำของมนุษย์ อาทิ การก่อสร้าง การบุกรุกป่าชายเลน และการสูบน้ำบาดาล ซึ่งส่งผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ระบบนิเวศชายฝั่งเสียสมดุลและจำนวนสัตว์น้ำลดลง ด้านสังคม เกิดการสูญเสียที่อยู่อาศัย ทำให้ประชาชนต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่อื่น และด้านเศรษฐกิจ กระทบต่อรายได้ของภาคการท่องเที่ยว และการลงทุนของภาคธุรกิจ ในอนาคต จากการสำรวจ แนวชายฝั่งประเทศไทยปี ๒๕๖๐ โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบพื้นที่ กัดเซาะชายฝั่งได้ ดำเนินการแก้ไขแล้วเป็นระยะทาง ประมาณ ๕๕๙ กิโลเมตร จากระยะทางประมาณ ๘๐๐ กิโลเมตร คิดเป็นประมาณ ร้อยละ ๑๘ ของ แนวชายฝั่ง คงเหลือพื้นที่กัดเซาะที่ยังไม่รับการ แก้ไขเป็นระยะทางประมาณ ๑๔๕ กิโลเมตร คิดเป็นประมาณ ร้อยละ ๕ ของความยาว ชายฝั่ง และพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาการกัดเซาะ ระยะทาง ๒,๔๔๗ กิโลเมตร คิดเป็น ประมาณ ร้อยละ ๗๗ ของแนวชายฝั่ง

๒.๔ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

๒.๔.๑ การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

หมายถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยความฉลาดและใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์มากที่สุด โดยหลีกเลี่ยงให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด กระบวนการ ดำเนินการอนุรักษ์อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ต้องครอบคลุมทั้งปัญหาด้านการทำลายสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติจนเกิดความเสื่อมโทรม รวมถึงปัญหาการก่อกมลพิษแก่สิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบ กลับมาสู่ตัวมนุษย์เองด้วย โดยแนวทางในการอนุรักษ์ประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

หมายถึง การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปริมาณที่เหมาะสมไม่มากเกินไป โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีของเสียที่เกิดจากการใช้งานน้อยที่สุดหรือไม่มีของเสียเกิดขึ้นเลย การใช้อย่างยั่งยืนนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ทำให้ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมสามารถฟื้นตัวหรือเกิดขึ้นมาใหม่ได้ทันกับความต้องการใช้งานมนุษย์

หมายถึง การรวบรวมและการเก็บกักทรัพยากรที่มีแนวโน้มจะเกิดการขาดแคลนในบาง ช่วงเวลาไว้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในกิจกรรมที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การเก็บกัก ทรัพยากรน้ำที่มีมากในฤดูน้ำหลากไว้ เพื่อนำมาใช้ในฤดูแล้งที่ขาดแคลนน้ำ ซึ่งการเก็บกักน้ำมาใช้ในฤดูแล้ง จะทำให้สามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ได้มากกว่า เมื่อเทียบกับการใช้น้ำในฤดูน้ำหลากหรือในช่วงที่มีน้ำมาก หรือการเก็บผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าว ไร่เป็นเสบียงอาหารในช่วงเวลาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ฤดูเก็บเกี่ยว

๑. การใช้อย่างยั่งยืน ๒. การเก็บกักทรัพยากร ๓. การรักษา

๔. การพัฒนา

๕. การสงวน

๖. การแบ่งเขต

หมายถึง การดำเนินการกับทรัพยากรที่ลดลงหรือเสื่อมโทรมให้สามารถฟื้นคืนกลับสู่ สภาพเดิม ได้โดยอาศัยวิธีการทางเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นเข้ามาช่วยดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่เสียหาย จนทำให้ สิ่งแวดล้อมสามารถกลับสู่สภาพเดิมได้อีก เช่น การใช้เทคโนโลยีในการบำบัดน้ำเสียจากโรงงานให้กลับ เป็น น้ำสะอาด เป็นต้น และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย

หมายถึง การพัฒนาปรับปรุงสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น เป็นการเร่งหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้ ได้ ผลผลิตที่ดีขึ้น การพัฒนาทรัพยากรจะต้องมีการนำเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามาใช้ควบคู่กับกระบวนการพัฒนา ทุกขั้นตอน ทั้งยังรวมถึงการพัฒนาเทคนิควิธีที่ทำให้ใช้ทรัพยากรในปริมาณน้อยแต่ได้ผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้น

หมายถึง การเก็บสงวนทรัพยากรไว้ไม่ให้มีการนำมาใช้งาน เนื่องจากทรัพยากรนั้นกำลังจะหมดหรือสูญสิ้นไป ทรัพยากรบางชนิดเมื่อสงวนไว้ในระยะเวลาหนึ่งแล้วอาจจะทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นจนสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งเมื่อถึงเวลาดังกล่าวอาจมีการอนุญาตให้นำทรัพยากรมาใช้ได้ โดยมีกฎเกณฑ์หรือ มาตรการต่าง ๆ ควบคุม เช่น การสงวนพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น

หมายถึง การจัดแบ่งกลุ่มหรือประเภทของทรัพยากรเพื่อให้สามารถดำเนินการอนุรักษ์ได้ผลดี ขึ้น การดำเนินการนี้อาจมีการแบ่งพื้นที่ที่ควบคุมเพื่อให้มีสถานะที่เหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของ ทรัพยากร เช่น การจัดพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์หรืออุทยานซึ่งจะทำให้สภาพดิน พืช สัตว์ และป่าไม่มีสภาพที่ เหมาะสมในการขยายพันธุ์ ดารงพันธุ์ และเจริญเติบโต นอกจากนี้การแบ่งเขตยังช่วยให้สามารถ กำหนด มาตรการดำเนินการต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ด้วย พื้นที่ที่มีการจัดการแบ่งเขตควบคุม ได้แก่ พื้นที่ เขตต้นน้ำ เขตอุทยาน อุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวน เขตห้ามล่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น

หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีหลักการดังนี้

๑. การใช้ให้นานที่สุด การใช้ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดต้องรู้จักถนอมรักษาเพื่อให้ใช้ ประโยชน์ได้นานที่สุด ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้รวดเร็วเกินไปและทำให้ สภาพแวดล้อมปรับสมดุลได้ทัน

๒. การใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้มากที่สุดและมีผู้ ได้รับ ประโยชน์จำนวนมากนั้น จะช่วยลดปริมาณความต้องการทรัพยากรธรรมชาติให้น้อยลงและช่วยลด การทำลาย สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

๓. การนำกลับมาใช้ใหม่ ของใช้หลายชนิดที่นำมาใช้จนเก่าหรือหมดสภาพการใช้งานแล้วถ้า สามารถนำมา ปรับปรุงหรือเปลี่ยนสภาพให้วัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าใหม่จะช่วยลดการแสวงหา ทรัพยากรธรรมชาติและลดการทำลายสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

๔. การทดแทน ทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดหายาก มีอยู่น้อย การแสวงหาวัสดุอื่นที่มีอยู่มาก หรือมีค่าน้อย กว่ามาใช้แทน จะช่วยลดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่หายากลงได้และยังช่วยให้วัสดุที่ไม่ มีค่ากลับมามีค่า เพิ่มขึ้นด้วย

๕. การบูรณะซ่อมแซม สิ่งของเครื่องใช้หลายชนิดถ้าได้รับการบูรณะซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุดหรือ เสียหรือให้ กลับสู่สภาพที่ใช้งานได้ จะช่วยยืดอายุการใช้งานและลดอัตราการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยรวมลงได้

๖. การฟื้นฟูความเสื่อมโทรม ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมสามารถเกิดขึ้น ใหม่ได้หากมีการเร่งฟื้นฟูเพื่อให้มีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้และเพื่อรักษาความสมดุลของธรรมชาติด้วย เช่น การเร่งรัดปลูกป่า เพิ่มขึ้น การบำบัดน้ำเสีย และการไม่ลักลอบตัดต้นไม้

๗. การลดอันตรายจากสารพิษ สารพิษหลายชนิดเมื่อนำไปทิ้งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ และระบบนิเวศ ดังนั้นก่อนทิ้งสารพิษหรือของเสียเหล่านี้ ควรทำให้สารพิษหรือของเสียอยู่ในสภาพที่

ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบนิเวศน้อยที่สุด หรือถ้าเป็นไปได้ควรใช้สารพิษด้วยความระมัดระวังและใช้น้อยที่สุดหรือใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

๒.๔.๒ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพึ่งพาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างมหาศาล ในบางพื้นที่ ทรัพยากรทางทะเลก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนจำนวนมากภายในระบบเศรษฐกิจ แต่พื้นที่เหล่านี้ขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสม ทำให้ทรัพยากรทางทะเลเสื่อมโทรมลง

การแก้ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง อย่างเป็นระบบและยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแบบบูรณาการ เพื่อป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อประโยชน์ของประชาชน รวมทั้งเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเล ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งให้คงอยู่ และสร้างความเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลและยั่งยืน

(๑) ลดการสร้างขยะพลาสติก

ทะเลของเราในแต่ละปีต้องเผชิญกับมลภาวะจากถุงพลาสติกประมาณ ๑๗ ล้านปอนด์ที่ลอยอยู่ตามบริเวณต่างๆ ของมหาสมุทร ในแต่ละนาทีกจะมีการทิ้งขยะจากพลาสติกนับคันรถลงในทะเล และพวกมันก็ไม่ได้ลอยหายไปไหน ดังนั้นสิ่งที่ช่วยแก้ปัญหาในระยะยาวได้คือการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการทั้งหลายหันมาลดการใช้วัสดุพลาสติกกันให้น้อยลง เช่น ช้อนช้อน, หลอด, ถ้วยกาแฟ, ขวดน้ำ, ถุงพลาสติก และฟิล์มถนอมอาหาร

ปลายทางของขยะจากบ้านคุณอาจอยู่ในท้องสัตว์น้ำใต้ทะเล คุณสามารถช่วยชีวิตสัตว์เหล่านี้ได้โดยการลดใช้ถุงพลาสติก การลดใช้พลาสติกหนึ่งครั้ง อาจช่วยชีวิตสัตว์ได้หนึ่งตัว

(๒) ลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์

คาร์บอนไดออกไซด์ถือเป็นก๊าซเรือนกระจกทำให้ทะเลและมหาสมุทรของเราเป็นกรดมากยิ่งขึ้น สิ่งนี้มีส่วนทำให้เกิดความเสียหายแก่ปะการังในสเกลระดับโลก เกิดปะการังฟอกขาว เนื่องจากโครงสร้างกระดูกแคลเซียมในปะการังอ่อนแอลงจากกรดที่เพิ่มขึ้นของน้ำทะเล ทำให้แพลงก์ตอนที่เป็นอาหารของ

ปลาไม่สามารถเติบโตได้ มีหลากหลายวิธีที่เราช่วยแก้ไขได้คนละไม้คนละมืออย่างง่ายๆ เช่น ปั่นจักรยาน หรือใช้กระดาษแทนรถยนต์ส่วนตัว, ปิดไฟทุกครั้งที่ไม่ใช้งาน และสนับสนุนพลังงานหมุนเวียน

(๓) ไม่สนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำลายท้องทะเล

มีผลิตภัณฑ์มากมายที่มีส่วนในการทำลายสัตว์ใกล้สูญพันธุ์จากการจับของมนุษย์ อย่างเช่น เครื่องสำอางที่ทำจากฉลามสควาลีน, เครื่องประดับทำจากปะการังหรือกระดูกเต่าทะเล นอกจากนี้สินค้าอำนวยความสะดวกอย่าง พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวเช่นหลอดดูดน้ำ, ขวดน้ำพลาสติก ที่จะไปจบลงอยู่ในทะเลในที่สุด

๑. ไม่สนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยสารเคมีอันตรายลงสู่แหล่งน้ำ ซึ่งสารเคมีอันตรายเหล่านี้หากอยู่ในแหล่งน้ำ จะปนเปื้อนเข้าไปในพืชและในสัตว์น้ำและเรารับประทานสัตว์น้ำที่ปนเปื้อนสารพิษเข้าไป เราอาจได้รับสารพิษที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเราเช่นกัน

๒. เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ไม่ว่าคุณจะใช้ใกล้หรือไกลจากทะเล ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราใช้ในชีวิตประจำวันนั้นจะตกลงสู่ทะเลในที่สุด ผ่านทางท่อระบายน้ำ

เชื่อหรือไม่ว่าขณะที่เราใช้ผลิตภัณฑ์ล้างหน้าหรือแปรงฟัน เราอาจสร้างผลกระทบให้กับสิ่งแวดล้อมได้อีกทางหนึ่ง เนื่องจากผลิตภัณฑ์เหล่านั้นอาจมี ไมโครบีดส์ (Microbeads) ผสมอยู่ โดยที่ไมโครบีดส์ คือพลาสติกพอลิเอทิลีน หรือพอลิพรอพเพอร์ลีนในรูปของไมโครสเฟียร์ (Microspheres) ขนาดเล็กมากจนแทบจะมองไม่เห็นและเป็นวัตถุที่ไม่สลายตัวตามธรรมชาติ ซึ่งจะยังคงอยู่ในสิ่งแวดล้อมในแหล่งน้ำตลอดไป โดยมากมักจะพบไมโครบีดส์ ในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดผิวและสครับขัดผิวหน้า ซึ่งมีการเริ่มนำมาใช้งานตั้งแต่ปี ๑๙๗๒ โดยบริษัทชื่อดังหลายบริษัท วัฏจักรของไมโครบีดส์จะเริ่มจากผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของไมโครบีดส์ จากนั้นไมโครบีดส์จะไหลตามน้ำลงสู่ระบบน้ำเสีย (ระบบบำบัดน้ำเสียไม่สามารถดักจับได้เพราะมีขนาดเล็กมาก) และเข้าสู่แหล่งน้ำธรรมชาติรวมถึงมหาสมุทร จากนั้นไมโครบีดส์ เข้าสู่ระบบห่วงโซ่อาหารขั้นต้นในทะเล โดยระบบห่วงโซ่อาหารนี้จะไปสิ้นสุดลงที่การบริโภคของมนุษย์เช่นเดียวกับการเกิดน้ำมันรั่วไหลในทะเล เมื่อเราบริโภคอาหารทะเลที่มีไมโครบีดส์ปนเปื้อนหรือสะสมอยู่ มลพิษเหล่านี้จะเชื่อมโยงไปสู่การเกิดมะเร็งและความเจ็บป่วยอื่นๆ เนื่องจากพลาสติกขนาดเล็กนี้ปล่อยสาร BPA และสารเคมีอื่นๆ ที่เป็นอันตราย

๓. ไม่บริโภคสัตว์ทะเลใกล้สูญพันธุ์และเลือกซื้อเฉพาะสัตว์น้ำที่โตเต็มวัย

• ไม่บริโภค “หูลาม”

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการล่าฉลาม จนลดเหลือจำนวนน้อยลง ใกล้สูญพันธุ์

เรื่องควรรู้ ทุกปีมีฉลามมากถึง ๗๓ ล้านตัวถูกฆ่าเพื่อมาทำเป็นซุปหูลาม เมื่อเร็วๆนี้ งานวิจัยล่าสุดเรื่อง “Half a century of global decline in oceanic sharks and rays” ที่เปิดเผยเมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมา ตอกย้ำการลดลงของประชากรฉลาม โดย

สารคดีสั้น
"SHARING OCEANS WITH SHARKS
ทะเลต้องมึงลาม"

Watch on YouTube

WILDAID เป็นพันธมิตรกับ WWF ประเทศไทย
They are used to handling sharks.

เมื่อไปเจอหูลามแล้ว อย่ากินแล้วอย่าขาย (พ.ร.บ. 2562)

ป๊อง เวนดี้ กุลรัตน์กับ
หูลาม องค์กรไวลด์ไวด์

<https://youtu.be/Ovnc6b0vPHQ>

ระบุว่า จำนวนฉลามและกระเบนในทะเลหลวงลดลงกว่า ๗๐% ในช่วงเวลา ๕๐ ปีที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการทำประมงเกินขนาด เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภค

ผลการสำรวจขององค์กรไวลด์เอด ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่าคนไทยในเขตเมืองมากกว่าครึ่งเคยบริโภคหรือยังคงบริโภคฉลามอยู่ ขณะที่ ๖๐% ยังคงต้องการบริโภคฉลามในอนาคต โดยผู้บริโภคทานฉลามบ่อยครั้งที่สุดที่งานรื่นเริงต่างๆ เช่น งานแต่งงาน (๗๒%) งานรวมญาติ (๖๑%) และงานเลี้ยงธุรกิจ (๔๗%)

ที่มา : กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- เลือกทานอาหารทะเลที่จับจากการประมงแบบยั่งยืน

การเลือกกินปลาของเรา มีส่วนช่วยดูแลทะเลได้ ด้วยการสอบถามที่มาของปลาและไม่เลือกซื้ออาหารทะเลที่ยังเป็นสัตว์น้ำที่ใกล้สูญพันธุ์ รวมถึงส่งเสริมการประมงพื้นบ้านที่ทำการประมงอย่างอนุรักษ์และฟื้นฟู

๕ ข้อควรรู้ไม่ทำร้ายท้องทะเล

๑. ต้องรู้จักสังเกตสภาพแวดล้อมของร้าน ว่ามีการดูแลอาหารทะเลอย่างไร มีการใช้น้ำแข็งที่ทั่วถึงและเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่มีน้ำแข็งก็สันนิษฐานได้ว่าการใส่สารเคมีเพื่อรักษาความสด

๒. ผู้ซื้อควรมีความรู้ว่าสัตว์ทะเลแต่ละชนิด มีขนาดโตเต็มวัยแค่ไหน และเลือกซื้อเฉพาะสัตว์น้ำตัวโตเต็มวัยเท่านั้น เพราะถ้าซื้อสัตว์น้ำวัยอ่อนมารับประทานจะเป็นการตัดวงจรชีวิตของสัตว์ เช่น ปลาที่เหมาะกับการรับประทานควรมีขนาดตัวที่ความยาวประมาณ ๑๖ เซนติเมตรหรือมากกว่า ซึ่งข้อมูลของขนาดสัตว์ทะเลตัวโตเต็มวัยแต่ละชนิด สามารถดูได้ที่คู่มือและแอปพลิเคชัน จาก'เลสู่จาน' ที่กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้พัฒนาขึ้น

๓. ต้องรู้ว่าสัตว์น้ำลักษณะใดที่ไม่ควรรับประทาน เช่น ปลาที่มีไข่เต็มท้อง ปูไข่นอกกระดอง หรือสัตว์ทะเลที่กำลังจะวางไข่ เพราะถ้าสัตว์เหล่านี้มีชีวิตอยู่รอด อีกประมาณ ๒-๓ วัน พวกมันจะปล่อยไข่ ทำให้เกิดเป็นปูหรือปลาอีกนับหมื่น นับแสนตัว ที่จะเติบโตต่อไปเพื่อเป็นอาหารให้คนทั้งโลก

๔. ต้องรู้ว่าสัตว์ทะเลแบบไหนที่ยังคงความสด โดยสังเกตง่ายๆ จากดวงตาที่ยังคงความใส คุณลักษณะความยืดหยุ่นของเนื้อปลาหลังจากกดเบาๆ ที่จะด้งตัวขึ้นมา ไม่บุ๋มลงไปเป็นรอยนิ้ว หรือแข็งจนเกินพอดี

๕. ต้องรู้ว่าสัตว์น้ำที่จะซื้อ จับมาจากแหล่งไหน ด้วยวิธีการทำประมงแบบใดจากการ สอบถามแม่ค้า และพยายามไม่สนับสนุนสัตว์ทะเลที่ได้มาจากการทำประมงแบบทำลายสิ่งแวดล้อม

“เราไม่ได้บอกให้เลิกกินอาหารทะเล กินได้ และถึงทะเลไทยจะเข้าขั้นวิกฤตแล้ว แต่ก็ขอยืนยันว่ายังมีปลา อีกมากให้พวกเรา gön ได้ตลอด แต่ถ้าการทำประมงแบบไร้จิตสำนึกยังมีอยู่มากก็ไม่แน่ การอนุรักษ์ทะเลจึง ไม่ใช่หน้าที่ของนักอนุรักษ์แต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นหน้าที่ของผู้บริโภค โดยเฉพาะเหล่าคนรักอาหารทะเล ทุกคน ที่จะต้องช่วยกันตรวจสอบย้อนกลับ และสนับสนุนการทำประมงแบบอนุรักษ์ด้วยตัวเองเพื่อร่วมกัน เปลี่ยนแปลงให้เกิดการทำประมงที่มีความรับผิดชอบ อย่างยั่งยืน” ดร.สุภาภรณ์ อนุชิราชีวะ ผู้จัดการ โครงการประมงพื้นบ้าน-สัตว์น้ำอินทรีย์ มูลนิธิสายใยแผ่นดินกล่าว โรงพยาบาลความเป็นส่วนตัวสามถ้ำเกิด

(๔) เทียวอย่างมีความรับผิดชอบ

๑. ช่วยกันลดขยะบนชายหาด

หนึ่งในปัญหาส่วนใหญ่คือขยะบนชายหาดที่นักท่องเที่ยวมักจะทิ้งเอาไว้ สิ่งนี้เป็นมลพิษต่อ ทางทะเลอย่างมาก เราควรจะช่วยกันเก็บขยะชายหาดเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว โดยไม่คำนึงว่าขยะเหล่านี้ เป็นของใคร การทำแบบนี้ นอกจากจะช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติแล้ว ยังช่วยรักษาความสะอาดให้แก่ชายหาด ช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

๒. ใช้ครีมกันแดดที่เป็นมิตรต่อปะการัง

รู้ไหม? ครีมกันแดดทำร้ายปะการังได้

นักวิจัยพบว่า ทุกปีมีครีมกันแดดมากถึง 14,000 ตัน ที่นักท่องเที่ยวใช้ ถูกชะล้างลงสู่แนวปะการังในทะเล นอกจากนี้ยังมีครีมและเครื่องสำอางเป็นจำนวนมาก ที่ปนเปื้อนออกมาพร้อมกับระบายน้ำหลังจากเราชำระล้างร่างกายลงสู่ทะเล

สารเคมี 4 ชนิดที่นักวิจัยพบว่ามีส่วนทำให้ปะการังเสื่อมโทรมลงได้ เพราะมาตัวอ่อนปะการัง ชัดขวางระบบสืบพันธุ์ และทำให้เกิดปะการังฟอกขาว

- 1) Oxybenzone (Benzophenone-3, BP-3)
- 2) Octinoxate (Ethylhexyl methoxycinnamate)
- 3) 4-Methylbenzylid Camphor (4MBC)
- 4) Butylparaben

วิธีช่วยลดการทำร้ายปะการัง

- เลือกครีมกันแดดที่ปลอดภัย ต่อแนวปะการังที่ไม่มีส่วนผสม ของ oxybenzone และ ใช้เฉพาะครีมกันแดดที่ใช้สังเริ เป็นฐาน เช่น Zinc oxide ซึ่งไม่ละลายน้ำและตกตะกอน สู่ก้นทะเลได้อย่างปลอดภัย
- ใช้ครีมกันแดดแบบกันน้ำ (Water resistant) เพราะจะเกิดการชะล้าง ระหว่างอยู่ในน้ำน้อยกว่า ครีมกันแดดแบบทั่วไป
- ใช้หมวก เสื้อแขนยาว แลร่ม เพื่อช่วยลดความจำเป็นใน การใช้ครีมกันแดดในปริมาณมาก

ส่วนจัดการท่องเที่ยว สำนักอุทยานแห่งชาติ
ข้อมูลจาก : Greenworld.or.th

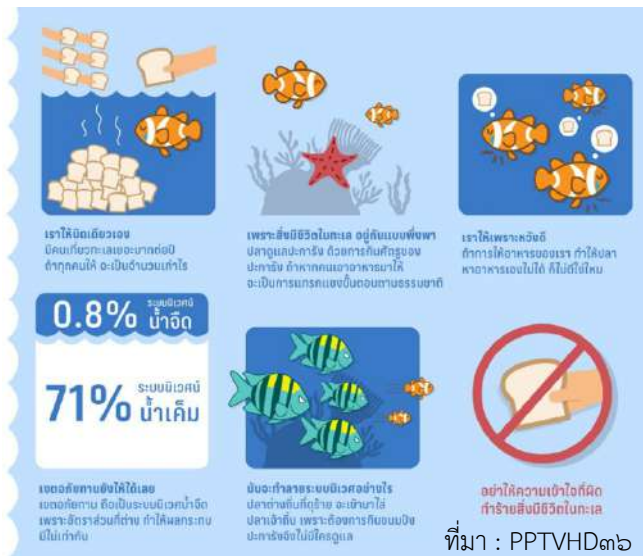
ที่มา : อุทยานแห่งชาติ

๓. **ไม่ให้อาหารปลาในแนวปะการัง** ทำให้ปลาเปลี่ยนพฤติกรรมและระบบนิเวศเสียสมดุล ดังนี้

๑. จะทำให้ปลาบางกลุ่มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เริ่มมีความก้าวร้าว และเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างผิดธรรมชาติ เช่น กลุ่มปลาสลิคหิน นอกจากจะคุกคามปลาชนิดอื่นๆ แล้ว ยังอาจมีพฤติกรรมทำร้ายคนได้ เพราะคิดว่าจะได้รับอาหารเหมือนที่ผ่านมา

๒. จะทำให้ปลาบางชนิดเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว และขับไล่ปลาชนิดอื่นออกไปจากพื้นที่

๓. อาหารที่นักท่องเที่ยวนำไปให้เป็นสิ่งแปลกปลอมในทะเล เมื่อปลากินเข้าไปและถ่ายออกมา หรืออาหารที่กินไม่หมด จะละลายลงในน้ำทะเล แล้วกลายเป็นอาหารของแบคทีเรียและแพลงก์ตอน มีผลให้แพลงก์ตอนเพิ่มจำนวนมากขึ้นจนระบบนิเวศเสียสมดุล ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสีได้

๔. ปลาจะรอกินอาหารจากนักท่องเที่ยว โดยไม่หาอาหารกินเอง ซึ่งสารอาหารที่ได้มักเป็นจำพวกแป้ง ทำให้ปลาขาดสารอาหาร อ่อนแอ และป่วยง่าย จนอาจเป็นสาเหตุให้ตายง่ายได้ด้วย

๕. สารอาหารที่เหลือจะละลายกลายเป็นอาหารของพืชจำพวกสาหร่าย ในบางพื้นที่จะขยายพันธุ์ปกคลุมแนวปะการัง ทำให้แนวปะการังเสียสมดุล ปะการังเดิมที่มีอยู่ก็ถูกสาหร่ายปกคลุมทับ ปะการังรุ่นใหม่ก็ไม่สามารถลงเกาะเพื่อเพิ่มจำนวนได้

๔. **ไม่จับสัตว์น้ำ ไม่เหยียบปะการัง และไม่สนับสนุนเรือท่องเที่ยวที่ทิ้งสมอในแนวปะการัง**

หากคุณไปเที่ยวทะเล ไปด้วยดำน้ำ ใต้คลื่น พายเรือหรือทำกิจกรรมทางน้ำอื่นๆ พยายามอย่าสัมผัสปะการัง หรือนำสัตว์น้ำเคลื่อนย้ายจากถิ่นฐานที่อยู่ เคารพท้องทะเล นำกลับบ้านเพียงความทรงจำ และรูปถ่ายสวยๆ ก็พอ

ที่มา : <https://thepattayanews.co.th/todays-headlines/๖๑๓๖๕/>

๕. **ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์**

ท่องเที่ยวแบบเชิงอนุรักษ์ที่สามารถใช้เวลาพักผ่อนไปพร้อม ๆ กับเป็นจิตอาสาดูแลท้องทะเลไปด้วย นอกจากจะได้ความสุขแล้วยังได้ความรู้ลึกอึ้งเกี่ยวกับการทำหน้าที่รักษาสภาพแวดล้อมทางทะเลให้สะอาดสวยงามด้วย ๓ วิธีง่าย ๆ แต่ได้แอดเวนเจอร์ด้วย

๑. อาสาเก็บขยะพลาสติก

ปริมาณขยะพลาสติกจำนวนมากเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งปลายทางของปริมาณขยะมหาศาลท้ายที่สุดจะไปกระจุกตัวอยู่ในท้องทะเล กิจกรรมเก็บขยะริมทะเล คัดแยกประเภทขยะเพื่อให้ง่ายต่อการจัดการ จึงมักเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในกลุ่มเยาวชน ซึ่งสามารถทำได้ง่ายๆ ไม่มีค่าใช้จ่าย คือชักชวนกันมาเที่ยวทะเลเพื่อเดินเก็บขยะตามชายหาด ซึ่งนอกจากจะได้เป็นส่วนหนึ่ง

ที่มา : <https://weegame.erc.or.th/article๑๗1.php>

ในการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนแล้ว ยังสร้างเสริมความสมัครสมานสามัคคี

นอกจากนี้ ยังสามารถต่อยอดสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมลดใช้พลาสติก หันมาใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อาทิ การพกถุงผ้าไปซื้อของริมชายหาด พกแก้วน้ำส่วนตัวเวลาไปซื้อน้ำ หรือเตรียมภาชนะบรรจุอาหารที่สามารถใช้ซ้ำได้ เพื่อลดปริมาณการใช้ขยะพลาสติกอีกด้วย

๒. อาสาอนุบาลสัตว์น้ำ

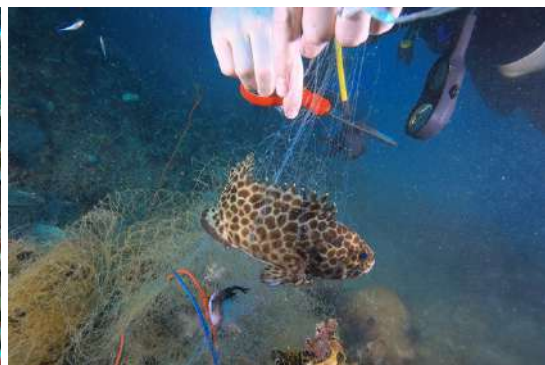
การจับสัตว์น้ำ หรือการให้อาหารสัตว์ทะเล เป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติอย่างยิ่งเมื่อเราเดินทางท่องเที่ยวออกไปในทะเล เนื่องจากจะทำให้พฤติกรรมของสัตว์เปลี่ยนแปลงไป เช่น สัตว์บางชนิดมีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่เป็นมิตร เกิดการแย่งอาหาร หรือพฤติกรรมการหาอาหารเปลี่ยนแปลงไป จนทำให้ระบบนิเวศไม่สมดุล

จากปัญหาเหล่านี้ จึงเป็นที่มาของเทรนด์อนุบาลสัตว์ทะเลที่มีให้เลือกหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการโครงการบ้านปลา, โครงการ Move World Together, โครงการอนุรักษ์หอยมือเสือเพื่อปล่อยลงทะเล ภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ ที่จะสามารถแนะนำแนวทางและวิธีที่เหมาะสม ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์ทะเล

๓. อาสาดำน้ำเก็บซากอวนประมง

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนพบว่า อัตราการตายของสัตว์ทะเลสูงถึงร้อยละ ๒๐ - ๔๐ มีสาเหตุมาจากการพันรัดของขยะทะเลภายนอก เช่น เศษอวน เนื่องจากไปติดพัน และทำให้สัตว์ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ จนล้มตายลงในที่สุด

ดังนั้น ถ้าคุณมีความสามารถในการดำน้ำก็อย่าลังเลดูตายลงมาเป็นอาสาสมัครเก็บซากอวนประมง บริเวณแนวปะการัง ที่เป็นเสมือนศูนย์กลางการดำเนินชีวิตสำหรับสัตว์ทะเลในระยะยาว

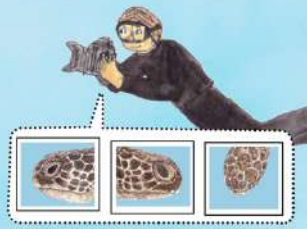
ที่มา : <https://www.sdthailand.com/๒๐๑๙/๐๘/๓-idea-how-to-sea-conservation/>

แค่มีกล้อง... ก็ช่วยอนุรักษ์น้องเต่าได้

จนมาเป็น 'นักวิทยาศาสตร์พลเมือง' ช่วยนักวิจัยเก็บข้อมูลเต่าทะเล

JUST USE CAMERA
and be a part of citizen science
to help conserve sea turtles

Nature Toon x ATMEC

ข้อมูลนี้จะทำให้เรารู้อะไรบ้าง ?

What will we learn from these photos ?

1. จำนวนประชากรคร่าวๆ ในแต่ละพื้นที่
The estimated population in each area

2. อายุขัยเฉลี่ย
The estimated lifespan

3. อัตรารอดหลังปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ
The survival rate after releasing

4.
พื้นที่หากิน
เส้นทางอพยพ
หาดที่วางไข่
Foraging Area
Migratory Route
Nesting Beach

5. ภัยคุกคาม

เช่น การติดอวน การเกยตื้น เรือชน
Threats such as
entanglement,
stranding,
boat strike.

2. ป้องกันโรคระบาด

PREVENT CONTAGIOUS DISEASES

เช่น เมื่อมีรายงานการพบเต่าที่มีก้อนเนื้อออก
ซึ่งคล้ายโรค fibropapilloma
ที่เป็นโรคติดต่อที่เคยมีรายงานในต่างประเทศ
และจากลายที่เห็นก็บอกว่า น้องอาจมาจาก
พื้นที่อื่น เพราะไม่เคยมีข้อมูลมาก่อน
การรู้อย่างนี้ ทำให้นักวิจัยและสัตวแพทย์สามารถ
พาน้องมารักษาได้ทันเวลาที่
ก่อนที่จะจะถูกแพร่กระจายให้เต่าตัวอื่น

Ex. When there was an observation of a turtle with tumor similar to 'fibropapilloma',
a nasty contagious disease which had been reported in other countries. And the photo id
suggested that this turtle might be a visitor as there was no previous record.

Knowing this allowed researchers and veterinarians brought this poor guy to treatment
in time, before the disease spread to other turtles.

ภาพถ่ายสำคัญยังไง ? Why the photos matter ?

ภาพถ่ายในตำแหน่งที่ถูกต้องจะช่วยระบุตัวน้องเต่าได้
ทำให้เรามีฐานข้อมูลประชากรเต่าทะเล ตัวไหนชื่ออะไร เจอที่ไหน มีประวัติอย่างไร
Photos at right positions allow us to identify individual turtles and make database,
which let us know their names, where they were found, and other histories.

ต้องใช้ภาพส่วนไหน ? What are needed ?

พร้อมข้อมูล 'วันที่' และ 'สถานที่' ที่พบน้อง
(ถ้ามี 'เวลา' และ 'ความลึก' ด้วยจะดีมาก)

Including 'Date' and 'Location'
(If you have 'time' and 'depth' would be great!)

* ถ้ามีแค่รูปบางส่วนก็ส่งมาได้ It's okay if you have just some angles, please send them anyway.

ข้อมูลนี้จะนำไปสู่การอนุรักษ์ได้อย่างไร ?

How can this information lead to conservation?

1. นโยบายปกป้องพื้นที่

POLICY TO PROTECT SPECIAL AREA

หรือชายหาดไหนที่มีรายงานเต่าทะเลขึ้นวางไข่
ก็อาจนำไปสู่นโยบายปกป้องชายหาดและช่วยกันเฝ้าระวังรังเต่าได้
Or which beach has sea turtle nesting observations, it can lead
government and locals to protect the beach and monitor the nests.

3. ป้องกันภัยคุกคาม

PREVENT THREATS

พื้นที่ไหนที่มีรายงานเต่าถูกเรือชนหรือติดอวนบ่อย
อาจนำไปสู่การรณรงค์ในพื้นที่ เช่น จัดกิจกรรมดำน้ำกู้อวน
รณรงค์เรื่องให้จับช้าง รณรงค์ห้ามเผาขยะ

In some areas which often get reports on
boat strikes or entanglements, this can
lead to actions or campaigns, such as
cleanup dives, asking captains to slower their
boats, or asking locals to reduce plastic use, etc.

4. FOLLOW UP หลังได้รับการช่วยเหลือและปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ

AFTER BEING RESCUED AND RELEASED

เพื่อให้เราจะได้รู้อัตราการรอดของน้องๆ หลังจากเราปล่อยคืนทะเล
So that we can know the success rate of the projects.

ถ้ามีภาพถ่ายเต่าทะเล ต้องส่งไปที่ไหน ?

If I have sea turtles photos, where do I send them to?

***เฉพาะเต่าทะเลที่พบในอ่าวไทย

Option 1 : Post on Facebook group

เต่าทะเลอ่าวไทย - Tao Talay Aow Thai
[facebook.com/groups/taotalay]

Option 2 : Fill in the application form

<https://form.jotform.com/211839242314047>

>> SEE LINK IN CAPTION

ทำอย่างไร...เมื่อพบสัตว์เกยตื้น

1. แจ้งเจ้าหน้าที่
2. ถ่ายรูป
3. การพิจารณาตัวสัตว์

สัตว์แข็งแรง

เมื่อยกขึ้นจากพื้นแล้วดิ้นไปมา
เมื่อวางลงกับพื้นเคลื่อนที่ไปข้างหน้า
เมื่อลองปล่อยลงน้ำ
● ยกขึ้นหายใจ
● ดำน้ำได้

ติดเครื่องมือประมงโดยบังเอิญ

บาดเจ็บเล็กน้อย
แผลตื้นเล็กน้อย
บริเวณผิวหนัง
มีรอยขีดข่วนเล็กน้อย
สามารถปล่อยตัว
และดำน้ำได้

บาดเจ็บจนรุนแรง
แผลบาดเจ็บ
มีการอักเสบ
แผลตื้นเล็กน้อย
กระดูกหัก
หรือกระดูกแตก

สัตว์ป่วยแต่ไม่มีบาดแผลภายนอก

ไม่สามารถทรงตัวได้
ไม่สามารถดำน้ำ หรือว่ายน้ำได้
ว่ายน้ำผิดปกติ เช่น ว่ายน้ำวน ว่ายน้ำเอียง เป็นต้น

4. การเตรียมอุปกรณ์ในการขนย้าย

คลุมหลังกระดูก
รองใต้กระดูก

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล
ปลิงน้ำจืด
ผ่านหูขุนน้ำ
เบาะนุ่ม หรือฟูก
อุปกรณ์ให้ความชื้น
กระเปาะขนย้าย
กรณีขนย้ายแบบเปียก

กรณีขนย้ายแบบแห้ง

กรณีขนย้ายแบบเปียก
|| ระหว่างไม่ให้อายุใจจนเกินไป ||

การช่วยชีวิตเต่าทะเลเกยตื้นเบื้องต้น

1. จัดตำแหน่งเต่าทะเลให้อยู่ในท่าธรรมชาติ
2. ประเมินอาการเต่าทะเล

2.1 หากเต่าทะเล แข็งแรงดี ให้ปล่อยสู่ทะเลทันที

2.2 เมื่อพบเต่าทะเล บาดเจ็บ อ่อนแรง หรือ มีขยะพันรัด

3. การพดุงตัวสัตว์ เพื่อลดการบาดเจ็บจากการเกยตื้น และรักษาความชุ่มชื้น

4.1 พักเต่าทะเลไว้ในที่ร่มระหว่างรอเจ้าหน้าที่มารับ

4.2 นำส่งศูนย์วิจัยในพื้นที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การช่วยชีวิตสัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนมเกยตื้นเบื้องต้น

1. จัดตำแหน่งตัวสัตว์ให้ตั้งตรง

2. เข้าหาตัวสัตว์อย่างนุ่มนวล โดยเข้าหาสัตว์จากทางด้านข้าง

4. ใช้ผ้าชุบน้ำรักษาความชุ่มชื้นของผิวหนัง และหมั่นรดน้ำให้ความชื้นแก่ผิวหนัง

5. ปกป้องศรีษะข้างดวงตา และรูหายใจ

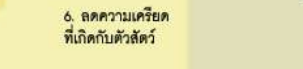
ระวังไม่ให้หายใจ หรือ สิ่งแปลกปลอมเข้ารูหายใจ

ระวังสิ่งแปลกปลอม ทำอันตรายต่อดวงตา

ระวังไม่ให้หายใจ หรือ สิ่งแปลกปลอมเข้ารูหายใจ

ระวังไม่ให้หายใจ หรือ สิ่งแปลกปลอมเข้ารูหายใจ

3. การพดุงตัวสัตว์ เพื่อลดการบาดเจ็บจากการเกยตื้น

จุดอ่อนบริเวณตัวสัตว์ แล้วดักน้ำทะเลเติมเข้าไป

หรือ ใช้เบาะรองตัว เมื่อพื้นด้านล่างแข็ง

หรือ ประคองตัวสัตว์ไว้ในน้ำ (กรณีคลื่นลมแรง)

7. สร้างสิ่งกีดขวางป้องกันปัจจัยภายนอก เช่น พายุ แสงแดด และฝน

6. ลดความเครียดที่เกิดกับตัวสัตว์

งดเลี้ยง งดแสง งดการเข้าใกล้ตัวสัตว์ และทิ้งขยะ

6. ลดความเครียดที่เกิดกับตัวสัตว์

การช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากติดเครื่องมือประมง

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล
กรณีติดอวนถ่วง หรืออวนล้อม

ปลด ดัดอวน หรือ ขยับพื้มนร็ด ในขณะทีสัตว์อยู่ในน้ำ

ยกหัวของสัตว์ให้สามารถหายใจได้ตามปกติ

ไม่ส่งเสียงดัง หรือ อาจใช้สัญญาณมือในการสื่อสาร

หลีกเลี่ยงการเข้าใกล้บริเวณส่วนหาง

ขณะดัดอวนหันด้านมีคมออกจากตัวสัตว์

กรณีติดโป๊ะ

ตัดเปิดตาข่ายให้มีช่องทางออกของสัตว์

หรือ

ล้อมตัวสัตว์ แล้วพาออกในช่องทางที่เตรียมไว้

เต่าทะเล
กรณีติดอวนถ่วง หรืออวนล้อม

ใช้หลักการเดียวกันกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

กรณีติดเบ็ดตกปลา

บริเวณปาก ดัดปลายเงี่ยง แล้วปลดออก

บริเวณทางเดินอาหาร รับนำส่งสัตว์แพทย์ทันที ห้ามดัดสายเบ็ดให้สั้นหรือดึงสายเบ็ดออก

ปลาฉลามวาฬ
กรณีติดอวนถ่วง หรืออวนล้อม

กว้านอวนเข้าช้าๆ เพื่อให้ปลาฉลามวาฬเข้าใกล้ผิวน้ำ

หรือ

ดัดอวนเปิดช่องให้ปลาฉลามวาฬผ่านไปได้

หรือ

กดอวนด้านหัวลงให้ปลาฉลามวาฬผ่านไปได้

กระเบนราหู
กรณีติดอวนถ่วง หรืออวนล้อม

กว้านอวนเข้าช้าๆ

ยกตัวกระเบนขึ้น

ปลดอวนเพื่อปล่อยตัวกระเบนออกจากอวน

ห้ามดึง ลากทาง หรือรยงค้ส่วนอื่น ๆ

ห้ามใช้ของมีคมเกี่ยวอวนหรือมวนหนึ่ง เพื่อทำการเคลื่อนย้าย

ห้ามทั้งสัตว์ไว้กลางแดด หรือปล่อยให้แห้ง

การจัดการซาก

1 แจ้งเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยฯ 2 ถ่ายรูป 3 เก็บรักษาซาก

กรณีนำส่งซาก

กรณีชันสูตรในพื้นที่

แช่ด้วยน้ำแข็งและคลุมผ้าใบเพื่อรักษาความชื้น

นำเข้าที่ร่ว

แช่ด้วยน้ำแข็งและคลุมผ้าใบเพื่อรักษาความชื้น

ไม่ควรฝังทราย เนื่องจากซากจะเป่าเร็วขึ้น

ที่มา : สื่อประชาสัมพันธ์ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

บทที่ ๓

การป้องกันการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม

๓.๑ กฎหมายด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยมีรูปแบบการใช้ทะเลที่หลากหลาย ได้แก่ เช่น การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชายฝั่ง การขนส่งทางน้ำ การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าคนไทยยังใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างไม่ระมัดระวัง ก็อาจทำให้เกิดการสูญเสียผลประโยชน์อันมีค่าไปอย่างไม่อาจเรียกคืนกลับมาได้ และอาจจะส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลควบคู่ไปกับการแสวงหาผลประโยชน์จากทะเลในด้านต่างๆ

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและรักษาผลประโยชน์ของชาติให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต จึงควรจะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โดยมีเครื่องมือที่ทันสมัยและเหมาะสมมาเป็นกลไกในการดำเนินการ ซึ่งเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญสำหรับขับเคลื่อนการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กฎหมายสำหรับบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทะเลของประเทศไทยก็มีอยู่หลายฉบับ โดยมีความพยายามปรับปรุงกฎหมายเหล่านั้นให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่บททางทะเลของโลก ซึ่งจากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญากว่า จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนากฎหมายโดยไม่ชักช้าเพื่อให้ครอบคลุมทั้งสิทธิและหน้าที่ที่ประเทศไทยพึงมีอย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับนานาประเทศต่อไป

กฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการใช้ทะเลไทยในปัจจุบัน

กฎหมายภายในของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการใช้ทะเลมีบังคับใช้หลายฉบับ โดยแบ่งออกเป็น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเลในแต่ละด้าน ได้แก่

ด้านเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	ด้านเกี่ยวกับการพาณิชย์นาวี	ด้านเกี่ยวกับทรัพยากรมีชีวิต
		
ด้านเกี่ยวกับทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต	ด้านเกี่ยวกับสิทธิในเขตต่อเนื่อง	ด้านเกี่ยวกับความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยทางทะเล
		
ด้านเกี่ยวกับกิจกรรมทางทะเลอื่นๆ	ด้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล	ด้านเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ชาติทางทะเล
		

สรุปกฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการใช้ทะเลไทย และการป้องกันการกระทำทุจริตในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดังนี้

- (๑) พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘
- (๒) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (๓) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (๔) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๕) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (๖) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (๗) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๘) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (๙) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐
- (๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (๑๑) ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘

การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังไม่มีเอกภาพขาดการบูรณาการและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น และกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ที่ผ่านมายังไม่ครอบคลุม เพื่อคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในบางพื้นที่ จึงสมควรมีกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปลูก การบำรุงรักษาและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุลและยั่งยืน

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายในเชิงนโยบาย (Policy Law) และการบริหารจัดการ เพื่อประสานและเสริมประสิทธิภาพให้แก่การบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพร้อมทั้งมีมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควบคู่ไปด้วย มีการกำหนดหลักการบูรณาการการใช้กฎหมายโดยหน่วยงานราชการ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งสอดคล้องกับสภาพของระบบนิเวศของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอันมีลักษณะที่เป็นระบบและเป็นองค์รวมมิได้แยกส่วนกัน และมีการกำหนดประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีขอบเขตครอบคลุมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกว้างไกลถึง ๒๐๐ ไมล์ทะเล ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีสมาชิก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ดังนี้

๑. เป็นกฎหมายเชิงนโยบาย (Policy Law) และการบริหารจัดการ เพื่อประสานและเสริมประสิทธิภาพให้แก่การบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พร้อมทั้งมีมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควบคู่ไปด้วย

๒. การกำหนดหลักการ การบูรณาการ การใช้กฎหมาย โดยหน่วยราชการ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งสอดคล้องกับสภาพของระบบนิเวศของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอันมีลักษณะที่เป็นระบบ และเป็นองค์รวมมิได้แยกส่วนกัน

๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔. พระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีคณะกรรมการนโยบายระดับชาติ และคณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งมีตัวแทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากภาคประชาชน หรือชุมชนชายฝั่ง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (มาตรา ๕, ๑๒, ๑๔, ๑๕)

๕. พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีมาตรการ และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งที่ชัดเจน (มาตรา ๙(๓), ๒๑) และให้มีอำนาจในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่ทำให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง (มาตรา ๑๗) และเข้าขั้นวิกฤต (มาตรา ๒๒) ซึ่งการกำหนดมาตรการโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

๖. พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีบทกำหนดโทษที่สูงขึ้นจากกฎหมายที่มีอยู่ เช่น กฎหมายว่าด้วยการประมง เป็นต้น (มาตรา ๒๕ - ๒๗) ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปการกำหนดกลไกและมาตรการในการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

(๑) มาตรการคุ้มครองในกรณีบุคคลก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๒) มาตรการคุ้มครองพื้นที่ป่าชายเลน

(๓) มาตรการคุ้มครองพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๔) มาตรการคุ้มครองในกรณีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอาจถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเข้าขั้นวิกฤต

(๕) กำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

(๖) มีบทกำหนดโทษ ในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และการไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวง

๓.๑.๒ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดนี้มุ่งหมายเพื่อการจัดระเบียบการประมง ในประเทศไทยและในน่านน้ำทั่วไป เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน และรักษา สภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทาง กฎเกณฑ์และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับนับถือในนานาประเทศ รวมทั้งคุ้มครองสวัสดิภาพของคนประจําเรือ และป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมง โดยมีวัตถุประสงค์ของกฎหมาย สรุปได้ดังนี้

(๑) เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลมีการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอย่างครบถ้วนและถูกต้อง

(๒) เพื่อปกป้องคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนประมงพื้นบ้านและชุมชนประมงท้องถิ่น

(๓) เป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และ บริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ

(๔) เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย และการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมง

(๕) มีการใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากร สัตว์น้ำนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวทางการ รักษาสมดุลของระบบนิเวศ และหลักการป้องกันล่วงหน้าเพื่อรักษาหรือฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ ในระดับที่สามารถก่อให้เกิดผลิตผลสูงสุดของสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

(๖) เพื่อป้องกันและขจัดการทำการประมงที่เกินศักยภาพการผลิตและขีดความสามารถ ในการทำการประมงส่วนเกิน ตลอดจนควบคุมมิให้การทำการประมงมีผลบั่นทอนความยั่งยืนของ ทรัพยากรสัตว์น้ำ

(๗) เพื่อบังคับใช้มาตรการตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดนี้เป็นระบบ

(๘) ส่งเสริมความร่วมมือกับรัฐอื่น ภาคเอกชน และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดนี้

(๙) เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพในการทำงานของแรงงานในภาคการประมง

(๑๐) เพื่อสร้างระบบติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำการประมงให้มีประสิทธิภาพ

(๑๑) เพื่อให้มีระบบการสืบค้นที่มีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบที่มาของสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำได้ตั้งแต่การทำการประมงไปจนถึงผู้บริโภค

(๑๒) กำหนดโทษทางปกครองและโทษทางอาญาให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมเพื่อป้องกันการกระทำความผิด

ขอบเขตของกฎหมายพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ถือว่ากระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้ หรือตามกฎหมายของรัฐชายฝั่ง หรือตามหลักเกณฑ์หรือมาตรการ ตามกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง หรือหลักเกณฑ์หรือมาตรการขององค์การระหว่างประเทศ บรรดาที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และบริหารจัดการการประมง ไม่ว่าจะกระทำในน่านน้ำไทย หรือนอกน่านน้ำไทย และไม่่ว่ากระทำโดยใช้เรือประมงไทย เรือประมงที่มีใช้เรือประมงไทย หรือเรือไร้สัญชาติ เป็นการกระทำความผิดในราชอาณาจักร และต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดนี้ และให้ศาลไทย มีอำนาจ พิจารณาและพิพากษาคดีได้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการมีอำนาจ ดำเนินการตามกฎหมายได้ อย่างไรก็ตามหากความผิดเกิดขึ้นนอกน่านน้ำไทย และการกระทำความผิดนั้น มิใช่เรือประมงไทยหรือผู้มี

สัญญาชาติไทย ให้กระทำได้เมื่อได้รับแจ้งจากรัฐต่างประเทศที่การกระทำความผิดเกิดขึ้น หรือองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นแล้ว

สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย โดยสังเขป

(๑) กำหนดให้กรมประมงดำเนินการรวบรวมและประมวลข้อมูลทั้งปวงที่ได้จากการอนุญาต ออกใบอนุญาต จดทะเบียน หรือที่มีผู้แจ้งตามพระราชกำหนดนี้ และจัดทำสถิติการประมงให้เป็นปัจจุบัน (มาตรา ๙)

(๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือไร้สัญชาติทำการประมง (มาตรา ๑๐)

(๓) กำหนดหน้าที่ให้ผู้ซึ่งจะประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนดำเนินการประกอบกิจการโรงงาน ห้ามผู้ประกอบกิจการโรงงานจ้างหรือยินยอมให้คนต่างด้าวที่ไม่ได้รับใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวเข้าทำงานในโรงงาน (มาตรา ๑๐/๑ และมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๑/๑)

(๔) กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติ กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุม และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติ (มาตรา ๑๓ ถึง มาตรา ๒๔)

(๕) กำหนดให้กรมประมงดำเนินการให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำภายในที่จับสัตว์น้ำในเขตประมงน้ำจืดหรือเขตทะเลชายฝั่ง (มาตรา ๒๕)

(๖) กำหนดให้มีคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุม และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด (มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๒๙)

(๗) กำหนดให้ผู้ใดจะทำการประมงน้ำจืดในที่จับสัตว์น้ำที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดย ใช้เครื่องมือทำการประมงที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด ต้องได้รับอนุญาต (มาตรา ๓๑)

(๘) กำหนดให้ผู้ที่จะทำการประมงพื้นบ้านโดยใช้เรือประมง หรือเครื่องมือที่มีขนาดหรือลักษณะตามที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนดต้องได้รับอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน และห้ามมิให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ทำการประมงในเขตทะเลนอกชายฝั่งเว้นแต่จะได้รับอนุญาต (มาตรา ๓๒ ถึง มาตรา ๓๔)

(๙) กำหนดให้ผู้ทำการประมงพาณิชย์ต้องได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ การออกใบอนุญาต หน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาต และกำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ทำการประมง เขตทะเลชายฝั่ง (มาตรา ๓๖ ถึงมาตรา ๓๘)

(๑๐) กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงดัดแปลงเครื่องมือทำการประมงให้ผิดไปจากลักษณะของเครื่องมือที่ระบุไว้ในใบอนุญาต (มาตรา ๔๒)

(๑๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ทำการประมงให้ผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือตามที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด (มาตรา ๔๓)

(๑๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโอนใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน และใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ (มาตรา ๔๔)

(๑๓) กำหนดให้ผู้ที่จะใช้เรือประมงไทยทำการประมงในเขตทะเลนอกน่านน้ำไทยยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทย ในกรณีผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทย ทำการประมงในเขตของรัฐชายฝั่ง หรือในเขตที่อยู่ในความควบคุมดูแลขององค์การระหว่างประเทศต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หลักเกณฑ์ และมาตรการการอนุรักษ์และบริหารจัดการการประมงของรัฐชายฝั่งหรือองค์การระหว่างประเทศนั้นด้วย (มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๔๙)

(๑๔) กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทยต้องมีผู้สังเกตการณ์ประจำอยู่ในเรือประมง และกำหนดหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์ (มาตรา ๕๐ ถึงมาตรา ๕๑)

(๑๕) กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทยทำการประมงในเขตน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ (มาตรา ๕๒)

(๑๖) กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของเรือประมงไทย หรือเป็นเจ้าของเรือประมงที่มีใช้เรือประมงไทยแต่ใช้ผู้ควบคุมเรือหรือคนประจำเรือหรือมีผู้โดยสารเป็นผู้มีสัญชาติไทย ได้ใช้หรือยอมให้ใช้เรือประมงของตน ทำการประมงนอกน่านน้ำไทยจนเป็นเหตุให้มีการละเมิดกฎหมายของรัฐต่างประเทศ และทำให้ผู้ควบคุมเรือคนประจำเรือ หรือผู้โดยสารซึ่งไปกับเรือประมงตกค้างอยู่ในต่างประเทศ มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการนำบุคคลดังกล่าวกลับประเทศ (มาตรา ๕๔)

(๑๗) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำในเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีประกาศกำหนด เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ทางวิชาการหรือเพื่อการบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือ (มาตรา ๕๖)

(๑๘) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำหรือนาสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดขึ้นเรือประมง (มาตรา ๕๗)

(๑๙) กำหนดข้อห้ามในการกระทำการตามมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการ (มาตรา ๕๘)

(๒๐) กำหนดให้ผู้ที่ทำโดยเจตนาหรือโดยประมาททำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการช่วยเหลือหรือป้องกันชีวิตสัตว์น้ำและทำให้ที่จับสัตว์น้ำฟื้นฟูกลับสู่สภาพตามธรรมชาติ (มาตรา ๕๙)

(๒๑) กำหนดห้ามมิให้ใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมง หรือใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำ (มาตรา ๖๐)

(๒๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมิไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำโดยรู้ว่าเป็นสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้มาโดยการกระทำความผิด จากการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง ที่ได้มาจากเรือประมงที่ต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร หรือที่มีชื่ออยู่ในประกาศรายชื่อเรือที่ถูกใช้ทำ การประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๖๑)

(๒๓) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่จับสัตว์น้ำที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ให้ผิดไปจากสภาพที่เป็นอยู่ เว้นแต่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๖๒)

(๒๔) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดติดตั้ง วาง หรือสร้างเขื่อน ฝาย ทันบ รั้ว สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือที่เป็นตาข่าย หรือเครื่องมือทำการประมงอื่นใด หรือกระทำการใดในที่จับสัตว์น้ำอันเป็นการกั้นทางเดินของสัตว์น้ำหรือเป็นอุปสรรคในการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต (มาตรา ๖๓)

(๒๕) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองซึ่งสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายมนุษย์หรือต่อสัตว์น้ำอื่น สิ่งแวดล้อมของสัตว์น้ำ ทรัพย์สินของบุคคลหรือสาธารณสมบัติ (มาตรา ๖๔)

(๒๖) กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีในการประกาศกำหนดห้ามนำเข้า ส่งออก นำผ่าน เพาะเลี้ยง หรือ มีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์น้ำบางชนิด เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองพันธุ์สัตว์น้ำที่หายาก หรือป้องกัน อันตราย มิให้เกิดแก่สัตว์น้ำและระบบนิเวศ (มาตรา ๖๕)

(๒๗) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำชนิดเลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์น้ำที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ตามที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือนำสัตว์น้ำดังกล่าวขึ้นเรือประมง เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อการช่วยชีวิตของ สัตว์น้ำนั้น (มาตรา ๖๖)

(๒๘) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมงบางประเภท เช่น เครื่องมือโพงพาง เครื่องมือลอบพับได้หรืออั้ง เป็นต้น (มาตรา ๖๗)

(๒๙) กำหนดให้ผู้ที่ใช้เครื่องมืออวนรุนเคยที่ใช้ประกอบเรือยนต์ทำการประมงต้องปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา ๖๘)

(๓๐) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องมืออวนล้อมจับที่มีช่องตาอวนเล็กกว่าสองจุดห้าเซนติเมตร ทำ การประมงในเวลากลางคืน (มาตรา ๖๙)

(๓๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการประมงในพื้นที่และในระยะเวลาฤดูสัตว์น้ำมีไข่หรือวางไข่เลี้ยง ตัวอ่อน หรือระยะเวลาอื่นใดที่จำเป็นต่อการคุ้มครองสัตว์น้ำตามที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด (มาตรา ๗๐)

(๓๒) กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดในการออกประกาศ ที่ กำหนด (มาตรา ๗๑ ถึงมาตรา ๗๒)

(๓๓) กำหนดให้ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดำเนินการให้ถูกต้องตามมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรกำหนด และกำหนดให้กรมประมงมีหน้าที่ในอันที่จะส่งเสริม พัฒนา และแนะนำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ถูกต้องตามมาตรฐานและมีให้มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและความ สมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำ และออกหนังสือรับรองความชอบด้วยมาตรฐานของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ให้แก่ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดำเนินการโดยถูกต้องตามมาตรฐานดังกล่าวเมื่อได้รับการร้องขอ (มาตรา ๗๔ ถึง มาตรา ๗๕)

(๓๔) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมนอกเขตพื้นที่ที่คณะกรรมการประมงประจำ จังหวัดประกาศกำหนดให้เป็นเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และกำหนดให้อธิบดีกรมประมงมีอำนาจประกาศ กำหนดให้ ผู้ประกอบกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมภายในเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต้องปฏิบัติ (มาตรา ๗๗ ถึงมาตรา ๗๘)

(๓๕) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำซึ่งเป็นสาธารณะสมบัติ ของ แผ่นดินโดยไม่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๗๙)

(๓๖) กำหนดหน้าที่ให้เจ้าของเรือที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทยประเภทการใช้ทำ การ ประมงและมีขนาดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต้องดำเนินการ เช่น ให้ติดตั้งระบบติดตามเรือประมง และดูแลรักษาให้ระบบดังกล่าวสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา เป็นต้น (มาตรา ๘๑ ถึงมาตรา ๘๒)

(๓๗) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคนประจำเรือ และกำหนดห้ามมิให้เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือ รับคนประจำเรือของเรือลำอื่นมาทำงานระหว่างนำเรือประมงออกไปทำการประมงในทะเล เว้นแต่มีเหตุ อันจำเป็นเพื่อความปลอดภัยและได้แจ้งต่อศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกภายใน ๒๔ ชั่วโมงหลังจากที่มี การรับคนประจำเรือ (มาตรา ๘๓ ถึงมาตรา ๘๓/๑)

(๓๘) กำหนดให้ผู้ประสงค์จะใช้ท่าเทียบเรือของตนเป็นท่าเทียบเรือประมงต้องจดทะเบียนเป็นท่าเทียบเรือของกรมประมง เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของกิจการแพปลาอยู่แล้ว รวมถึงกำหนดหน้าที่ของเจ้าของท่าเทียบเรือ และผู้ประกอบการกิจการแพปลา (มาตรา ๘๔ ถึงมาตรา ๘๕)

(๓๙) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือประมงขนถ่ายสัตว์น้ำ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนเป็นเรือขนถ่ายสัตว์น้ำ กำหนดข้อห้ามในการขนถ่ายสัตว์น้ำ และกำหนดหน้าที่ของเจ้าของเรือขนถ่ายสัตว์น้ำ รวมถึงให้อำนาจรัฐมนตรี ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เจ้าของเรือประมงที่ใช้สนับสนุนเรือที่ใช้ทำการประมงหรือ เรือขนถ่ายสัตว์น้ำปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบ ควบคุม และการเฝ้าระวังการ ทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๘๕/๑ ถึงมาตรา ๘๕/๑)

(๔๐) กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รวบรวมและจัดทำหลักฐานเพื่อประกอบการตรวจสอบ เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นความชอบด้วยกฎหมายของสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ ที่ได้จากการประมง (มาตรา ๙๐)

(๔๑) กำหนดให้อำนาจอธิบดีกรมประมงในการกำหนดให้ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ควบคุม ต้องจัดทำหนังสือกำกับการซื้อขายสัตว์น้ำ และเมื่อผู้ซื้อสัตว์น้ำดังกล่าวขายหรือส่งมอบสัตว์น้ำนั้น ให้บุคคลอื่น ให้กรอกข้อมูลระบุผู้ซื้อหรือผู้รับมอบสัตว์น้ำนั้นทุกทอดไป (มาตรา ๙๑)

(๔๒) กำหนดให้ผู้นำเข้าสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำต้องได้รับอนุญาต และกำหนดให้ผู้ส่งออก หรือ นำผ่านสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำต้องแสดงใบรับรองการจับสัตว์น้ำ หรือเอกสารอื่นใดที่แสดงว่า ได้มา จากการทำการประมงโดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๙๒)

(๔๓) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำเรือประมงที่มีไชเรือประมงไทย ที่มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วย กฎหมายเข้ามาในราชอาณาจักร และกำหนดให้อำนาจอธิบดีกรมประมงประกาศรายชื่อเรือประมงที่มีไช เรือประมงไทยที่มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ทราบทั่วกัน (มาตรา ๙๔)

(๔๔) กำหนดให้เรือประมงที่มีไชเรือประมงไทยที่ประสงค์จะนำสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเข้า มาในราชอาณาจักร จะต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีที่ เรือประมง ที่มีไชเรือประมงไทยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเรือประมงดังกล่าวได้ทำ การประมง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจปฏิเสธการเข้าเทียบท่า หรือจะอนุญาตให้เข้า เทียบท่าได้ เฉพาะในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุฉุกเฉินเพื่อความปลอดภัยของคนประจำเรือหรือตัว เรือประมง (มาตรา ๙๕)

(๔๕) กำหนดให้เมื่อเรือประมงได้รับอนุญาตให้เทียบท่า และเทียบท่าแล้วให้ยื่นคำขออนุญาต นำเข้าสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้นำเข้าสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์ น้ำ เว้นแต่เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือประมงนั้นมีใบอนุญาตทำการประมงหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ ประมงซึ่ง ออกโดยรัฐเจ้าของธงหรือรัฐชายฝั่ง มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่ามีได้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย และเจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือทำหนังสือรับรองว่ารัฐเจ้าของธงจะยืนยันในเวลาอันสมควร ว่าสัตว์น้ำที่จับได้นั้นเป็นไปตามข้อบังคับขององค์การระหว่างประเทศ (มาตรา ๙๖)

(๔๖) กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมประมงในการจัดทำมาตรฐานด้านสุขอนามัยในการจับ การดูแลรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ การเก็บรักษา การขนส่งหรือขนถ่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เพื่อ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการนำไปใช้ในกิจการของตน และกำหนดให้อธิบดีกรมประมงออกหนังสือรับรอง การ ได้มาตรฐานให้แก่ผู้ซึ่งดำเนินการได้ตามมาตรฐานดังกล่าวร้องขอ (มาตรา ๙๘)

(๔๗) กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีในการประกาศกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการการประมงทุกประเภท หรือบางประเภท หรือผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทั้งหมดหรือบางชนิดต้องปฏิบัติตามมาตรฐานตามมาตรา ๙๘ (มาตรา ๙๙)

(๔๘) กำหนดให้อำนาจอธิบดีกรมประมงประกาศห้ามทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำ กรณีที่ปรากฏว่าในที่จับสัตว์น้ำแห่งใดเกิดสภาวะมลพิษหรือมีการปนเปื้อนของสารพิษหรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์หรือต่อสัตว์น้ำเกินมาตรฐานที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด (มาตรา ๑๐๐)

(๔๙) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งสมาชิกขององค์การชุมชนประมงท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๑๐๑ ถึงมาตรา ๑๐๙)

(๕๐) กำหนดให้มีมาตรการทางปกครองสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรการทางปกครอง องค์ประกอบ การประชุม และอำนาจสั่งของคณะกรรมการมาตรการทางปกครองเกี่ยวกับการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง รวมถึงสิทธิอุทธรณ์ของผู้รับอนุญาตที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต ระวังการอนุญาต เพิกถอนใบอนุญาต หรือการเพิกถอนทะเบียน (มาตรา ๑๑๐ ถึงมาตรา ๑๑๕)

(๕๑) กำหนดเกี่ยวกับการประกาศรายชื่อเรือประมงที่ถูกใช้ทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๑๑๖ ถึงมาตรา ๑๑๙)

(๕๒) บทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่พระราชกำหนดนี้กำหนด (มาตรา ๑๒๑ ถึงมาตรา ๑๒๕) รวมถึงผู้สนับสนุนหรือได้รับผลตอบแทนจากการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๑๒๖) และนิติบุคคล (มาตรา ๑๒๘) ในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงซ้ำภายในห้าปี ให้อัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตราเพิ่มเป็นสองเท่า (มาตรา ๑๒๗)

(๕๓) กำหนดให้รับเครื่องมือประมง สัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เรือประมง หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หากความผิดนั้นเป็นการทำการประมง โดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๑๑๔ เว้นแต่มีการวางประกันให้รับเงินประกันแทน (มาตรา ๑๒๙)

(๕๔) กำหนดให้ความผิดตามพระราชกำหนดนี้ คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการเปรียบเทียบ โดยเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ และยกสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ถูกยึดไว้ให้แก่ทางราชการแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๓๐)

๓.๑.๓ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ มุ่งเน้นเรื่องการเดินเรือ เส้นทางเรือ โดยคำนึงเรื่องความปลอดภัยในการใช้ ควบคุม กำกับ เส้นทางเดินเรือ และการจัดระเบียบทางเดินเรือ ท่าเรือ เขตจอดเรือ การบรรทุกสินค้าบนเรือ โดยมีข้อบังคับว่าด้วย การตรวจเชอร์เวย์เรือและน้ำมัน พิโตรเลียมอย่างบรรทุกในถังระวาง และบทกำหนดโทษในการก่อให้เกิดมลพิษทางทะเลแบบกว้าง ในเชิง ปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลโดยอาศัยบทบังคับตามกฎหมาย ประกาศ คำสั่งของกรมการขนส่งทาง น้ำและพาณิชยนาวี กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสากลในการ ควบคุมมลพิษจากเรือทุกประเภท ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญา MARPOL ๗๓/๗๘ ซึ่งได้ห้ามทั้งสิ่งที่จะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมลงในแม่น้ำและทะเล ภายใน และได้ให้อำนาจแก่เจ้าท่าโดยอนุมติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎข้อบังคับ สำหรับการตรวจเรือ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกใบสำคัญรับรองต่าง ๆ เพื่อเป็น การรองรับในการดำเนินการตามข้อกำหนดของอนุสัญญา MARPOL ๗๓/๗๘ อาทิ ประกาศกรมเจ้าท่า เรื่องการบริการจัดเก็บและบำบัดของเสียจากเรือ เรื่อง ให้มีถังรับเก็บอุจจาระ ปัสสาวะ และถังขยะไว้บนเรือ ทั้งนี้ ห้ามมิให้ทำท่าทางที่แสดงให้เห็นได้ว่าจะถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ลงในน้ำ เรื่อง การจัดการขยะและการ ดำเนินการเกี่ยวกับขยะบนเรือ เรื่อง การบริการจัดเก็บและบำบัดของเสีย เป็นต้น

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย ได้บัญญัติแนวทางปฏิบัติการดำเนินการทั้ง อับเฉาลงในลำแม่น้ำ เขตท่า หรือในท่าเลทอดสมจอดเรือ โดยกำหนดข้อห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วย ประการใด ๆ ให้หิน กรวด หวาย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิกูลใด ๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึงอ่าง เก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายใน น่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื่นขึ้น ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า

- ห้ามมิให้ผู้ใด เท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้น้ำมันและครีมีภัณฑ์หรือสิ่งใด ๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตราย ต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ

- ให้เจ้าท่ามีหน้าที่ดูแล รักษา และขุดลอกร่องน้ำ ทางเดินเรือ แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ และ ทะเลภายในน่านน้ำไทย โดยห้ามมิให้ผู้ใดขุดลอก แกะไข หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเปลี่ยนแปลง ร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบหรือทะเลในน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า

ข้อบังคับว่าด้วยน้ำมันปิโตรเลียมอย่างบรรทุกในถังระวาง กำหนดห้ามผู้ใด เท ทิ้ง หรือปล่อยให้ น้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ปนกับน้ำรั่วไหลด้วยประการใด ๆ ลงในเขตท่า แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือ ทะเลภายในน่านน้ำไทย

๓.๑.๔ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

การสงวน อนุรักษ์ คุ้มครอง และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ป่า และภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมมิให้ถูกทำลาย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศในการเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชน และเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติเป็นไปอย่างสมดุล และยั่งยืนและสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศตามพันธกรณีที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นการปรับปรุงพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ฉบับเดิม (พ.ศ. ๒๕๐๔) ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลานาน โดยแบ่งออกเป็น ๖ หมวด ได้แก่ หมวด ๑ อุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๖ – มาตรา ๒๕) หมวด ๒ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ (มาตรา ๒๖ – มาตรา ๒๘) หมวด ๓ เงินค่าบริการหรือเงินค่าตอบแทน (มาตรา ๒๙ – มาตรา ๓๓) หมวด ๔ การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ (มาตรา ๓๔) หมวด ๕ พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๕ – มาตรา ๓๙) และหมวด ๖ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๔๐ – มาตรา ๕๖)

โดยสรุปสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง ดังนี้

(๑) บทนิยาม กำหนดบทนิยามเพื่ออธิบายความหมายถ้อยคำที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น

“อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า หรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน

“วนอุทยาน” หมายความว่า พื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติสวยงามเหมาะแก่การสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวม

“สวนพฤกษศาสตร์” หมายความว่า พื้นที่ที่มีการจัดการรวบรวมพรรณไม้ โดยมีการจัดแยกพรรณไม้ออกเป็นหมวดหมู่ตามหลักพฤกษศาสตร์หรือตามหลักอนุกรมวิธานพืชเพื่อให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

“สวนรุกขชาติ” หมายความว่า พื้นที่ที่มีการรวบรวมและอนุรักษ์พรรณไม้ที่มีค่า หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ และการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

(๒) การกำหนดอุทยานแห่งชาติ

- การกำหนดพื้นที่เป็นอุทยานแห่งชาติ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง)

- มาตรการบังคับหรือมาตรการคุ้มครองในพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่กฎหมายอื่นจะได้กำหนดมาตรการในเรื่องดังกล่าวไว้ไม่ต่ำกว่ามาตรการที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้(มาตรา ๖ วรรคสอง)
- การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและในกรณีที่เป็นการขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๗)
- พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติ จะต้องไม่เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)
- การกำหนดอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดูแลรักษา หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาตหรือให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน (มาตรา ๘ วรรคสอง)
- ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ (มาตรา ๘ วรรคสาม)
- ห้ามเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อนำมากำหนดเป็นวนอุทยานสวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ (มาตรา ๘ วรรคสี่)หลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๙) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต้องจัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ และเครื่องหมายอื่นที่จำเป็น ในอุทยานแห่งชาติเพื่อให้ประชาชนทราบว่า เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและให้ความรู้แก่ประชาชนคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

(๓) การคุ้มครอง บำรุง ดูแล และรักษาอุทยานแห่งชาติ

- แผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และแนวเขตการจัดการพื้นที่ (มาตรา ๑๘)
- ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ พร้อมแผนที่แสดงรายละเอียดและแนวเขตการจัดการพื้นที่ เสนอต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้ความเห็นชอบ
- เมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้ความเห็นชอบแล้ว หัวหน้าอุทยานแห่งชาติต้องปิดประกาศแผนที่และแนวเขตการจัดการพื้นที่ไว้ ณ สถานที่เปิดเผย และดำเนินการจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าว
- ในการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติและการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด โดยการกำหนดเขตการจัดการนั้นต้องไม่กระทบต่อลักษณะพื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศ และต้องรักษาไว้ซึ่งสภาพความเป็นอุทยานแห่งชาติด้วย

- ในการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติอย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ แนวทางการจัดการ และการกำกับดูแลการใช้พื้นที่ และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนด้วย

(๔) ข้อห้ามกระทำการในอุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๑๙)

- ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม (มาตรา ๑๙ (๑))
- เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๑๙ (๒))
- ล่อหรือนำสัตว์ป่าออกไปหรือกระทำให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่าด้วยประการใด ๆ (มาตรา ๑๙ (๓))
- เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเล ห้วยน้ำ หือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ (มาตรา ๑๙ (๔))
- ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก (มาตรา ๑๙ (๕))
- เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ (มาตรา ๑๙ (๖))
- นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป (มาตรา ๑๙ (๗))
- ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง (มาตรา ๑๙ (๘))
- ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ (มาตรา ๑๙ (๙))
- กระทำให้หลักเขตหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขต ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ (มาตรา ๑๙ (๑๐))

(๕) ข้อปฏิบัติในการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๒๐) บุคคลซึ่งเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

(๖) การนำหรือปล่อยสัตว์เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๒๑) บุคคลใดนำหรือปล่อยสัตว์เข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

(๗) อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการอนุญาตให้บุคคลกระทำการในอุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๒๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลกระทำการใด ๆ ตามลักษณะของเขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่กำหนดไว้ โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีดังต่อไปนี้

- เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๑๙ (๒))
- ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก (มาตรา ๑๙ (๕))
- เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ (มาตรา ๑๙ (๖))
- นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป (มาตรา ๑๙ (๗))

ทั้งนี้ ในการอนุญาตดังกล่าวให้กระทำได้เฉพาะเพื่อการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ การถ่ายทำภาพยนตร์ วิดิทัศน์ หรือสารคดี การถ่ายภาพ การศึกษาธรรมชาติการ

บำรุงรักษาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน หรือเพื่อความมั่นคงทางพลังงาน หรือการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุทยานแห่งชาติเท่านั้น

- อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกระทำการตามมาตรา ๑๙ ในอุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๒๓) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจกระทำการตามมาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงอุทยานแห่งชาติ หรือการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาหรือการพักผ่อนเป็นการชั่วคราว หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไปในอุทยานแห่งชาติ

- การประชาสัมพันธ์ การดูแลรักษาความปลอดภัย การให้คำแนะนำ หรือการจัดระบบการเตือนภัยแก่ประชาชนในอุทยานแห่งชาติ (มาตรา ๒๔) ในอุทยานแห่งชาติต้องจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ การดูแลรักษาความปลอดภัย การให้คำแนะนำ หรือการจัดระบบการเตือนภัยแก่ประชาชน โดยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติอาจร้องขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอื่นใด หรือบุคคลใด ช่วยดำเนินการตามความจำเป็นก็ได้ และให้ถือว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นใดดังกล่าว เป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

- อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกระทำการตามมาตรา ๑๙ ในอุทยานแห่งชาติ ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉิน (มาตรา ๒๕) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจกระทำการตามมาตรา ๑๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือ มีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดในอุทยานแห่งชาติ เพื่อช่วยเหลือนหรือป้องกันภัยอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ ในการนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำการดังกล่าวก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๘) การกำหนดพื้นที่วนอุทยาน สวนพฤษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ

- การกำหนดพื้นที่เป็นวนอุทยาน สวนพฤษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ให้รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนด โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายประกาศนั้นด้วย (มาตรา ๒๖วรรคหนึ่ง)

- การขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติให้รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนด โดยมีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายประกาศนั้นด้วย (มาตรา ๒๖ วรรคสอง)

- พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นวนอุทยาน สวนพฤษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติจะต้องไม่เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)

- การกำหนดวนอุทยาน สวนพฤษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลรักษา หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาตหรือให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน (มาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๘ วรรคสอง)

- ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติการขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ (มาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๘ วรรคสาม)

- ห้ามเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อนำมากำหนดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ (มาตรา ๘ วรรคสี่)

- มาตรการบังคับหรือมาตรการคุ้มครองในพื้นที่วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่เว้นแต่กฎหมายอื่นจะได้กำหนด มาตรการในเรื่องดังกล่าวไว้ไม่ต่ำกว่ามาตรการที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้(มาตรา ๒๖ วรรคสาม)

(๙) การเรียกเก็บเงินค่าบริการหรือค่าตอบแทน (มาตรา ๒๙)

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะเรียกเก็บเงินค่าบริการหรือค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพ ความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การให้บริการและการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติก็ได้

การแบ่งเงินค่าบริการหรือเงินค่าตอบแทนให้แก่เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา ๓๐) ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แบ่งเงินในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของเงินค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เรียกเก็บได้ แก่เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอันเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติแห่งนั้น เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุน การปฏิบัติงาน หรือการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และฟื้นฟูอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

การยกเว้นไม่ต้องนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (มาตรา ๓๑) เงินค่าบริการหรือเงินค่าตอบแทนที่เรียกเก็บได้เงินที่มีผู้บริจาค และเงินค่าปรับที่เปรียบเทียบได้ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เก็บรักษาไว้เป็นเงินเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ

การใช้จ่ายเงินเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ (มาตรา ๓๒) เงินเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นำไปใช้จ่ายเพื่อ กิจการ ดังต่อไปนี้

- การคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษา หรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ หรือพื้นที่ซึ่งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเห็นชอบ ให้เตรียมการกำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนเป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดที่เกี่ยวกับการ สนับสนุนส่งเสริมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตนั้น

- ค่าใช้จ่ายในการทำลาย รื้อถอน หรือย้ายสิ่งปลูกสร้างหรือต้นไม้ ที่มีผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๓๕ (๓)

- เงินสวัสดิการหรือเงินช่วยเหลือให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ หรืออาสาสมัครที่ ได้รับอันตราย บาดเจ็บ เสียชีวิต หรือเป็นเงินช่วยเหลือในการต่อสู้คดีจากการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ หรือพื้นที่ซึ่งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเห็นชอบให้เตรียมการกำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติ

- การบำรุงรักษาสถานที่ หรือการจัดหาสิ่งจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้ การท่องเที่ยว หรือการพักผ่อนของนักท่องเที่ยว
- การฝึกอบรม การศึกษา หรือการวิจัยของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติที่คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๑๖ (๑) และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

(๑๐) การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ การเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติเพื่อการศึกษาหรือวิจัย (มาตรา ๓๔) กำหนดให้การจัดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์ไม้ หรือพันธุ์สัตว์ดังกล่าว รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติเพื่อการศึกษาหรือวิจัยอันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ การแบ่งปันผลประโยชน์จากผลการศึกษาหรือวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(๑๑) หน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖) ในกรณีที่มีการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- สั่งให้บุคคลออกจากอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ หรือให้งดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตนั้น (มาตรา ๓๕ (๑))
- สั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ทำลาย รื้อถอน หรือกระทำการอื่นใด เพื่อให้อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติกลับคืนสู่สภาพเดิมภายในเวลาที่กำหนด (มาตรา ๓๕ (๒))
- ยึด ทำลาย รื้อถอน แก้ไข หรือทำประการอื่นใดเมื่อผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตาม (๒) หรือไม่ปรากฏตัวผู้กระทำผิด หรือรู้ตัวผู้กระทำผิดแต่หาตัวไม่พบ (มาตรา ๓๕ (๓))
- ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควร เพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน (มาตรา ๓๕ (๔))
- มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้อภัยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๖ (๑))
- เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๖ (๒))
- ตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน ส่ง หรือนำออกนอกราชอาณาจักร หรือทำลายทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (มาตรา ๓๖ (๓))

- ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี(มาตรา ๓๖ (๔)) เมื่อมีการตรวจค้น ยึด หรืออายัดตาม ๓) หรือ ๘) แล้วแต่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ พนักงานเจ้าหน้าที่จะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

(๑๒) บทกำหนดโทษ ยกตัวอย่างในบางกรณี ดังนี้

กรณีก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ

- ผู้ใดกระทำการหรือดเว้นกระทำการไม่ว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ผู้นั้นต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายสูญหาย หรือเสียหายไปนั้น (มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง)

- ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อฟื้นฟูสภาพธรรมชาติระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ อันเป็นผลมาจากการกระทำการหรือดเว้นกระทำการของบุคคลใด ให้ผู้นั้นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าวด้วย (มาตรา ๔๐ วรรคสอง)

กรณีทำให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ

- ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง)

- ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๒ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ถึงหนึ่งคือจำคุกสูงสุดสามสิบปี หรือปรับสูงสุดสามล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑ วรรคสอง)

กรณีเก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพทรัพยากรธรรมชาติ

- ผู้ใดเก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง)

- ถ้าเป็นการกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา ๔๒ วรรคสอง)

- ถ้าเป็นการกระทำที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้ที่เป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร ผู้กระทำความต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาท (มาตรา ๔๒ วรรคสาม)
- ถ้าเป็นการนำหรือปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรงในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาตินั้น ผู้กระทำความต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๘ วรรคสอง)

๓.๑.๕ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดนิยาม “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน กล่าวคือ ที่ดินใดที่เอกชนไม่ได้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายที่ดิน ต้องถือว่าที่ดินเหล่านั้นยังคงเป็นป่าอยู่ ที่ดินนั้นจึงยังคงเป็นของรัฐ ดังนั้น การที่ผู้ใดจะเข้าไปทำไม้หวงห้ามในป่า เก็บหาของป่าหวงห้าม หรือแผ้วถางป่า จะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน มิเช่นนั้นจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ส่วนกรณีที่ดินที่มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดินแล้ว ที่ดินนั้นย่อมไม่เป็นป่า เช่น ที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ได้แก่ โฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิครอบครองในที่ดิน ได้แก่ แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ใบจอง (น.ส.๒ และ น.ส.๒ก.) แบบหมายเลข ๓ (ที่ออกภายหลังประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ) และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓, น.ส.๓ก. และ น.ส.๓ข.) เจ้าของที่ดินจึงไม่ต้องขออนุญาตในการทำไม้แม้ไม้ที่ทำนั้นจะเป็นไม้ประเภทหรือชนิดเดียวกันกับไม้หวงห้ามซึ่งขึ้นอยู่ในป่า (คำว่า “ไม้หวงห้าม” ใช้เรียกเฉพาะไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าเท่านั้น)

(๑) การทำไม้และเก็บหาของป่า

- ไม้หวงห้าม หมายถึง ไม้ที่มีชื่อชนิดตรงตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. ๒๕๓๐ และหมายถึงเฉพาะไม้ที่ขึ้นอยู่บนพื้นที่ป่าเท่านั้น โดยไม้หวงห้ามมีสองประเภท คือ ประเภท ก. ไม้หวงห้ามธรรมดา และประเภท ข. ไม้หวงห้ามพิเศษ (มาตรา ๖) โดยในการกำหนดไม้หวงห้าม มีเจตนารมณ์เพื่อสงวน อนุรักษ์ และควบคุมการกระทำใดๆ กับไม้หวงห้าม

- พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ยกเลิกไม้หวงห้ามในที่ดินของเอกชน โดยกำหนดให้ไม้ทุกชนิดบนที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่เป็นไม้หวงห้าม การทำไม้ไม่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนไม้หวงห้ามยังคงถูกควบคุมอย่างเคร่งครัดโดยจะมีอยู่แต่เฉพาะใน “ป่า” เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและจูงใจให้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจบนที่ดินของเอกชนมากขึ้น โดยการทำได้ดังกล่าว ไม่ต้องขออนุญาต แต่อาจขอให้มีการรับรองไม้ตามมาตรา ๑๘/๑ และ ๑๘/๒ ได้ นอกจากนี้ได้กำหนดให้ไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม

ด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าที่ดินดังกล่าวยังคงเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ได้แก่ ที่ดิน ส.ป.ก. ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการออกประกาศโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๗)

(๒) การทำไม้หวงห้าม (มาตรา ๑๑) การทำไม้หวงห้ามในที่ดินซึ่งเป็นป่า โดยหลักต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อนเสมอ เว้นแต่เป็นการทำไม้หวงห้ามในป่าโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำไปเพื่อประโยชน์ในการบำรุงป่า การค้นคว้า หรือการทดลองในทางวิชาการ หรือผู้เก็บหาเศษไม้ปลายไม้ตายแห้งที่ล้มขอนนอนไพร (คือ ไม้ในป่าที่ล้มตายเองตามธรรมชาติ ไม้ที่ถูกกานหรือใส่ยาสารเคมีให้ตายนั้น ไม่ใช่ไม้ล้มขอนนอนไพร) อันมีลักษณะเป็นไม้พิน ซึ่งมีไม้สักหรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ไปสำหรับใช้สอยในบ้านเรือนของตนหรือประกอบกิจการของตน

(๓) การรับรองไม้ (มาตรา ๑๘/๑) การรับรองไม้ผลิตภัณฑ์ไม้ และถ่านไม้ เพื่อการค้าหรือการส่งออกป้อนกราชอาณาจักร (มาตรา ๑๘/๒) การออกหนังสือรับรองตามมาตรา ๑๘/๑ หรือมาตรา ๑๘/๒ โดยสถาบันอื่นแทนกรมป่าไม้ (มาตรา ๑๘/๓) เป็นการกำหนดสิทธิ ขั้นตอนและวิธีการไว้ให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะขอออกหนังสือรับรองไม้เพื่อใช้ประกอบในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับไม้นั้น เพื่อจำแนกแหล่งที่มาของไม้เพื่อยืนยันสิทธิเกี่ยวกับไม้ที่ขึ้นหรือปลูกขึ้นในที่ดินของตนโดยเป็นภาคสมัครใจในการแจ้งความประสงค์ให้กรมป่าไม้รับรองไม่ว่ามีความถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการนำเคลื่อนที่ การค้าไม้และการส่งออกไม้ต่อไป

(๔) ของป่าหวงห้าม (มาตรา ๒๗) ของป่า คือ บรรดาของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติโดยมีการกำหนดของป่าหวงห้ามไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ. ๒๕๓๐ การเก็บหาของป่า (มาตรา ๒๙) หากผู้ใดจะเข้าไปเก็บหาของป่าหวงห้ามจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน หากเข้าไปเก็บของป่าหวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ มาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๗๑ ทวิ

(๕) ไม้และของป่าระหว่างเคลื่อนที่

- ผู้ได้นำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง โดยต้องพิจารณามาตรา ๓๙ ควบคู่กับมาตรา ๓๘ โดยกรณีต่อไปนี้ไม่ต้องมีใบเบิกทาง คือ กรณีที่ ๑ (มาตรา ๓๘ (๑)) เมื่อได้นำไม้หรือของป่าที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำหรือเก็บออกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตไปถึงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต กรณีที่ ๒ (มาตรา ๓๘ (๒)) เมื่อเคลื่อนที่ไม้ที่ทำโดยไม่ต้องรับอนุญาตไปจนถึงด่านป่าไม้ด่านแรกแล้ว กรณีที่ ๓ (มาตรา ๓๘(๓)) เมื่อนำไม้หรือของป่าเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว และนำเคลื่อนที่ไปถึงด่านศุลกากรหรือด่านตรวจศุลกากรที่นำเข้ามาแล้ว กรณีที่ ๔ (มาตรา ๓๘ (๔)) การเคลื่อนที่ไม้หรือของป่าที่รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ออกไปจากที่ไม้หรือของป่านั้นอยู่

- การออกหนังสือกำกับไม้แปรรูปจากโรงงานแปรรูปไม้หรือโรงค้าไม้แปรรูป (มาตรา ๓๙ ทวิ) ให้อำนาจแก่เอกชนผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงงานแปรรูปไม้หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงค้าไม้แปรรูปสามารถออกหนังสือกำกับไม้แปรรูป เพื่อให้เคลื่อนที่ไม้ได้โดยให้ถือเสมือนใบเบิกทาง

- ไม้เรือนเก่า (มาตรา ๓๙ ตร) กฎหมายควบคุมไม้หวงห้ามหรือไม้ที่มีชื่อชนิดตรงกับไม้หวงห้ามที่เคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีสำหรับไม้อื่นๆที่มีไม้สัก หากเป็นไม้สักต้องไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี และต้องพ้นสภาพจากการเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้แล้ว ในการจะเคลื่อนย้ายออกนอกเขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสิ่งปลูกสร้างหรือเป็นที่ประกอบเครื่องใช้นั้น ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงาน

เจ้าหน้าที่ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้เป็นการเฉพาะ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดจังหวัดใดที่ห้ามมิให้มีการเคลื่อนย้ายไม้ นอกเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของสิ่งปลูกสร้างหรือที่ประกอบของเครื่องใช้ นั้น เว้นแต่ไม้ นั้นเป็นไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี และต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพิสูจน์ได้ว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย และได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมป่าไม้ แล้วแต่กรณีโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(๖) การควบคุมการแปรรูปไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศเขตควบคุมการแปรรูปไม้ทั่วราชอาณาจักร ดังนั้น ความผิดตามมาตรา ๔๘ มีดังนี้

- ห้ามแปรรูปไม้ทุกชนิดในราชอาณาจักรเว้นแต่ได้รับอนุญาต
- ห้ามตั้งโรงงานแปรรูปไม้ในทุกกรณีทั่วราชอาณาจักรเว้นแต่ได้รับอนุญาต
- ห้ามตั้งโรงค้ำไม้แปรรูปในราชอาณาจักรในทุกกรณีเว้นแต่ได้รับอนุญาต
- ห้ามมีไม้แปรรูปดังต่อไปนี้ ไม่ว่าจำนวนเท่าใดไว้ในครอบครองเว้นแต่ได้รับอนุญาต ได้แก่ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ชิงชัน ไม้เก็ดแดง ไม้โอเม้ง ไม้พะยุงเกลบ ไม้กระพี้ ไม้แดงจีน ไม้ชะยุง ไม้ซิก ไม้กระซิก ไม้กระซิบ ไม้พะยุง ไม้หมากพลูตักแตน ไม้กระพี้เขาควาย ไม้เก็ดดำ ไม้โอเฒ่า ไม้เก็ดเขาควาย
- ห้ามมีไม้แปรรูปชนิดอื่นๆ นอกจาก ๑๘ ชนิดดังกล่าว ปริมาตรเกิน ๐.๒๐ ลูกบาศก์เมตร ไว้ในครอบครอง โดยมีข้อยกเว้นของมาตรา ๔๘ คือ มาตรา ๕๐ กระทำแล้วไม่เป็นความผิด ดังนี้
- เป็นกรณีการทำไม้หวงห้าม หากผู้ได้รับอนุญาตให้ทำไม้หวงห้ามหรือผู้มีสิทธิให้ทำไม้ได้กระทำการเพียงเลื่อย ตัด ลิด ขุด หรือถากซ่อไม้เพื่อทำเป็นซุงท่อน หรือเพื่อเลื่อยผ่าเพียงเพื่อความจำเป็นในการชักลากและเป็นการกระทำก่อนที่จะนำไม้เคลื่อนที่จากบริเวณต่อไม้
- การแปรรูปไม้ที่แปรรูปมาแล้วจากไม้ซุงหรือไม้ท่อน ที่มีใช้เพื่อการค้า หากเป็นการแปรรูปเพื่อนำไม้มาใช้ในการทั่วไป ผู้แปรรูปไม้นั้นไม่ต้องขออนุญาต แม้ไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว จะเป็นไม้หวงห้ามก็ตาม (กรณีโรงงานแปรรูปไม้ได้รับจ้างแปรรูปไม้จากไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว ถือเป็นการแปรรูปไม้เพื่อการค้า ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๔๘)
- การมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มีใช้เพื่อการค้า โดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้
- การแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มีใช้ไม้หวงห้าม
- การแปรรูปไม้โดยใช้แรงคนที่มีใช้เพื่อการค้า จากไม้หวงห้ามที่ยังมิได้แปรรูป โดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้

(๗) การแผ้วถางป่า (หมวด ๕) (มาตรา ๕๔) เป็นมาตราที่มีเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์คุ้มครองป่าไม้ ไม่ให้มีการบุกรุกแผ้วถางป่าโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการบุกรุกป่าทำให้ป่าเสื่อมโทรมเพื่อยึดถือครอบครองในการทำมาหากินหรืออยู่อาศัย เพื่อก่อเอกสารสิทธิ์ให้ได้ครอบครองที่ดินอันเป็นป่ามาโดยชอบด้วยกฎหมายในภายหลัง โดยมาตรา ๕๔ กำหนดว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม และรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่” โดยผู้ฝ่าฝืนจะมีความผิดตามมาตรา ๕๔ และมาตรา ๗๒ ตี

๓.๑.๖ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ มีความมุ่งหมายเพื่อให้มีการคุ้มครองป้องกันรักษาป่าไม้ เนื่องจากป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญยิ่ง ได้ถูกบุกรุกทำลายไปเป็นจำนวนมาก รวมทั้งป่าไม้ในบริเวณต้นน้ำลำธารก็ถูกแผ้วถางเผาทำลายไปเป็นอันมาก ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดความแห้งแล้ง พื้นดินพังทลาย ลำน้ำตื้นเขิน หรือเกิดอุทกภัย อาจเป็นผลเสียหายต่อการเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง และรัฐบาลได้กำหนดจุดหมายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติว่าจะสงวนป่าไม้ไว้เป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ แห่งของเนื้อที่ประเทศไทย คือเป็นเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติรวมประมาณ ๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑๕๖ ล้านไร่ จึงมีแนวคิดในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ คือ สงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นป่าสงวนแห่งชาติไว้เพื่อใช้ประโยชน์จากป่าในเชิงเศรษฐกิจ และนำผลประโยชน์จากป่าไม้มาเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการใช้ประโยชน์นานที่สุดจนถึงลูกหลาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครอง อาศัยในที่ดิน รวมถึงการแผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือทำกิจกรรมที่เป็นการทำลายสภาพป่าสงวนแห่งชาติเสื่อมเสีย ยกเว้นได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรืออธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ นอกจากนี้ มีบทบัญญัติมาตรา ๒๐ ที่เป็นการส่งเสริมการทำป่าเศรษฐกิจโดยให้ผู้ได้รับอนุญาตปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม โดยเสียค่าตอบแทนให้กับรัฐบาลเมื่อได้รับอนุญาตในครั้งแรกในอัตรา ๑๐๐ บาท ต่อไร่ต่อปีและเมื่อได้รับอนุญาตครั้งต่อไปในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตเดิมในอัตรา ๒๐๐ บาท ต่อไร่ต่อปี

"ป่าสงวนแห่งชาติ" หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งกำหนดให้ "ป่า" หมายความว่า ที่ดินรวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ คือป่าที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองป่า พ.ศ. ๒๔๘๑ ประกาศว่าเป็นป่าสงวนและป่าคุ้มครอง ส่วนป่าสงวนอีกกรณีหนึ่งเป็นป่าซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวง ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยพิจารณาจากความจำเป็นเพื่อการรักษาสภาพป่าไม้ ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น และในกฎ กระทรวงดังกล่าวจะต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตของป่าสงวนไว้ด้วย อีกทั้งเมื่อประกาศแล้ว ต้องปิดประกาศสำเนากฎกระทรวงไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และในหมู่บ้านในเขตที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนทราบ การประกาศพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาตินั้น มีข้อห้ามว่าต้องไม่เป็น ที่ดินของเอกชนที่มีสิทธิครอบครองอยู่แล้วก่อนที่จะมีการประกาศเป็นเขตป่า สงวนแห่งชาติ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่อยู่ในความครอบครองของรัฐหรือทบวงการเมือง

ปัจจุบันชาวบ้านบางหมู่บ้านทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมีปัญหาพิพาท ว่าตนเคยอาศัยอยู่ในบริเวณ ดังกล่าวโดยชอบก่อนที่จะประกาศว่าเขตนั่นเป็นเขตป่าสงวน ซึ่งในกรณีนี้ เป็นปัญหาที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ว่าเป็นความจริงเช่นไร ซึ่งถ้าเป็นความจริงอาจเป็นเพราะข้อบกพร่องในช่วงการสำรวจ

ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสำรวจได้ครบทุกพื้นที่ได้ จึงประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับทิมของราษฎร ซึ่งทางแกก็จะต้องเพิกถอนเขตดังกล่าวออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่ถ้าไม่เป็นความจริง ราษฎรหมู่บ้านนั้นจะต้องอพยพออกจากพื้นที่ป่าสงวนดังกล่าววันแต่จะเข้า เงื่อนไข ที่จะได้รับสิทธิทำกินตามพระราชบัญญัตินี้

แนวคิดในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ คือการสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้ เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นป่าสงวนไว้ เพื่อใช้ประโยชน์จากป่าในเชิงเศรษฐกิจ และนำผลประโยชน์จากป่าไม้มาเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการใช้ประโยชน์นานที่สุดจนถึงลูกหลาน ดังนั้น กฎหมายจึงมีทั้งการห้ามมิให้บุกรุก หรือหาของป่า หรือเข้าไปก่อสร้างในเขตป่าสงวน แต่ถ้าเป็นพื้นที่ป่าดังกล่าวในเขตที่เรียกว่า ป่าเสื่อมโทรม ทางกรมป่าไม้ก็อาจอนุญาตให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินเข้าทำกินได้โดยไม่ สามารถถือเอากรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองได้ หรืออาจจะให้เอกชน เข้ามาปลูกป่าทดแทนได้เพื่อพัฒนา พื้นฟูสภาพป่าไม้ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ การศึกษาทางวิชาการอันจะนำไปสู่การพัฒนาทางระบบนิเวศน์ หรือการพัฒนาพันธุ์พืช เจ้าพนักงานป่าไม้มีสิทธิอนุญาตให้บุคคลเข้าไปในป่าเพื่อศึกษาได้

กรณีทีถือว่าเป็นการบุกรุก หรือทำลายสภาพป่าสงวนแห่งชาติ มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔-๒๐ มีหลักสำคัญดังนี้

(๑) กระทำต่อต้นไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่และน้ำมัน พืช สัตว์ต่างๆ หรือซากสัตว์ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนนั้น

(๒) ทำไม้ ซึ่งรวมถึง การตัด ขุด หรือชักลากไม้ที่มีอยู่ในป่า หรือนำไม้ที่อยู่ในป่าออกมาจากป่าสงวนแห่งชาติ ไม่ว่าไม้นั้นจะเป็นไม้ หวงห้ามตามกฎหมายป่าไม้หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

(๓) เก็บหาของป่า ได้แก่ การเก็บไม้พิน เปลือกไม้ หิน ซากสัตว์ น้ำผึ้ง มูลค้างคาว เป็นต้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

(๔) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์ หรืออาศัยอยู่ แผ้วถาง เผาป่า หรือทำให้เกิดการเสื่อมสภาพของป่า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๕) กรณีที่ราษฎรอาจได้รับการอนุญาตให้เข้าไปทำกินได้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ การให้สิทธิทำกิน การอนุญาตให้ปลูกป่า หรือทำสวนป่า ในเขตป่าเสื่อมโทรม หรือการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่หลังจากที่สัมปทาน ตามกฎหมายแร่ เป็นต้น

ผู้ฝ่าฝืน หลักการข้างต้น ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท แต่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษจำคุกหนักขึ้น โดยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ถ้าได้กระทำการบุกรุก มีเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ สุนเขา หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ตามกฎหมายป่าไม้ หรือกระทำความผิดอื่นๆ ซึ่งมีจำนวนต้นหรือท่อน รวมกันเกินยี่สิบต้นหรือท่อน หรือมีปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือกระทำความผิดนํ้าลำธาร (พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ มาตรา ๓๑)

กรณีทีถือว่าเป็นต้นหรือท่อนนั้น ต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร ถ้าเป็นเพียงเศษไม้เล็กไม้น้อยที่มีลักษณะเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ไม่ถือว่าเป็น ต้นหรือท่อน (ฎีกาที่ ๓๑๐๓/๒๕๓๒)

นอกจากนี้ ผู้นั้นจะต้องถูกสั่งให้ออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (รวมถึงครอบครัวและบริวารด้วย) ถ้าศาลพิพากษาว่ามีความผิด อีก ทั้งยังถูกริบเครื่องมือ ยานพาหนะ เครื่องจักร เครื่องกล เช่น เลื่อย รถแมคโคร ขวาน มีด เป็นต้น เว้นแต่ทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นของผู้อื่นที่ไม่รู้เห็นเป็นใจ เช่น เป็นรถที่เช่าซื้อมา

จากบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ และบริษัทดังกล่าวไม่รู้เห็นถึงการที่จะนำรถไปกระทำความผิด บริษัทมีสิทธิขอรถที่ถูกปรับคืนได้ ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ม่คำพิพากษา ให้รับ

๓.๑.๗ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เป็นเครื่องมือหรือเอื้ออำนวยต่อการสงวนอนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแลรักษา ปันฟู สัตว์ป่าและแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกในข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสัตว์ป่า และพืชป่าซึ่งมีผลทำให้ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศดังกล่าว เพื่อจัดให้มีมาตรการในการควบคุมการครอบครองการค้า การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ตลอดจน การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีรายละเอียดที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

(๑) บทนิยาม (มาตรา ๔) กำหนดบทนิยามเพื่ออธิบายความหมายถ้อยคำที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดซึ่งโดยทั่วไปย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติอย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงไข่และตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ สัตว์ซึ่งได้รับการยอมรับในทางวิชาการว่าสายพันธุ์นั้นเป็นสัตว์บ้าน ไม่ใช่สัตว์ป่า และสัตว์ที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว

“ซากสัตว์ป่า” หมายความว่า ร่างกาย หรือส่วนของร่างของสัตว์ป่าที่ตายแล้วหรือเนื้อของสัตว์ป่า ไม่ว่าจะได้ปิ้ง ต้ม รม ย่าง ตากแห้ง หมัก ดอง หรือทำอย่างอื่นเพื่อไม่ให้เน่าเปื่อย และไม่ว่าจะชำแหละ แยกออก หรืออยู่ร่างของสัตว์ป่านั้น และให้หมายความรวมถึงเขา หนัง กระดุก กะโหลก ฟัน งา ขน นอ ขน เกล็ด เล็บ กระดอง เปลือก เลือด น้ำเหลือง น้ำเชื้อ หรือส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ป่าที่แยกออกจากร่างของสัตว์ป่าไม่ว่าจะยังมีชีวิตหรือตายแล้ว

“ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า” ให้หมายความรวมถึงอนุพันธ์หรือสิ่งอื่นใดที่ได้มาจากสัตว์ป่า หรือซากของสัตว์ป่าที่ตรวจสอบหรือจำแนกได้โดยเอกสารกำกับ บรรจุภัณฑ์ เครื่องหมาย ฉลาก หรืออื่น ๆ ว่าเป็นของสัตว์ป่าชนิดนั้น ๆ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“เพาะพันธุ์” หมายความว่า ขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่นำมาเลี้ยงโดยวิธีผสมพันธุ์ และให้หมายความรวมถึงขยายพันธุ์สัตว์ป่าด้วยวิธีผสมเทียม ย้ายฝากตัวอ่อน หรือโดยวิธีการอื่นใดซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มจำนวนสัตว์ป่าดังกล่าว

“ค้า” หมายความว่า ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่าย แจก หรือโอนกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงมีหรือแสดงไว้ซึ่งสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าเพื่อการค้า การประกาศหรือโฆษณาหรือนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือสื่อใด ๆ เพื่อการค้าด้วย

(๒) สัตว์ป่า แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

- สัตว์ป่าสงวน เป็นสัตว์ป่าหายากหรือสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวด มีจำนวน ๑๙ ชนิด ตามบัญชีสัตว์ป่าสงวนตามท้ายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่ กระซู่ กวางผา กูปรีหรือโคไพร เก้งหม้อ ควายป่า พะยูมหรือหมูน้ำ แมวลายหินอ่อน แรด ละองหรือละมั่ง เสี่ยงผาหรือเอียงหรือกูราหรือโคร่า วาฬบรูด้า วาฬโอมูระ สมเสร็จ สมันหรือเนื้อสมัน นกกระเรียน นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร นกแต้วแล้วท้องดำ เต่ามะเฟือง ปลาฉลามวาฬ (มาตรา ๔) การกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าสงวนเพิ่มเติมให้อิทธิพลโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๖) ในกรณีที่สัตว์ป่าสงวนชนิดใดมีจำนวนเพิ่มขึ้นจนไม่มีสภาพใกล้สูญพันธุ์และไม่จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวดอีกต่อไป เพื่อให้สัตว์ป่าสงวนนั้นพ้นจากการเป็นสัตว์ป่าสงวน ให้อิทธิพลโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๖)
- สัตว์ป่าคุ้มครอง เป็นสัตว์ป่าชนิดที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ หรือจำนวนประชากรของสัตว์ป่าชนิดนั้นมีแนวโน้มลดลงอันอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ (มาตรา ๔) การกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ให้กำหนดในกฎกระทรวงโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (มาตรา ๗)
- สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สมควรส่งเสริมให้มีการเพาะขยายพันธุ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้ (มาตรา ๔) การกำหนดให้สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ ให้กำหนดโดยประกาศของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (มาตรา ๘)
- สัตว์ป่าควบคุม เป็นสัตว์ป่าชนิดที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญา CITES และสัตว์ป่าอื่นที่ต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการรักษาจำนวนประชากรของสัตว์ป่าอื่นนั้น (มาตรา ๔) การกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าควบคุม ให้กำหนดโดยประกาศรัฐมนตรี (มาตรา ๙)

(๓) การคุ้มครองสัตว์ป่า

- ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า กรณีกระทำด้วยความจำเป็นเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตรายหรือเพื่อสงวนหรือรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของตนเองหรือผู้อื่น และการล่านั้นได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ (มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓)
- ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าสงวน เว้นแต่เป็นกรณีของผู้ที่มีสัตว์ป่าสงวนไว้ในครอบครองโดยถูกต้อง หรือรังของสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นรังของสัตว์ป่าคุ้มครองตามชนิดที่รัฐมนตรีกำหนดและโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นกรณีผู้ที่มีสัตว์ป่าคุ้มครองไว้ในครอบครองโดยถูกต้อง ข้อห้ามมิให้มีการเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าสงวนและรังของสัตว์ป่าคุ้มครอง ไม่ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตเก็บรังนกตามกฎหมายว่าด้วยอาหารรังนกอื่น (มาตรา ๑๔)
- ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งหรือปล่อยเป็นอิสระซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าควบคุมหรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์ปานั้นพ้นจากการดูแลของตน เว้นแต่ได้จำหน่าย จ่าย หรือโอนสัตว์ปานั้นให้แก่ผู้ที่สามารถครอบครองสัตว์ปาดังกล่าวได้โดยชอบ หรือประสงค์จะส่งมอบให้กรมอุทยานแห่งชาติ

สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หรือกรมประมงดูแล โดยผู้ครอบครองต้องชำระค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือกรมประมงแล้วแต่กรณี (มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖)

(๔) การครอบครองสัตว์ป่า

- ห้ามมิไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่เป็นการครอบครองโดยผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๓ หรือสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ หรือเป็นการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ของผู้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ ที่มีไว้เพื่อการเพาะพันธุ์หรือได้มาจากการเพาะพันธุ์หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว (มาตรา ๑๗)

- การมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี เว้นแต่เป็นการครอบครองตามใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าโดยผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๐ เพื่อสร้างระบบตรวจสอบและติดตามว่าสัตว์ป่าดังกล่าวไม่ได้มาจากการล่า (มาตรา ๑๘)

- การมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าควบคุมเฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว ให้แจ้งการครอบครองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่เป็นการครอบครองตามใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าโดยผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๐ (มาตรา ๑๙)

- กำหนดบทบัญญัติรองรับในกรณีที่มีการออกประกาศกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุมที่ต้องมีการแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๑๙ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดระยะเวลาให้ผู้มีไว้ในครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประกาศกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุมจะมีผลใช้บังคับ แจ้งการครอบครองดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อกำหนดให้บุคคลที่มีสัตว์ป่าควบคุมไว้ในครอบครองเข้าสู่ระบบกฎหมายอย่างถูกต้อง (มาตรา ๒๐)

- มิให้นำความในมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ใช้บังคับแก่การช่วยเหลือสัตว์ป่าที่ถูกทอดทิ้ง บาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอ และได้แจ้งการช่วยเหลือสัตว์ป่านั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๑)

(๕) การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่า และด่านตรวจสัตว์ป่า

- ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าสงวน ซากสัตว์ป่าสงวน หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าสงวน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี และเป็นการกระทำเพื่อกิจการสวนสัตว์ของผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๓ หรือสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่ (มาตรา ๒๒)

- การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์ของซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี เว้นแต่เป็นของใช้สอยส่วนตัวตามชนิด ประเภท และจำนวนที่อธิบดีกำหนด และการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง จะกระทำได้นเฉพาะกิจการสวนสัตว์ของผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๓ หรือสวนสัตว์ที่หน่วยงานของรัฐจัดตั้งตามหน้าที่เท่านั้น (มาตรา ๒๓)

- การส่งออกซึ่งสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่มีใช้สัตว์ป่าสงวนสัตว์ป่าคุ้มครอง และสัตว์ป่าควบคุม จะต้องมิใช่รับรองการส่งออกตามความต้องการของประเทศปลายทางหรือผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกผู้ใดประสงค์จะได้ใบรับรองการนำเข้าหรือส่งออกสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า อาจยื่นคำขอรับใบรับรองการนำเข้าหรือส่งออกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ (มาตรา ๒๔)

- การนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุมซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องแจ้งการนำผ่านต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า รวมทั้งกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าวเมื่อมีการนำเข้าหรือส่งออกแล้วให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า โดยแสดงใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบแล้วจึงให้นำเคลื่อนที่ต่อไปได้ (มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗)

- การตั้งด่านตรวจสัตว์ป่าและเขตความรับผิดชอบให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา ๒๖)

(๖) การดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า และการค้าสัตว์ป่า

- การดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ หรือสัตว์ป่าควบคุมตามมาตรา ๙ เฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี (มาตรา ๒๘)

- ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว (มาตรา ๒๙)

- การค้าสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๘ สัตว์ป่าควบคุมตามมาตรา ๙ เฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ ประสงค์จะค้าสัตว์ป่าดังกล่าวไม่ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าตามมาตรา ๓๐ แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของผูรับใบอนุญาตค้าที่กำหนดในกฎกระทรวง หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้ถือเป็นเหตุพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ ด้วย (มาตรา ๓๐)

- กำหนดบทบัญญัติรองรับให้กรณีที่มีการออกประกาศกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุมที่ต้องขอรับใบอนุญาตดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ หรือขอใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าตามมาตรา ๓๐ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกาศกำหนดระยะเวลาให้ผู้ดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าควบคุม หรือค้าสัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าวอยู่ก่อนวันที่ประกาศกำหนดชนิดสัตว์ป่าควบคุมจะมีผลใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตดำเนินการเพาะพันธุ์หรือยื่นคำขอรับใบอนุญาตค้าแล้วแต่กรณี (มาตรา ๓๑)

(๗) การดำเนินการต่อสัตว์ป่าอันตรายและซากสัตว์ป่าอันตราย

- สัตว์ป่าอันตราย เป็นสัตว์ป่าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษต่อมนุษย์หรือสัตว์ป่าอื่นหรือมีผลคุกคามให้สัตว์ป่า พืชป่า สิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศ เปลี่ยนแปลงเสียหายอย่างรวดเร็ว หรือเป็นพาหะนำโรคหรือแมลงศัตรูพืช (มาตรา ๔) การกำหนดให้สัตว์ป่า ชนิด ประเภท หรือจำนวนใด เป็นสัตว์ป่าอันตรายให้กำหนดโดยประกาศของรัฐมนตรี(มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง)

- ผู้ใดมีสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวไว้ในครอบครองต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และปฏิบัติตามมาตรการควบคุมสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าอันตรายตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด กรณีมีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองมนุษย์ สัตว์ป่า พืชป่า สิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศ พนักงานเจ้าหน้าที่โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครอง

กำจัดหรือทำลายสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่านั้น หรือส่งมอบสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่านั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อกำจัดหรือทำลายต่อไปโดยเร็ว (มาตรา ๓๒ วรรคสอง)

(๘) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

- การกำหนดพื้นที่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง)

- มาตรการบังคับหรือมาตรการคุ้มครองในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่กฎหมายอื่นจะได้กำหนดมาตรการในเรื่องดังกล่าวไว้ไม่ต่ำกว่ามาตรการที่กำหนดในพระราชบัญญัติ (มาตรา ๔๗ วรรคสอง)

- พื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะต้องไม่เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง)

- การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดูแลรักษา หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาตหรือให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน (มาตรา ๔๘ วรรคสอง)

- การขยายหรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและในกรณีที่เป็นการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย (มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง)

- ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ (มาตรา ๔๘ วรรคสาม) และให้ใช้บังคับกับการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยอนุโลม (มาตรา ๕๑ วรรคสอง)

(๙) มาตรการคุ้มครองดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า แผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแต่ละแห่ง (มาตรา ๕๒)

- ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแต่ละแห่งจัดทำแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแต่ละแห่ง เสนอต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้ความเห็นชอบ

- เมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นชอบแล้ว ให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น

- ในการจัดทำแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามมาตรา ๔๕ (๓) และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน แนวทางการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า การดูแลและฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่า การคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น

(๑๐) **ข้อห้ามเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า** (มาตรา ๕๓) ข้อห้ามล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า หรือล่อหรือนำสัตว์ป่า ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า หรือล่อหรือนำสัตว์ป่าออกไป (มาตรา ๕๔)

ข้อห้ามกระทำการในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

- กระทำให้หลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขต หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์(มาตรา ๕๕ (๑))
- ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม (มาตรา ๕๕ (๒))
- เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมตื้น เหือดแห้ง นำเสียหรือเป็นพิษ (มาตรา ๕๕ (๓))
- ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก (มาตรา ๕๕ (๔))
- เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใด อันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ (มาตรา ๕๕ (๕))
- ปลุกต้นไม้หรือพฤษชาติอื่น ๆ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ทุกชนิดเข้าไป (มาตรา ๕๕ (๖))

ทั้งนี้ ในการอนุญาตดังกล่าวให้กระทำได้เฉพาะเพื่อการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ การถ่ายทำภาพยนตร์ วิดิทัศน์หรือสารคดี การถ่ายภาพ การศึกษาธรรมชาติ การบำรุงรักษา โครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน หรือเพื่อความมั่นคงทางพลังงาน ไม่รบกวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติของสัตว์ป่าเกินสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย

(๑๑) **อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการอนุญาตให้บุคคลกระทำการในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า** (มาตรา ๕๕ วรรคสอง) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลกระทำการใด ๆ ภายในบริเวณพื้นที่ที่กำหนด โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีดังต่อไปนี้

- ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก (มาตรา ๕๕ (๔))
- เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใด อันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ (มาตรา ๕๕ (๕))
- ปลุกต้นไม้หรือพฤษชาติอื่น ๆ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ทุกชนิดเข้าไป (มาตรา ๕๕ (๖))

(๑๒) **อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกระทำการตามมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า** (มาตรา ๕๖)

- ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินที่เพื่อป้องกันภัยอันตรายแก่บุคคล หรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ
- เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาธรรมชาติ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

ในการนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำได้ โดยให้ถือว่าเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๑๓) การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกิดใหม่ทดแทน

เพื่อให้ประชาชนประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างสมดุลและยั่งยืนภายใต้วิธีการที่กฎหมายบัญญัติ จึงมีการเพิ่มเติมหลักการของพระราชบัญญัตินี้ให้ประชาชนสามารถเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกิดใหม่ทดแทนได้โดยไม่กระทบต่อสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศในพื้นที่เกินสมควร โดยหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องศึกษาข้อมูลทางวิชาการ วัฒนธรรม วิถีชุมชน และรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำโครงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบและได้รับอนุญาตจากอธิบดี (มาตรา ๕๗)

(๑๔) เงินค่าบริการหรือเงินค่าตอบแทน

การเรียกเก็บเงินค่าบริการหรือค่าตอบแทน (มาตรา ๕๘) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะเรียกเก็บเงินค่าบริการหรือค่าตอบแทน เพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การให้บริการ และการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าก็ได้

การยกเว้นไม่ต้องนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (มาตรา ๕๙) เงินค่าบริการหรือเงินค่าตอบแทนที่เรียกเก็บได้ และเงินที่มีผู้บริจาค ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เก็บรักษาไว้เป็นเงินเพื่อการอนุรักษ์ ปันฟูและบำรุงรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

(๑๕) การใช้จ่ายเงินเพื่อการอนุรักษ์ ปันฟู และบำรุงรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (มาตรา ๖๐)

เงินเพื่อการอนุรักษ์ ปันฟู และบำรุงรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นำไปใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้เป็นไปตามแผนแม่บทที่คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ากำหนดตามมาตรา ๔๕ (๓)
- การคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษา หรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่ซึ่งคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเห็นชอบให้เตรียมการกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตลอดจนเป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดที่เกี่ยวกับการสนับสนุน ส่งเสริม และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตนั้น
- การบำรุงรักษาสถานที่ หรือการจัดหาสิ่งจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้ การศึกษาธรรมชาติของประชาชน
- ค่าใช้จ่ายในการทำลาย รื้อถอน หรือย้ายสิ่งปลูกสร้างหรือต้นไม้ ที่มีผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๘๒ (๓)

- การคุ้มครอง ดูแล รักษา หรือช่วยเหลือสัตว์ป่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดไว้หรือสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือตามคำพิพากษาของศาลหรือสัตว์ป่าที่มีผู้ทอดทิ้ง หรือสัตว์ป่าที่พิการ บาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอ
- การฝึกอบรม การศึกษา หรือการวิจัยของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านสัตว์ป่าและการอนุรักษ์สัตว์ป่า
- เงินสวัสดิการหรือเงินช่วยเหลือให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ หรืออาสาสมัครที่ได้รับอันตราย บาดเจ็บ เสียชีวิต หรือเป็นเงินช่วยเหลือในการต่อสู้คดีจากการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแลรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่ซึ่งคณะกรรมการเห็นชอบให้เตรียมการกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
- การช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสัตว์ป่า

(๑๖) เขตห้ามล่าสัตว์ป่า การกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

- การกำหนดพื้นที่พื้นที่ที่ไม่เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของหน่วยงานของรัฐ เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าประกาศกำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีแผนที่แนบท้ายแสดงแนวเขต (มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง)
- มาตรการบังคับหรือมาตรการคุ้มครองในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่กฎหมายอื่นจะได้กำหนดมาตรการในเรื่องดังกล่าวไว้ไม่ต่ำกว่ามาตรการที่กำหนดในพระราชบัญญัติ(มาตรา ๖๒ วรรคสอง)
- การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดูแลรักษา หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาตหรือให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน โดยอนุโลม (มาตรา ๖๔ วรรคสอง)
- การขยายหรือการเพิกถอนเขตห้ามล่าสัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยประกาศของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และในกรณีที่เป็นการขยายหรือการเพิกถอนเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายประกาศด้วย (มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง)
- ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ (มาตรา ๖๒ วรรคสาม) และให้ใช้บังคับกับการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยอนุโลม (มาตรา ๖๔ วรรคสอง)

(๑๗) ข้อห้ามกระทำการในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (มาตรา ๖๗)

- ล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่านั้น เว้นแต่จะกระทำเพื่อการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- ตัด โคน แฉ่วถาง เผา ทำลาย ตัดไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขูด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด หวาย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ หรือเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง

เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

(๑๘) การอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่ง (มาตรา ๖๘)

- ให้หัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งจัดทำแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแต่ละแห่ง เสนอต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้ความเห็นชอบ
- เมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นชอบแล้ว ให้หัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่านั้นดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่านั้น
- ในการจัดทำแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามมาตรา ๔๕ (๓) และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน แนวทางการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า การดูแลและฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่า การคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น

(๑๙) พื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า

- พื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า เป็นพื้นที่ที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อการจัดการสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดที่นอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน หรือเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์หรือมีความสำคัญต่อระบบนิเวศเป็นอย่างยิ่ง (มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง)
- ประกาศพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า มีกำหนดไม่เกิน ๒ ปี เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นอธิบดีอาจประกาศขยายระยะเวลาได้คราวละไม่เกิน ๑๘๐ วัน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๗๐ วรรคสอง)
- หากพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่ามีผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองอยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีดำเนินการจ่ายค่าเสียหายหรือค่าชดเชยแก่ผู้นั้นด้วย (มาตรา ๗๐ วรรคสาม)

(๒๐) การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

การเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัย (มาตรา ๗๑) กำหนดให้การจัดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์ไม้ หรือพันธุ์สัตว์ดังกล่าว รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยอันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้การแบ่งปันผลประโยชน์จากผลการศึกษาหรือวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(๒๑) การควบคุมและพนักงานเจ้าหน้าที่

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกระทำการตามมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำการเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ การคุ้มครองสัตว์ป่า การบำบัดเยียวยาสัตว์ป่า การป้องกันหรือแก้ไขอันตรายแก่ประชาชนหรือสัตว์ หรือเพื่อส่งเสริมกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า หรือเพื่อส่งเสริมกิจการสวนสัตว์ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ค่าบริการ หรือค่าตอบแทน และราคาสัตว์ป่าได้ตามอัตราที่กำหนดในระเบียบ ซึ่งอธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา ๗๒ - มาตรา ๗๔)

(๒๒) การควบคุมผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรอง

- ในกรณีผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรอง ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ กฎกระทรวง หรือระเบียบตามพระราชบัญญัติดังกล่าว หรือเงื่อนไขที่กำหนดท้ายใบอนุญาตหรือใบรับรอง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๗๖)

- หากผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเป็นหนังสือตามมาตรา ๗ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือใบรับรอง มีกำหนดครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน นับแต่วันที่แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองทราบ โดยอธิบดีจะเพิกถอนคำสั่งพักใช้ก่อนครบกำหนดก็ได้ เมื่อเหตุในการออกคำสั่งพักใช้สิ้นสุด (มาตรา ๗๗)

- หากผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือใบรับรอง ให้อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองได้ (มาตรา ๗๘)

(๒๓) หน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๘๑ - มาตรา ๘๒)

ในกรณีที่มีการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘๑ (๑))

- เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานประกอบการหรือสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘๑ (๒))

- ตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ซุกซ่อน ส่ง หรือนำออกนอกราชอาณาจักร หรือทำลายทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (มาตรา ๘๑ (๓))

- ยึดหรืออายัดสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี (มาตรา ๘๑ (๔)) เมื่อมีการตรวจค้น ยึด หรืออายัดตาม ๓) หรือ ๔) แล้วแต่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ พนักงานเจ้าหน้าที่จะกระทำต่อไปในเวลาว่างคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

- สั่งให้บุคคลลงเว้นการกระทำใด ๆ หรือสั่งให้ออกไปจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (มาตรา ๘๒ (๑))
- สั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รื้อถอน นำเคลื่อนที่ ย้ายออกไปแก้ไข หรือทำประการอื่นใดแก่สิ่งปลูกสร้าง สิ่งที่เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่า หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพ หรือสิ่งที่เป็นอันตรายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า (มาตรา ๘๒ (๒))
- ยึด ทำลาย รื้อถอน แก้ไข หรือทำประการอื่น เมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม (๒) หรือไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด หรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่หาตัวไม่พบ (มาตรา ๘๒ (๓))
- ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน (มาตรา ๘๒ (๔))
- กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ช่วยเหลือ ดูแล รักษา หรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่สัตว์ป่าซึ่งเป็นของกลางในคดีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดไว้ หรือสัตว์ป่าที่มีผู้ทอดทิ้ง หรือสัตว์ป่าที่พิการบาดเจ็บ ป่วย อ่อนแอ รวมทั้งได้กำหนดให้สามารถส่งสัตว์ป่านั้นไปอยู่ในความดูแลรักษาของสวนสัตว์ สถานพยาบาลสัตว์ สถานสงเคราะห์สัตว์ หรือสถานที่ที่จัดไว้สำหรับใช้เลี้ยงดู ดูแลรักษาสัตว์ป่าก็ได้ (มาตรา ๘๖)

(๒๔) บทกำหนดโทษ

กรณีก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

- ผู้ใดกระทำการหรืองดเว้นการไม่ว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาตินั้น รวมถึงค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพด้วย (มาตรา ๘๗)

- ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองที่อยู่นอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือนอกเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ต้องชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาตินั้นด้วย (มาตรา ๘๘)

กรณีกระทำต่อสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าสงวน

- ผู้ใดล่าหรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง)

- ผู้ใดล่า นำเข้า ส่งออก หรือค้าสัตว์ป่าสงวน ซากสัตว์ป่าสงวน หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าสงวน ตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปีหรือปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๘๙ วรรคสอง)

กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรการควบคุมหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๐ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๐)

กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง มาตรา ๒๒ วรรคสาม มาตรา ๒๓ วรรคสี่ มาตรา ๒๘ วรรคสอง มาตรา ๓๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๓๓ วรรคสี่ หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๕ วรรคสอง

หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๑)

กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕๕ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๒)

กรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๒ วรรคสอง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๓)

กรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๔)

กรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๕)

กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๖)

กรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา ๙๗)

กรณีไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท (มาตรา ๙๘)

กรณีทำให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปจากเดิมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

- ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติไปจากเดิมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๙ วรรคหนึ่ง)

- ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๒ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้อีกกึ่งหนึ่ง คือ จำคุกสูงสุดสามสิบปี หรือปรับสูงสุดสามล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๙ วรรคสอง)

กรณีเก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

- ผู้ใดเก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง)

- ถ้าเป็นการกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา ๑๐๐ วรรคสอง)

- ถ้าเป็นการกระทำที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้ที่เป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาท (มาตรา ๑๐๐ วรรคสาม)

กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๑)

กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ (๖) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท (มาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง)

- ถ้าเป็นการนำหรือปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรงในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า นั้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง)

กรณีฝ่าฝืนกระทำการในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

- กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๖๗ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง)

- กรณีที่การฝ่าฝืนมาตรา ๖๗ (๒) เป็นการกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง)

กรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๔ วรรคหนึ่ง)

- นอกจากต้องระวางโทษดังกล่าวแล้ว ผู้นั้นยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๑๐๔ วรรคสอง)

กรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง)

- นอกจากต้องระวางโทษดังกล่าวแล้ว ผู้นั้นยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๑๐๕ วรรคสอง)

(๒๕) การจัดการของกลาง

- การริบทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิด กำหนดให้บรรดาไม้ ชากสัตว์ป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นใดที่มีอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิดหรือชากสัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่าที่ได้มาจากการกระทำความผิด อาวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้สิ่งปลูกสร้าง อุปกรณ์ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๖) หรือมาตรา ๖๗ (๑) หรือ (๒) พนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่ (มาตรา ๑๐๙)

- การจัดการสัตว์ป่าของกลาง หรือสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามคำพิพากษาของศาล หรือสัตว์ป่าที่มีผู้ทอดทิ้ง หรือสัตว์ป่าที่พิการ บาดเจ็บ ป่วย อ่อนแอ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ช่วยเหลือ ดูแล รักษา จำหน่าย ปล่อยสู่ธรรมชาติ ส่งคืนถิ่นกำเนิด โอน ทำลาย เอาไว้ในราชการ หรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่สัตว์ป่านั้นก็ได้ (มาตรา ๘๖)

(๒๖) กรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือ

กระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย (มาตรา ๑๑๐)

๓.๑.๘ พระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กำหนดให้มีมาตรการควบคุม และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สรุปได้ ดังนี้

๑. ส่งเสริมประชาชน และองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๒. จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๓. กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการทำงานและมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรง

๔. กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ

๕. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน

๖. กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุน และความช่วยเหลือด้าน ต่าง ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

(๑) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง คือ “คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม” ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคณะกรรมการชุดนี้จะมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญหลายประการ เช่น การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การให้ความเห็นชอบในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเป็นต้น

(๒) กองทุนสิ่งแวดล้อม เป็นกองทุนหนึ่งของกระทรวงการคลังซึ่งประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น

- เงินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด
- เงินค่าบริการและค่าปรับที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้
- เงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นคราว ๆ

- เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุนนี้

โดยให้กรมบัญชีกลางกระทรวงการคลังเป็นผู้เก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุนสิ่งแวดล้อมและดำเนินการเบิกจ่ายเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ซึ่งกองทุนนี้ถูกกำหนดให้เพื่อส่วนราชการต่าง ๆ ได้ใช้สำหรับการลงทุน จัดหา จัดซื้อ และดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจกู้ยืมเพื่อจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียหรือน้ำเสีย ให้เอกชนกู้ยืมในกรณีที่บุคคลนั้นมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศหรือน้ำเสีย เป็นเงินที่ไว้ช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร รวมทั้งยังใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนด้วย ซึ่งกองทุนดังกล่าวจะมีคณะกรรมการกองทุนทำหน้าที่ในการพิจารณาจัดสรรเงินกองทุน กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ระเบียบ และวิธีการขอจัดสรรหรือกู้ยืมเงินกองทุน

(๓) การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในส่วนนี้พระราชบัญญัติได้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน สรุปได้ดังนี้

- ส่วนที่ ๑ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นการเกิดประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะถูกกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งมาตรฐานในการกำหนดคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ๑) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง แหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ๒) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งและพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำ ๓) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล ๔) มาตรฐานคุณภาพอากาศ ๕) มาตรฐานระดับเสียงและความสั่นสะเทือน และ ๖) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ นอกจากนั้นคณะกรรมการฯ ยังมีอำนาจในการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าว โดยต้องให้เหมาะสมตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ณ เวลานั้น ๆ ด้วย

- ส่วนที่ ๒ การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในส่วนนี้ได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการที่เรียกว่า "แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม" เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติซึ่งอาจจะเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาวก็ได้ตามความเหมาะสม โดยแผนดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยแผนงานและแนวทางการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ เช่น ๑) การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ๒) การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ๓) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ๔) การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดินที่จำเป็นในการดำเนินการตามแผน ๕) การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเมื่อได้มีการประกาศแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนฯ ดังกล่าว และเพื่อให้การดำเนินการตามแผนฯ นี้เป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด หน่วยงานที่รับผิดชอบมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น นอกจากนั้นเมื่อได้ประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในราชกิจจานุเบกษาแล้ว พระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องที่เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำ หรือมีระบบนิเวศที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นหรือเป็นเขตควบคุมมลพิษต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมขึ้นมาโดยเฉพาะด้วย

- ส่วนที่ ๓ เขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการคุ้มครองและจัดการพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่ในพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไปที่อาจถูกทำลายจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้โดยง่ายหรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติจะถูกกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์โดยให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

- ส่วนที่ ๔ การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย โดยในกรณีที่โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าวเป็นโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการนั้นต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อเสนอขอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

(๔) การควบคุมมลพิษ ในส่วนนี้แบ่งออกเป็น ๘ ส่วน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ เสนอความเห็นเกี่ยวกับการให้มีการดำเนินการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ป้องกัน ลด หรือขจัดมลพิษต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือขจัดมลพิษจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปีละหนึ่งครั้ง เป็นต้น

- ส่วนที่ ๒ มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศมาตรฐานการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด สำหรับควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

- ส่วนที่ ๓ เขตควบคุมมลพิษ ท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่ร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้และเพื่อเป็นการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุม

มลพิษดังกล่าวนี้ต้องเสนอประมาณการและคำขอจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกองทุนสำหรับก่อสร้างหรือดำเนินการเพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการที่จำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นด้วย

- ส่วนที่ ๔ มลพิษทางอากาศและเสียง ยานพาหนะที่จะนำมาใช้จะต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามที่พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนด และหากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่ามียานพาหนะที่มีมลพิษเกินกว่ากำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่นั้นสามารถออกคำสั่งให้ห้ามใช้ยานพาหนะนั้นโดยเด็ดขาดหรือจนกว่าจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดได้ นอกจากนั้นในส่วนนี้ยังได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยอากาศเสีย รั้วสี หรือมลพิษอื่นใด ที่อยู่ในสภาพเป็นควัน ไอ ก๊าซ เขม่า ฝุ่น ละออง เถ้าถ่าน หรือมลพิษอากาศในรูปแบบใดออกสู่บรรยากาศ ไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนด โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดดังกล่าวมีหน้าที่ต้องติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใดสำหรับการควบคุม กำจัด ลด หรือขจัดมลพิษ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพอากาศตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด เว้นแต่จะได้มีระบบ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือดังกล่าวซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ทำการตรวจสอบและทดลองแล้วว่ายังใช้การได้อยู่แล้ว และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะกำหนดให้มีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์ หรือเครื่องมือดังกล่าวด้วยก็ได้

- ส่วนที่ ๕ มลพิษทางน้ำ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้ง และกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องก่อสร้างติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย

- ส่วนที่ ๖ มลพิษอื่นและของเสียอันตราย การบำบัดและขจัดขยะมูลฝอยและของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพเป็นของแข็ง การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการทำเหมืองแร่ทั้งบนบกและในทะเล การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการสำรวจและขุดเจาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและสารไฮโดรคาร์บอนทุกชนิด หรือการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการปล่อยทิ้งน้ำมันและการทิ้งของเสียและวัตถุอื่น ๆ จากเรือเดินทะเลเรือบรรทุกน้ำมันและเรือประเภทอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ แต่หากไม่มีกฎหมายใดบัญญัติไว้โดยเฉพาะ จะเป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษที่จะต้องออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดและประเภทของของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิตการใช้สารเคมีหรือวัตถุอันตรายในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมเกษตรกรรม การสาธารณสุข และกิจการอย่างอื่นให้อยู่ในความควบคุม แต่ทั้งนี้ต้องกำหนดหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการเพื่อควบคุมการเก็บรวบรวมการรักษาความปลอดภัย การขนส่งเคลื่อนย้าย การนำเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งออกนอกราชอาณาจักรและการจัดการบำบัดและกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าวด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาที่เกี่ยวข้องด้วย

- ส่วนที่ ๗ การตรวจสอบและควบคุม เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งมีระบบบำบัดอากาศเสียอุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับควบคุมการปล่อยทิ้ง อากาศเสียหรือมลพิษอื่นระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียมีหน้าที่ต้องเก็บสถิติและข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวในแต่ละวันและจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐาน ไว้ ณ สถานที่ตั้ง

แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นและจะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

- ส่วนที่ ๘ ค่าบริการและค่าปรับ ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ใดซึ่งได้จัดให้มีการก่อสร้างและดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการโดยเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่นและเงินกองทุนซึ่งจัดสรรตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณากำหนดอัตราค่าบริการที่จะประกาศใช้ในแต่ละเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ที่เป็นที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมดังกล่าว

(๕) **มาตรการส่งเสริม** เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษผู้ใดซึ่งมีหน้าที่จะต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียอย่างอื่น รวมทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุที่จำเป็นสำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น หรือผู้รับจ้างให้บริการซึ่งได้รับอนุญาต มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการในเรื่องการขอรับความช่วยเหลือด้านอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือวัสดุที่จำเป็นซึ่งไม่สามารถจัดหาได้ภายในราชอาณาจักรและการขอรับอนุญาตนำเข้าผู้นำมาประกอบการหรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ติดตั้ง ควบคุม หรือดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาและว่าจ้างบุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้ควบคุมเครื่องจักรอุปกรณ์ เครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร รวมทั้งขอยกเว้นภาษีเงินได้ของบุคคลนั้นที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ควบคุมในราชอาณาจักรได้อีกด้วย

(๖) **การรับผิดชอบทางแพ่ง** กำหนดไว้ว่าแหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยหรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหาย เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหาย ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ยกเว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่ามลพิษนั้นเกิดจาก

- เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม
- การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ
- การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเองหรือของบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมในการรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น

ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายดังกล่าวข้างต้นนั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบทั้งหมด รวมถึงค่าใช้จ่ายที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วยนอกจากนั้นผู้ใดที่ กระทำหรือละเว้นการกระทำจนทำให้สูญหายหรือเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นของรัฐหรือสาธารณสมบัติจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้กับรัฐด้วย

(๗) **บทกำหนดโทษ** ในหมวดนี้เป็นการกำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้ เช่น

- การฝ่าฝืนหรือขัดขวางการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายจากมลภาวะ

- การบุกรุกหรือครอบครองที่ดินของรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- การไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงในเรื่องต่าง ๆ

การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

- การแพร่หรือไขข่าวที่ไม่เป็นความจริงเกี่ยวกับอันตรายจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีเจตนาที่จะทำลายชื่อเสียงหรือความไว้วางใจของสาธารณชน
- การใช้ยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลพิษ
- เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งมลพิษ ผู้ควบคุม หรือผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียที่ไม่ทำการจัดเก็บสถิติ ข้อมูล หรือไม่ทำบันทึก

๓.๑.๙ พระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่การขนส่งน้ำมันส่วนใหญ่จะขนส่งทางเรือเดินทะเลเป็นหลัก เรือบรรทุกน้ำมันเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยทิ้งน้ำมันลงในทะเล การรั่วไหลของน้ำมัน หรือการประสูติภัยของเรือบรรทุกน้ำมันแล้วก่อให้เกิดความเสียหาย มลพิษน้ำมันเหล่านี้ไม่เพียงก่อความเสียหายในบริเวณที่เกิดเหตุเท่านั้น แต่ยังอาจขยายไปสู่รัฐอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงด้วย องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization) จึงได้จัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดทางแพ่งสำหรับความเสียหายจากมลพิษของน้ำมัน ค.ศ. ๑๙๙๒ (International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage, ๑๙๙๒) ขึ้น เพื่อให้มีการชดเชยความเสียหายจากมลพิษน้ำมัน โดยกำหนดให้เจ้าของเรือต้องรับผิดชอบอย่างเคร่งครัดและต้องเอาประกันภัยหรือจัดหาหลักประกันทางการเงินอื่นใดเพื่อชดเชยความเสียหายและประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้มีกฎหมายที่มีมาตรการเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว

พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ กำหนดความรับผิดของผู้ซึ่งเป็นเจ้าเรือในขณะเกิดอุบัติเหตุหรือในขณะเกิดเหตุการณ์ครั้งละในกรณีที่อุบัติการณ์ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่อเนื่อง ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากมลพิษอันเป็นผลของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น โดยกำหนดกรณีที่เรือตั้งแต่สองลำขึ้นไปเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุใด ๆ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความเสียหายจากมลพิษและไม่อาจแบ่งแยกได้ว่าความเสียหายส่วนใดเกิดจากเรือลำใด เจ้าของเรือทุกลำจะต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันต่อความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้นนั้น

การประกันภัยหรือหลักประกันทางการเงิน ต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากเรือไทยซึ่งได้บรรทุกน้ำมันในระวางอย่างสินค้าเกินกว่า ๒,๐๐๐ ตัน ขึ้นไป ต้องมีใบรับรองที่แสดงถึงการจัดหาประกันภัยหรือหลักประกันทางการเงินอื่นใด เพื่อเป็นหลักประกันที่เพียงพอต่อความรับผิดสำหรับความเสียหายจากมลพิษ

๓.๑.๑๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีสาระสำคัญป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนเจ้าพนักงานของรัฐ และส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกภาคส่วน โดยกำหนดนิยาม “เจ้าพนักงานของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองด้วย

(๑) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ซึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๒ ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่ มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระด้วย โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- หน้าที่และอำนาจหลักตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๔ ของรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ๑) ไต่สวน และมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ๒) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และ ๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ไต่สวนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย

- หน้าทีและอำนาจเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญ

- หน้าทีและอำนาจในการตรวจสอบหาความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ามีการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐอันอาจนำไปสู่การทุจริตหรือสื่อว่าอาจมีการทุจริต โดยหากผลการตรวจสอบปรากฏว่ามีเหตุอันควรระมัดระวัง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวและคณะรัฐมนตรีทราบ

- หน้าทีและอำนาจอื่นที่สนับสนุนการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจหลักของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่น การเรียกเอกสาร การให้บุคคลมาให้อัยคำ หรือการขอให้หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ (ร่างมาตรา ๓๓) การขอข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน และการดำเนินการเกี่ยวกับการจับ คမ်း และปล่อยชั่วคราว

ทั้งนี้ ได้กำหนดข้อห้ามและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างใด เพื่อมิให้กระทบทสิทธิของบุคคลเกินสมควร โดยหากมีผู้ฝ่าฝืนให้เลขาธิการตรวจสอบและดำเนินการลงโทษต่อไป

(๒) การไต่สวน กำหนดการไต่สวนหรือการไต่สวนเบื้องต้นว่า คณะกรรมการป.ป.ช. หรือพนักงานไต่สวน ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา และจะไม่รับพยานหลักฐานด้วยเหตุล่วงเวลาหรือผิดขั้นตอนมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติข้มูลหรือเป็นกรณีมีผู้ถูกกล่าวหาประวิงเวลาหรือใช้สิทธิไม่สุจริต และได้กำหนดกระบวนการและระยะเวลาในการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ดังต่อไปนี้

- เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ ว่ามีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยพลัน โดยในกรณีที่ต้องไต่สวน ให้ไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการ และขยายระยะเวลาได้ตามที่จำเป็นแต่รวมแล้วไม่เกินสองปี เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนในต่างประเทศหรือขอเอกสารจากต่างประเทศ สำหรับกรณีที่ได้รับแจ้งจากผู้ว่าตรวจเงินแผ่นดินมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ที่จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้คณะกรรมการป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนโดยพลัน โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเลขาธิการมีหน้าที่ในการควบคุมและกวดขันเพื่อให้การไต่สวนเป็นตามระยะเวลาที่บัญญัติไว้

- การตรวจสอบคำกล่าวหากรณีที่เป็นเรื่องที่ไม่อาจรับไว้พิจารณาให้ดำเนินการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำกล่าวหา

- คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้เลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนเป็นผู้ไต่สวนเบื้องต้น โดยในการไต่สวนเบื้องต้นให้ดำเนินการเป็นคณะและต้องดำเนินการให้เสร็จและจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็นได้ไม่เกินสองครั้งครั้งละไม่เกินหกสิบวัน ทั้งนี้

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการแต่ละคนกำกับดูแลการไต่สวนเบื้องต้นก็ได้ แต่ในกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางหรือเป็นกรณีที่มีการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเอง หรือแต่งตั้งกรรมการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นคณะกรรมการไต่สวน ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกระเบียบกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการไต่สวนและการไต่สวนเบื้องต้นได้ แต่ต้องไม่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนที่ ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำคัญเกี่ยวกับการไต่สวนและไต่สวนเบื้องต้น เช่น เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจรับหรือยกเรื่องขึ้นพิจารณาได้ การห้ามผู้มีส่วนได้เสียดำเนินการไต่สวน รายละเอียดเกี่ยวกับคำกล่าวหาและการยื่นคำกล่าวหา การแจ้งข้อกล่าวหาและการให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐาน รายละเอียดของสำนวนการไต่สวน รวมทั้ง กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการไต่สวน เช่น การยึดอายัดทรัพย์สินเป็นการชั่วคราว และการขอให้ศาลสืบพยานหลักฐานไว้ก่อน

- คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายหรือส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแทน ได้แก่ กรณีมอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการแทน กรณีมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการแทน กรณีส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย ทั้งนี้ ให้หน่วยงานที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายรายงานผลให้คณะกรรมการป.ป.ช. ทราบ ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการรายงานดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถนำเรื่องดังกล่าวมาดำเนินการเองต่อไปได้

(๓) การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ

- การดำเนินคดีทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย กำหนดให้เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติลงความเห็นเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ มีพฤติการณ์ทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มามีมติ เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ ไม่ต้องส่งตัวผู้ถูกกล่าวหาให้อัยการสูงสุด แต่ต้องแจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยอัยการสูงสุดต้องดำเนินการยื่นฟ้องคดีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่ได้รับสำนวน และในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีข้อไม่สมบูรณ์โดยให้ตั้งคณะกรรมการร่วมกันเมื่อข้อไม่สมบูรณ์นั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับฐานความผิด หรือปัญหาว่าการกระทำเป็นความผิดหรือไม่ หรือควรฟ้องบุคคลใดบ้าง (ร่างมาตรา ๗๗) และกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับการยื่นอุทธรณ์ในคดีดังกล่าว โดยเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องแล้ว ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต่อมาหากศาลสั่งยกฟ้อง ผู้ถูกกล่าวหาจะยังมีสิทธิที่ได้รับค่าตอบแทนต่างๆ ในระหว่างที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ยังกำหนดเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการยื่นคำร้องต่างๆ ในคดีและการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่ขอรับต่อศาล

- การดำเนินคดีกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง กำหนดให้เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและมีความเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาล

รัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย

- การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนโดยพลันเมื่อปรากฏว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญฯ และให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ พ้นจากความรับผิดชอบเมื่อได้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวน (ร่างมาตรา ๘๗) โดยในการเรียกคืนเงินกรณีดังกล่าวให้กระทำ ได้ภายในยี่สิบปีนับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณ

- การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ กำหนดบทบัญญัติทั่วไปที่ใช้สำหรับการดำเนินการ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการ ชั่วคราว เนื่องจากการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจะเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือเป็นอุปสรรคในการได้ส่วน กำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการเมื่อมีการไต่สวนแล้วมีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดตามที่กล่าวหา โดยกรณีที่จะดำเนินคดีอาญาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งผู้ถูกกล่าวหาให้ ไปรายงานตัวต่ออัยการสูงสุด รวมทั้ง ได้กำหนดการดำเนินคดีและการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของ รัฐไว้ ดังต่อไปนี้

๑) การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ กำหนดให้อัยการสูงสุดเมื่อได้รับสำนวนคดีอาญา จากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ให้ยื่นฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และกำหนดให้ นำบทบัญญัติว่าด้วยการดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะมาใช้โดย อนุโลม และกำหนดเกี่ยวกับการยื่นอุทธรณ์และยื่นฎีกาในคดีดังกล่าวและเงื่อนไขการถอนฟ้อง รวมทั้งการ ยื่นฟ้องกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุดหรือเป็นข้าราชการทหาร

๒) การดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ แต่งตั้งถอดถอนที่ได้รับสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ให้พิจารณาโทษทางวินัยตามฐาน ความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกโดยให้ถือสำนวน การไต่สวนนั้นเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยสำหรับกรณีที่ เป็น ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการอัยการ ให้ยึดสำนวนการไต่สวนของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของความเห็นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยในสำนวนการสอบสวน และให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหา ยื่นเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาบทลงโทษได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากมี พยานหลักฐานที่แสดงได้ว่ามิได้มีการกระทำความผิดหรือกระทำผิดในฐานความผิดต่างจากที่กล่าวหา โดย หากไม่ดำเนินการลงโทษทางวินัยตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ถือเป็นโทษทางวินัยและให้ส่งเรื่องไปยัง องค์กรที่มีอำนาจเพื่อให้ดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกลงโทษตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง หรือใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่า ด้วยการบริหารงานบุคคล โดยในกรณีมีการฟ้องคดีในศาลปกครอง ให้ศาลแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วย

- การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

๑) การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและการตรวจสอบ ได้กำหนดตำแหน่งที่สำคัญไว้เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และรองรับกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐอื่นที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวต้องเป็นไปหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สิน การขยายระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการแจ้งให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชี ยื่นเอกสารเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินและการเปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าว โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้หน่วยงานของรัฐหรือสถาบันการเงินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบรายการทรัพย์สินและหนี้ด้วย และหากผลการตรวจสอบพบว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ทั้งนี้ในการดำเนินคดีในความผิดที่เกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาก่อนเสนอเรื่องไปยังศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งได้แก่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ แล้วแต่กรณี

๒) การดำเนินการกรณีร่ำรวยผิดปกติ กำหนดให้เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานของรัฐร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนโดยพลัน โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินและหนี้สิน การเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือการทำธุรกรรม หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อนำมาประกอบการวินิจฉัย โดยอาจนำบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่เคยมีการยื่นมาประกอบการพิจารณา หรือให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ด้วยก็ได้ และสามารถจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สิน และการดำเนินการคดีในการติดตามทรัพย์สินในต่างประเทศได้ สำหรับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนต่อไปแต่ต้องให้เสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้นั้นตาย โดยหากเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและมีความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิติด และให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยศาลดังกล่าวมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีสำหรับบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนด้วย สำหรับกรณีที่เป็นการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และให้ดำเนินการในทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวด้วยโดยให้ถือว่ากรร่ำรวยผิดปกติเป็นการกระทำการทุจริตในวงราชการ แต่หากต่อมาปรากฏว่าคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกคำร้องด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ร่ำรวยผิดปกติ ให้ผู้นั้นได้รับการเยียวยาและมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและประโยชน์อื่นใดในขณะที่พ้นจากตำแหน่ง หากไม่สามารถบังคับเอาแก่ทรัพย์สินตามที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจขอให้ศาลเพิกถอนการโอนทรัพย์สินที่เป็นเหตุให้ไม่สามารถบังคับคดีเอากับทรัพย์สินที่ถูกศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

(๔) **การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม** กำหนดห้ามเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ดำเนินการในลักษณะที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐด้วย และห้ามผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งที่ต้องห้ามดำเนินการดังกล่าวภายในสองปีนับแต่พ้นจากตำแหน่ง ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมายหรือกฎ เว้นแต่เป็นกรณีรับมาโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยการฝ่าฝืนการห้ามดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(๕) **การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต** กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติหน้าที่ โดยระยะเวลาการยื่นแบบรายการ หลักเกณฑ์ วิธีการยื่นและการเก็บรักษาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแส รวมทั้งดำเนินการกับบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีได้ และให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพราะผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ทำ ไม่ต้องรับโทษ หากได้มีหนังสือโต้แย้งหรือให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่ง หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน นับแต่ได้กระทำการ นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาที่มีคำสั่งให้ดำเนินการสอบสวนทางวินัยแก่เจ้าพนักงานของรัฐในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ให้แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

(๕) **ความร่วมมือกับต่างประเทศ** กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต หรือตามคำร้องขอจากต่างประเทศในคดีทุจริต และกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินคดีเมื่อมีการร้องขอกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศหรือบุคคลใดในฐานะความผิดเกี่ยวกับการให้และการเรียกรับสินบน

(๖) **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ** กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการรับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. บรรลุภารกิจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ ศึกษาวิจัย และเผยแพร่ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส และให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติมอบหมาย โดยคณะกรรมการ

ป.ป.ช. มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการกำกับดูแลสำนักงาน รวมทั้งได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับ บุคลากร การจัดแบ่งองค์กรภายใน และงบประมาณ

(๗) กองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการป้องกันการทุจริต เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือและค่าทดแทน และการให้ความคุ้มครองการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยกองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินเหลือจ่ายที่โอนมาเงินอุดหนุนที่รัฐบาลสมทบเข้ากองทุนเงินอุดหนุนที่เหลือจ่ายในแต่ละปี และดอกผลของกองทุน เป็นต้นสำหรับการบริหารและจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๘) บทกำหนดโทษ

- โทษทางอาญาเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีจงใจไม่ยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามเวลา จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
- โทษทางอาญาเกี่ยวกับการฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
- โทษทางอาญาเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐไว้เป็นการเฉพาะ
- โทษทางอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับการเรียกรับ การรับ และการเสนอให้ซึ่งสินบนต่อเจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ
- โทษทางอาญากรณีการขัดขวางการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวน และหัวหน้าพนักงานไต่สวน และการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการ เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่
- โทษทางอาญากรณีการเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ และกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับในรายการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
- โทษทางอาญากรณีที่มีการยักยอก ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่มีการยึดหรืออายัด หรือที่จะขอให้มีการตกเป็นของแผ่นดิน
- กำหนดเพิ่มโทษเป็นสองเท่า กรณีที่กรรมการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายกระทำความผิด และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- โทษทางอาญากรณีแจ้งข้อความเป็นเท็จ ฟ้องเท็จ เบิกความเท็จ เพื่อแกล้งผู้ใดถูกไต่สวน ให้ได้รับโทษหรือรับโทษหนัก

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2563)

มาตรา 126

มาตรา 127

มาตรา 128

ที่มาของ กฎหมาย ป.ป.ช.

มาตรา 126 และ มาตรา 127

พ.ร.บ. ป.ป.ช. 2561 ได้มีบทบัญญัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ใน มาตรา 126 และ มาตรา 127 ซึ่งมีที่มาจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้รับมอบอำนาจจากรัฐให้ปฏิบัติงานในทางปฏิบัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่างๆ รวมทั้งอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

จึงบัญญัติกฎหมายในการห้ามเจ้าพนักงานของรัฐบางตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนดรวมถึงคู่สมรสในการดำเนินการทางราชการ เว้นแต่คู่สมรสดำเนินการดังกล่าวอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

เพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือผลประโยชน์ของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับเจ้าหน้าที่และเมื่อพ้นจากตำแหน่งภายในระยะเวลา 2 ปี

กม. ป.ป.ช. มาตรา 126

บังคับใช้กับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐอย่างไร

มาตรา 126 ใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐด้วย เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง โดยนอกจากคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายแล้วยังรวมถึงคู่สมรสที่ยังไม่ได้จดทะเบียนสมรสและมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดที่เทียบเท่ากันตามประเพณี โดยบุคคลในครอบครัวหรือภายนอกครอบครัว

เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้ปรากฏว่าสถานเป็นสามีภริยาหรือมีพฤติการณ์เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปว่ามิใช่สถานะดังกล่าว

ได้จดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งต่อมาได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกันตามกฎหมาย แต่ยังไม่ปรากฏพฤติการณ์ซึ่งเป็นที่รับรู้ของสังคมว่ายังมีสถานะเป็นสามีหรือภริยา

ลักษณะกิจการที่ต้องห้าม

ตาม มาตรา 126 เพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม มีเรื่องใดบ้าง

1 เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่ผู้นับรับมอบอำนาจให้ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

2 เป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่ผู้นับรับมอบอำนาจให้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

3 รับสัมปทานหรือคงไว้ซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดติดต่อกับภาครัฐ หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ดำเนินการในลักษณะดังกล่าว

4 เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจ ของเอกชน

หมายเหตุ ตามข้อ 2, 3 เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น โดยต้องดำเนินการไม่ให้เกิดผลประโยชน์ดังกล่าวภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากตำแหน่ง

กม. ป.ป.ช. มาตรา 127

ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากตำแหน่ง

มาตรา 127

ห้ามมิให้กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งรองและผู้ดำรงตำแหน่งรองทางการเมือง องค์กรกรรมการ ป.ป.ช. ทำเนียบ เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นับรับมอบอำนาจให้ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของรัฐที่ของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นับ

ทั้งนี้ ภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากตำแหน่ง

บทลงโทษ! หรือผลของการกระทำ

อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 126 และมาตรา 127

การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 126 และมาตรา 127 ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมและกำหนดบทลงโทษ ดังนี้

1

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำการฝ่าฝืนมาตรา 126 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2

กรณีคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ดำเนินการเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 126 ถ้าพิสูจน์ได้ว่า เจ้าพนักงานของรัฐนั้นรู้เห็นยินยอมด้วย เจ้าพนักงานของรัฐนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3

กรณีเจ้าพนักงานของรัฐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 127 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 126

<https://youtu.be/FkWj6nAl73w>

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 127

<https://youtu.be/7s7wuGr7Drk>

มาตรา 128

ห้าม

ไม่ให้เจ้าพนักงานของรัฐ
รับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใด
อันอาจคำนวณเป็นเงินได้

https://youtu.be/7zlO3_7o6w4

สินบน

คืออะไร?

สินบน คือ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่บุคคล เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่

ที่มา : คู่มือกฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 128

รับสินน้ำใจ

อาจกลายเป็น "รับสินบน"

"สินน้ำใจ" คือ เงินหรือทรัพย์สินที่ให้ให้เป็นรางวัล

สินน้ำใจ อาจเป็นการให้ที่แอบแฝงโดยหวังประโยชน์ หรือผลตอบแทนจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐ จะต้องกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ ในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ด้วยแล้ว เช่นนี้ การรับ "สินน้ำใจ" อาจกลายเป็นการ "รับสินบน" ไปในที่สุด

ที่มา : คู่มือ กฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 128

"การรับสินน้ำใจ"

เป็นกลุ่ม "ประพฤตินิชอบ" (Misconduct)

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ "Transparency International" (TI) กำหนดให้ "การรับสินน้ำใจ" เป็นกลุ่ม "ประพฤตินิชอบ" เป็นการคอร์รัปชันรูปแบบหนึ่งที่ถือว่า "ขจัด" ให้หมดไป โดยประเทศต่างๆ มักจะกำหนดมาตรการการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันคำนวณเป็นเงินได้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ที่มา : คู่มือ กฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 128

พ.ร.บ. ป.ป.ช. 2561

ตาม พ.ร.บ. ป.ป.ช. 2561 ได้บัญญัติห้ามเจ้าพนักงานของรัฐ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งเป็นต้นเหตุ นำไปสู่การดำเนินการที่เป็นการขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

"เจ้าพนักงานของรัฐ" หมายความว่า เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ที่มา : คู่มือ กฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 128

หากมีการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา 128 มีโทษทางอาญา จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำนักงาน ป.ป.ช.

"มาตรา 128"

**ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
อันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด**

นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย กฏ
หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา
ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ไม่ใช้บังคับกับ : การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี
ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียม
ตามฐานานุรูป

ใช้บังคับกับ : การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้น
จากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

ที่มา : คู่มือ กฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 128

ติดตามเทรนด์ความรู้ สู่ทุกจริต กับสำนักงาน ป.ป.ช

<https://bit.ly/3TsiPeJ>

๓.๑.๑๑ ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดหรือป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สรุปบางส่วนที่สำคัญ ดังนี้

บทนิยามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑

"โดยทุจริต" หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเทียบเคียงกับบทนิยามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

"ทุจริตต่อหน้าที่" หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

สรุป...ทุจริตต่อหน้าที่ พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๒๕๖๑

๑.	ปฏิบัติ	อย่างใด	ในตำแหน่ง	ทั้งนี้	เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
	ละเว้นการปฏิบัติ		ในหน้าที่		
	ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น				
	ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่				
๒.	กระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น				

- ภาค ๒ ความผิด
 - ลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง (มาตรา ๑๓๖-๑๖๖)
 - หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ (มาตรา ๑๔๗-๑๖๖)
 - ลักษณะ ๓ ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม (มาตรา ๑๖๗-๒๐๕)
 - หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม (มาตรา ๒๐๐-๒๐๕)

หมวด ๒
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด เปียบบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพัน บาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใดๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาลหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เนื่องด้วยกิจการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บหรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือเงินอื่นใด โดยทุจริตเรียกเก็บหรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้น หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมณีนั้นไม่ต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใดๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นไม่ต้องเสียหรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมาย โดยทุจริต แนนนำ หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จ ในบัญชี แก้ไขบัญชี หรือซ่อนเร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชีอันจะเป็นผลให้การเสียภาษีอากรหรือ ค่าธรรมเนียมนั้นไม่ต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือ จำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้ สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด อันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้ หรือ ยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๕๙ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ดูแล รักษาทรัพย์สินหรือเอกสารใด กระทำการ อันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยถอน ทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำ เช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่ทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นในการ ปฏิบัติการตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสິงนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่รักษาหรือใช้ดวงตราหรือรอยตราของราชการ หรือของผู้อื่น กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้น หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำ เช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสารหรือ ดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบ ปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๖๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสารหรือกรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่

(๑) รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นหรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อ หน้าตนอันเป็นความเท็จ

(๒) รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมิได้มีการแจ้ง

(๓) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความเช่นนั้น หรือ

(๔) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้น มุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๖๓ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ในการไปรษณีย์ โทรเลขหรือโทรศัพท์ กระทำ การอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เปิด หรือยอมให้ผู้อื่นเปิด จดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(๒) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้ สูญหาย ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(๓) กัก ส่งให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลซึ่งรู้ว่ามิใช่เป็นผู้ควรรับซึ่งจดหมาย หรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ

(๔) เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ ทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการ กระทำโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๖ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ละทิ้งงานหรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำให้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาลหรือเพื่อข่มขู่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ลักษณะ ๓ ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

มาตรา ๒๐๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายอาญา กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้น เป็นการเพื่อจะเกลี้ยให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้น หรือต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๐๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๒๐๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึง

ยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๒๐๓ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๔ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีตำแหน่งหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ที่ต้องคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา กระทำด้วยประการใดๆ ให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างคุมขังนั้นหลุดพ้นจากการคุมขังไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๐๕ ถ้าการกระทำความผิดในมาตรา ๒๐๔ เป็นการกระทำโดยประมาท ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปด้วยการกระทำโดยประมาทนั้น เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิด จัดให้ได้ตัวผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังคืนมาภายในสามเดือน ในหนึ่งการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ หนี้ (มาตรา ๑๙๔ - ๔๕๒)

ลักษณะ ๕ ละเมิด (มาตรา ๔๒๐ - ๔๕๒)

หมวด ๑

ความรับผิดเพื่อละเมิด

มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

มาตรา ๔๒๑ การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๔๒๒ ถ้าความเสียหายเกิดแต่การฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายใดอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น ๆ ผู้ใดทำการฝ่าฝืนเช่นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นผู้ผิด

มาตรา ๔๒๓ ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความจริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสีย โดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบไหมทดแทนไม่

มาตรา ๔๒๔ ในการพิพากษาคดีข้อความรับผิดชอบเพื่อละเมิดและกำหนดค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าศาลไม่จำเป็นต้องดำเนินตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะอาญาอันว่าด้วยการที่จะต้องรับโทษ และไม่จำเป็นต้องพิเคราะห์ถึงการที่ผู้กระทำผิดต้องคำพิพากษาลงโทษทางอาญาหรือไม่

มาตรา ๔๒๕ นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น

มาตรา ๔๒๖ นายจ้างซึ่งได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อละเมิดอันลูกจ้างได้ทำนั้น ชอบที่จะได้ชดใช้จากลูกจ้างนั้น

มาตรา ๔๒๗ บทบัญญัติในมาตราทั้งสองก่อนนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่ตัวการและตัวแทนด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๔๒๘ ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างทำการงานที่ว่าจ้าง เว้นแต่ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง

มาตรา ๔๒๙ บุคคลใดแม้ไร้ความสามารถเพราะเหตุเป็นผู้เยาว์หรือวิกลจริตก็ยังคงรับผิดชอบในผลที่ตนทำละเมิด บิดามารดาหรือผู้อนุบาลของบุคคลเช่นนี้ย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกับเขาด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น

มาตรา ๔๓๐ ครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตยภัต ชั่วครั้งคราวก็ดี จำต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิด ซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้น ๆ มิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร

มาตรา ๔๓๑ ในกรณีที่กล่าวมาในสองมาตราก่อนนั้น ท่านให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๒๖ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓๒ ถ้าบุคคลหลายคนก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยร่วมกันทำละเมิด ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงกรณีที่มิสามารถสืบรู้ตัวได้แน่ชัดว่าในจำพวกที่ทำละเมิดร่วมกันนั้น คนไหนเป็นผู้ก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วย

อนึ่ง บุคคลผู้ยุยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการทำละเมิด ท่านก็ให้ถือว่าเป็นผู้กระทำละเมิดร่วมกันด้วย

ในระหว่างบุคคลทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าต่างต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่า ๆ กัน เว้นแต่โดยพฤติการณ์ ศาลจะวินิจฉัยเป็นประการอื่น

มาตรา ๔๓๓ ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่าเจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาดูแลและวิสัยของสัตว์ หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่น หรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะต้องเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น

อนึ่ง บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น จะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลผู้ที่เร้าหรือยั่วสัตว์นั้นโดยละเมิด หรือเอาแก่เจ้าของสัตว์อื่นอันมาเร้าหรือยั่วสัตว์นั้น ๆ ก็ได้

มาตรา ๔๓๔ ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องก็ดี หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอก็ดี ท่านว่าผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหายนั้นแล้ว ท่านว่าผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงความบกพร่องในการปลูกหรือค้ำจุนต้นไม้หรือกอไม้ด้วย

ในกรณีที่กล่าวมาในสองวรรคข้างต้นนั้น ถ้ายังมีผู้อื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบในการก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วยไซ้ ท่านว่าผู้ครองหรือเจ้าของจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้นั้นก็ได้

มาตรา ๔๓๕ บุคคลใดจะประสบความเสียหายอันพึงเกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นของผู้อื่น บุคคลผู้นั้นชอบที่จะเรียกให้จัดการตามที่จำเป็นเพื่อบำบัดป้องกันอันตรายนั้นเสียได้

มาตรา ๔๓๖ บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดเพราะของตกหล่นจากโรงเรือนนั้น หรือเพราะสิ่งขวางของไปตกในที่อันมิควร

มาตรา ๔๓๗ บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงผู้มีไว้ในครอบครองของตน ซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย

๓.๑.๑๒ กฎหมายและข้อตกลงด้านทะเลระหว่างประเทศ

มนุษย์มีการใช้ประโยชน์จากทะเลมากมายมาเป็นเวลานานแล้วเช่น การคมนาคมทางทะเล การประมง และการท่องเที่ยว จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับทรัพยากรบนบกก็เริ่มลดน้อยลงทำให้เกิดความต้องการในการนำทรัพยากรทางทะเลมาใช้ประโยชน์มากขึ้น การขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศทำให้มีการขนส่งสินค้าทางทะเลมากขึ้น การใช้ประโยชน์จากทะเลที่มากขึ้นก่อให้เกิดปัญหามากมาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาเหล่านี้ไม่สามารถจำกัดอยู่ในทะเลอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากระบบนิเวศของโลกทั้งในทะเลและในอากาศมีความเชื่อมโยงกัน ปัญหาเหล่านี้ ได้แก่ การลดลงของชั้นโอโซน การเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจก ฝนกรด มลพิษทางทะเล ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมง เป็นต้น

ประเทศต่างๆได้ตระหนักว่าไม่สามารถจัดการกับปัญหาเหล่านี้ได้ตามลำพัง จึงได้ร่วมกันจัดทำตราสาร (Instrument) ที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของรัฐ และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ทะเลในมิติต่างๆ รวมทั้งเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหากับการใช้ทะเลร่วมกัน ตราสารดังกล่าวอาจจัดทำขึ้นในระดับระหว่างประเทศ ระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค และอาจจัดทำขึ้นในรูปแบบต่างๆ กัน อาทิ อนุสัญญา (Convention) พิธีสาร (Protocol) และข้อตกลง (Agreement) ซึ่งแต่ละรัฐสามารถเลือกที่จะเข้าเป็นภาคีตามนโยบายและผลประโยชน์ของตน ในทางวิชาการกฎเกณฑ์ต่างๆ ดังกล่าวถือรวมกันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law)

๑. อนุสัญญาสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (Current Status of The Conventions : UNCLOS ๑๙๘๒)

ทำให้มีหลักกฎหมายในการจัดระเบียบกิจกรรมทางทะเลในทุกด้านที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ๓๒๐ ข้อบท กับอีก ๙ ภาคผนวก โดยมีบทบัญญัติที่สำคัญ ๆ ได้แก่ บทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดเขตและระบบทางทะเล อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) สิทธิอธิปไตย (Sovereign Right) เขตอำนาจ (Jurisdiction) หรือสิทธิหน้าที่ใดๆ ของรัฐในแต่ละเขตพื้นที่ ครอบคลุมไปถึงการเดินเรือ ช่องแคบที่ใช้สำหรับการเดินเรือระหว่างประเทศ รัฐหมู่เกาะ สิทธิของเรือรบในการขึ้นตรวจตรา (Right of Visit) และสิทธิไล่ตามติดพัน (Right of Hot Pursuit) หน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ (Duty to Render Assistance) การคุ้มครองและการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล การทดลองวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเลและการพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล

๒. อนุสัญญาทางทะเลอื่น สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ ๓ กลุ่ม คือ

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources)
- ด้านประมง (Fisheries)
- ด้านการขนส่งทางทะเล (Maritime Transport)

๓. ข้อตกลงทางทะเลอื่นๆ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

เป็นทิศทางการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่องค์การสหประชาชาติได้นำออกเผยแพร่ เพื่อใช้แทนเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ที่หมดอายุลงในปี ๒๕๕๘ โดย SDGs จะเริ่มใช้ในเดือนกันยายน ๒๕๕๘ ถึง เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ ระยะเวลา ๑๕ ปี

ประกอบด้วยเป้าหมายหลัก ๑๗ ข้อ โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับทะเลและชายฝั่ง ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑๓ รับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทะเลจากภาวะโลกร้อนรวมอยู่ด้วย

เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

สร้างกรอบการทำงานเพื่อการจัดการอย่างยั่งยืนและปกป้องระบบนิเวศทางชายฝั่งและทางทะเล จากภาวะมลพิษจากแหล่งบนบก ตลอดจนจัดการปัญหาผลกระทบของการเป็นกรดของมหาสมุทร เสริมสร้างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรทะเลผ่านกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งจะสามารถช่วยบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นกับมหาสมุทร

๓.๑.๑๓ การประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเล (Marine protected area)

อาจเป็นได้ทั้งอุทยานแห่งชาติทางทะเล เขตห้ามทำการประมง เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ฯลฯ ซึ่งมีความคุ้มครองต่างระดับกันไป แต่ทั้งหมดล้วนมีจุดหมายเดียวกัน คือ เพื่อลดการรบกวนของมนุษย์ และให้ธรรมชาติได้ฟื้นฟู

ข่าวดีคือ พื้นที่คุ้มครองทางทะเลทุกวันนี้มีเพิ่มขึ้นกว่าเมื่อก่อนมาก จาก ค.ศ. ๒๐๐๐ ที่พื้นที่นี้คิดเป็นเพียง ๐.๗% ของมหาสมุทรทั้งหมด พอมาถึง ค.ศ. ๒๐๒๐ พื้นที่นี้เพิ่มขึ้นไปที่ ๗.๖๖% และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การวิจัยติดตามผลในพื้นที่คุ้มครองหลายแห่งยืนยันและพิสูจน์ชัดว่า เมื่อเราให้ความคุ้มครองทางทะเล ทะเลก็สามารถฟื้นฟูและให้ประโยชน์คืนกลับมาเช่นกัน

สิ่งที่ได้จากพื้นที่คุ้มครองทางทะเล

๑. จำนวนและความหนาแน่นของสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างเช่น อุทยานแห่งชาติ Tsitsikamma ประเทศแอฟริกาใต้ มีงานวิจัยพบว่า ความหนาแน่นของปลาเศรษฐกิจในพื้นที่คุ้มครองมีมากกว่าพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่ได้รับการคุ้มครองถึง ๔๒ เท่า

๒. ผลดีต่อการประมง

เมื่อสัตว์น้ำเติบโตและขยายพันธุ์ในพื้นที่คุ้มครองถึงจุดหนึ่งพวกมันจะล้นมาสู่เขตโดยรอบที่ทำการประมงได้ เรียกว่า Spillover effect

๓. เป็นแหล่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและสัตว์หายาก เช่น เต่าทะเล ฉลาม วาฬ กระเบนราหู ฯลฯ

๔. ช่วยให้การฟื้นตัวของระบบนิเวศดีขึ้น

ท่ามกลางปัญหาอุณหภูมิน้ำทะเลสูงขึ้น และทะเลเป็นกรดมากขึ้น ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่คุ้มครองรักษาไว้จะช่วยให้ระบบนิเวศฟื้นตัวกลับมาได้ดีกว่า

พื้นที่คุ้มครอง (Protected Area) หมายถึง พื้นที่ที่ถูกกำหนดขึ้นตามกฎหมายหรืออื่นๆ เพื่อให้เกิดการจัดการในรูปแบบต่างๆ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตอนุรักษ์ธรรมชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การจัดการของพื้นที่คุ้มครองจะมีความหลากหลายตั้งแต่ พื้นที่ที่มีการจำกัดการเข้าถึงของประชาชน จนถึงพื้นที่ที่ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับต่างกัน

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (IUCN, ๑๙๙๔) ได้ให้คำนิยามพื้นที่คุ้มครองทางทะเลไว้ ดังนี้

พื้นที่คุ้มครองทางทะเล (Marine Protected Area - MPA) คือ พื้นที่บริเวณน้ำขึ้นน้ำลง หรือบริเวณพื้นที่ท้องทะเลรวมทั้งมวลน้ำ สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ลักษณะสำคัญทางประวัติศาสตร์และสังคม ซึ่งต้องสงวนไว้ด้วยระเบียบกฎหมายหรือด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพอื่นใด เพื่อคุ้มครองส่วนหนึ่งส่วนใด หรือทั้งหมดของสภาพแวดล้อมบริเวณนั้น

แม้ว่าประเทศต่างๆจะนำคำ จำกัดความและหลักการของ IUCN ไปใช้ แต่พื้นที่คุ้มครองในแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกฎหมายหรือข้อบังคับของแต่ละประเทศที่กำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเหล่านั้น

พื้นที่คุ้มครองทางทะเลในประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น ๑๒ รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบ	จำนวน (แห่ง)	ขนาดพื้นที่		ประเภทตาม IUCN
		ตร.กม.	ไร่	
1. ที่รักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำ	56	166.57	104,107.32	Ia
2. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	1	447.49	279,687.00	IV
3. อุทยานแห่งชาติทางทะเล	21	5,685.23	3,553,267.00	II
4. พื้นที่ป่าชายเลน (จังหวัด)	23	2,527.51	1,579,696.00	IV
5. พื้นที่แนวปะการัง	420	160.50	101,983.65	IV
6. พื้นที่แหล่งหญ้าทะเล	5	33.66	21,036.50	IV
7. พื้นที่กำหนดมาตรการในการทำการประมง	9	52,240.90	32,650,564.54	IV
8. พื้นที่คุ้มครองโบราณคดีใต้ทะเล	1	27.00	16,875.00	V
9. พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม	6	12,190.71	7,619,256.11	VI
รวมพื้นที่คุ้มครองทางทะเลตามระบบ IUCN		73,479.575	45,926,473.12	
10. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ	9	4,226.60	2,641,627.50	-
11. พื้นที่สงวนชีวมณฑล	1	246.075	153,796.88	-
12. พื้นที่มรดกอาเซียน	3	1,804.97	1,128,107.00	-
รวมพื้นที่คุ้มครองทางทะเล		79,757.22	49,850,004.50	
รวมพื้นที่ทะเลในน่านน้ำไทย		316,118.24	197,573,896.88	
ร้อยละพื้นที่คุ้มครองทางทะเลตามระบบ IUCN		23.24	23.24	
ร้อยละพื้นที่คุ้มครองทางทะเล		25.23	25.23	

ข้อมูล : ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล

อุทยานมรดกแห่งอาเซียน (ASEAN Heritage Parks)

คือ พื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญสูงที่เป็นตัวแทนระบบนิเวศของภูมิภาค
อุทยานมรดกแห่งอาเซียนนั้น มาจากการเสนอชื่อโดยรัฐบาลของประเทศนั้นๆ และได้รับการประเมิน
จากประเทศสมาชิกอาเซียน (๑๐ ประเทศ) โดยต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ คือ

- มีความสมบูรณ์ทางนิเวศ
- มีความเป็นตัวแทนของภูมิภาค
- มีความเป็นธรรมชาติ
- มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์อย่างสูง
- มีขอบเขตทางกฎหมายอย่างชัดเจนในด้านความเชื่อมโยงระหว่างพรมแดน
- มีความเป็นเอกลักษณ์
- มีความสำคัญทางชีววิทยาเชิงวัฒนธรรม
- มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ปัจจุบันเรามี "อุทยานมรดกแห่งอาเซียน หรือ ASEAN Heritage Parks" รวม ๔๐ แห่ง จาก ๑๐ ประเทศ
ซึ่งประเทศไทยมีพื้นที่อนุรักษ์ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นอุทยานมรดกแห่งอาเซียน ๔ แห่ง ได้แก่

๑. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๒. อุทยานแห่งชาติตะรุเตา

๓. กลุ่มอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์-หมู่เกาะสิมิลัน-อ่าวพังงา

๔. กลุ่มป่าแก่งกระจาน ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติกุยบุรี อุทยาน
แห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี

และในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ชาวไทยจะได้ภาคภูมิใจอีกครั้ง เมื่อประเทศไทยกำลังจะมีอุทยานมรดกแห่ง
อาเซียนเพิ่มอีก ๒ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอุทยานแห่งชาติหาด
เจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง

อุทยานมรดกแห่งอาเซียน (ASEAN HERITAGE PARKS)

พื้นที่ประกาศแล้ว

ลำดับที่ 10

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ประกาศเมื่อ 29 พ.ย. 2527

ลำดับที่ 11

อุทยานแห่งชาติตะรุเตา
ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ จำนวน 51 เกาะ
ประกาศเมื่อวันที่ 29 พ.ย. 2527

ลำดับที่ 22

กลุ่มอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์-
หมู่เกาะสิมิลัน-อ่าวพังงา
ประกาศเมื่อวันที่ 18 ธ.ค. 2546

ลำดับที่ 23

กลุ่มป่าแก่งกระจาน
ประกอบด้วยพื้นที่อนุรักษ์ 4 แห่ง ได้แก่
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติเขาค้อ
อุทยานแห่งชาติผามออีแดง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง
และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชะเมา
ประกาศเมื่อวันที่ 18 ธ.ค. 2546

พื้นที่ประกาศเพิ่ม พ.ศ. 2562

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง
มีความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรทางทะเล
และบนบก มีจุดดำน้ำที่งดงามและปะการังที่สวยงาม
สู่เขตนี้ออกแบบ จำนวน 42 เกาะ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง
ประกอบด้วยป่าเขาใหญ่ ป่าชายเขา ป่าชายเลนบนเกาะและอ่าว
ที่อยู่ใกล้ชายฝั่งและหาดที่สวยงาม "เขาใหญ่" และ "อ่าวเขาพังงา"
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ข้อมูลเพิ่มเติม
ASEAN HERITAGE PARKS
<https://bit.ly/3Ec5537>

ภาพจาก : สำนักอุทยานแห่งชาติ
ส่วนวิจัยและพัฒนาอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ

แหล่งมรดกโลกทางทะเลของประเทศไทย "แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน"

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระนอง

ผืนป่าชายเลนขนาดมหึมาที่เป็นบ้านของสัตว์ทะเลหลากหลายชนิด ทำหน้าที่รักษาความอุดมสมบูรณ์ไว้พร้อมกับจัดสรรการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นอย่างลงตัว

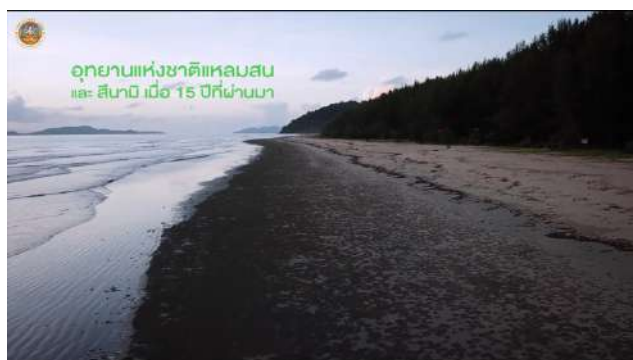

อุทยานแห่งชาติแหลมสน

ต่อจากป่าชายเลนผืนใหญ่ทางด้านเหนือที่เป็นเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระนอง เป็นชายฝั่งทะเลที่เป็นหาดทรายสลับกับปากแม่น้ำ ที่เรียกลักษณะทางภูมิศาสตร์ว่า “ชะวากทะเล (Estuary)” มีพื้นที่ขนาดใหญ่คงความเป็นหาดแห่งธาตุอาหารและแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์เล็กๆ ในวงจรแห่งความอุดมสมบูรณ์นี้ ระบบนิเวศชายหาด ยาวเหยียดต่อเนื่องกว่า ๖๐ กิโลเมตร ณ อุทยานแห่งชาติแหลมสน...

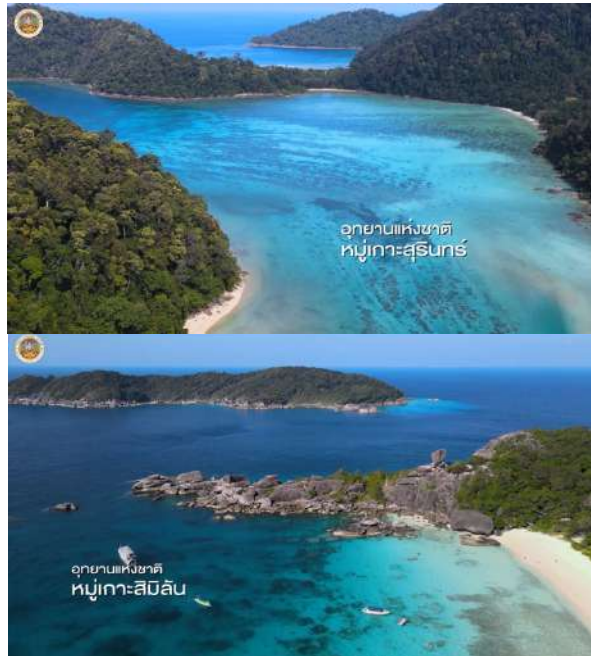

อุทยานแห่งชาติแหลมสน (เหตุการณ์สึนามิ) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแหลมสน นายสุกฤดี กระต่ายจันทร์ กับ ๑๕ ปีที่ผ่านมา เหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิถล่มทะเลฝั่งอันดามัน" ซึ่งปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแหลมสนได้รับการฟื้นฟูสภาพอย่างสวยงาม พร้อมๆ กับอุทยานแห่งชาติทางทะเลอันดามันอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบ

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ - สิมิลัง

ระบบนิเวศปะการังหมู่เกาะสุรินทร์และหมู่เกาะสิมิลังได้รับการกล่าวขวัญถึงความสมบูรณ์ในด้านความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลในระดับสากลมานับ ๑๐ ปี และความมุ่งมั่นในการรักษาความยั่งยืนและฟื้นฟูทรัพยากรของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้มีคุณภาพและยั่งยืนสืบไป

อุทยานแห่งชาติเขาลำปี หาดท้ายเหมือง

หน้าแนวป่าชายหาดยาวเหยียดของอุทยานแห่งชาติหาดท้ายเหมืองมีหาดทรายที่วางตัวเป็นแนวยาวต่อเนื่อง เป็นแนวเดียวกับหาดไม้ขาว ของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ด้านเหนือของเกาะภูเก็ต แหล่งวางไข่ที่สำคัญของเต่ามะเฟือง สัตว์ทะเลหายากที่ใกล้สูญพันธุ์ของโลก ความหวังที่กลับมากับการอนุรักษ์แหล่งวางไข่ของเต่ามะเฟือง สัตว์ป่าสงวนในลำดับที่ ๑๘ ของประเทศไทย

ที่มา : ส่วนมรดกโลกทางธรรมชาติ กองการต่างประเทศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ประชาสัมพันธ์ | ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔

๓.๒ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

การบังคับใช้กฎหมาย

วิธีการประกาศใช้กฎหมาย

การประกาศใช้กฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ประกาศของคณะปฏิวัติ หรือของคณะปฏิรูป ต้องประกาศให้ประชาชนทราบใน "หนังสือราชกิจจานุเบกษา" ซึ่งเป็นหนังสือประกาศข่าวของทางราชการกฎหมายที่ประกาศใช้เฉพาะท้องถิ่น เช่น

* ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ประกาศใช้ในหนังสือกรุงเทพมหานครกิจจานุเบกษาและหนังสือราชกิจจานุเบกษา

* เทศบัญญัติ ประกาศให้ประชาชนทราบที่ป้ายประกาศข่าวทางราชการของเทศบาล ณ หน้าที่ทำการเทศบาล

* ข้อบัญญัติเมืองพัทยาประกาศให้ประชาชนทราบที่ป้ายประกาศข่าวทางราชการของเมืองพัทยา ณ หน้าที่ทำการเมืองพัทยา

* ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกาศให้ประชาชนทราบที่ป้ายประกาศข่าวทางราชการของ อบจ. ณ หน้าที่ทำการของ อบจ.

* ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบลประกาศให้ประชาชนทราบที่ป้ายประกาศข่าวทางราชการของ อบต. ณ หน้าที่ทำการ อบต.

วันเริ่มบังคับใช้กฎหมาย

วันเริ่มบังคับใช้กฎหมายอาจกำหนดแตกต่างกัน คือ

๑. บังคับใช้ในวันที่ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เป็นกฎหมายที่ต้องการบังคับใช้อย่างเร่งด่วน

๒. บังคับใช้ในวันถัดจากวันที่ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา คือกำหนดให้ประชาชนทราบล่วงหน้าหนึ่งวัน

๓. บังคับใช้ในอนาคต เพื่อแจ้งให้ประชาชน เจ้าหน้าที่ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าจะได้เตรียมตัว เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ หรืออื่น ๆ ตัวอย่าง เช่น

๓.๑ ประมวลกฎหมายอาญา ประกาศใช้ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาให้บังคับใช้ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐

๓.๒ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒ บัญญัติว่า ให้บังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา

๓.๓ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒ บัญญัติว่า ให้บังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และจะให้ใช้บังคับในท้องที่ใด พื้นที่ใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

วันเริ่มบังคับใช้กฎหมาย ส่วนใหญ่ไม่กำหนดวันเริ่มใช้บังคับย้อนหลัง เว้นแต่บังคับใช้ย้อนหลังแล้วเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเพิ่มเงินเดือนแก่ข้าราชการครู การนิรโทษกรรมในเหตุการณ์สำคัญของประเทศ

อาณาเขตที่กฎหมายใช้บังคับ

๑. กฎหมายไทยย่อมใช้บังคับในราชอาณาจักรไทย แต่มีการยกเว้นในกรณีที่สภาพทางภูมิศาสตร์และสังคม หรือความพร้อมไม่เพียงพอเฉพาะบางพื้นที่ เช่น ความผิดทางแพ่งที่เกี่ยวกับเรื่องครอบครัวมรดก ของบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามและอาศัยอยู่ในสี่ จังหวัดภาคใต้ของไทย ให้ใช้กฎหมายอิสลาม การตัดสินคดีต้องมีตะโต๊ะยุติธรรมร่วมพิจารณาด้วย เป็นต้น

๒. กฎหมายไทยใช้บังคับออกไปนอกราชอาณาจักรไทย ได้ เช่น

๒.๑ ความผิดทางอาญาทุกประเภทที่เกิดในเรือไทย หรือในอากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ต้องรับโทษในราชอาณาจักรไทย

๒.๒ เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทย กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่นอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักรไทย

๒.๓ ความผิดต่อความมั่นคงต่อราชอาณาจักรไทย แม้เกิดนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักรไทย

๒.๔ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ที่เกิดในท้องทะเลหลวง ต้องรับโทษในราชอาณาจักรไทย

๒.๕ ความผิดทางแพ่ง จะใช้กฎหมายของประเทศใดบังคับ ต้องศึกษา พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑

บุคคลที่กฎหมายใช้บังคับ

คือทุกคนที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย การบังคับใช้กับบุคคล ใช้หลักดินแดน แต่มีการยกเว้นให้กับบุคคล เช่น

๑. ยกเว้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้แก่ องค์พระมหากษัตริย์

๒. ยกเว้นตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง ได้แก่ ประมุขของรัฐ ชูต

ตัวอย่างการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

- จัดระเบียบชายหาดนาจอมเทียน ห้ามวางสิ่งของกันที่จอดรถ ฝ่าฝืนดำเนินคดีตามกฎหมายขึ้นเด็ดขาด

พื้นที่บริเวณชายหาดนาจอมเทียนนั้นถือเป็นพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ปัจจุบันได้มีการจัดพื้นที่สตรีทฟู้ดให้ประชาชนมาเดินจับจ่ายซื้อสินค้า นั่งรับประทานอาหารริมทะเลบนชายหาดที่สวยงาม ซึ่งประชาชนและนักท่องเที่ยวได้มีการร้องเรียนถึงความไม่เป็นระเบียบและความเดือดร้อนในเรื่องพื้นที่จอดรถบริเวณชายหาดนาจอมเทียน หลังพบว่าพ่อค้าแม่ค้ามีการนำสิ่งของโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ขายสินค้า วางกันที่จอดรถบนถนนเพื่อจับจองพื้นที่ขายของในช่วงเย็นมาจับจองพื้นที่ในช่วงเวลากลางวัน เพื่อรอเวลาขายสินค้าในช่วงเย็นๆ รวมทั้งมีการจอดรถบนถนนสาธารณะที่ใช้สัญจรไปมาจำนวนมาก ทำให้เกิดการจราจรแออัด อีกทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อนต้องมีการนำรถยนต์ไปจอดฝั่งตรงข้ามชายหาด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถจะจอดรถได้ เมื่อมีการจอดรถทำให้รถล้าออกมาบนถนนทำให้ถนนที่สัญจรไปมาเกิดความคับแคบส่งผลให้การจราจรติดขัด สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้สัญจรไปมาเป็นอย่างมาก อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวยังพบปัญหาเรื่องของขยะที่ไม่มีการบริหารจัดการทิ้งเกลื่อนชายหาด

๓.๓ ตัวอย่างการกระทำผิดกฎหมายด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๑) การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าชายเลนปากพญา – ปากนคร

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ้องค่าเสียหายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กรณีมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครอง ก่อสร้าง แผ้วถาง และกระทำการอย่างอื่นอันเป็นการทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและเป็นป่าชายเลน (บริเวณคลองตาสง หมู่ที่ ๑ ตำบลปากนคร อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช) โดยการนำรถขุดดินซึ่งเป็นเครื่องจักรกลขุดตักดินบริเวณดังกล่าว เนื้อที่ ๑๐๓ ไร่ ๑ งาน ๘๔ ตารางวา ทำเป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง ทำคันดินล้อมรอบบ่อ ก่อสร้างประตูคอนกรีตระบายน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และ พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔

คดีดังกล่าวเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ซึ่งการกระทำข้างต้นคดีได้ถึงที่สุดเป็นความผิดแล้ว โดยมีการยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุ เป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น และเป็นการยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ อันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง และ พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔ ศาลฎีกาจึงพิพากษายืน ให้ชำระเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย

(๒) การบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนภายในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติคลองเหนือคลองและป่าแหลมกรวด

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ้องละเมิด กรณีมีการบุกรุกเข้าไปก่อกำสร้าง แผ้วถาง และกระทำการอย่างอื่นอันเป็นการทำลายป่าและเข้าไปยึดถือครอบครองป่าโดยใช้รถแทรกเตอร์ไถดินปรับเปลี่ยนสภาพพื้นที่ป่าชายเลนภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองเหนือคลองและป่าแหลมกรวด หมู่ที่ ๑ ตำบลคลองขี้เหล็ก อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ เพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน เนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๓๐ ตารางวา เป็นเหตุให้พันธุ์ไม้ป่าชายเลนได้รับความเสียหายและระบบนิเวศน์ป่าชายเลนเสื่อมโทรม

คดีดังกล่าวเป็นความผิดในทางอาญาโดยรับสารภาพว่ากระทำความผิด ลงโทษจำคุก ๓ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ บาท ไว้แล้ว จึงพิจารณาจากการกระทำมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทำลาย หรือทำให้สูญเสีย หรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงมีหน้าที่

ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้นตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๗ ศาลฎีกา จึงพิพากษาขึ้น ให้ชำระเงินค่าเสียหาย ๙๐,๐๐๐ บาท

๓.๔ นโยบายและยุทธศาสตร์

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

(๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

การสร้างความปลอดภัยหลายด้านการท่องเที่ยว กำหนดพัฒนาด้านท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ โดยส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสำราญทางทะเลและชายฝั่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เนื่องจากไทยมีจุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สวยงามและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านการชื่นชมธรรมชาติการร้อยเรียงเรื่องราวประวัติศาสตร์วิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยตามเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งเรือสำราญและเรือยอร์ชตามชายฝั่งทะเลทั้งอันดามันและอ่าวไทย เกาะ แก่ง ที่สวยงาม รวมทั้งการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลอง นำไปสู่ศูนย์กลางท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ โดยการปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศที่มีศักยภาพให้เป็นท่าเรือหลักการมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคของท่าเรือ มาริน่า และท่าเทียบเรือให้ได้มาตรฐาน และการบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะดวก และการจัดการความปลอดภัยของท่าเรือและมาริน่าที่ได้มาตรฐานสากลรวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลองที่สำคัญและมีมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในการเดินทาง รวมถึงการส่งเสริมการเชื่อมโยงระบบเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำให้เชื่อมต่อการเดินทางทางบกและทางอากาศให้มีความสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งสร้างให้เกิดเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ นำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนให้มีความพร้อม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่การท่องเที่ยว

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งหมดภายใต้อำนาจและสิทธิประโยชน์ของประเทศที่พึงมีพึงได้เพื่อความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมโดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องทะเลที่ถูกต้องและเพียงพอ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเลปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล โดยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจภาคทะเลให้มีบทบาทเป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประชาคมอาเซียน เร่งลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากร กระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้ทั่วถึง

เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนให้คำนึงถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพัฒนาศักยภาพคนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการกับก๊าซเรือนกระจกพร้อมรับมือกับผลจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนเศรษฐกิจภาคทะเล การปรับตัวต่อสถานะการเปลี่ยนแปลง และมีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศที่เป็นมาตรฐาน มีระบบเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือทางการคลังที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบโดยผู้ใช้ประโยชน์หรือต่อผู้ทำความเสียหายต่อทรัพยากร และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเล และในทะเลที่มีประสิทธิภาพ มีฝั่งชายฝั่งและฝั่งทะเลชัดเจน กำหนดพื้นที่การพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรในพื้นที่

- ปรับปรุง พื้นฟูและสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ โดยรักษาแนวปะการังที่สำคัญต่อการท่องเที่ยว รักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจก รักษาแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อประมงและสัตว์ทะเลหายาก มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่มีประสิทธิภาพในรูปแบบต่าง ๆ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนากลไกคุ้มครองสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ที่มีมาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งมีระบบควบคุมและตรวจสอบผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงมูลค่าของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเล กระบวนการมีส่วนร่วมชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ รวมถึงมีระบบตรวจสอบ แจ้งเตือน ติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศสัตว์ทะเลหายาก ห่วงโซ่อาหารและคุณภาพอาหารทะเล รวมถึงมีการกระจายความรู้ด้านทะเลในทุกระดับชั้นและครอบคลุมทุกรูปแบบและมีกิจกรรมการสร้างความตระหนักรู้ทางทะเล มีระบบศูนย์ข้อมูลความรู้เชิงรุกที่เข้าถึงได้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมีการศึกษาวิจัยเรื่องทะเลอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาฐานข้อมูลเป็นคลังรวมความรู้ด้านผลประโยชน์ทางทะเลเพื่อให้คำปรึกษาช่วยการตัดสินใจของผู้บริหารและให้บริการความรู้แก่ประชาชน ที่จะนำความรู้ไปพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

- พื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบและมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม โดยจัดการชายฝั่งประเทศไทยทั้งหมดแบบบูรณาการชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกัน แก้ไขปัญหา และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งที่เหมาะสม มีแผนแม่บทกำหนดวิธีการจัดการในแต่ละพื้นที่สำคัญทั่วประเทศ มีการลดพื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เหมาะสม รวมถึงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณที่ยังไม่เกิดปัญหา

- พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการท่องเที่ยวทางทะเลมีการคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การลดความเหลื่อมล้ำและดูแลผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ การดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยวทางทะเล การพัฒนาท่าเรือทั้งระบบให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลรูปแบบใหม่ พัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางท่าเรือสำราญในภูมิภาคการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวในอนาคต ส่งเสริมให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชยนาวีของภูมิภาค พัฒนาการเดินเรือสินค้าตามแนวชายฝั่งให้

เติบโตอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการประมงทรัพยากรประมง เพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพ การทำประมงที่คำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากร ควบคุมและยกเลิกเครื่องมือประมงที่ทำลายล้างและป้องกันไม่ให้เรือประมงผิดกฎหมาย ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศเข้ามาทำการประมงที่ผิดกฎหมายเร่งพัฒนาการจัดการด้านการเพาะเลี้ยงในทะเล ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ทางทะเล การศึกษาวิจัยเพื่อนำความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาการประมงครบวงจร เพื่อให้ประเทศยังคงเป็นผู้นำด้านการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงมูลค่าสูง และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

หน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจโดยตรงเพื่อการพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ “กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง” มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อความมั่นคง สมดุล และยั่งยืนของทะเลไทย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑. เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนเพื่อการบริหารจัดการการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒. เสนอให้มีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎ ระเบียบ และมาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์การฟื้นฟู การจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งอย่างยั่งยืน

๓. กำกับดูแล ประเมิน และติดตามตรวจสอบการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งให้เป็นไปตามกฎระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

๔. ศึกษา วิจัย และพัฒนาการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงพืชและสัตว์ทะเลที่หายากและใกล้สูญพันธุ์

๕. เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณากำหนดพื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์ พื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และพื้นที่ที่จะใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งเพื่อประโยชน์ในการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๖. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนประชาชน ชุมชนชายฝั่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๗. เป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ

๘. ประสานความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและต่างประเทศในด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๙. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กำหนดวิสัยทัศน์

“บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืนภายในปี ๒๕๖๙”
พันธกิจ นโยบาย วางแผน และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ที่มา : นโยบายและยุทธศาสตร์, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เป้าประสงค์

เป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ขยายและยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแบบบูรณาการ

เป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ มีองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

กลยุทธ์

กลยุทธ์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ อนุรักษ์ ฟื้นฟู กำหนดเขตคุ้มครอง และป้องกัน ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อรักษาสมดุลและ เป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒

๑) พัฒนากลไก เครื่องมือ และกระบวนการเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งแบบบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๒) ส่งเสริม สนับสนุน การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนและเอกชนในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบูรณาการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓

๑) สำรวจ ปรับปรุง พัฒนาฐานข้อมูล และวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งอย่างบูรณาการ

๒) ศึกษา วิจัย สำรวจ ประเมิน และติดตามการเปลี่ยนแปลงสถานภาพระบบนิเวศและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

๓) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและศักยภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔) ปรับปรุง พัฒนาฐานข้อมูล และสารสนเทศทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้ครอบคลุมทันสมัย พร้อมทั้งพัฒนาและเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการ (MIS) และการตัดสินใจ (DSS) อย่างเป็นระบบ

๓.๕ หลักนิติรัฐ นิติธรรม ในบริบทของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ความรู้พื้นฐานหลักนิติรัฐและนิติธรรมในสังคมไทย (Rule of Law and Legal State in The Thai society)

(๑) ความนำ

เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมตั้งแต่บรรพกาลที่เป็นเผ่า เป็นรัฐ และขยายมาสู่การเป็นประเทศนั้น จำเป็นต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์กำหนดให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข สิ่งนั้นคือ กฎหมาย ซึ่งประเทศที่ปกครองด้วยกฎหมายเรียกว่า นิติรัฐ และการบังคับใช้กฎหมายต้องมีความเป็นธรรมด้วย เรียกว่า นิติธรรม นิติรัฐและนิติธรรมเป็นคำซึ่งสังคมไทยกล่าวถึงและยกขึ้นมาอ้างอิงกันอย่างกว้างขวาง ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา และโดยส่วนมากมักใช้คำทั้งสองควบคู่กันไป แต่โดยรวมแล้วเป็นลักษณะที่ต้องการสื่อสารไปถึงการปกครอง โดยกฎหมายเป็นใหญ่ และการปกครองที่มีความเป็นธรรมสำหรับคนทุกคนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ในสังคมยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการหรือสารัตถะว่าด้วยเรื่องดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไป แม้มีงานวิชาการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจำนวนมาก แต่การทำความเข้าใจก็ไม่ใช่ง่ายสำหรับผู้คนทั่วไปในสังคม นิติรัฐและนิติธรรมมีทั้งความเหมือนกันและแตกต่างกันจึงเป็นเรื่องน่าสนใจในการทำทำความเข้าใจคำทั้งสองนี้ เพื่อนำมาประยุกต์กับสังคมไทยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเมืองการปกครองในปัจจุบันและอนาคต

(๒) ความหมาย

นิติรัฐ (Legal State) เริ่มใช้คำนี้ในประเทศเยอรมนีว่า Rechtsstaat ซึ่งมาจากคำว่า Recht แปลว่ากฎหมาย และคำว่า Staat แปลว่ารัฐ หมายถึง รัฐที่ปกครองด้วยกฎหมาย ไม่ใช่การปกครองด้วยตัวบุคคลที่มีอำนาจบารมี และใช้อำนาจตามอำเภอใจ นิติรัฐยอมรับกฎหมายเป็นใหญ่ คนบังคับใช้กฎหมายเป็นรอง สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีประเด็นสำคัญในการอุดช่องว่างของกฎหมาย เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ฝ่ายปกครองจะกระทำมิได้

นิติธรรม (Rule of Law) ความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

นิติรัฐและนิติธรรมในสังคมไทย

นิติรัฐในสังคมไทย คือการมีกฎหมายเป็นพื้นฐานในสังคมไทย ซึ่งทำให้เกิดบทบาทของกฎหมาย ในการลำดับชั้นของกฎหมายและการแบ่งประเภทของศาลไทย ดังต่อไปนี้

๑. ลำดับชั้นของกฎหมาย เพื่อจัดระเบียบการใช้กฎหมาย ได้แก่

- (๑) รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายในลำดับสูงสุดยิ่งกว่ากฎหมายหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ของสังคม
- (๒) กฎมณเฑียรบาล คือระเบียบการปกครองในราชสำนัก และประกาศคณะปฏิวัติ มีความเห็นทางวิชาการได้สองนัยโดยมีฐานะเท่ากับรัฐธรรมนูญ หรือเป็นเพียงพระราชบัญญัติ
- (๓) พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และประมวลกฎหมาย
 - (๓.๑) พระราชบัญญัติเป็นกฎหมายที่ผ่านกระบวนการพิจารณาโดย รัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ พระราชบัญญัติเป็นกฎหมายหลักที่ใช้อย่างกว้างขวาง รวมถึงระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่ครอบคลุมการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นด้วย
 - (๓.๒) พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่ออกในภาวะเร่งด่วน ซึ่งต้องผ่านความเห็นจากรัฐสภาเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ
 - (๓.๓) ประมวลกฎหมาย คือกฎหมายที่รวบรวมสาระหรือเรื่องต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่เดียวกัน เมื่อใช้บังคับให้ตราเป็นพระราชบัญญัติให้ใช้ เช่น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น และมีลำดับเท่ากับพระราชบัญญัติ
- (๔) พระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายของฝ่ายบริหารที่ออกโดยอำนาจของพระราชบัญญัติต่าง ๆ

(๕) กฎกระทรวง เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับสำหรับกิจการของกระทรวงนั้นๆ โดยรัฐมนตรีว่าการแต่ละกระทรวงมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงนี้

(๖) กฎหมายที่เป็นข้อบังคับของท้องถิ่น ได้แก่ ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

๒. ประเภทศาล นิติรัฐแบ่งศาลเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

(๑) ศาลยุติธรรม พิจารณาคดีแพ่ง และคดีอาญาทั่วไป รวมถึงศาลพิเศษคือศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลล้มละลาย กับศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(๒) ศาลปกครอง พิจารณาคดีที่พิพาทระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

(๓) ศาลทหาร พิจารณาคดีที่พิพาทหรือการกระทำความผิดของทหาร

(๔) ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาคดี หรือวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ปัจจุบันแยกเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ศาลทุกประเภทมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาความของศาลกำกับให้เป็นมาตรฐานตามกฎหมาย

นิติธรรมในสังคมไทย นิติรัฐจากกฎเกณฑ์เป็นกฎหมายให้เป็นกรอบหรือมาตรฐานในสังคม ส่วนนิติธรรมมุ่งการนำกฎหมายมาบังคับใช้ให้เป็นธรรม ซึ่งสังคมไทยมีลักษณะโดดเด่น ๓ ประการ ได้แก่ ศาสนาพุทธ หลักคิดพระราชา และหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

(๑) ศาสนาพุทธ ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่นับถือนั้นใช้หลักเหตุผลหรือธรรมชาติดังปัจจัยสำคัญคือหลักพุทธธรรม ซึ่งนำพุทธบัญญัติในพระไตรปิฎกมาประยุกต์กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่น

หิริโอตตปปะ ความละอายและเกรงตัวต่อบาปนำมาพิจารณาในการใช้บังคับกฎหมายให้เป็นธรรมหรือนิติธรรมได้ เป็นต้น ซึ่งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) ให้ความเห็นว่างานของรัฐหรืองานของแผ่นดินรวมถึงการใช้กฎหมายจะเกิดผลดีได้ต้องนำหลักพุทธธรรมมาเป็นรากฐาน

(๒) หลักคิดพระราชา จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี ได้แก่ พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สอบไล่ได้วิชาความรู้ชั้นเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ ๓๓ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๔ ความว่า กฎหมายนั้นไม่ใช่ตัวความยุติธรรม เป็นแต่เพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง สำหรับใช้ในการรักษาและอำนวยความยุติธรรมเท่านั้น การใช้กฎหมายจึงต้องมุ่งหมายใช้เพื่อรักษาความยุติธรรมไม่ใช่เพื่อรักษาตัวบทของกฎหมายเอง และการรักษาความยุติธรรมในแผ่นดินก็มีได้มีวงแคบอยู่เพียงแค่ขอบเขตของกฎหมาย หากต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรมจรรยา ตลอดจนเหตุและผลตามความเป็นจริงด้วย

(๓) หลักธรรมาภิบาล (good governance) หรือหลักการบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ธรรมาภิบาลในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ มีหลักพื้นฐาน ๖ ประการ หลักสำคัญประการหนึ่ง คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมาย การกำหนด กฎ กติกา และการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมเป็นหลักหลักนิติธรรมในประเด็นของธรรมาภิบาลนี้ ได้นำไปปรับใช้กับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งให้เกิดความเป็นธรรมด้วย

(๓) กล่าวโดยสรุป

นิติรัฐและนิติธรรมเป็นคำที่เริ่มใช้ในวงวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ต่อมาได้ขยายไปสู่การบริหารองค์กรต่างๆ คำทั้งสองเป็นความสำคัญกับการเมืองการปกครองโดยนักคิดตั้งแต่สมัยเพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และเป็นแนวคิดพื้นฐานเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อรัฐและประเทศทั้งหลายปกครองด้วยกฎหมาย ทำให้เกิดนิติรัฐและนิติธรรมขยายแนวคิดมาถึงปัจจุบันนี้ ความสัมพันธ์ของนิติรัฐและนิติธรรมมีลักษณะความเหมือนบนความแตกต่าง กล่าวคือ ให้ความสำคัญกับกฎหมายเป็นหลักการเมืองการปกครองเช่นเดียวกัน โดยนิติรัฐเป็นรูปแบบของกฎหมาย และนิติธรรมเป็นการบังคับใช้กฎหมาย จุดร่วมคือความเป็นธรรม ทั้งนิติรัฐและนิติธรรมมีเป้าประสงค์เดียวกันคือความเป็นธรรม โดยการบัญญัติกฎหมายของนิติรัฐต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและการใช้กฎหมายในวาระต่างๆ ต้องมีความยุติธรรมด้วย

“นิติธรรม ธรรมาภิบาล และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

การปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกัน รวมตลอดทั้งการลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุข บนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคีปรองดอง การจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ จำต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และ**หลักธรรมาภิบาล** อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และ**หลักนิติธรรม** เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไป ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อ**หลักนิติธรรม** ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตาม**หลักธรรมาภิบาล** เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

มาตรา 76 รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตาม**หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา 164 ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เปิดเผย และมีความรอบคอบ และระมัดระวังในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม
- (๒) รักษาวินัยในกิจการที่เกี่ยวกับเงินแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด
- (๓) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- (๔) สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม ผาสุก และสามัคคีปรองดองกัน รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน รวมทั้ง ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี

ลักษณะสำคัญของหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม มีองค์ประกอบสำคัญ คือความคาดหวังของการกระทำของรัฐ ความชัดเจนของกฎหมาย ความมั่นคงของกฎหมาย ความเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไปของกฎหมาย ความเป็นอิสระของศาล การเคารพในหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ ตลอดจนความสะดวกในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ในยุคหลังมีผู้อธิบายลักษณะของกฎหมายที่จะช่วยสร้างให้เกิดการปกครองตามหลักนิติธรรมดังเช่นคำอธิบายของ Lon L. Fuller นักนิติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกันที่เห็นว่ากฎหมายที่จะทำให้หลักนิติธรรมปรากฏเป็นจริงได้นั้นต้องมีลักษณะสำคัญ คือ

- (๑) กฎหมายจะต้องบังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลทุกคน ไม่เว้นแม้แต่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (๒) กฎหมายจะต้องได้รับการประกาศใช้อย่างเปิดเผย
- (๓) กฎหมายจะต้องได้รับการตราขึ้นให้มีผลบังคับไปในอนาคต ไม่ใช่ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับย้อนหลังไปในอดีต
- (๔) กฎหมายจะต้องได้รับการตราขึ้นโดยมีข้อความที่ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการบังคับใช้ที่ไม่เป็นธรรม
- (๕) กฎหมายจะต้องไม่มีข้อความที่ขัดแย้งกันเอง
- (๖) กฎหมายจะต้องไม่เรียกร้องให้บุคคลปฏิบัติในสิ่งที่ไม่อาจเป็นไปได้
- (๗) กฎหมายต้องมีความมั่นคงตามสมควร แต่ก็จะต้องเปิดโอกาสให้แก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้
- (๘) กฎหมายที่ได้รับการประกาศใช้แล้วจะต้องได้รับการบังคับให้สอดคล้องต้องกัน กล่าวคือ ต้องบังคับการให้เป็นไปตามเนื้อหาของกฎหมายที่ได้ประกาศใช้แล้ว

หลักนิติรัฐและนิติธรรม : กรณีศึกษาการพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

หลักนิติรัฐกับโครงการดำเนินโครงการบนพื้นที่ชายฝั่งทะเล: กรณีกำแพงกันคลื่น และนิติรัฐ
สิ่งแวดล้อม: การดำเนินโครงการก่อสร้างบนพื้นที่ชายฝั่งทะเล

- การพิจารณาดำเนินการโดยฝ่ายรัฐ/ฝ่ายปกครอง ต้องมีอำนาจในการดำเนินการตามกฎหมาย
ในการปฏิบัติหน้าที่ (ไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ) ตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายปกครอง ต้องไม่มี
ข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีอำนาจที่จะใช้อำนาจดำเนินการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเล
และชายฝั่ง จึงจะถือว่าเป็นการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

- การกระทำของฝ่ายปกครองต้องถูกควบคุมให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ขัดต่อ
กฎหมาย เพื่อเป็นหลักคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

- เป้าหมายสำคัญในการกระทำของฝ่ายปกครองต้องเพื่อมุ่งหมายคุ้มครองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม
ทางทะเลและชายฝั่งที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้กับประชาชน ซึ่งตรงกับหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน

- การที่ยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้น
ไม่ใช่เหตุที่องค์กรของรัฐจะยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างเพื่อปฏิเสธไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวได้ ตรงกับหลัก
สิทธิขั้นพื้นฐานผูกพันรัฐทุกองค์กร

- หลักนิติรัฐนิติธรรมจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง เมื่อรัฐนั้นยอมอยู่ภายใต้กฎหมายและอยู่ภายใต้การ
ควบคุมตรวจสอบขององค์กรตุลาการ ตรงกับหลักการประกันในการคุ้มครองสิทธิทางศาล

๓.๖ หน้าที่ตามกฎหมายและหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

มุ่งเน้นให้คนในสังคม ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นพลเมือง และมี
ความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อขับเคลื่อนสู่สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ความเป็นพลเมือง คือ การเป็นสมาชิกของสังคม ที่มีอิสรภาพ
ควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพ ควบคู่กับหน้าที่
โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพ
กติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและ
การแก้ปัญหาของสังคมของตนเอง

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

- มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้** ระบอบประชาธิปไตยทำให้เกิด
หลักสิทธิเสรีภาพ และทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ “พลเมือง”
จึงเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตนอยู่
ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือภายใต้ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใด
- เคารพสิทธิผู้อื่น** ต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และจะต้อง
ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
- ยอมรับความแตกต่าง** ยอมรับและเคารพ
ความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถ
อยู่ร่วมกันได้ และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็น
แตกต่างไปจากตนเอง
- เห็นคนเท่าเทียมกัน** ต้องเคารพหลักความเสมอภาค
และจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวระนาบ
เห็นตนเองเท่าเทียมกับคนอื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน
ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของ
ประเทศอย่างเสมอภาค
- รับผิดชอบต่อสังคม** และมองตนเอง เชื่อมโยงกับสังคม
เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา และมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหา
- เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม**
เข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครอง เคารพกติกา และใช้วิถี
ทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต

มุ่งเน้นให้คนในสังคม มีความอายที่จะกระทำการทุจริต และเกิดความไม่ทนต่อการ
ทุจริตทุกรูปแบบ รวมทั้งเรียนรู้ถึงมูลค่าความเสียหายจากการทุจริต กระบวนการร้องเรียน
การทุจริต และมาตรการในการปกป้องคุ้มครองผู้ชี้ข้อหรือแจ้งเบาะแสการทุจริต

ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต คืออะไร

ความอาย เป็นการรู้สึกอายและเกรงกลัวต่อสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้อง
ไม่เหมาะสม เพราะเห็นถึงโทษหรือผลกระทบ จึงไม่กล้าที่จะทำใน
สิ่งที่ผิด ทำให้ไม่หลงทำในสิ่งที่ผิด

ความอายระดับต้น > การไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ผิดเนื่องจากกลัวว่า.....จะมีคนรับรู้
.....จะได้รับการลงโทษ.....ได้รับความเดือดร้อนจากสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป

ความอายระดับสูง > การไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ผิด แม้ว่า...จะไม่มีใคร “รับรู้หรือ
เห็น” ในสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป แม้เป็นความผิดเล็กน้อย

ความไม่ทน เป็นการแสดงออกต่อการกระทำ ในลักษณะที่ไม่ยินยอม
ไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ความไม่ทนสามารถแสดงออกได้หลาย
ลักษณะ การที่จะมีความอายและความไม่ทนต่อการทุจริตมากน้อย
เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคล

“น้องแนน” ต้นแบบความถูกต้อง
กล้าแฉจ่ายเงินสงเคราะห์
สิ่งส่งมอบให้รัฐใน ๑๑ วัน

“ปู่ปู่ส่งให้เราทำการทุจริต เราสู้สิความอายเท่าไร
ที่เรารเรียนสาขาพัฒนาชุมชนแล้วต้องไปทำเอกสาร
ที่ไม่ยุติธรรมกับชาวบ้าน รัฐสิกรับไม่ได้ จึงต้องลุกขึ้นมาร้องเรียน”

มาตรการในการปกป้องคุ้มครองผู้ชี้ข้อหรือแจ้งเบาะแสการทุจริต

การคุ้มครองช่วยเหลือพยาน กรณีผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง
ผู้ร้องทุกข์ ผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสการทุจริต หรือข้อมูลใด ๆ ต่อ
คณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วเกิดความไม่ปลอดภัย และมีการร้องขอ
คุ้มครองพยาน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะจัดให้มีการในการคุ้มครอง
บุคคลดังกล่าว เพื่อให้พ้นจากความไม่ปลอดภัย หรือคดีใดเป็นคดีที่สมควร
ให้การช่วยเหลือคุ้มครอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จัดให้มีการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน

หน้าที่ในการเป็นเจ้าของทะเล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดหน้าที่พื้นฐานของรัฐที่จะต้องจัดให้มีการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน การดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และการอนุรักษ์ คุ้มครอง ป่ารักษา พืชมุ บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด นอกจากนี้ ประเด็นทางทะเลได้ถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนที่สำคัญอื่น ๆ อาทิ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. 2558 - 2564) เป็นแผนเฉพาะเรื่อง

ในฐานะพลเมืองผู้ใช้ประโยชน์และได้ผลประโยชน์จากทะเลทั้งทางตรงและทางอ้อม สมควรที่จะต้องสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น หรืออาจริเริ่มกรอบแนวคิดในการดำเนินงานอื่น ๆ โดยมีตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1

สนับสนุนภารกิจของหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ปกป้องอธิปไตยและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

2

ช่วยเหลือราชการเมื่อได้รับการร้องขอ อาทิ การให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐขณะปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางทะเล หรือการให้ข้อมูลข่าวสารทางทะเลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ

3

เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เคารพหลักความเสมอภาค ยึดมั่นในความถูกต้อง และมีควมรับผิดชอบต่อสังคม ในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเลและชายฝั่ง

4

ศึกษา ทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามกฎหมายทางทะเล โดยเคร่งครัด

5

เรียนรู้ เผยแพร่ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ฯ ดังกล่าว ในทุกภาคส่วน

6

ลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิง หรือปรับเปลี่ยนกิจวัตรประจำวัน เพื่อลดปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดอุณหภูมิของมหาสมุทรสูงขึ้น ทะเลเป็นกรด และระดับออกซิเจนในทะเลลดลง

7

เลือกบริโภคอาหารทะเลหรืออาหารประเภทอื่นที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมทางทะเล

8

ลดปริมาณการใช้พลาสติกเนื่องจากขยะบนบกส่วนใหญ่สุดท้ายจะกลายเป็นขยะทะเล และขยะพลาสติกจึงย่อยสลายยากจะกลายเป็นสิ่งแปลกปลอมที่ทำร้ายสัตว์ทะเลเป็นจำนวนมาก

9

ไม่ทิ้งขยะในทะเลและบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งเก็บขยะและทำความสะอาดชายหาดทุกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมต่าง ๆ ทางทะเล

10

ลดการใช้สารเคมีไม่ว่าจะเป็นเครื่องสำอางหรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด เพราะสารเคมีอันตรายเหล่านี้ สุดท้ายจะไหลลงสู่มหาสมุทรของโลก

11

สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากทะเลไม่ทำร้ายระบบนิเวศและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น เครื่องมือประมงที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือสัตว์น้ำวัยอ่อน เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย การทำเหมืองแร่ หรือสำรวจปิโตรเลียมในทะเลที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

12

ไม่สนับสนุนกิจกรรมที่ทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมทางทะเล อาทิ การซื้อขายเครื่องประดับจากสัตว์ทะเล ปะการัง หรือการเลี้ยงสัตว์ทะเลหายากในตู้ปลา

13

รณรงค์และสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ทะเลในทุกภาคส่วนให้เห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ผ่าน 1696

14

แจ้งเหตุผ่านเหตุร้ายทางทะเล หมายเลขโทรศัพท์ 1696

15

สร้างความรู้สึกรัก ห่วงแหน และเป็นเจ้าของทะเลร่วมกัน

บทที่ ๔

การป้องกันการทุจริตอย่างมีส่วนร่วม

๔.๑ สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบการทุจริตที่มีต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔.๒ การแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

ทฤษฎี ความหมาย และรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest)

คำว่า Conflict of Interest มีผู้ให้คำแปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่น “การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนตน” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดกัน” หรือบางท่านแปลว่า “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์”

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม หรือที่เรียกว่า Conflict of Interest นั้นก็มีลักษณะทำนองเดียวกันกับกฎศีลธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงไม่ควรจะกระทำ แต่ละบุคคล แต่ละกลุ่ม แต่ละสังคม อาจเห็นว่าเรื่องใดเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมแตกต่างกันไป หรือเมื่อเห็นว่าเป็นการขัดกันแล้วยังอาจมีระดับของความหนักเบาแตกต่างกัน อาจเห็นแตกต่างกันว่าเรื่องใดกระทำได้ กระทำไม่ได้แตกต่างกันออกไปอีก และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบางเรื่องบางคนอาจเห็นว่าไม่เป็นไรเป็นเรื่องเล็กน้อย หรืออาจเห็นเป็นเรื่องใหญ่ ต้องถูกประณามตำหนิ ตีฉินินทา ว่ากล่าว ฯลฯ แตกต่างกันไปตามสภาพของสังคม

โดยพื้นฐานแล้ว เรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม เป็นกฎศีลธรรมประเภทหนึ่งที่บุคคลไม่พึงละเมิดหรือฝ่าฝืน แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนกันมากขึ้น และบุคคลผู้ฝ่าฝืนก็ไม่มี ความเกรงกลัวหรือละอายต่อการฝ่าฝืนนั้น สังคมก็ไม่ลงโทษหรือลงโทษไม่เพียงพอที่จะมีผลเป็นการห้ามการกระทำดังกล่าว และในที่สุดเพื่อหยุดยั้งเรื่องดังกล่าวนี้ จึงมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์มากขึ้น ๆ และเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจมากขึ้นตามลำดับ

คู่มือการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

“ประโยชน์ส่วนตน (Private Interests) คือ การที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานะเอกชนได้ทำกิจกรรมหรือได้กระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว เครือญาติ พวกพ้อง หรือของกลุ่มในสังคมที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจการค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางธุรกิจ เป็นต้น”

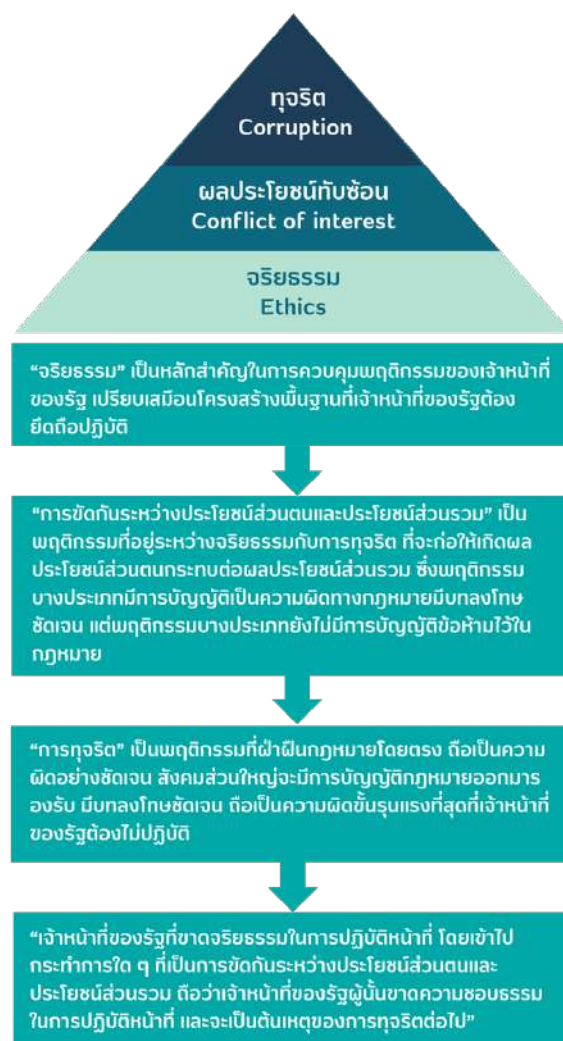
“ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interests) คือ การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการดำเนินการในส่วนหนึ่งที่ยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของรัฐการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ กันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชนเพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กับการกระทำในสถานะเอกชน จะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน”

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในกิจการของรัฐหรือองค์กรของรัฐ เพื่อประโยชน์ของรัฐหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้าไปแอบแฝง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ หรือนำประโยชน์ส่วนตนหรือความสัมพันธ์ส่วนตนเข้ามามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจหน้าที่หรือดุลยพินิจในการพิจารณาตัดสินใจในการกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการดังกล่าวนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางการเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ สำหรับตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง”

ความสัมพันธ์ระหว่าง “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม” “จริยธรรม” และ “การทุจริต”

“จริยธรรม” เป็นกรอบใหญ่ทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต การกระทำใดที่ผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต ย่อมเป็นความผิดจริยธรรมด้วย

แต่ตรงกันข้าม การกระทำใดที่ฝ่าฝืนจริยธรรม อาจไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต เช่น มีพฤติกรรมส่วนตัวไม่เหมาะสม มีพฤติกรรมชู้สาว เป็นต้น

การขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนบุคคล กับ ประโยชน์ส่วนรวม

ตอนที่ 1

ความหมายของคำว่า
“ประโยชน์ส่วนบุคคล” และ “ประโยชน์ส่วนรวม”
หรือ ประโยชน์สาธารณะ

“ประโยชน์ส่วนบุคคล”

บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชน หรือเจ้าหน้าที่งานของรัฐในสถานะเอกชน
มีการประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน
เพื่อหาประโยชน์ในการดำรงชีพหรือในทางทรัพย์สินต่างๆ เป็นต้น

“ประโยชน์ส่วนรวม หรือ ประโยชน์สาธารณะ”

บุคคลใดๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ทำหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่
เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์
ของรัฐ ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน

“การทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ”

เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
โดยการกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชน
จะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3

รูปแบบของ

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล
กับประโยชน์ส่วนรวม”

การรับผลประโยชน์ต่างๆ

การรับทรัพย์สิน, ของขวัญ, การลดราคา, การรับความบันเทิง,
การรับบริการ, การรับการศึกษา หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันนี้
ทำให้อาจส่งผลต่อการตัดสินใจของเจ้าพนักงานของรัฐในการดำเนินการ
ตามอำนาจหน้าที่

การทำธุรกิจกับตนเอง หรือเป็นผู้สัญญา

เข้ามีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด
โดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่สัญญาเองหรือเป็นของ
เครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบ่อยครั้งที่ขัดแย้ง
หรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่ สาธารณะหรือหลังเกษียณ

หลังจากลาออกจากหน่วยงานของรัฐแล้ว
โดยอาจจะเป็นบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน
หรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกันกับหน่วยงานเดิม
ทำให้รู้ข้อมูลความลับ ขั้นตอนวิธีการทำงาน

ตอนที่ 2

ความหมายของ

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล
กับประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าพนักงานของรัฐ”
เกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง??

- 1 ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสียใน
รูปแบบต่างๆ
ตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้
- 2 เข้าไปพิจารณาดำเนินการในกิจการ
สาธารณะที่เป็นการค้าดำเนินการตาม
อำนาจหน้าที่ในกิจการของรัฐเพื่อ
ประโยชน์ของรัฐ
- 3 มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปแอบแฝง
หรือนำประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปมี
อิทธิพลต่อการตัดสินใจ
- 4 มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่างๆ
ที่เป็นกิจการส่วนรวมของรัฐ

ตอนที่ 4

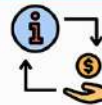
รูปแบบของ

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล
กับประโยชน์ส่วนรวม”

การทำงานพิเศษ

รูปแบบนี้ไม่ได้หลายลักษณะ เช่น การแข่งขันกับหน่วยงาน
หรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด, รับจ้างเป็นทั้งปรึกษาโครงการ,
การใช้ตำแหน่งราชการสร้างความน่าเชื่อถือ หรือในกรณี
รับงานพิเศษเป็นทั้งปรึกษาหรือดำเนินการให้กับบริษัท
ที่ต้องตรวจสอบ

การรู้ข้อมูลภายใน

ใช้ประโยชน์จากการที่ตนเองมีข้อมูลภายในหน่วยงาน
และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง
และอาจไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเอาประโยชน์
เลี้ยงเอง

การใช้ทรัพย์สินของทางราชการ เพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว

นำเอาทรัพย์สินของทางราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์
ของทางราชการเท่านั้น ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง
หรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้อื่นได้กับกับมาทำงานส่วนตัว

การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ทางการเมือง

เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูง
อนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง
หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง

เป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือ
พวกพ้อง หรืออาจจะเรียกว่า ระบบอุปถัมภ์พิเศษ

การใช้อิทธิพลเข้ามามีผลต่อการตัดสินใจ ของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น

เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เช่น
เจ้าพนักงานของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชา
ให้หยุดการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล กับประโยชน์ส่วนรวมรูปแบบอื่นๆ

คือพฤติการณ์ของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับ
ประโยชน์ส่วนรวมที่นอกเหนือจาก 9 รูปแบบที่ได้นำเสนอ
ไปแล้ว

รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่เฉพาะในรูปแบบของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย โดยจำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ได้ออกเป็น ๑๐ รูปแบบ คือ

๑. การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting benefits) ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๒. การทำธุรกรรมกับตนเอง (Self - dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัดโดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง หรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่ สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้นหาประโยชน์จากหน่วยงานให้กับบริษัทและตนเอง

๔. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างพิเศษเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ปรึกษาสังกัดอยู่

๕. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ประโยชน์จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาประโยชน์เสียเอง

๖. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Using your employer's property for private advantage) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง (Pork - barreling) เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเองหรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติ หรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น (influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่ข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

๑๐. การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่น ๆ

๔.๓ ความเสียหายที่เกิดจากการขัดกันของประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

พื้นที่บริเวณชายหาดริมทะเล คนทั่วไปย่อมเข้าใจว่า เป็นพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนสามารถเข้าไปนั่งพักผ่อนหย่อนใจริมทะเลได้ แต่สภาพความเป็นจริงชายหาดบริเวณริมทะเลหลายแห่งเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล มีการปิดป้ายบอกว่า เป็นพื้นที่ส่วนบุคคล ห้ามเข้าก่อนได้รับอนุญาต

บริเวณชายหาดเลพัง-บางเทา ตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง ในจังหวัดภูเก็ต ได้มีพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งไล่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่นำเสื่อมาปูบนชายหาดนั่งอาบแดดให้ออกจากพื้นที่ชายหาดบริเวณดังกล่าว โดยอ้างว่าเป็นพื้นที่ของโรงแรม ซึ่งสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอย่างมาก

ปัญหานี้ไม่ควรเกิดขึ้นในเมื่อเป็นพื้นที่ชายหาดติดกับทะเล โดยหลักต้องเป็นพื้นที่ สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประชาชนคนทั่วไปย่อมเข้าพักผ่อนหย่อนใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ แต่กลับถูกเจ้าของโรงแรมบ้านพักรีสอร์ทริมทะเล อ้างความเป็นเจ้าของ ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต สร้างภาพลักษณ์ ให้เกิดความเสียหายกับการท่องเที่ยว

ตามสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง ชายหาดจะถูกเจ้าของโรงแรมจับจอง และปิดกั้นไว้เป็นพื้นที่ส่วนบุคคล ให้ใช้พื้นที่ได้เฉพาะลูกค้าของโรงแรมเท่านั้น หากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกค้าของโรงแรมประสงค์จะใช้ชายหาดต้องเสียค่าตอบแทนแก่เจ้าของโรงแรม ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับนักท่องเที่ยว ที่ไม่ทราบว่าชายหาดนั้นมีเจ้าของ และต่อไปในอนาคตหากไม่จัดการเรื่องนี้จริงจัง เป็นไปได้อาจจะสูญเสียนักท่องเที่ยวไปจำนวนหนึ่ง และสูญเสียพื้นที่สาธารณะไปอย่างถาวร

ต่อมาทางราชการได้ตรวจสอบพื้นที่บริเวณชายหาดที่จังหวัดภูเก็ตดังกล่าว ซึ่งโรงแรมอ้างว่าเป็นเจ้าของ ปรากฏว่าชายหาดอยู่ในเขตโฉนดของโรงแรมตามที่กล่าวอ้างจริง มีหลักเขตปักไปจนถึงจุดที่น้ำทะเลท่วมถึง อย่างไรก็ตาม ต้องมีการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่า เกิดขึ้นได้อย่างไรกับพื้นที่ชายหาด ที่ไปอยู่รวมกับพื้นที่มีโฉนดของเอกชน ระหว่างข้อมูลของกรมที่ดินกับกรมเจ้าท่า เนื่องจากสองหน่วยงานนี้เกี่ยวข้องกับพื้นที่บริเวณชายหาดโดยตรง

ในทางวิชาการ **พื้นที่ชายหาด** หมายถึง ที่ดินที่น้ำทะเลขึ้นและลง ท่วมถึงจรดแคแนวพันธุ์พืชและพันธุ์ไม้ของแผ่นดิน ที่ดินบริเวณดังกล่าวจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ให้ประชาชนใช้ร่วมกัน ตามกฎหมายผลของการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน บุคคลใดจะยึดถือครอบครอง หรือยกเอาอายุความขึ้นต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิใดๆ ไม่ได้ แม้บุคคลใดจะทำการครอบครองหาประโยชน์บริเวณชายหาดนานเพียงใด ก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ที่จะมีสิทธิหวงห้าม ปิดกั้น หรือกระทำได้ด้วยประการใดๆ เพื่อไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องได้

กรณีกลับกันหากว่า ชายหาดที่อยู่ในพื้นที่โฉนดของโรงแรม เกิดจากการกีดเซาะทับถมของตะกอน ซึ่งมักเกิดขึ้นในช่วงที่มีมรสุม บริเวณชายฝั่งของทะเลเกิดเป็นชายหาดใหม่ที่น้ำทะเลท่วมไม่ถึง **ตามกฎหมายที่ดิน** แปลงใดเกิดที่นอกกรรมสิทธิ์ ที่งอกย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้น เจ้าของโรงแรมย่อมเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินบริเวณชายหาด แต่โดยสภาพของชายหาดแล้ว ทำให้คนทั่วไปและนักท่องเที่ยว เข้าใจว่าเป็นที่สาธารณะ และไม่มีใครคิดว่าเป็นที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ หรือเป็นที่ดินของเอกชน

พื้นที่บริเวณชายหาดนั้นจะมีการออกเอกสารสิทธิ เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ไร้ตลอดแนวชายหาด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกลงไปทะเล นอกจากนี้ที่ดินหลายๆ ที่ไม่ว่าเป็นบริเวณเกาะ ชายทะเล ภูเขา ยังเป็นที่ถกเถียงและเป็นข้อสงสัยอยู่ว่า ที่ดินนั้นออกโฉนดหรือเอกสารสิทธิอย่างไร ทั้งที่พื้นที่นั้นต้องเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับประชาชนใช้ร่วมกัน

สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายถึง ทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำทางหลวง ทะเลสาบ เป็นต้น

ปัจจุบันที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินถูกบุกรุก และจับจองทำประโยชน์ หรือมีการออกเอกสารสิทธิโดยไม่ชอบเป็นจำนวนมาก พื้นที่บางแห่งออกเอกสารสิทธิกันมาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซื้อขายเปลี่ยนมือกันไปหลายทอด แต่สุดท้ายเมื่อเป็นเอกสารสิทธิที่ออกโดยไม่ชอบมาตั้งแต่ต้น ศาลมีอำนาจที่จะเพิกถอนได้

คดีล่าสุดที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๑ ให้เพิกถอนเอกสารสิทธิ คือ คดีที่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ฟ้องบริษัทเอกชน ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดิน และโรงแรมระดับ ๕ ดาว ริมหาดกลาง ตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง เนื้อที่รวมกว่า ๓๗ ไร่ ให้ออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าคลองโหล๊ะ ป่าเลนคลองปอ และป่าเลนคลองหละ เนื่องจากพบว่า การออกเอกสารสิทธิประเภท น.ส. ๓ ก และโฉนดไม่ชอบด้วยกฎหมาย

แม้ว่าภาครัฐจะมีนโยบายเอาจริงเอาจังกับผู้ที่บุกรุกพื้นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน แต่กว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ ได้สร้างความเสียหายไปแล้วมากมาย ต้องเสียงบประมาณในการรื้อถอน การปรับสภาพพื้นที่ให้กลับมาเหมือนเดิม ยิ่งพื้นที่บริเวณชายหาดที่ถูกจับจองจากเจ้าของโรงแรม สมควรจัดระเบียบและมีมาตรการอย่างเด็ดขาด ไม่ให้กระทบกับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว ที่ถือเป็นรายได้สำคัญของประเทศ เพราะหากปล่อยไว้โดยไม่ดำเนินการใดๆ ชายหาดหลายๆ แห่งจะต้องถูกบุกรุกเอาไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวอีกจำนวนมาก

นอกจากนี้ควรถึงเวลาที่ต้องตรวจสอบอย่างจริงจังกับที่ดินมีโฉนดของเอกชน ที่รวมบริเวณชายหาดเข้าไปด้วยว่า เกิดขึ้นได้อย่างไร และเมื่อเกิดขึ้นแล้วภาครัฐจะมีแนวทางอย่างไรเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

๔.๔ ประเภทของความขัดแย้งและการป้องกันความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง Stella Ting-Toomey ให้ความหมายไว้ว่า คือ ความไม่ลงรอยกันหรือสถานะที่ไม่เห็นพ้องต้องกัน หรือความเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ตั้งแต่ ๒ กลุ่มขึ้นไป โดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถเข้ากันได้ ความไม่ลงรอยกันทางด้าน ความต้องการ ความปรารถนา ค่านิยม ความเชื่อ และหรือทัศนคติ ในการศึกษาความขัดแย้งหมายถึง สภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มคน หรือที่ไม่ลงรอยกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน โดยที่ความขัดแย้ง เกิดได้ทั้งระดับการรับรู้ ความรู้สึก และเป็นพฤติกรรม เช่น ชาวประมงเริ่มรู้สึกกระวนกระวายเมื่อ ต้องเผชิญกับเรือประมงพาณิชย์ที่ล่าวงล่าเขเตชายฝั่ง การไม่ได้รับการตอบสนองจากการละเมิดเครื่องมือทำกินโดยชาวประมงคนอื่น ๆ

องค์ประกอบของความขัดแย้ง ในความขัดแย้งมีองค์ประกอบโดย (Jacob Bercovitch, ๒๐๐๙) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบความขัดแย้งไว้ ๔ ประการ คือ คู่ขัดแย้ง (Parties) ประเด็นความขัดแย้ง (Issues) สภาพแวดล้อมของความขัดแย้ง (Environment) และพฤติกรรมความขัดแย้ง (Behavior)

๑) **คู่ขัดแย้ง (Parties)** อาจเป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มคน ประเทศ องค์กรก็ได้ การทำความเข้าใจคู่ขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นหากต้องการยุติความขัดแย้ง บางกรณีคู่ขัดแย้งอาจมิใช่ผู้ที่ ตัดสินใจ แต่อาจเป็นส่วนหนึ่งของระบบหรือบุคคลอื่นที่ไม่ปรากฏในเวทีความขัดแย้ง จึงจำเป็นต้องแยกให้ชัดเจนว่า ใครคือคู่ขัดแย้งที่แท้จริง เป็นประเด็นขัดแย้งของปัจเจกบุคคลหรือมีสิ่งอื่นเกี่ยวข้อง

๒) **ประเด็นความขัดแย้ง (Issues)** อะไรคือเป้าหมายของความ ต้องการ อะไรที่ กระตุ้นพฤติกรรมความขัดแย้ง เช่น ผลประโยชน์ อุดมการณ์ ความมั่นคงอยู่รอด

๓) **สภาพแวดล้อมของความขัดแย้ง (Environment)** บริบทของความขัดแย้ง อาทิ สังคม บรรทัดฐานสังคม นอกจากนี้ ทักษะที่มีต่อความขัดแย้งก็เป็นองค์ประกอบสำคัญของ ความขัดแย้ง ซึ่งมีส่วนต่อการยุติความขัดแย้ง เช่น พิจารณาความขัดแย้งเชิงบวกหรือลบ

๔) **พฤติกรรมความขัดแย้ง (Behavior)** มีตั้งแต่ระดับพูดชักชวนให้เหตุผลไปจน ข่มขู่ ใช้กำลัง หรือแสดงอิทธิพลทั้งเชิงบวก เช่น เสนอแลกเปลี่ยนผลประโยชน์หรือแสดงอิทธิพลเชิง บังคับ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ต้องกล่าวไว้ด้วยว่าไม่ใช่ทุกความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความรุนแรง เสมอไป แต่ความขัดแย้งอาจคลี่คลายไปได้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่นการทูตก็ได้ ดังนั้น ความขัดแย้งกับความ รุนแรงจึงไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกัน ความรุนแรงเป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่มีใช้เป้าหมายของมนุษย์

การบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management) ๕ รูปแบบ

ย้อนกลับไปในปี ๑๙๗๐ มีผู้เชี่ยวชาญด้านการรับมือกับความขัดแย้งในองค์กรชื่อ เคนเนธ โทมัส (Kenneth Thomas) และ ราล์ฟ คิลแมนน์ (Ralph Kilmann) ได้เสนอแนวคิดการรับมือความขัดแย้งมา ๕ รูปแบบ ซึ่ง HR มักนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารความขัดแย้งที่เรียกว่า TKI – The Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument เป็นเครื่องมือที่ใช้บริหารความขัดแย้งในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยแบ่งรูปแบบออกเป็นดังนี้

๑. Accommodating การปรองดอง

เป็นการบริหารความขัดแย้งที่มีฝ่ายหนึ่งต้องยอมเสียสละหรือลดความต้องการของตนเองลง เพื่อให้อีกฝ่ายบรรลุความต้องการหรือเป็นผู้ชนะ เหมาะสำหรับความขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไม่คุ้มค่าหากปล่อยทิ้งไว้เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ตัวเลือกนี้จึงก่อให้เกิดความสงบอย่างรวดเร็ว รูปแบบนี้ต้องการความร่วมมือระหว่างผู้ขัดแย้งเป็นอย่างมาก แต่ผู้เสียสละอาจรู้สึกไม่พอใจอยู่ลึก ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความขุ่นเคืองใจในระยะยาวต่อไป

ข้อดี – ใช้แก้ปัญหาเล็ก ๆ ในระยะเวลารวดเร็วและง่ายดาย โดยใช้ความพยายามน้อยที่สุด

ข้อเสีย – ถ้าใช้บ่อยเกินไปอาจนำไปสู่ปัญหาที่ใหญ่กว่า

๒. Avoiding การหลีกเลี่ยง

เป็นการบริหารความขัดแย้งแบบไม่ทำอะไรเลย ใช้วิธีนิ่งเฉยสยบปัญหาโดยไม่ตอบโต้และไม่ตอบสนองอะไร ส่วนมากจะเป็นปัญหาชนิดไร้สาระจนเสียเวลาที่จะแก้ แต่ถึงแม้จะฟังดูเป็นวิธีที่ง่ายและไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไร แต่ก็ใช่วิธีที่ได้ผลน้อยที่สุด เนื่องจากปัญหายังคงไม่ได้รับการแก้ไข จนอาจกลับทวีความร้ายแรงได้

ข้อดี – ผู้สร้างปัญหาอาจเกิดสติตระหนักถึงปัญหาได้เอง และเป็นบทเรียนอันมีค่าของตัวเองต่อไป

ข้อเสีย – ถ้าใช้ในสถานการณ์ที่ไม่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดปัญหาร้ายแรงตามมาแน่นอน

๓. Compromising การประนีประนอม

เป็นการบริหารความขัดแย้งที่หาจุดร่วมความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย (Win-Win) หรือเป็นการรับมือแบบพบกันครึ่งทาง โดยทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องลดความต้องการของตัวเองลงจนหาข้อยุติได้ แต่บางครั้งก็อาจเกิดสถานการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายไม่พอใจทั้งคู่ (Lose-Lose) เพราะต้องสูญเสียอะไรบางอย่างเหมือนกัน

ข้อดี – ต่างฝ่ายต่างเข้าอกเข้าใจกันมากขึ้น มองเห็นความต้องการใหม่ในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสีย – ไม่มีใครได้ความพึงพอใจแบบ เพราะต้องลดความต้องการของตัวเองลง ซึ่งอาจเกิดความไม่เต็มใจที่ไม่เท่ากัน

๔. Competing การแข่งขัน

เป็นการบริหารความขัดแย้งที่ตรงข้ามกับการประนีประนอมอย่างสิ้นเชิง คือการเปิดโอกาสให้คู่ขัดแย้งแสดงออกมาถึงความต้องการเพื่อเอาชนะคู่แข่งได้ เป็นการทำให้ฝ่ายหนึ่งอยู่เหนือฝ่ายหนึ่งเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง อย่างไรก็ตาม นี่ไม่ใช่แนวทางที่ดีนัก จึงต้องระมัดระวังหากต้องการใช้การจัดการรูปแบบนี้

ข้อดี – แก้ปัญหาได้รวดเร็วและแทบจะจบปัญหาได้ทันที

ข้อเสีย – อาจไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ผู้แพ้อาจสูญเสียกำลังใจหรือไม่ยอมรับผลการแข่งขัน จนนำไปสู่ความขัดแย้งใหม่ที่รุนแรงขึ้น

๕. Collaborating การให้ความร่วมมือ

เป็นการบริหารความขัดแย้งที่แก้ปัญหาได้อย่างระะยะยาว โดยการเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายพูดคุยและสื่อสารกันอย่างจริงจังถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วหาทางออกร่วมกันที่สบายใจทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม เป็นวิธีการที่ต้องใช้ระยะเวลาและความร่วมมือเป็นอย่างสูงถึงจะผ่านพ้นปัญหาได้

ข้อดี – มีวิธีการแก้ไขปัญหที่สร้างความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายได้

ข้อเสีย – ใช้ระยะเวลานาน จนบางครั้งปัญหาทวีความรุนแรงยิ่งกว่าเดิม

ความหมายของความขัดแย้งประเด็นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ความขัดแย้งประเด็นสิ่งแวดล้อม (Environmental Conflicts) หรือที่เรียกว่า ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับนิเวศ (eco-violence) นั้นไม่มีนิยามที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันที่ชัดเจน และยังมีได้มีการยอมรับโดยทั่วไปว่าความขัดแย้ง ประเด็นสิ่งแวดล้อมเป็นรูปแบบหนึ่งของความรุนแรงที่มีลักษณะเฉพาะหรือไม่ (Tobias Hagmann, ๒๐๐๕, p. ๓) ตัวอย่างการนิยามมีทั้งที่อธิบายลักษณะของปฏิสัมพันธ์ตัวแสดงที่ขัดกัน และอธิบาย สาเหตุความขัดแย้ง อาทิ ตัวแสดงอย่างน้อย ๒ หน่วย ซึ่งอาจเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มก็ได้มาขัดแย้ง กันในประเด็นการใช้ทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อม โดยที่ฝ่ายหนึ่งได้รับผลกระทบเชิงลบและอีกฝ่าย มองข้ามผลกระทบด้านลบนั้น Lauria Skuba Jackson และ Piyachatr Pradubraj (๒๐๐๔) ได้กล่าวถึงความขัดแย้งประเด็นสิ่งแวดล้อมจากมุมมองของประเทศกำลังพัฒนาไว้ว่า ความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นระหว่างผู้ใช้ทรัพยากร คือ ผู้ที่ต้องการใช้ทรัพยากรกับ ผู้ที่ต้องการปกป้องทรัพยากร ผู้มีอำนาจตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรกับผู้ใช้ทรัพยากร และผู้มีส่วนได้เสีย ที่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การอธิบายในมุม สาเหตุความขัดแย้ง ว่าความขัดแย้งด้าน

สิ่งแวดล้อมไม่ได้เกิดจาก การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรโดยตัวมันเองหรือทรัพยากรมีจำกัด แต่ความขาดแคลนด้าน ทรัพยากรเกิดจากมนุษย์ใช้ทรัพยากรสิ้นเกิน หรือก่อมลภาวะ หรือความขัดแย้งเกิดจากการจัดสรรที่ไม่เท่าเทียมกันด้วย (เชื่อมโยงกับประเด็นสิทธิ คุณค่า กฎหมาย นโยบาย) รวมไปถึง ผลกระทบจาก Global climate change ผลในเชิงประจักษ์คือความขาดแคลนทรัพยากรที่สามารถ พื้นที่ทดแทนได้กลับประสบปัญหาขาดแคลน เสื่อมโทรมได้เช่นเดียวกับทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เพราะมนุษย์เป็นสาเหตุ เช่น ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทะเล ป่าไม้ ผืนดิน ดังตัวอย่างงานของกลุ่ม ENCOOP ส่วนสำนักไดรอนโด แคนาดา (เช่น Homer-Dixon, ๑๙๙๙) เชื่อว่าความขัดแย้งที่นำไปสู่ ความรุนแรงไม่ได้มีสาเหตุแต่เพียงเรื่องประเด็นความมั่นคงรัฐชาติ แต่ความขาดแคลนทรัพยากรโดย ตัวมันเองเป็นแรงผลักดันสำคัญเบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง เศรษฐกิจ การจัดสรร ทรัพยากรด้วย ความขาดแคลนทรัพยากรเป็นแหล่งของความขัดแย้งซึ่งอยู่ระหว่างภาวะเขาควาย(dilemma) ระหว่างการพัฒนากับการจัดการที่ผิดพลาด ดังนั้น ประเด็นสิ่งแวดล้อมก็สามารถนำพาสังคมไปสู่ความรุนแรงได้ ตัวอย่างนิยามดังกล่าวได้ให้ความหมายในมิติความสัมพันธ์ของตัวแสดง และสาเหตุ ความขัดแย้ง ซึ่งอาจเน้นไปที่การใช้ทรัพยากรและการช่วงชิงทรัพยากรในระดับความเป็นนามธรรม Mason อาจให้นิยามที่มีความเป็นนามธรรมอยู่มากซึ่งต่างจากการนิยามมุ่งสาเหตุความขัดแย้ง ซึ่ง พบว่ามีการกล่าวถึงสาเหตุต่าง ๆ นานา และสาเหตุเหล่านี้ก็มักเชื่อมโยงกับกรอบในการวิเคราะห์ของ แต่ละสำนักคิดที่มีจุดมุ่งเน้นแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีการแบ่งชั้นของความขัดแย้งหรือชนิดของความขัดแย้งอยู่ด้วย แบ่งเป็น ๖ ชนิด คือ ๑) ความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากร ๒) ความ ขัดแย้งต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพทรัพยากร และความสามารถของทรัพยากรในการรองรับ ๓) ความขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิอำนาจเหนือทรัพยากร ๔) ความขัดแย้งที่มีฐานจากประเด็นคุณค่า ๕) ความขัดแย้งที่เชื่อมโยงกับกระบวนการด้านข้อมูลข่าวสารและความสะดวกด้านการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ๖) ความขัดแย้งเกิดขึ้นเพราะเหตุจากกฎหมายหรือนโยบาย

๔.๕ หลักการสร้างการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการที่รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องที่ สาธารณชนมีความห่วงกังวล และต้องการมีส่วนร่วมกับรัฐในการตัดสินใจ โดยการมีส่วนร่วมอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในลักษณะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด โครงการ และอีกลักษณะคือ การรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยโครงการมีความสอดคล้องกับวิถี ชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน ทั้งนี้การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเอง ปัญหาและความต้องการของประชาชนจะได้รับการตอบสนองอย่างตรงกับปัญหา และเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่ประเทศไทยบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นมา จนถึงการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีการรับรองสิทธิและเสรีภาพการมี ส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมี สิทธิ (๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการ ที่กฎหมายบัญญัติ ฯลฯ มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๘) ร่วมมือ และสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลาย ทาง

ชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม ฯลฯ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้วางหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วม โดยมีการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

การมีส่วนร่วมพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย คือการส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ ประกอบด้วย ชุมชน ท้องถิ่น ภาคประชาชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดูแลทรัพยากรในท้องถิ่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ อธิบดี

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจึงได้ออกระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๔ ฉบับเพื่อ สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยมีระเบียบที่สำคัญ จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ ระเบียบกรม ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งว่าด้วยอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล พ.ศ.๒๕๖๐ และระเบียบกรม ทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๐

ระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน ชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๐ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอาศัย

อำนาจตามความในมาตรา ๑๖ วรรคสองแห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ ออกระเบียบกรม ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๐ เพื่อกำหนดแนวทางการสนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนชายฝั่งและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และ การใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยกำหนดดังนี้

“ชุมชนชายฝั่ง” หมายความว่า ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเขตพื้นที่ ชายฝั่งทะเลหรือเกาะ และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

การมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนชายฝั่งหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็น กรณีต้องจัดทำนโยบายและแผน

๒. ให้การสนับสนุนให้คำปรึกษา ข้อมูล วิทยากร แก่ชุมชนชายฝั่งหรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นตามที่ร้องขอ

๓. ทำการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแก่ชุมชนชายฝั่งหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. สนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมแก่ชุมชนชายฝั่งในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๕. โครงการหรือกิจกรรมที่จะได้รับการสนับสนุนต้องอยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมฯ โดยไม่ซ้ำซ้อนกับที่อื่น

๖. เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่กระทำในเขตที่ชุมชนนั้นตั้งอยู่และเห็นว่ามีประโยชน์ตามภารกิจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๗. เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี

๘. เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ขัดแย้งหรือข้อขัดข้องต่อกฎหมาย

๙. มีการรายงานผลหลังจากเสร็จสิ้นโครงการหรือกิจกรรมต่อผู้รับผิดชอบ

๔.๖ กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการปกป้องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ที่มา : สำนักข่าวอิสรา

ดีเอสไอ สนธิกำลังหน่วยงานภาครัฐ ๒๐ แห่ง ปฏิบัติการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างทวงคืนที่ดินสาธารณะ ๑๗๘ ไร่ ปิดตำนานบุกรุกหาดเลพัง-ลายัน มูลค่า ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ชื่นชมจนท.รัฐ บังคับใช้กฎหมายเข้มข้น รักษาผลประโยชน์ประเทศ-ประชาชนส่วนรวม

สำนักข่าวอิศรา รายงานว่า เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ นายไตรยฤทธิ์ เตมหิวงศ์ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) พร้อมด้วย ร.ต.อ.ปิยะ รักสกุล รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ นายศุภชัย คำคุ้ม ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษภาคพื้นที่ ๘ เดินทางเข้าร่วมปฏิบัติการการทวงคืนพื้นที่ ๑๗๘ ไร่ บริเวณชายหาดเลพัง ลายัน ตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลที่สั่งให้ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นที่สาธารณะประโยชน์ สำหรับประชาชนใช้ร่วมกัน โดยการปฏิบัติการรวมในครั้งนี้ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกว่า ๒๐ หน่วยงานเข้าร่วมปฏิบัติการ โดยมีบังคับคดีจังหวัดภูเก็ต นายกองค์การบริหารตำบลเชิงทะเล นายอำเภอถลาง และรองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เป็นหน่วยงานหลัก

นายไตรยฤทธิ์ กล่าวว่า พื้นที่ ๑๗๘ ไร่ นี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ รับเป็นคดีพิเศษแล้ว ดังนั้น นับจากวันนี้เป็นต้นไปถ้ามีผู้ใดแอบอ้างเอกสารสิทธิ์หรือเจตนาครอบครองที่ดินแปลงนี้ ขอให้แจ้งเบาะแสมากรมสอบสวนคดีพิเศษ จะเร่งดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว เพื่อให้เป็นไปตามสโลแกน "DSI เข้าถึงง่าย ได้ความยุติธรรม" ที่ดินย่านนี้มีมูลค่าตารางวาละ ๑ ล้านบาท ไร่ละ ๔๐๐ บาท จำนวน ๑๗๘ ไร่ จึงมีมูลค่ามากกว่า ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ขอชื่นชมความเข้มแข็งและความกล้าหาญ ของผู้บังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดภูเก็ต ที่นำโดยผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ณรงค์ วุ่นซิ้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจังหวัดภูเก็ต เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต อำเภอถลาง องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนธิกำลังกว่า ๓๐๐ นาย

"สำหรับ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย พร้อมสนับสนุนหน่วยงานของรัฐ เป็นการเน้นย้ำที่จะบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นต่อผู้กระทำความผิด เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศและประชาชนส่วนรวม โดยเฉพาะการบุกรุกยึดถือครอบครองหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และที่ดินของรัฐ" อธิบดีดีเอสไอระบุ

ที่มา : 7HDออนไลน์

(๑๘ ธ.ค. ๖๔) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นายณัฐวัฒน์ นัยศรีราม หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง นำจิตอาสาพระราชทาน เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ทำกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาทำความสะอาดและฟื้นฟูชายหาด หลังจากที่มีขยะใน

ทะเลจำนวนมากถูกคลื่นซัดลอยมาติดบริเวณชายหาดบริเวณหน้าที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ทำให้เกิดความไม่สวยงาม เป็นปัญหาต่อสัตว์ทะเล และสิ่งแวดล้อมทางทะเล

นายณัฐวัฒน์ นัยศรีราม หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง เผยว่า อช.หมู่เกาะอ่างทอง ตั้งอยู่ในท้องทะเลอ่าวไทย โดยในช่วงเดือน พ.ย. ถึง ม.ค. ของทุกปี จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดคลื่นลมแรงซัดพาขยะทั้งที่ลอยอยู่ในทะเลและใต้ทะเลขึ้นบนชายหาดจำนวนมาก ประกอบกับช่วงที่ผ่านมาเกิดเหตุอุทกภัยและน้ำภาคใต้และระดับน้ำทะเลขึ้นสูง ทำให้ขยะจากแม่น้ำลำคลองและตลอดแนวชายฝั่งไหลลงสู่ทะเล

ทั้งนี้ขยะที่พบโดยส่วนใหญ่เป็นจำพวก ขวดแก้ว ขวดพลาสติก โฟม อุปกรณ์ทำประมง และพลาสติกชิ้นเล็กๆ ที่เกิดจากการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น ซ้อนพลาสติก หลอด ฝาขวดน้ำ ไฟแช็ก แปรงสีพื้น เป็นต้น ซึ่งทุกภาคส่วนคงต้องหาแนวทางแก้ไข รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการปกป้องดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลร่วมกัน

ที่มา : ศูนย์ข่าวศรีราชา

ศูนย์ข่าวศรีราชา - เจ้าหน้าที่ตรวจรีสอร์ทตั้งย่านบางเสร่ หลังก่อสร้างที่พักภูเก็ตบางเสร่ เบื้องต้นศาลชั้นต้นพิพากษายืนตามคำสั่งให้รื้อถอนแต่ยังต้องรอผลพิพากษาอีกรอบ ระบุหากศาลยืนตามคำสั่งเดิมนอกจากต้องรื้อทิ้ง ยังมีโทษหนักทั้งปรับและจำคุกตามกฎหมายใหม่

วันที่ (๒ ธ.ค. ๖๓) นายสุริยพัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ กรมเจ้าท่า ได้นำกำลังเจ้าหน้าที่สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ ๖ เข้าตรวจสอบการก่อสร้างสะพานและอาคารรูกำลำนํ้าของรีสอร์ทหรูริมทะเล ตั้งอยู่เลขที่ ๔/๒ ม.๕ ต.บางเสร่ หลังเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าการก่อสร้างในลักษณะโครงสร้างคอนกรีตและบางส่วนเป็นลานอเนกประสงค์ล่งลำนํ้าทะเลบริเวณอ่าวบางเสร่ อ.สัตหีบ โดยไม่ได้รับอนุญาตและจากการตรวจสอบพบสิ่งก่อสร้างผิดกฎหมาย ประกอบด้วย

๑. สิ่งปลูกสร้างขนาดกว้าง ๑๓.๕ เมตร ยาว ๒๔.๕ เมตร รวมพื้นที่ล่งลำนํ้า ๓๓๐.๗๕ ตารางเมตร ซึ่งกรมเจ้าท่าได้แจ้งความดำเนินคดีไปแล้ว

๒. ลานอเนกประสงค์ขนาด ๓x๔ เมตร ๒.๘x๒.๔ เมตร ๒.๘x๒ เมตร ครอบคลุมพื้นที่ล่งลำนํ้า ขนาด ๑๒x๑๐๒ เมตร รวมพื้นที่ ๑,๒๒๔ ตารางเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้แจ้งความดำเนินคดีแล้วเช่นกัน

๓. พื้นที่ล่งลำนํ้าดังกล่าวยังครอบคลุมพื้นที่ทะเลอ่าวบางเสร่ขนาด ๗x๑๒ เมตร เป็นพื้นที่ล่งลำนํ้า ๘๗๖ ตารางเมตร ซึ่งจากพื้นที่ทั้ง ๓ ส่วนพบพื้นที่ล่งลำนํ้าทางน้ำประมาณ ๒,๔๓๐.๗๕ ตารางเมตร

จึงได้มอบหมายให้สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาพัทยา ประสานพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีต่อเจ้าของอาคารในฐานความผิด “ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ตามมาตรา ๑๑๗ แห่ง พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย”

๔.๗ มาตรการและแนวทางการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.๒๕๕๖ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ.๒๕๖๕

มาตรา ๑๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใดๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย มาตรา ๒๐๔ ผู้ใดเท ทิ้ง หรือปล่อยให้น้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ปนกับน้ำรั่วไหลด้วยประการใดๆ ลงในเขตท่า แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕

มาตรา ๗๘ การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใดๆ เพื่อบำบัดและขจัดขยะมูลฝอยและของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพเป็นของแข็ง การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการทำเหมืองแร่ทั้งบนบกและในทะเล การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการสำรวจและขุดเจาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและสารไฮโดรคาร์บอนทุกชนิดทั้งบนบกและในทะเล หรือการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการปล่อยทิ้งน้ำมันและการทิ้งของเสียและวัตถุอื่นๆ จากเรือเดินทะเล เรือบรรทุกน้ำมัน และเรือประเภทอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น มาตรา ๙๖ แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใดๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่มีพิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นนั้นเกิดจาก

(๑) เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม

(๒) การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ

(๓) การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเองหรือของบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหาย ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วย มาตรา ๙๗ ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐ หรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มี

หน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้น

๓. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘

มาตรา ๕๘ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ

(๒) กระทำการใดๆ อันทำให้สัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำมีนเมา

(๓) ปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ

(๔) ทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ

แก่การกระทำอันจำเป็นโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์ของทางราชการทหาร มาตรา ๕๙ ผู้ใดโดยเจตนาหรือโดยประมาททำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการช่วยเหลือหรือป้องกันชีวิตสัตว์น้ำและทำให้ที่จับสัตว์น้ำฟื้นฟูกลับสู่สภาพตามธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกำหนด” (ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ที่มา : ไทยรัฐ

แนวคิด SEACOSYSTEM เพื่อทะเลไทยยั่งยืน

แนวคิด SEACOSYSTEM เป็นความร่วมมือในการพัฒนาและฟื้นฟูท้องทะเลไทยระหว่างภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และชุมชนเจ้าของพื้นที่ ในการจัดการกับปัญหาทะเลไทยที่กำลังเข้าสู่ระยะวิกฤติจากปัญหาขยะในทะเล ปะการังฟอกขาว ปะการังเสื่อมโทรม การสูญพันธุ์ของมวลสัตว์น้ำ ตลอดจนผลกระทบต่อการทำประมงพื้นบ้าน ซึ่งแนวคิด SEACOSYSTEM จะยึดหลักการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและทรัพยากรทางทะเลเชิงบูรณาการ ผ่านการดำเนินโครงการที่หลากหลาย โดยเน้นความสำคัญ ๕ ด้าน ตั้งแต่ต้นนโยบายในการพัฒนารูปแบบการทำธุรกิจที่ยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน (SD in Process) โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ชุมชนทำงานที่โปร่งใสและมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย การส่งเสริมศักยภาพชีวิตชุมชน เช่น การพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน ด้วยรูปแบบธุรกิจเพื่อสังคม และส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนในชุมชน การสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำ เช่น โครงการป่าชายเลน โครงการปะการังเทียม บ้านปลา แนวเขตและกติกาก่อนการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน การขยายพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น โครงการธนาคารสัตว์น้ำ การวิจัยและพัฒนา โดยร่วมผลักดันให้เกิดการพัฒนาด้านทรัพยากรทางทะเลระดับประเทศ ผ่านงานวิจัยที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน

๔.๘ ช่องทางการแจ้งเบาะแส ร้องเรียนในการเฝ้าระวังด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔.๘.๑ แจ้งการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แจ้งสายด่วน ๑๓๖๒

สายด่วนพิทักษ์ป่าและรักษาทะเล ๑๓๖๒ รับแจ้งข้อมูล ข่าวสาร หรือเบาะแสการกระทำ ความผิดกฎหมาย เกี่ยวกับป่าไม้ สัตว์ป่า ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พร้อมให้บริการข้อมูล ข่าวสาร และรับแจ้งเหตุภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ คอยรับโทรศัพท์ แจ้งเหตุจากประชาชนตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ทะเล

หน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่รับแจ้งข่าวสารหรือเป็นหน่วยช่วยเหลือ เก็บ รวบรวมข้อมูล และตัวอย่างของพะยูน ประกอบด้วย

สำนักงานใหญ่

๑. [สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง](#) ที่ตั้ง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ พุ่งสองห้อง หลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๑๓๓๓

๒. [กองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล](#) ที่ตั้ง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ พุ่งสองห้อง หลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๑๓๔๑

สำนักงานของศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่ ๗ แห่ง

๑. [ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตะวันออก](#) (จ.ระยอง) ที่ตั้ง ๓๐๙ หมู่ ๑ ตำบลปากน้ำ ประแส อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง ๒๑๑๓๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๘ ๖๖๑ ๖๙๓-๔

๒. ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันออก (จ.ฉะเชิงเทรา) ที่ตั้ง ๕๘/๕ หมู่ ๘ ตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๑๓๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๘ ๕๕๔ ๓๓๙
๓. ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (จ.สมุทรสาคร) ที่ตั้ง ๑๒๐/๑ หมู่ ๖ ตำบลบางหญ้าแพรก อ.เมือง จังหวัดสมุทรสาคร ๗๔๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๔-๔๙๗๐๗๔
๔. ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนกลาง (จ.ชุมพร) ที่ตั้ง ๙ หมู่ ๗ ตำบลนาทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ๘๖๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๗ ๕๑๐ ๒๑๓-๔
๕. ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง (จ.สงขลา) ที่ตั้ง ๑๕๘ หมู่ ๘ ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๑๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๔ ๓๐๗ ๐๗๙
๖. ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลอันดามันตอนบน (จ.ภูเก็ต) ที่ตั้ง ๕๑ หมู่ ๘ ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ๘๓๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๖ ๓๙๑ ๑๒๘
๗. ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลอันดามันตอนล่าง (จ.ตรัง) ที่ตั้ง ๑๗๙ หมู่ ๘ ตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ๙๒๑๕๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๑๕๙๘ ๐๑๑๑
- สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๑ - ๑๐ (รวม ๑๐ แห่ง)
๑. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๑ (ระยอง) ที่ตั้ง ๑๑๑/๒๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ๒๑๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๘ ๐๒๐ ๐๗๐
๒. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๒ (ชลบุรี) ที่ตั้ง ๓๐๑ หมู่ ๒ ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ๒๐๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๘ ๔๖๗ ๓๗๒-๓
๓. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๓ (เพชรบุรี) ที่ตั้ง ๒๔๖/๒ ถ.เจ้าสวาย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๒๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๒ ๔๗๐ ๔๕๙
๔. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๔ (สุราษฎร์ธานี) ที่ตั้ง ๑๒๐/๒๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลกระแฉะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๑๖๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๗ ๓๗๙ ๑๕๑
๕. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๕ (สงขลา) ที่ตั้ง ๕๔/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๑๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๔ ๕๙๑ ๖๒๖
๖. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๖ (พังงา) ที่ตั้ง ๗๑๕/๕ ถ.เพชรเกษม ตำบลท้ายช้าง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ๘๒๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๖ ๖๗๙ ๑๓๑
๗. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๗ (ตรัง) ที่ตั้ง ๑๖ ถ.ป่าไม้ ตำบลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ๙๒๑๑๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๕ ๒๕๒ ๘๕๐
๘. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๘ (สมุทรสาคร) ที่ตั้ง ๑๒๕ หมู่ ๘ ต.โคกขาม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ๗๔๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๔ ๘๗๑ ๒๕๓
๙. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๙ (ปัตตานี) ที่ตั้ง ๒๙๗/๗๕-๗๖ ต.รูสะมิแล อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๓ ๗๑๐ ๗๖๗
๑๐. สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๑๐ (กระบี่) ที่ตั้ง ๒๒๒ หมู่ที่ ๕ ต.อ่าวนาง อ.เมือง จ.กระบี่ ๘๑๑๘๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๗๕ ๖๓๗ ๕๘๙

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ตั้ง ๑๖๙ ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๓๑ เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๘ ๓๙๑ ๖๗๑-๓ <http://www.bims.buu.ac.th/>

๔.๘.๒ แจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้แก่

“เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่ง ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่ง ต่ำกว่า ผู้อำนวยการกอง ลงมา”

ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวได้แก่ ข้าราชการพลเรือนสามัญทุกกระทรวง ทบวง กรม ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหาร ข้าราชการครู พนักงานองค์กรมหาชน พนักงานรัฐ

วิสาหกิจ ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนข้าราชการ และพนักงานหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งในรูปแบบพิเศษอื่น “รวมทั้งสิ้นประมาณ ๑๐,๐๐๐ หน่วยงาน”

การกระทำทุจริตในภาครัฐ

ทุจริตต่อหน้าที่ : ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

ประพฤติมิชอบ : ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

หากพบเห็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุจริตประพฤติมิชอบ

**แจ้งเบาะแสร้องเรียนได้ที่
สำนักงาน ป.ป.ท.
สายด่วน 1206
หรือ www.pacc.go.th
และศูนย์รับเรื่องร้องเรียน
สำหรับนักลงทุนต่างชาติ
(+66) 92 668 0777**

ทั้งนี้สามารถติดต่อ
ด้วยตนเองที่
สำนักงาน ป.ป.ท.

เลขที่ 99 หมู่ 4
อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค
ถ. แจ้งวัฒนะ ต. คลองเกลือ
อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี 11120
หรือสำนักงาน ป.ป.ท.
เขตพื้นที่ 1 - 9
ในจังหวัดใกล้บ้านท่าน

ธรรมาภิบาลเข้มแข็ง
ทุจริตภาครัฐลดลง

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)

วิธีการและช่องทางการแจ้งเบาะแส

การร้องเรียนการทุจริต

หากพบเห็นเจ้าพนักงานของรัฐทุจริตต่อหน้าที่หรือฉ้อราษฎร์บังหลวง สามารถแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนมายังสำนักงาน ป.ป.ช. ได้หลายวิธี

การเขียนคำกล่าวหา การแจ้งเบาะแส

การร้องเรียนการกระทำความผิด

ต้องมีรายละเอียดดังนี้

- 1 หากเป็นการกระทำความผิดต่อหน้าที่
การกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
การกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จะต้องระบุว่า...
 - การกระทำความผิดเกิดขึ้นเมื่อใด
 - มีขั้นตอนหรือรายละเอียดการกระทำผิดอย่างไร
 - มีพยานบุคคลผู้เห็นเหตุการณ์หรือไม่

(ถ้าไม่สามารถระบุได้ ให้ระบุว่า ใครเป็นผู้เห็นหลักฐานและเมื่อใดได้ร้องเรียนต่อหน่วยงานใด หรือส่งมอบต่อหน่วยงานใด สะท้อนเป็นประวัติ)

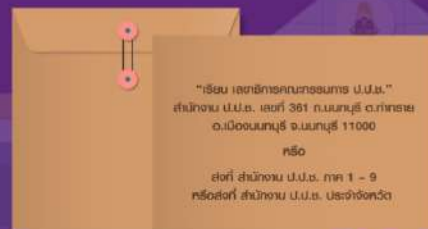
การเขียนคำกล่าวหา การแจ้งเบาะแส

การร้องเรียนการกระทำความผิด

ต้องมีรายละเอียดดังนี้

- 2 หากเป็นการกล่าวหาว่าฉ้อราษฎร์บังหลวง
จะต้องระบุว่า...
 - ฐานเดิมของพฤติกรรม และการฉ้อราษฎร์บังหลวง มีอะไรบ้าง
 - พฤติกรรมและการฉ้อราษฎร์บังหลวง มีอะไรบ้าง หรือไม่มี (ถ้ามีทรัพย์สินแล้วมีรายได้มากกว่าปกติหรือไม่)
 - มีทรัพย์สินที่จะแสดงให้เห็นว่าฉ้อราษฎร์บังหลวง มีอะไรบ้าง

กล่าวหา เป็นหนังสือ

กล่าวหาด้วยวาจาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

สำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลาง หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 - 9 หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการบันทึกคำกล่าวหาไว้เป็นพยานหลักฐาน

แจ้งเบาะแส / ร้องเรียน ผ่านเว็บไซต์

สำนักงาน ป.ป.ช.

1. คลิกลิงก์หัวข้อ "ศูนย์ร้องเรียน"
2. และคลิกหัวข้อ "แจ้งข้อมูลเบาะแสการทุจริต"

ร้องเรียนผ่านทางโทรศัพท์ สำนักงาน ป.ป.ช.

สายด่วน ป.ป.ช. 1205

สำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลาง 0-2528-4800

สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1-9 หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

ร้องเรียนผ่านเครือข่ายเพิ่ระวัง

www.nacc.go.th/we

พวกเรา...ร่วมพลังคนไทย

ร่วมใจกันเฝ้าระวังการทุจริต

สำนักงาน ป.ป.ช. ขอเชิญชวนประชาชนคนไทยทุกคน

สำนักงาน ป.ป.ช. จะไม่เปิดเผย ข้อมูลรายละเอียดของพูกกล่าวหา

ผู้แจ้งเบาะแส และผู้ซึ่งเป็นพยาน หรือกรรมการใดอันจะทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าว โดยข้อมูลรายละเอียด จะถูกเก็บเป็นความลับที่สุด

กล่องรับเรื่องร้องเรียน

ที่สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

ร้องเรียน

๔.๙ เทคนิคการถ่ายทอดอย่างมืออาชีพ (หลักการถ่ายทอดความรู้)

๔.๙.๑ การวิเคราะห์ผู้เรียน

การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ การศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนประกอบด้วย

๑. การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้เรียน เป็นการพิจารณาภาพรวมของผู้เรียน ในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับสติปัญญาเชื้อชาติวัฒนธรรม ศาสนาเป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงธรรมชาติของผู้เรียนว่ามีความแตกต่างกันในหลายด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ความถนัด และความสนใจ

๒. การระบุความสามารถขั้นพื้นฐานของผู้เรียนประกอบด้วย ประสบการณ์และพื้นความรู้เดิม

๓. ทศนคติต่อ เนื้อหาและวิธีการที่จะเรียน การมีทัศนคติที่ดีจะ ช่วยให้เกิดการรับรู้การตั้งใจ และการจำได้ดีทำให้เกิดประโยชน์ทางด้านยุทธศาสตร์การสอน

๔. วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่สภาพแวดล้อมในการ เรียนรู้ของบุคคล มีผลต่อการเรียนรู้ เพราะผู้เรียน บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการฟังคำอธิบาย การทำรายงาน ผ่านการทำกิจกรรมหลากหลาย มีสื่อการสอนช่วย ค้นคว้าเองตามลำพัง หรือการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ผลจากการวิจัยยืนยันว่าลักษณะทางจิตวิทยาของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถใน การเรียนรู้ของผู้เรียน

ดังนั้นการวิเคราะห์ผู้เรียนจึงวิเคราะห์ถึงความพร้อมในด้านต่างๆ แบ่งออกเป็น ๕ ด้านได้แก่

๑. ความพร้อมด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์เป็นการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของวิชาที่จะทำการเรียนรู้ ในระดับชั้นนั้นๆ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสนใจและสมาธิในการเรียนรู้

๒. ความพร้อมด้านสติปัญญาเป็นการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ความมีเหตุผล ความสามารถในการเรียนรู้และการลำดับความ

๓. ความพร้อมด้านพฤติกรรมเป็นการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับ การแสดงออก การควบคุม อารมณ์ ความมุ่งมั่น อดทน ขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบ

๔. ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจเป็นการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับด้านสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์การเจริญเติบโตสมวัย และความสมบูรณ์ด้านสุขภาพจิต

๕. ความพร้อมด้านสังคม เป็นการ วิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับคนอื่น การช่วยเหลือ เสียสละแบ่งปัน การเคารพครู กติกา และมีระเบียบวินัย

แนวคิดในการวิเคราะห์ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูง ผู้เรียนควรมีความพร้อมในด้านต่างๆ ๕ ด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ความพร้อมด้านสติปัญญา ความพร้อมด้านพฤติกรรม ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ สุดท้ายคือความพร้อมด้านสังคม การส่งเสริม และหาทางช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความพร้อมที่ดีขึ้น เช่น การสอน ทบทวนบทเรียน สร้างนวัตกรรมแก่ผู้เรียนได้สอดคล้องเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน และการทบทวนบทเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

๔.๙.๒ การสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้

ความรู้พื้นฐานเรื่องการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตมนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งนอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาก การสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคม การสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคม เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์สามารถสืบทอดพัฒนา เรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้ การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชน และสังคมในทุกด้าน

ความหมายของการสื่อสาร

คำว่า การสื่อสาร (communications) มีที่มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า communis หมายถึง ความเหมือนกันหรือร่วมกัน การสื่อสาร (communication) หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการจากผู้ส่งสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อาจเป็นการพูด การเขียน สัญลักษณ์อื่นใด การแสดงหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม หรือความจำเป็นของตนเองและคู่สื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองต่อกันบริบททางการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล

การสื่อสารมีความสำคัญดังนี้

๑. การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีใครที่จะดำรงชีวิตได้ โดยปราศจากการสื่อสาร ทุกสาขาอาชีพก็ต้องใช้การสื่อสารในการปฏิบัติงาน การทำธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา พัฒนาการทางสังคม จึงดำเนินไปพร้อมๆ กับพัฒนาการทางการสื่อสาร

๒. การสื่อสารก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสังคม ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในสังคม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนให้เห็นภาพความเจริญรุ่งเรือง วิถีชีวิตของผู้คน ช่วยดำรงสังคมให้อยู่ร่วมกันเป็นปกติสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๓. การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งตัวบุคคลและสังคม การพัฒนาทางสังคมในด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ รวมทั้งศาสตร์ในการสื่อสาร จำเป็นต้องพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การสื่อสาร

๑. เพื่อแจ้งให้ทราบ (inform) ในการทำการสื่อสาร ผู้ทำการสื่อสารควรมีความต้องการที่จะบอกกล่าวหรือชี้แจงข่าวสาร เรื่องราว เหตุการณ์ หรือสิ่งอื่นใดให้ผู้รับสารได้รับทราบ

๒. เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (teach or education) ผู้ทำการสื่อสารอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อจะถ่ายทอดวิชาความรู้หรือเรื่องราวเชิงวิชาการ เพื่อให้ผู้รับสารได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น

๓. เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (please or entertain) ผู้ทำการสื่อสารอาจใช้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อสร้างความพอใจ หรือให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสาร โดยอาศัยสารที่ตนเองส่งออกไปไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการพูด การเขียน หรือการแสดงกิริยาต่าง ๆ

๔. เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or persuade) ผู้ทำการสื่อสารอาจใช้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อให้ข้อเสนอแนะ หรือชักจูงใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อผู้รับสารและอาจชักจูงใจให้ผู้รับสารมีความคิดคล้อยตาม หรือยอมปฏิบัติตามการเสนอแนะของตน

๕. เพื่อเรียนรู้ (learn) วัตถุประสงค์นี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้รับสาร การแสวงหาความรู้ของผู้รับสาร โดยอาศัยลักษณะของสาร ในกรณีนี้มักจะเป็นสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิชาความรู้ เป็นการหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นการทำความเข้าใจกับเนื้อหาของสารที่ผู้ทำการสื่อสารถ่ายทอดมาถึงตน

๖. เพื่อกระทำหรือตัดสินใจ (dispose or decide) ในการดำเนินชีวิตของคนเรามีสิ่งหนึ่งที่ต้องกระทำ อยู่เสมอก็คือ การตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจได้รับการเสนอแนะ หรือชักจูงใจให้กระทำอย่างนั้นอย่างนี้จากบุคคลอื่นอยู่เสมอทางเลือกในการตัดสินใจของเราจึงขึ้นอยู่กับข้อเสนอแนะนั้น

๑. ผู้ส่งสาร (sender) หรือ แหล่งสาร (source) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร หรือเป็นแหล่งกำเนิดสาร ที่เป็นผู้เริ่มต้นส่งสารด้วยการแปลสารนั้นให้อยู่ ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นแทนความคิด ได้แก่ ภาษาและอากัปกิริยาต่าง ๆ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก ข่าวนสาร ความต้องการและวัตถุประสงค์ของตนไปยังผู้รับสารด้วยวิธีการใดๆหรือส่งผ่านช่องทางใดก็ตาม จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่น ผู้พูด ผู้เขียน กวี ศิลปิน นักจัดรายการวิทยุ โฆษกรัฐบาล องค์การ สถาบัน สถาบันวิทยุกระจายเสียง สถาบันวิทยุโทรทัศน์ กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ หน่วยงานของรัฐ บริษัท สถาบันสื่อมวลชน เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้ส่งสาร

๑. เป็นผู้มีเจตนาแน่วแน่ที่จะให้ผู้อื่นรับรู้จุดประสงค์ของตนในการส่งสาร แสดงความคิดเห็น หรือวิจารณ์ ฯลฯ
๒. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสารที่ต้องการจะสื่อออกไปเป็นอย่างดี
๓. เป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีความน่าเชื่อถือแคล่วคล่องเปิดเผยจริงใจ และมีความรับผิดชอบ ในฐานะเป็นผู้ส่งสาร
๔. เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจความพร้อมและความสามารถในการรับสารของผู้รับสาร
๕. เป็นผู้รู้จักเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการส่งสารหรือนำเสนอสาร

๒. สาร (message) ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ ฯลฯ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้ได้รับรู้ และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ เช่น ข้อความที่พูด ข้อความที่เขียน บทเพลงที่ร้อง รูปที่วาด เรื่องราวที่อ่าน ท่าทางที่สื่อความหมาย เป็นต้น

๒.๑ รหัสสาร (message code) ได้แก่ ภาษา สัญลักษณ์ หรือสัญญาณที่มนุษย์ใช้เพื่อแสดงออกแทนความรู้ ความคิด อารมณ์ หรือความรู้สึกต่าง ๆ

๒.๒ เนื้อหาของสาร (message content) หมายถึง บรรดาความรู้ ความคิดและประสบการณ์ที่ผู้ส่งสารต้องการจะถ่ายทอดเพื่อการรับรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเพื่อความเข้าใจร่วมกันหรือโต้ตอบกัน

๒.๓ การจัดสาร (message treatment) หมายถึง การรวบรวมเนื้อหาของสาร แล้วนำมาเรียบเรียงให้เป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้ใจความตามเนื้อหา ที่ต้องการด้วยการเลือก ใช้รหัสสารที่เหมาะสม

๓. สื่อ หรือช่องทาง (media or channel) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหนะของสาร ทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ผู้ส่งสารต้องอาศัยสื่อหรือช่องทางทำหน้าที่นำสารไปสู่ผู้รับสาร

๔. ผู้รับสาร (receiver) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือมวลชนที่รับเรื่องราวข่าวสาร จากผู้ส่งสาร และแสดงปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ต่อผู้ส่งสาร หรือส่งสารต่อไปถึงผู้รับสารคนอื่น ๆ ตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร เช่น ผู้เข้าร่วมประชุม ผู้ฟังรายการวิทยุ กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย ผู้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ประเภทการสื่อสาร

การแบ่งประเภทของการสื่อสารนั้นสามารถกระทำได้หลากหลายมุมมอง เช่น แบ่งตามวิธีการสื่อสาร แบ่งตามระดับของการสื่อสาร อันที่จริงแล้ว การแบ่งประเภทของการสื่อสารนั้นเป็นการแบ่งที่ไม่

เปิดเสรีเด็ดขาด เพราะการสื่อสารมีลักษณะเป็นกลุ่มหรือประเภทที่ต่อเนื่องกัน (continuum) มากกว่าที่จะเป็นกลุ่มที่แยกจากกันเด็ดขาด (separate) ในการทำความเข้าใจกับประเภทต่างๆของการสื่อสารนั้น ควรพิจารณาถึงคุณสมบัติต่างๆดังต่อไปนี้

๑. จำนวนของการสื่อสาร(number of communications) เช่น การสื่อสารครั้งเดียวหรือหลายครั้ง (one through many)

๒. ความใกล้ชิด(proximity) ของการสื่อสาร เช่น สื่อสารใกล้ชิด (close) หรือสื่อสารทางไกล (distant)

๓. ความใกล้ชิดของการแลกเปลี่ยนข้อมูล (immediacy of exchange) เช่น การสื่อสารเกิดขึ้นพร้อมกันสอง ฝ่าย (real time) หรือมีการล่าช้า (delayed)ระหว่างการสื่อสาร

๔. ช่องทางที่รับสาร (sensory channels) เช่น ทางการมอง (visual) ทางการฟัง(auditory) ทางการสัมผัส (tactile) และทางอื่นๆ

๕. บริบทของการสื่อสาร (context of communication) เช่น เผชิญหน้า (face-to-face) หรือผ่านตัวกลาง (mediated) การสื่อสารแบบส่วนตัว (personal) หรือไม่เป็นส่วนตัว (impersonal)

แต่ละระดับของการสื่อสารนั้น สามารถเป็นได้ทั้งการสื่อสารแบบเป็นทางการ (formal) และไม่เป็นทางการ (informal) วัตถุประสงค์ของการสื่อสารอาจมีความแตกต่างกันหรือเหลื่อมกัน ในที่นี้จะยกเอาการแบ่งประเภทการสื่อสารที่นิยมใช้กันทั่วไป ได้แก่ การแบ่งตามวิธีการสื่อสาร และแบ่งตามระดับการสื่อสาร

๑. ประเภทของการสื่อสารแบ่งตามวิธีการสื่อสาร สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑.๑ การสื่อสารด้วยวาจา หรือ “วจนภาษา” (Oral/Verbal Communication) เช่น การพูด การร้องเพลง อย่างไรก็ตาม บางครั้งมีการนับเอาการเขียน (writing) และภาษาสัญลักษณ์ (sign language) เข้าเป็นวจนภาษาด้วย ด้วยเหตุที่ว่าต่างก็เป็นการนำเอาคำพูด “word” มาใช้เหมือนกัน (Anderson, ๒๐๐๗)

๑.๒ การสื่อสารที่ไม่ใช่วาจา หรือ “อวจนภาษา”(Nonverbal Communication) เช่น การสื่อสารด้วยตัวหนังสือ สีหน้า ท่าทาง ภาษามือ การส่งสายตา เสียงและน้ำเสียง เป็นต้น

โดยปกติแล้วการสื่อสารด้วยคำพูดหรือวจนภาษาเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถก่อให้เกิดอิทธิพลต่อผู้ฟังได้มากนัก แต่ถ้าคำพูดนั้นประกอบด้วย อวจนภาษาอื่นๆ เช่น สำเนียงการพูด ความดัง ความเบาของเสียง จังหวะการพูด เสียงสูงต่ำ เสียงทุ้มแหลม และกิริยาท่าทาง สิ่งต่างๆเหล่านี้ทำให้ผู้ส่งสารสามารถ “สื่อ” กับผู้รับได้ลึกซึ้งมากขึ้น ดังนั้น จึงนับว่าการสื่อสารด้วยอวจนภาษาก็มีความสำคัญอย่างมาก มีการศึกษาพบว่าในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น มีการใช้คำพูดเพียงร้อยละ ๗ จากเนื้อหาสาร (message) ทั้งหมด ส่วนที่เหลือร้อยละ ๙๓ เป็นอวจนภาษา ซึ่งในจำนวนของอวจนภาษานี้ ก็สามารถแยกได้เป็นการใช้น้ำเสียงร้อยละ ๓๘ การใช้สีหน้าและภาษากายอื่นๆอีกร้อยละ ๕๕ (Mehrabian & Ferris, ๑๙๖๗)

๒. ประเภทของการสื่อสารแบ่งตามระดับของการสื่อสาร นักวิชาการได้มีการจัดประเภทของการสื่อสารตามระดับ (levels) ของการสื่อสาร โดยแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๒.๑ การสื่อสารในตนเอง (Intrapersonal or Self-Communication) เป็นการสื่อสารภายในตัวเอง หมายถึง บุคคลผู้นั้นเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับในขณะเดียวกัน ได้แก่

๑) การตระหนักรู้ตนเอง (self-concept หรือ self-awareness) เกี่ยวข้องกับปัจจัยสามประการ ได้แก่ ความเชื่อ (beliefs) ค่านิยม (values) และทัศนคติ (attitudes) ปัจจัยทั้งสามประการนี้ล้วนมีอิทธิพลต่อมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับการพูดหรือการแสดงออกทางกายภาพ นักจิตวิทยาบางคน ได้รวมเอา

ภาพลักษณ์ทางร่างกาย (body image) เป็นองค์ประกอบของการสื่อสารระหว่างบุคคล ด้วย เพราะภาพลักษณ์ทางร่างกายเป็นสิ่งที่เรารับรู้ตนเอง ไม่ว่าจะในเชิงบวกหรือเชิงลบก็ตามขึ้นอยู่กับมาตรฐานทางสังคมของวัฒนธรรมของเราสิ่งอื่นๆที่อาจส่งผลต่อการตระหนักรู้ตนเอง ได้แก่ คุณลักษณะ (attributes) ความสามารถพิเศษ (talents) บทบาททางสังคม (social role) เป็นต้น

๒) การรับรู้(perception) ในขณะที่การตระหนักรู้ตนเองเป็นการมุ่งเน้นเรื่องภายใน การรับรู้เป็นการมุ่งเน้นเรื่องภายนอก การที่คนเราจะรับรู้โลกภายนอกอย่างไรนั้นย่อมมีรากมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ นั้นเอง ดังนั้น การตระหนักรู้ตนเองและการรับรู้จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวพันกัน และมีอิทธิพลซึ่งกันและกันในการเกิดความเข้าใจในตนและความเข้าใจต่อโลกภายนอก

๓) ความคาดหวัง (expectation) เป็นการมองไปข้างหน้าเกี่ยวกับบทบาทในอนาคต บางครั้งเป็นการคาดการณ์ความสัมพันธ์ที่เรียนรู้กันภายในครอบครัวหรือสังคมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสื่อสารในตนเองมีหลายระดับ เช่น ๑) การสนทนาภายใน (Internal Discourse) เช่น การคิด การตั้งอกตั้งใจ และการวิเคราะห์ นักจิตวิทยาบางคนรวมเอาการฝัน การสวดมนต์ การไตร่ตรอง และการทำสมาธิด้วย ๒) การพูดหรือร้องเพลงคนเดียว (Solo Vocal Communication) เป็นการออกเสียงต่างๆเพื่อสื่อสารกับตนเองเพื่อทำให้ความคิดชัดเจนขึ้น หรือเป็นการปลดปล่อย เช่น บ่นกับตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ๓) การเขียนคนเดียว (Solo Written Communication) เป็นการเขียนที่ไม่มีความตั้งใจจะให้ผู้อื่นได้รับทราบ เช่น การเขียนสมุดบันทึกส่วนตัว เป็นต้น

๒.๒ การสื่อสารระดับบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างคนสองคนขึ้นไปหรืออาจเรียกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การตั้งคำถาม การแบ่งปันแนวคิด ปรัชญาหรือประเด็นต่างๆ ซึ่งในการสื่อสารระดับนี้จะทำให้เกิดการไว้วางใจกัน สามารถนำประเด็นการสื่อสารไปสนับสนุนแนวคิดของตนเอง และอาจลดความกังวลในเรื่องบางอย่างได้เช่นกัน

๒.๓ การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็นการสื่อสารที่บุคคลส่งข้อมูลโดยอาศัยสื่อมวลชนไปยังผู้รับสารจำนวนมากพร้อมๆกัน เมื่อเรากล่าวถึงสื่อมวลชน (mass media) ดังเดิมมักจะหมายถึง หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เมื่อกล่าวถึงสื่อมวลชนสมัยใหม่อาจรวมถึงอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถส่งข่าวสารไปยังผู้รับจำนวนมากได้ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่การสื่อสารมวลชนประกอบด้วยคุณลักษณะห้าประการ ได้แก่ (Thompson, ๑๙๙๕):

๑. ใช้วิธีการทางเทคโนโลยีและเป็นระบบในการผลิต (production) และเผยแพร่ (distribution)

๒. การสื่อสารมวลชนจัดว่าเป็นสินค้าเชิงสัญลักษณ์ (symbolic goods) ซึ่งขณะนี้ระบบของการแปลงสัญลักษณ์ให้เป็นสินค้าได้ (commodification) ได้มีการปรับเปลี่ยนจากระบบแอนะล็อกเป็นดิจิทัล ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลต่างๆมีความก้าวหน้ามากขึ้น

๓. การผลิต (production) และการรับ (reception) ข้อมูลอยู่ในบริบทที่แยกจากกัน

๔. ผู้ผลิตสามารถส่งข้อมูลไปยังผู้ที่อยู่ห่างไกลด้วยเวลา (time) และสถานที่ (space) ได้

๕. การสื่อสารมวลชนเกี่ยวข้องกับ “การเผยแพร่ข้อมูล” ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารแบบส่งจากผู้หนึ่งไปยังคนจำนวนมาก (one to many) ซึ่งหมายความว่าสินค้าจะถูกผลิตจำนวนมาก เพื่อส่งไปยังผู้ชม/ผู้ฟังที่มีปริมาณมากเช่นเดียวกัน

๓. ประเภทของการสื่อสารตามทิศทางของการสื่อสาร ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๓.๑ การสื่อสารทางเดียว (One - Way Communication) เป็นการส่งข่าวสารหรือการสื่อความหมายไปยังผู้รับแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยที่ผู้รับไม่สามารถมีการตอบสนองในทันที (immediate response) ให้ผู้ส่งทราบได้ แต่อาจจะมีปฏิกิริยาสนองกลับ (feedback) ไปยังผู้ส่งภายหลังได้ การสื่อสารในรูปแบบนี้จึงเป็นการที่ผู้รับไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้ทันที จึงมักเป็นการสื่อสารโดยอาศัยสื่อมวลชน เช่น การฟังวิทยุ หรือการชมโทรทัศน์ เหล่านี้เป็นต้น

๓.๒ การสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) เป็นการสื่อสารหรือการสื่อความหมายที่ผู้รับมีโอกาสตอบสนองมายังผู้ส่งได้ในทันที โดยที่ผู้ส่งและผู้รับอาจจะอยู่ต่อกันหรืออาจอยู่คนละสถานที่ก็ได้ แต่ทั้งสองฝ่ายจะสามารถมีการเจรจาหรือการโต้ตอบกันไปมา โดยที่ต่างฝ่ายต่างผลัด

อุปสรรคในการสื่อสาร

อุปสรรคในการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่ทำให้การสื่อสารไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของผู้สื่อสาร และผู้รับสารอุปสรรคในการสื่อสารอาจเกิดขึ้นได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการสื่อสาร ดังนั้นอุปสรรค ในการสื่อสารจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

๑. อุปสรรคที่เกิดจากผู้ส่งสาร

- ๑.๑ ผู้ส่งสารขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลเกี่ยวกับสารที่ต้องการจะสื่อ
- ๑.๒ ผู้ส่งสารใช้วิธีการถ่ายทอดและการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม
- ๑.๓ ผู้ส่งสารไม่มีบุคลิกภาพที่ดี และไม่เหมาะสม
- ๑.๔ ผู้ส่งสารมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการส่งสาร
- ๑.๕ ผู้ส่งสารขาดความพร้อมในการส่งสาร
- ๑.๖ ผู้ส่งสารมีความบกพร่องในการวิเคราะห์ผู้รับสาร

๒. อุปสรรคที่เกิดจากสาร

- ๒.๑ สารไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร อาจยากหรือง่ายเกินไป
- ๒.๒ สารขาดการจัดลำดับที่ดี สลับซับซ้อน ขาดความชัดเจน
- ๒.๓ สารมีรูปแบบแปลกใหม่ยากต่อความเข้าใจ
- ๒.๔ สารที่ใช้ภาษาคลุ่มเครือ ขาดความชัดเจน

๓. อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากสื่อ หรือช่องทาง

- ๓.๑ การใช้สื่อไม่เหมาะสมกับสารที่ต้องการนำเสนอ
- ๓.๒ การใช้สื่อที่ไม่มีประสิทธิภาพที่ดี
- ๓.๓ การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมกับระดับของการสื่อสาร

๔. อุปสรรคที่เกิดจากผู้รับสาร

- ๔.๑ ขาดความรู้ในสารที่จะรับ
- ๔.๒ ขาดความพร้อมที่จะรับสาร
- ๔.๓ ผู้รับสารมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ส่งสาร
- ๔.๔ ผู้รับสารมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสาร
- ๔.๕ ผู้รับสารมีความคาดหวังในการสื่อสารสูงเกินไป

๔.๙.๓ การคัดเลือกสื่อ

สื่อการสอนมีอยู่หลากหลายรูปแบบหลากหลายประเภท การเลือกสื่อการสอนมีความสำคัญมากต่อกระบวนการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามในการเลือกสื่อการสอนพึงระลึกไว้เสมอว่า “ไม่มีสื่อการสอนอันใดที่ใช้ได้ดีที่สุดในทุกสถานการณ์” ในการตัดสินใจเลือกใช้สื่อการสอนต้องพิจารณาถึงปัจจัยหลายๆ อย่างร่วมกัน ผู้ใช้สื่อไม่ควรยกเอาความสะดวก ความถนัด หรือความพอใจส่วนตัวเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกสื่อการสอนเพราะอาจเกิดผลเสียต่อกระบวนการเรียนการสอนได้ ในการเลือกสื่อการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนให้แน่นอนก่อน เพื่อใช้วัตถุประสงค์นั้นเป็นตัวชี้้นำในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีหลักการอื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบการพิจารณา เช่น

๑. เลือกสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนควรศึกษาถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้ วัตถุประสงค์ในที่นี้หมายถึงวัตถุประสงค์เฉพาะในแต่ละส่วนของเนื้อหาอย่าอย่า ไม่ใช่วัตถุประสงค์ในภาพรวมของหลักสูตร เช่น หลักสูตรกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า หลังการเรียนรู้ผู้เรียนควรจำแนกรสเปรี้ยวและรสหวานได้ ดังนั้นงานการเรียนรู้ควรเป็นประสบการณ์ตรง ผู้สอนควรพิจารณาว่าสื่อการสอนที่เหมาะสมจะใช่กับการให้ประสบการณ์ตรงได้แก่ อะไรบ้าง ซึ่งจากตัวอย่าง อาจเลือกใช้ผลไม้ที่มีรสเปรี้ยว กับขนมหวานให้ผู้เรียนได้ชิมรสด้วยตนเอง เป็นต้น

๒. เลือกสื่อการสอนที่ตรงกับลักษณะของเนื้อหาของบทเรียน เนื้อหาของบทเรียนอาจมีลักษณะแตกต่างกันไป เช่น เป็นข้อความ เป็นแนวคิด เป็นภาพนิ่ง/ภาพเคลื่อนไหว เป็นเสียง เป็นสี ซึ่งการเลือกสื่อการสอนควรเลือกให้เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาตัวอย่างเช่น การสอนเรื่องสีต่างๆ สื่อก็ควรจะเป็นสิ่งที่แสดงออกได้ถึงลักษณะของสีต่างๆ ตามที่สอนดังนั้นควรเลือกสื่อการสอนที่ให้เนื้อหาสาระครอบคลุมตามเนื้อหาที่จะสอน มีการให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และมีรายละเอียดมากเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๓. เลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน ลักษณะเฉพาะตัวต่างๆ ของผู้เรียนเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อการรับรู้สื่อการสอน ในการเลือกสื่อการสอนต้องพิจารณาลักษณะต่างๆ ของผู้เรียน เช่น อายุ เพศ ความถนัด ความสนใจ ระดับสติปัญญา วัฒนธรรมและประสบการณ์เดิม ตัวอย่างเช่น การสอนผู้เรียนที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาควรใช้เป็นภาพการ์ตูนมีสีสันสดใส ในขณะที่การสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอาจใช้เป็นภาพเหมือนจริงได้ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกสื่อให้เหมาะสมกับลักษณะผู้เรียนนั้นควรศึกษาจากผลงานวิจัย

๔. เลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับจำนวนของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนในการสอนแต่ละครั้งจำนวนของผู้เรียนและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ในห้องก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาควบคู่กันในการใช้สื่อการสอน เช่น การสอนผู้เรียนจำนวนมาก จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ซึ่งสื่อการสอนที่นำมาใช้อาจเป็นเครื่องฉายต่าง ๆ และเครื่องเสียง เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นและได้ยินอย่างทั่วถึง ส่วนการสอนผู้เรียนเป็นรายบุคคล อาจเลือกใช้วิธีการสอนแบบค้นคว้าสื่อการสอนอาจเป็นหนังสือบทเรียนแบบโปรแกรม หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

๕. เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมในที่นี้อาจได้แก่ อาคารสถานที่ ขนาดพื้นที่ แสงไฟฟ้า เสียงรบกวน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก หรือ บรรยากาศ สิ่งเหล่านี้ควรนำมาประกอบการพิจารณาเลือกใช้สื่อการสอน ตัวอย่างเช่น การสอนผู้เรียนจำนวนมากซึ่งควรจะใช้เครื่องฉายและเครื่องเสียง แต่สถานที่สอนเป็นลานโล่งมีหลังคา ไม่มีผนังห้อง มีแสงสว่างจากภายนอกส่องเข้า

มาถึง ดังนั้นการใช้เครื่องฉายที่ต้องใช้ความมืดในการฉายก็ต้องหลีกเลี่ยง มาเป็นเครื่องฉายประเภทที่สามารถฉายโดยมีแสงสว่างได้ เป็นต้น

๖. เลือกสื่อการสอนที่มีลักษณะน่าสนใจและดึงดูดความสนใจ ควรเลือกใช้สื่อการสอนที่มีลักษณะน่าสนใจและดึงดูดความสนใจผู้เรียนได้ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของ เสียงสีกลิ่น รูปทรง ขนาด ตลอดจนการออกแบบและการผลิตด้วยความประณีตสิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้สื่อการสอนมีความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ อาจก่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน น่าสนใจ หรือสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียน

๗. เลือกสื่อการสอนที่มีวิธีการใช้งาน เก็บรักษา และบำรุงรักษาได้สะดวก ในประเด็นสุดท้ายของการพิจารณา ควรเลือกสื่อการสอนที่มีวิธีการใช้งานได้สะดวก ไม่ยุ่งยาก และหลังใช้งานควรเก็บรักษาได้ง่ายๆ ตลอดจนไม่ต้องใช้วิธีการบำรุงรักษาที่สลับซับซ้อนหรือมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูง

๔.๙.๔ การประเมินผลการเรียนรู้

การวัดประเมินผลการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อย ได้แก่ การวัดผล (measurement) และการประเมินผล (assessment) ทั้งการวัดผลและประเมินผลมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก ในทางการศึกษาจึงมักใช้คำว่า “การวัดประเมินผล” ในการออกแบบ การเรียนการสอนซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้นั้น การวัดประเมินผลในที่นี้จึง หมายถึงการวัดประเมินผลการเรียนรู้ (assessment of learning) ซึ่งเป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐาน ข้อมูลเชิงประจักษ์ต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้เพื่อตัดสินคุณค่าในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแสดงถึงมาตรฐานทางวิชาการในเชิงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารสนเทศดังกล่าวนำไปใช้ในการกำหนดระดับคะแนนให้ ผู้เรียนรวมทั้งใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายของการวัดประเมินผลการเรียนรู้

๑. เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน
๒. ทำให้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำสารสนเทศไปใช้ วางแผนแก้ไขปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม
๓. ประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการเรียนการสอน
๔. ประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของหลักสูตร
๕. ประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของผู้สอน
๖. สื่อสารให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักการของการวัดประเมินผลการเรียนรู้

การวัดประเมินผลการเรียนรู้มีหลักการที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

๑. การวัดประเมินผล ผู้เรียนควรเป็นกระบวนการที่กระทำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก
๒. ควรใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดหลายด้าน เพราะการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถในการปฏิบัติงาน เจตคติและค่านิยม กระบวนการคิด การแก้ปัญหา ดังนั้นในการวัดประเมินผลผู้เรียนควรให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกด้าน

และใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ครบถ้วนพอเพียงพอต่อการประเมินเพื่อตัดสินผู้เรียน

๓. ควรเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับสิ่งที่วัด

๔. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้สอนเท่านั้น แต่ควรรวมถึงผู้ปกครอง เพื่อนร่วมชั้น และตัวผู้เรียนเอง เพราะจะช่วยให้ รับทราบข้อมูลจากมุมมองที่แตกต่าง และหลากหลายจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จึงย่อม ดีกว่าข้อมูลจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว

๕. การประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวัดประเมินผล ช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและพัฒนาตนเอง

๖. การวัดประเมินผลและกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันการประเมินผลต้องมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน

การวัดผลการเรียนรู้

การวัดผล หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับผลงาน (product) ที่เกิดจาก การเรียนรู้และการปฏิบัติงาน (performance) ของผู้เรียน โดยอาศัยเครื่องมือการรวบรวมข้อมูล เช่น แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ ชิ้นงานของผู้เรียน แบบรายงานตนเอง เป็นต้น การวัดผลการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. คุณลักษณะสำคัญของเครื่องมือ เครื่องมือการวัดผลที่ดีควรมีลักษณะ ๓ ประการ คือ ความตรง (validity) ความเชื่อมั่น (reliability) และการนำไปใช้ (practicality)

๑.๑ ความตรง (validity) เป็นคุณลักษณะของเครื่องมือที่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้อง แม่นยำไม่ผิดพลาด ความตรงมีหลายประเภท ได้แก่

๑) ความตรงตามจุดประสงค์ของการวัด (objective-validity) หมายถึง คุณภาพ ของเครื่องมือที่สามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ของการวัดและครอบคลุมจุดประสงค์ของการวัดที่ระบุ ไว้

๒) ความตรงตามเนื้อหา (content validity) หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือที่ สามารถวัดได้ตรงและครอบคลุมขอบเขตของสิ่งที่ต้องการวัด

๓) ความตรงตามเกณฑ์ (criterion validity) หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือใน การท า นายความสามารถของผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติในระดับที่เกณฑ์กำหนดไว้ เพียงใด เครื่องมือวัดผลบางชนิดต้องการความตรงตามเกณฑ์ เช่น แบบวัดความถนัดของผู้เรียนซึ่งใช้ใน การวัดความสามารถในการเรียนรู้สาระในวิชาชีพเฉพาะทางที่จะเรียนในมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องมี ความตรงตามเกณฑ์เพื่อใช้ทำนายความสำเร็จหรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยได้จริงหรือไม่

๔) ความตรงตามภาวะสันนิษฐาน (construct validity) หมายถึง ความสามารถ ของเครื่องมือที่สามารถวัดคุณลักษณะของพฤติกรรมที่ได้อธิบายไว้หรือเป็นไปตามสมมติฐานหรือภาวะสันนิษฐานที่กำหนดไว้ ภาวะสันนิษฐาน หมายถึงลักษณะเฉพาะที่สันนิษฐานจากพฤติกรรมของมนุษย์ (เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี, ๒๕๕๒, หน้า ๑๓๔) เช่น แบบวัดความสามารถในการอ่าน สามารถวัดได้ครอบคลุม ตัวบ่งชี้หรือลักษณะเฉพาะที่แสดงพฤติกรรมหรือความสามารถในการอ่านได้อย่างครอบคลุมเพียงใด เครื่องมือวัดที่

มีคุณลักษณะด้านความตรงจะทำให้สามารถวัดข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้อย่างมั่นใจ

๑.๒ ความเชื่อมั่น (reliability) เป็นคุณภาพของเครื่องมือในการวัดในสิ่งเดียวกันได้ผล อย่างเดียวกัน หรือความคงเส้นคงวาของผลที่ได้จากการวัด ไม่ว่าจะทำการวัดเมื่อใดก็ตาม ความเที่ยง ของเครื่องมือจะทำให้ข้อมูลที่ได้จากการวัดสามารถนำไปใช้ประมาณความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้

๑.๓ การนำไปใช้ (practicality) เป็นคุณภาพของเครื่องมือที่พิจารณาจากค่าใช้จ่ายและ เวลาที่ใช้ตลอดจนความสะดวกในการใช้ การพัฒนาเครื่องมือวัดผลให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัย ทรัพยากร และเวลา หากต้องใช้เครื่องมือหลากหลายประเภทเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างรอบด้านยิ่งต้องอาศัย ทรัพยากร และเวลามากยิ่งขึ้น ดังนั้นการรู้จักตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือที่มีความเหมาะสมกับสิ่งที่ ต้องการวัดให้ สอดคล้องกับทรัพยากรและเวลาที่มีอยู่จำกัดย่อมจะเหมาะสมมากกว่า ดังนั้นประเด็นการ น ไปใช้จึงเป็น สิ่งหนึ่งที่นักออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึง

ข้อมูลที่ได้จากการวัด สามารถแบ่งตามลักษณะของข้อมูลออกเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูล เชิงคุณลักษณะ ข้อมูลเชิงปริมาณมักจะกำหนดเป็นจำนวนและตัวเลข เช่น มาลีทำ แบบทดสอบ คณิตศาสตร์ ได้ ๘ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ญัฐวิงได้ระยะทาง ๑๐๐ เมตร ใน เวลา ๑๕ วินาที ข้อมูลเชิงคุณลักษณะมักจะกำหนดในรูปของข้อมูลเชิงบรรยายสภาพ เช่น มาลีแบ่งปันของ เล่นและเครื่อง เขียนให้กับเพื่อนในห้องเรียน ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวัดดังกล่าวยังไม่มีความหมายใน เอง การ ประเมินผล

๒. ชนิดของเครื่องมือ เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนมีหลากหลาย ประเภท ทั้งนี้ นักออกแบบการเรียนการสอนควรพิจารณาเลือกใช้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และสิ่งที่ ต้องการวัด ดังนี้ (Print, ๑๙๙๓, pp. ๒๐๒-๒๑๐)

๒.๑ ตัวอย่างชิ้นงาน (work samples) ตัวอย่างชิ้นงานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ของ ผู้เรียนในสภาพการเรียนการสอนปกติ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะเป็นหลักฐาน ร่องรอยที่บ่งชี้ ผลการ เรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริง ผู้สอนสามารถใช้ชิ้นงานของผู้เรียนวัดทั้งด้านผลผลิต (product) และ การปฏิบัติงาน (performance) ตัวอย่างที่เป็นผลผลิต ได้แก่ ผลงานเขียนต่าง ๆ รายงานการทำงาน การสร้างแบบจำลอง ผลงานประดิษฐ์คิดค้น และงานสร้างสรรค์ในงานศิลปะ ต่าง ๆ เป็นต้น ตัวอย่างที่เป็น การปฏิบัติงาน ได้แก่ การแสดง การทดลอง การแข่งขัน การเล่นเกม การสื่อสาร เป็นต้น จุดเด่นของการใช้ ชิ้นงานเหล่านี้ในการประเมินผล คือ สะท้อนสภาพความเป็นจริง ให้ใกล้เคียงกับสภาพปกติ ผู้เรียนไม่รู้สึ กเครียดและกดดัน ดังนั้นจึงเป็นข้อมูลที่สามารถวัดความสามารถที่ แท้จริง หรือพฤติกรรมการแสดงออกที่ ใกล้เคียงความจริงได้ดีกว่า เราสามารถใช้ข้อมูลจากชิ้นงานในวิชา ต่าง ๆ เช่น ผลงานการแต่งกลอน การเขียนจดหมาย การเรียงความ การแต่งเรื่องสั้น ในวิชาภาษาไทย ผลงานการประดิษฐ์ การปั้น การวาด การเล่นดนตรี การแสดงละคร การพรีเซนต์ในวิชาทัศนศิลป์ ผลงานจากโครงการต่าง ๆ ในวิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา เป็นต้น

๒.๒ แบบทดสอบปากเปล่า (oral test) เป็นเครื่องมือที่มักใช้ร่วมกับการใช้แบบทดสอบ ที่ใช้ การเขียน เช่น การทดสอบปากเปล่าภายหลังการสอบข้อเขียน การสอบปากเปล่าจะเป็นหนทางที่ผู้เรียน สามารถชี้แจงให้ความกระจ่างชัดในสิ่งที่ตนเองเขียนไว้ในแบบทดสอบได้ดีขึ้น ผู้สอนสามารถเลือกใช้การ ทดสอบปากเปล่าแทนการสอบข้อเขียนหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกใช้วิธีการนี้ ในกรณีที่ผู้เรียน ไม่มี ทักษะการเขียนแต่มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน เช่น การทดสอบในเตี๊ยะระดับอนุบาล เพื่อให้ได้ คะแนน

ที่วัดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงไม่ใช่ทักษะการเขียนของผู้เรียน การใช้แบบทดสอบปากเปล่า ต้องสอบเป็นรายบุคคลจึงใช้เวลามากและอาจมีข้อโต้แย้งในด้านความเชื่อมั่นของการวัด จึงควรกำหนด เกณฑ์ที่ชัดเจนในการให้คะแนน

๒.๓ แบบสังเกตอย่างมีระบบ (systematic-observation) โดยปกติผู้สอนใช้วิธีการ สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้การสอนเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนและ พฤติกรรมการเรียน แต่การสังเกตที่ผู้สอนทำไม่ใช่การสังเกตอย่างเป็นระบบในมุมมองของการวัดผล ดังนั้นผู้สอนควรกำหนดเกณฑ์ในการสังเกตอย่างมีจุดประสงค์ชัดเจนเพื่อสังเกตผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และบันทึกผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน เช่น ต้องการประเมินผลกระบวนการทำงานกลุ่มของผู้เรียน ในขณะที่ทำโครงงาน ผู้สอนกำหนดสิ่งที่ต้องการสังเกตในการทำงานกลุ่มประกอบด้วย การวางแผนงาน การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม การทำงานที่ได้รับมอบหมายตามแผนที่กำหนดไว้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิก จากนั้นครูสร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน และระยะเวลาในการสังเกต โดยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การบันทึกความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ได้แก่ การบรรยายพฤติกรรมที่สังเกตเห็น ข้อมูลที่ รวบรวมได้นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียนอย่างยิ่ง

๒.๔ แบบสัมภาษณ์ (interviews) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลซึ่งใช้ในการวัดผลทั้งใน ด้านผลการเรียนรู้ (product) และการปฏิบัติงาน (performance) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้โดยทั่วไป แบ่งได้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้สอนควรใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้เรียนตามประเด็นที่สนใจ การสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกจะช่วยให้ได้รายละเอียดข้อเท็จจริงจากผู้เรียนซึ่งไม่สามารถพบได้จากการสังเกต

๒.๕ แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียน กลุ่มใหญ่ ใช้สำหรับการวัดความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้เรียน หรือการวัดพฤติกรรมของผู้เรียนในบาง สถานการณ์ เช่น การวัดเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ การวัดพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น การสร้างแบบสอบถามให้มีคุณภาพต้องกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมสิ่งที่จะวัด กำหนดตัวบ่งชี้พฤติกรรมตามกรอบโครงสร้างอย่างชัดเจน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกใช้สถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

๒.๖ แบบตรวจสอบรายการและแบบจัดลำดับ (checklists and rating scales) เป็น เครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการวัดพฤติกรรมของผู้เรียนและจัดลำดับความถี่หรือคุณภาพของการแสดง พฤติกรรมของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

๒.๗ แบบตรวจสอบรายการ (checklists) เป็นแบบประเมินที่ประกอบด้วยรายการพฤติกรรม ของผู้เรียนที่ต้องการบันทึกหรือรวบรวม ดังนั้นในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการสิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ การกำหนดพฤติกรรมที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง พิจารณาว่าความครอบคลุมและความพอเพียง ของพฤติกรรมที่กำหนดนั้นสามารถวัดพฤติกรรมที่ต้องการได้จริงหรือไม่ ตัวอย่าง ได้แก่ แบบวัดความ ร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนระดับประถมศึกษา แบบวัดกระบวนการปฏิบัติการ ทดลอง วิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น

๒.๘ แบบจัดอันดับ (rating scales) เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ในการวัดด้านเจตคติ แต่ก็มีผู้ ประยุกต์ ไปใช้ในการวัดด้านความรู้ และด้านทักษะพอ ๆ กับการวัดด้านเจตคติ ลักษณะสำคัญของ แบบทดสอบ แบบจัดอันดับคือ มีการจัดช่วงการแสดงพฤติกรรมออกเป็นหลายระดับให้เลือก การสร้าง

แบบทดสอบ แบบจัดอันดับสามารถสร้างได้ง่าย ไม่มีความยุ่งยาก และเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้สนองจุดประสงค์ได้ หลายประการจึงเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย

๒.๙ แบบรายงานตนเอง (self-reports) เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรม และการปฏิบัติงานของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้รวบรวมและนำเสนอข้อมูลการประเมินตนเองทั้งในด้าน ความคิดเห็นและกระบวนการทำงาน ซึ่งช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของ ผู้เรียน ได้ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น แบบรายงานตนเองสามารถจัดทำในรูปแบบบันทึกรายวันหรือ บันทึก เหตุการณ์สำคัญ (diaries or log) บันทึกตามลำดับพฤติกรรมของผู้เรียน (self-report scale) เป็นแบบ บันทึกซึ่งผู้เรียนเป็นผู้เลือกพฤติกรรมหรือทัศนคติที่ตรงกับผู้เรียนในการบันทึก

๒.๑๐ แบบประเมินการปฏิบัติเชิงคุณภาพ (rubric) เป็นเครื่องมือการประเมินประเภทเกณฑ์ ใช้สำหรับประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานและผลงานของผู้เรียนเพื่อบอกระดับคุณภาพ การประเมิน รูปแบบนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการประเมินหลายองค์ประกอบ เช่น การประเมินการ รายงานผลโครงงานของนักเรียน มีองค์ประกอบที่ต้องการประเมิน ๓ ด้าน ได้แก่ เนื้อหา การจัดแสดง ผลงาน และการรายงาน เกณฑ์ในการประเมินมีระดับคุณภาพหลายระดับ ตั้งแต่ระดับดีมากไปจนถึง ระดับ ปรับปรุง ในแต่ละระดับคุณภาพจะมีคำบรรยายที่ละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะขององค์ประกอบที่ ต้องการ ประเมิน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์คุณภาพของสิ่งที่ประเมิน การตัดสินใจว่าจะเลือกเครื่องมือแบบ ไตในการวัดผลการเรียน ผู้ออกแบบการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ความคุ้มค่า ทั้งด้านเวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ จากตารางการวิเคราะห์ดังนี้

การประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผล หมายถึง การตีความข้อมูลที่ได้จากการวัด เช่น ในการวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ของ ผู้เรียนคนหนึ่งได้คะแนนร้อยละ ๖๙ ถ้าคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนในห้องคือร้อยละ ๘๒ ก็แสดงว่า ผู้เรียนคนนี้ ทำคะแนนได้ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย หากคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มได้ร้อยละ ๔๔ ก็แสดงว่าผู้เรียนคนนี้ อยู่ในระดับดี เยี่ยม จะเห็นว่าโดยตัวของคะแนนเองไม่ได้มีความหมายอะไร หรือแสดงความหมาย น้อยมาก จนกว่า จะน าคะแนนนั้นมาตีความโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์อะไรสักอย่างซึ่งเป็นที่รับรู้หรือ ยอมรับกัน เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งได้ ๒ เกณฑ์ คือ

๑. อิงกลุ่ม (norm-referenced assessment) หมายถึง การประเมินผลของบุคคลโดย เปรียบเทียบ กับบุคคลอื่นที่เรียนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทำได้โดยการน าคะแนนของผู้เรียนรายบุคคล เปรียบเทียบกับ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มซึ่งใช้เครื่องมือวัดชุดเดียวกัน เพื่อพิจารณาว่าบุคคลนั้นอยู่ในระดับ ไตของกลุ่ม กลุ่มที่ นำมาใช้ในการเปรียบเทียบหรือกลุ่มอ้างอิง เรียกว่ากลุ่มปกติวิสัย (norm group) อาจจะเป็นกลุ่มภายใน เช่น ผู้เรียนในชั้นเดียวกัน หรือกลุ่มภายนอก เช่น กลุ่มปกติวิสัยของแบบทดสอบ มาตรฐาน เป็นต้น (เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี, ๒๕๕๒, หน้า ๓๑) โดยปกติคะแนนที่ผู้เรียนแต่ละคน ได้รับจะแสดงในรูปของ คะแนนดิบ เกรด ร้อยละ เปอร์เซนต์ไทล์ เป็นต้น เมื่อนำคะแนนที่ผู้เรียนแต่ละ คนได้รับมาไปเปรียบเทียบกับคะแนนของกลุ่ม ซึ่งได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (mean) ค่ากลาง (median) หรือ ฐานนิยม (modal score) จะท ำให้คะแนนที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับมีความหมายมากขึ้น เพราะสามารถ ตีความหมายของ คะแนนที่ผู้เรียนได้รับ

๒. อิงเกณฑ์ (criteria-referenced assessment) หมายถึง การตัดสินผลการวัดโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทำได้โดยการนำคะแนนที่ผู้เรียนได้รับเปรียบเทียบกับ

เกณฑ์ความสำเร็จของงานซึ่งกำหนดขึ้น เช่น ผู้เรียนคนหนึ่งสอบวิชาเรียงความได้ร้อยละ ๖๑ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป อาจจะไม่น่าพอใจมากนัก เพราะตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ ๖๑ อยู่ในระดับ C ระดับที่น่าพอใจ สำหรับการเขียนเรียงความควรเป็น C+ ขึ้นไป หรือได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ ๖๕ เป็นต้น การอิงเกณฑ์เป็นการประเมินผลที่นิยมใช้กับการเรียนแบบรอบรู้ (mastery learning) เช่น ในการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ (programmed instruction) หรือโมดูล (module) ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องผ่านเกณฑ์ประเมินในแต่ละขั้นที่กำหนดไว้จึงจะสามารถเข้าไปเรียนบทเรียนชุดต่อไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนจะมีความรู้ที่เพียงพอเป็นฐานการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปหรือการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นให้ประสบความสำเร็จได้ การประเมินการเรียนรู้ที่เป็นแนวคิดใหม่ที่นอกเหนือจากการประเมินที่กล่าวแล้ว คือแนวคิดที่ เห็นว่าการเรียนการสอนและการสอบต้องอยู่ในกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงไปด้วยกัน ดังนั้นจึงได้มี วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียกว่า การประเมินตามสภาพจริง และการประเมินด้วยแฟ้ม สะสมงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) สแวนสัน นอร์แมน และลินน์ (Swanson, Norman, & Linn, ๑๙๙๕, p. ๕) เป็นผู้ที่เสนอคำว่า การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ซึ่งมีความหมายเหมือนกับการประเมินการปฏิบัติ (performance assessment) การ ประเมินตามสภาพจริงสามารถประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือ กิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติจะเป็นงานในสถานการณ์จริง หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง (real life) ข้อมูลที่วัดได้จากผู้เรียนควรครอบคลุมทั้งด้านการปฏิบัติ (performance) กระบวนการ (process) และ ผลผลิต (products) ข้อมูลดังกล่าวสามารถดำเนินการแบบบูรณาการควบคู่กันไปดังนี้

(๑) การประเมินการแสดงออกและกระบวนการ (performance and process) สามารถดำเนินการโดยการสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคล และสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มจากพฤติกรรมที่แสดงออกในขณะที่ผู้เรียนทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งที่เกิดประกอบด้วย การสังเกตสีหน้า ท่าทางในการแสดงออก การพูดโต้ตอบ พัฒนาการทางด้านภาษา ความเข้าใจเรื่องราวในเรื่องที่เรียน เป็นต้น สำหรับการประเมินกระบวนการ (process) จะต้องสังเกตควบคู่กับการแสดงออก โดยผู้สอน สังเกตการเคลื่อนไหวกิริยาท่าทาง ความร่วมมือ ความคล่องแคล่ว ความอดทน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือ ต่าง ๆ ในระหว่างการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ เป็นต้น

(๒) การประเมินกระบวนการและผลผลิต (process and products) ผลผลิตของ ผู้เรียนมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นในการประเมินตามสภาพจริง ผลผลิตของผู้เรียนจะเป็นสื่อกลาง ให้ผู้สอนเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งได้จากข้อมูลของผู้เรียนจากการสำรวจ ค้นพบ ค้นคว้า ทดลองและการแก้ปัญหา สำหรับจุดเน้นของการประเมินสภาพจริงจะไม่สิ้นสุดที่ผลผลิตเท่านั้น แต่จะเน้นที่กระบวนการที่มีผลต่อผลผลิตที่ได้ด้วย เทคนิควิธีการที่นิยมใช้ในการประเมินผลผลิต คือการ ประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

๒) การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน (portfolio assessment) เป็นวิธีการประเมินที่ช่วยส่งเสริมให้การประเมินตามสภาพจริงมีความสมบูรณ์ สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนมากขึ้น โดย การให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมผลงานจากการปฏิบัติจริงทั้งในชั้นเรียนหรือในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาจัดแสดงอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นความ พยายาม เจตคติ แรงจูงใจ พัฒนาการ และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียนและการวางแผนดำเนินงาน วิธีนี้จะช่วย

ผู้สอนให้สามารถประเมินจากแฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์แทนการประเมินจากการ ปฏิบัติจริงได้ การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงานมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) กำหนดโครงสร้างของแฟ้มสะสมงานจากวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงานว่าต้องการสะท้อนสิ่งใดเกี่ยวกับความสามารถและการพัฒนาของผู้เรียน ทั้งนี้ อาจพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามสาระการเรียนรู้ที่สะท้อนได้จากการให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน

(๒) กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมผลงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำแฟ้มสะสมงาน

(๓) กำหนดให้วิธีการประเมินงานเพื่อพัฒนาชิ้นงานซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสูงสุด ทั้งนี้ครูอาจจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนเชิงคุณภาพหลายมิติ (rubrics) สำหรับให้ ผู้เรียนนำไปใช้เป็นข้อชี้แนะในการพัฒนางาน

(๔) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนางานโดยการมีส่วนร่วมในการประเมินจาก ทุกฝ่าย แล้วนำข้อมูลที่สอดคล้องกันไปเป็นสารสนเทศหลักในการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) สำหรับให้ผู้เรียนใช้ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

(๕) จัดให้มีการนำเสนอผลงานที่ได้สะสมไว้โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งผู้สอนและ ผู้เรียนควรวางแผนร่วมกันในการคัดเลือกชิ้นงานที่ดีที่สุด ทั้งนี้ การนำเสนอชิ้นงานแต่ละชิ้นควรมี หลักฐานการพัฒนางานและการประเมินผลงานด้วยตนเอง เกณฑ์การประเมินผลงานประกอบไปด้วย ใน การใช้วิธีการประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน ผู้สอนควรคำนึงด้วยว่าแฟ้มสะสมงานมีหลายประเภท การ เลือกใช้แฟ้มสะสมงานประเภทใด ควรคำนึงถึงรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาแฟ้มสะสมงานให้ เหมาะสม เพื่อให้แฟ้มสะสมงานช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนด้วย

แฟ้มสะสมงานซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับผู้เรียนสามารถทำได้ ๒ แบบ คือ

๑) แฟ้มผลงานที่นำเสนอผลงานที่ดีที่สุด

๒) แฟ้มผลงานแสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าของผู้เรียน การประเมินผลตามสภาพจริง และการประเมินด้วยแฟ้มสะสมงานจึงมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงการเรียนรู้ในสภาพจริง บริบทจริง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. ๒๕๖๓. รายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการกัดเซาะชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๖๓. ๓๗๓ หน้า

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. รายงานสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ กลุ่มปลากระดูกอ่อนบางชนิดที่ได้รับการประกาศเป็นสัตว์ป่าสงวน และสัตว์ป่าคุ้มครอง ในรอบ ๖ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔. ๑๒๔ หน้า

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. แผนปฏิบัติการระดับชาติ เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการสัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐. ๓๓ หน้า

การมีส่วนร่วมพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย.
[ออนไลน์]. สืบค้นจาก

https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=๑๐๔๒๕

การบังคับใช้กฎหมาย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก

<http://www.satit.up.ac.th/BBC๐๗/AroundTheWorld/law/๓๒.htm>

คลังความรู้ สถานีวิจัยเพื่อการพัฒนาชายฝั่งอันดามัน. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก

<http://andaman.fish.ku.ac.th/?p=816>

คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. ๒๕๖๒. [ออนไลน์].

สืบค้นจาก <https://km.dmcg.go.th/home>

ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรประมง : กรณีศึกษาวิถีการดำรงอยู่กับความขัดแย้งของชาวประมงชายฝั่ง.

[ออนไลน์]. สืบค้นจาก

http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/๒๐๑๖/TU_๒๐๑๖_๕๔๐๓๓๐๐๐๒๒_๖๗๓๒_๕๕๘๘.pdf

ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล. โครงการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล. [ออนไลน์].

สืบค้นจาก

http://www.mkh.in.th/index.php?option=com_content&view=article&id=๗๕&Itemid=๑๐๑&lang=th

ทะเลและมหาสมุทรและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล.—กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการการจัดการความรู้ เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (อจชล.) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๖๒. ๑๕๒ หน้า

ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง. [ออนไลน์].

สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/article/news_๒๗๗๑๗๓๖

ผศ.ดร. อารยา สุขสม. หลักนิติรัฐกับโครงการดำเนินโครงการบนพื้นที่ชายฝั่งทะเล: กรณีกำแพงกันคลื่น” และ “นิติรัฐสิ่งแวดล้อม: การดำเนินโครงการก่อสร้างบนพื้นที่ชายฝั่งทะเล”

สืบค้นจาก <https://beachlover.net> , <https://beachlover.net>

รุจิระ บุนนาค, แนวหน้า. ๒๕๖๑. [ออนไลน์].

สืบค้นจาก <https://www.naewna.com/business/columnist/๓๕๒๑๑>

ศรัณย์ เพ็ชรพิรุณ. ๒๕๔๙. สมุทรภรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศ.ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์, บทความ เรื่อง หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก

http://web.senate.go.th/lawdatacenter/includes/FCKeditor/upload/Image/b/b๑๔๒%๒๐jul_๙_๑.pdf

สถิติการประมงแห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก

https://www4.fisheries.go.th/local/index.php/main/view_qr_group/1408/7527

Environman, ๒๕๖๕. [ออนไลน์].

สืบค้นจาก <https://today.line.me/th/v๒/article/PGk๕BWr>

An underwater scene with various fish swimming in clear blue water. In the bottom left corner, there is a large, green, textured coral reef. A large, semi-transparent blue circle is centered in the image, containing the text.

தாகພວກ

สื่อการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
เรื่อง การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

บทที่ ๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

จำนวน ๓๙ สื่อ

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑	บ้านใหม่ ได้ทะเล	หนังสือ	-	☆☆	☆☆	☆	☆	☆	☆	☆☆	
๒	กฎหมายต้องเล่าของเต่ามะเฟือง	Infographic	-	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	
๓	กฎหมายต้องเล่าของเต่ามะเฟือง ๒	Infographic	-	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	
๔	แนวทางในการป้องกันสัตว์ทะเล หายาก	Infographic	-	☆☆	☆☆	☆	☆	☆	☆	☆	
๕	แหล่งหญ้าทะเล สีนใต้ทะเล ๑๓ ชนิดในน่านน้ำไทย	Infographic	-	☆☆	☆☆	☆☆	☆	☆	☆	☆☆	

เหมาะสมมากที่สุด

เหมาะสมมาก

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๖	พบสัตว์ทะเลหายากติดเครื่องมือประมง เราจะช่วยเขาได้อย่างไร?	Infographic	-	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★	★	★ ★	
๗	เต่ามะเฟือง ทำความรู้จักสัตว์ข้ามยุค	Infographic	-	★ ★	★ ★	★ ★	★	★	★	★	
๘	Animals Speak [by Mahidol] หลากหลายชีวิตในป่าชายเลน	วิดีโอทัศน์	๒๔.๔๖ นาที	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๙	เต่ามะเฟือง ทำความรู้จักสัตว์ข้ามยุค ๓	Infographic	-	★	★	★	★	★	★	★	
๑๐	เต่ามะเฟือง ทำความรู้จักสัตว์ข้ามยุค ๒	Infographic	-	★	★	★	★	★	★	★	
๑๑	Animals Speak [by Mahidol] ระบบนิเวศชายฝั่ง	วิดีโอทัศน์	๒๓.๕๕ นาที	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★	★	★ ★	★ ★ ★	

เหมาะสมมากที่สุด

เหมาะสมมาก

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ ตำรวจ	วิทยากร ป.ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑๒	ชีวิตหอย ต้องจ้อยเพราะกันบูห์	บทความ	-	★ ★	★ ★	★ ★	★	★	★	★ ★	
๑๓	ตอนที่ ๑ สารคดีแหล่งอนุรักษ์ ทะเลอันดามัน	วิดีโอ	๙.๓๕ นาที	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๑๔	VTR งานวันทะเลโลก ๒๕๖๑	วิดีโอ	๓.๐๑ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★	★ ★	
๑๕	เจ้าถิ่นขายเลน : Animals Speak [by Mahidol]	วิดีโอ	๒๔.๔๕ นาที	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๖	๙ ประโยชน์เหลือล้นของป่าชาย เลน	Infographic	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๗	คลื่นอนาคต ตอน ป่าชายเลน ชุมทรัพย์ชายฝั่ง	วิดีโอ	๒๒.๐๙ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	

★★★★

★★★

★★

★

✖

เหมาะสมมากที่สุด

เหมาะสมมาก

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑๘	การฟื้นฟูระบบนิเวศป่าชาย เลนแบบธรรมชาติ-CBEMR- Disaster Risk Reduction through Nature-based Solution	วิถีทัศน์	๘.๓๖ นาที								
๑๙	ขยะพลาสติกในทะเล วงจร ทำลายระบบนิเวศ	บทความ	-								
๒๐	๑๐ ข้อควรปฏิบัติเมื่อไปเที่ยว ทะเล ต้องทำอย่างไรถึงเป็นสาย รักโลกได้	บทความ	-								
๒๑	วิกฤตทะเลไทย ใครว่าเรื่อง เล็ก	บทความ	-								
๒๒	การร่วมอนุรักษ์และใช้ ประโยชน์ความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดย กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง	วิถีทัศน์	๑๐.๒๖ นาที								

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๒๙	NPOA Shark	วิดิทัศน์	๗.๒๒ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๓๐	ระบบนิเวศทางทะเล: สถานการณ์และปัญหาของ ทรัพยากรสัตว์น้ำ - The Marine Ecosystem ตอนที่ ๓	วิดิทัศน์	๑๕.๕๒ นาที	✗	✗	★ ★ ★	★	★	★ ★	★	
๓๑	๕ พฤติกรรมทำร้ายทะเลไม่รู้ตัว	บทความ	-	★	★	★	★	★	★	★	
๓๒	ขยะทะเลคืนฝั่ง	วิดิทัศน์	๗.๒๘ นาที	★	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๓๓	คุมเข้มแล้ว! ห้ามใช้ครีมกัน แดดผสม ๔ สารเคมี ห่วง "ปะการัง" พัง	บทความ	-	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๓๔	ระบบนิเวศทางทะเล: อ่าวไทย ตอนใน สถานการณ์ และ ปัญหา - The Marine Ecosystem ตอนที่ ๔	วิดิทัศน์	๑๗.๑๑ นาที	✗	✗	★ ★ ★	★	★	★ ★	★	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๓๕	ระบบนิเวศทางทะเล: กระแสน้ำและทรัพยากรสัตว์ น้ำ - The Marine Ecosystem ตอนที่ ๕	วิดีโอ	๑๗.๒๓ นาที	✗	✗	★ ★ ★	★	★	★ ★	★	
๓๖	สารคดี ป่าชายเลนปาแห่งชีวิต	วิดีโอ	๔.๓๐ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★	★ ★ ★	
๓๗	SDG การอนุรักษ์และใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรทาง ทะเลอย่างยั่งยืน	วิดีโอ	๔.๕๓ นาที	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๓๘	ปาเลา ประเทศแรกแบน "ครีม กันแดด" เป็นพิษต่อแนว ปะการัง	บทความ	-	★ ★	★ ★	★ ★	★	★	★	★ ★	
๓๙	ผลสำรวจทะเลรัง พบ "สัตว์ ทะเลหายาก" พะยูน โลมา เต่า อุดมสมบูรณ์	บทความ	-	★	★ ★	★ ★	★	★ ★	★ ★	★ ★	

เหมาะสมมากที่สุด

เหมาะสมมาก

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

สื่อการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
เรื่อง การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

บทที่ ๒ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

จำนวน ๖ สื่อ

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑	กรมประมงย้ำ!!! กัลปังกา ดอกไม้ทะเล ปะการัง หอยมือเสือ “ห้ามค้า ห้ามเพาะ ห้าม ครอบครอง” ฝ่าฝืนโทษหนักทั้งจำ ทั้งปรับ	บทความ	-	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๒	พื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	วิดีโอ	๙.๔๕ นาที	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๓	ทำไม!? เครื่องมือลอบจับได้หรือ ไอ้เงี้ยเป็นเครื่องมือที่ห้ามใช้ทำ การประมงและผิดกฎหมาย	วิดีโอ	๖.๔๒ นาที	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๔	เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้ ประโยชน์มหาสมุทรและ ทรัพยากรทะเลอย่างยั่งยืน (GOAL ๑๔: Life below water)	วิดีโอ	๐.๕๔ นาที	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๕	ขับเคลื่อน "กฎหมายคุ้มครอง ฉลาม" รักษาระบบนิเวศทะเลไทย : ประเด็นสังคม (๑๐ ส.ค. ๖๔)	วิดิทัศน์	๑๔.๔๕ นาที	 	 	 	 	 	 	 	
๖	เขตทางทะเล (maritime zones) ตามกฎหมายทะเล (law of the sea)	วิดิทัศน์	๑๘.๐๘ นาที	 		 					

เหมาะสมมากที่สุด

เหมาะสมมาก

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

สื่อการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
เรื่อง การพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

บทที่ ๓ การป้องกันการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม

จำนวน ๒๗ สื่อ

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑	รู้จักปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว ทำไมปะการังถึงซีดจาง	Infographic	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๒	ขยะทะเลที่แท้ มาจากบนบก	Infographic	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๓	กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง - หาดสวยน้ำใส	วิดีโอทัศน์	๒.๐๐ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๔	กว่า "ขยะ" ในทะเลจะย่อยสลาย กว่า "มนุษย์" จะเปลี่ยนพฤติกรรม	Infographic	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๕	ทช. พาไป ตอน จากต้นกล้า...สู่ฝัน ป่าชายเลนมรดกโลก	วิดีโอทัศน์	๓๑.๕๘ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ ตำรวจ	วิทยากร ป.ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๖	การแก้ไขปัญหาการประมง IUU ของไทย	วิดิทัศน์	๕.๓๖ นาที	★	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๗	๒D animation การกัดเซาะ ชายฝั่ง	วิดิทัศน์	๒.๒๘ นาที	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★	★	★	★ ★	
๘	ภาพอันโหดร้ายจากสารคดีที่ทำ ให้เห็นถึงผลกระทบจากการทิ้ง 'ขยะพลาสติก' ลงทะเล	บทความ	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๙	๑๑ เรื่อง 'มลพิษ' ทาง 'ทะเล' ที่ เราอาจไม่เคยรู้ใน 'วันทะเลโลก'	บทความ	-	★	★	★ ★	★	★ ★	★	★ ★	
๑๐	ร้องแก้ปัญหาปล่อยน้ำเสียลง ทะเล จ.ภูเก็ต : สถานีโรงเรียน	วิดิทัศน์	๔.๑๕ นาที	★	★ ★	★	★	★ ★	★ ★	★ ★	
๑๑	Coastal Erosion สาเหตุของ การกัดเซาะชายฝั่ง EP.๒/๒ รศ.เชิด ชายฝั่ง	วิดิทัศน์	๓.๓๐ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★	★	★	★ ★	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑๒	Coastal Erosion สาเหตุของ การกัดเซาะชายฝั่ง EP.๑/๒ รศ.เชิด ชายฝั่ง	วิดิทัศน์	๓.๓๐ นาที	★ ★	★ ★	★	★	★	★	★ ★	
๑๓	ทะเลพลาสติก : พื้นที่ชีวิต	วิดิทัศน์	๔๕.๐๕ นาที	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๑๔	น้ำมันรั่วลงทะเล ความเสียหายที่ ไม่ได้รับการชดเชย KEY MESSAGES	วิดิทัศน์	๘.๔๗ นาที	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๑๕	อ.ธรณ์ ชี้ยะทะเลปัญหาใหญ่ หลังโควิด	วิดิทัศน์	๓.๔๙ นาที	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๖	ทะเลไทย ผลประโยชน์ที่หายไป?	บทความ	-	★	★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๗	อุณหภูมิน้ำทะเลเกาะทะลุเพิ่ม เผื่อระวังปะการังฟอกขาว	บทความ	-	★	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	

เหมาะสมมากที่สุด

เหมาะสมมาก

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑๘	ปัญหาขยะใต้ท้องทะเล ๑ เรื่อง จริงผ่านจอ	วิดีโอ	๔.๔๒ น.	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๑๙	เปิดงานวิจัย "โลกร้อน" ทำ ปะการังฟอกขาวตาย ๑๔% ใน ๑๐ ปี TNN ข่าวเย็น ๐๕-๑๐- ๒๑	วิดีโอ	๖.๕๘ น.	★	★	★ ★	★	★ ★	★	★ ★	
๒๐	มลพิษจากขยะพลาสติกในทะเล เพิ่มขึ้น ๔ เท่า ในปี ๒๐๕๐ : ทัน โลก กับ ที่นี่ Thai PBS	วิดีโอ	๔.๐๐ น.	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
๒๑	ทส.กังวลขยะพลาสติกจาก Food delivery ล้น จนเป็นขยะ ทะเล กลับมาทำร้ายมนุษย์	บทความ	-	★	★ ★	★ ★	★	★ ★	★ ★	★ ★	
๒๒	แก้กีดเซาะชายฝั่ง - ไปได้ไกล กว่าโครงสร้างแข็ง ? : นักข่าว พลเมือง C-Site	วิดีโอ	๒๘.๓๗ น.	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๒๓	ภารกิจเฝ้าระวังการทำประมงผิด กฎหมายและการแก้ไขปัญหา แรงงานในภาคประมง	วิดีโอ	๘.๕๐ น.	✖	✖	★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๒๔	บทเรียนน้ำมันรั่วซ้ำๆ หายนะ ระบบนิเวศทางทะเล ต้อง ตระหนัก อย่าหละหลวม	บทความ	-	★ ★	★ ★	★ ★	★	★ ★	★	★ ★	
๒๕	ที่มาของกฎหมาย IUU เหตุผล ของใบเหลือง EU : ประมงไทย รายวัน	วิดิทัศน์	๑๐.๕๕ นาที	✖	✖	★	★	★ ★	★	★ ★	
๒๖	ประการังฟอกขาว วิกฤตใต้ท้อง ทะเลจากน้ำมันรั่ว TNN EARTH ๑๐-๐๒-๒๒	วิดิทัศน์	๒.๑๕ นาที	★	★	★ ★	★	★ ★	★	★ ★	
๒๗	เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย	วิดิทัศน์	๑.๕๕ นาที	★	★	★ ★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	

สื่อการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
เรื่องการพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

บทที่ ๔ การป้องกันการทุจริตอย่างมีส่วนร่วม

จำนวน ๑๗ สื่อ

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย						ประชาชน/ อปท.	QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช		
๑	Communication EP.๐๔ - เทคนิคการวางแผนการสื่อสาร	วิดีโอ	๑๖.๓๕ นาที	★	★	★	★	★ ★	★ ★ ★	★	
๒	ปูเสฉวน เลี้ยงได้หรือไม่ ที่นี้มี คำตอบ	บทความ	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๓	ดราม่ายูทูบเบอร์ดัง จับปูเสฉวนไป เลี้ยง นักอนุรักษ์กราบเท้าขอ ๑๕ ชีวิตคืน	บทความ	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๔	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศชายฝั่งทะเล	Infographic	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๕	สิ่งปิด-รื้อถอน "เกาะจิกรีสอร์ต" สร้างรูกำละเหว #ที่นี่ThaiPBS #ThaiPBS	วิดีโอ	๔.๓๐ นาที	★	★	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๖	จับแล้ว! สาวโพสต์ขายฟันพะยูน ๓ ชี๊ บนเฟซบุ๊ก	บทความ	-	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๗	Communication EP.๐๓ - เทคนิคการตอบคำถามที่ท้าทาย	วิดีโอ	๑๓.๔๒ นาที	★	★	★	★	★ ★	★ ★ ★	★	
๘	Communication EP.๐๒ - Effectiveness of Communication	วิดีโอ	๙.๕๕ นาที	✗	✗	★	★	★	★ ★	★	
๙	เตรียมดำเนินคดีผู้รุกราน ล้ำ ๕๘ ราย	วิดีโอ	๒.๑๕ นาที	✗	★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๑๐	อธิบดี ทช. เปิดแนวรุก สั่งการ เรืออินทรีสอดทะลวงจึกทะเล จับทุพริผ่านศูนย์อำนวยการ พิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง	บทความ	-	★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	
๑๑	Communication EP.๐๑ - Introduction to Communication	วิดีโอ	๙.๑๑ นาที	✗	✗	★	★	★	★ ★	★	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เวลา (นาที)	ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย							QR Code
				ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา	ทหาร/ ตำรวจ	วิทยากร ป.ช./เจ้าหน้าที่ รัฐและรัฐวิสาหกิจ	โค้ช	ประชาชน/ อปท.	
๑๒	ผู้ว่าฯ จันทบุรี สั่งรื้อ รีสอร์ท เกาะจิก รุกλάทะเล	วิดิทัศน์	๓.๔๙ นาที	★	★	★ ★	★	★ ★	★ ★	★ ★	
๑๓	สั่งรื้อรีสอร์ท ๑๓ แห่งบุกรุก พื้นที่ชายฝั่ง	วิดิทัศน์	๒.๑๘ นาที	★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๔	ชายหาดผืนสุดท้าย สะท้อน ปัญหากัดเซาะชายฝั่งแห่งชาติ	วิดิทัศน์	๓.๐๒ นาที	★	★	★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๕	ลาก่อน'มัลดีฟเมืองไทย' สั่งรื้อ' เกาะจิก รีสอร์ท'รุกรλάทะเล	บทความ	-	★	★	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๖	นักอนุรักษ์ค้านแนวคิดกำแพง กันคลื่นหาดชะอำ	วิดิทัศน์	๔.๐๘ นาที	★	★	★ ★	★	★ ★	★ ★	★ ★ ★	
๑๗	กำแพงกันคลื่น กับการแก้วิกฤต การกัดเซาะชายฝั่ง	วิดิทัศน์	๔.๒๓ นาที	★	★	★	★	★ ★	★	★ ★	

STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต

รศ.ดร.มาณี ไชยธีรานุวัตรศิริ
ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ และเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระราชพิธีบรมราชาภิเษกในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นับเป็นเวลา ๗๐ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชย์ ทรงมีพระราชปณิธานที่จะให้ประชาชนชาวไทยได้ประโยชน์และความสุขของอย่างทั่วถึงกันทั้งประเทศ โดย “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และทรงพระวิริยะอุตสาหะที่จะขจัดปัญหาต่าง ๆ อาทิ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรรม สังคม การศึกษา เป็นต้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยสามารถพึ่งพาตนเองอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแนวพระราชดำริหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ โดยมีใจความตอนหนึ่งว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้...” ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ราษฎรมานานกว่า ๔๐ ปี เพื่อให้ราษฎรสามารถดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเอง มีสติอยู่อย่างประมาณตนสามารถดำรงชีพปกติสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ องค์การสหประชาชาติ (United Nations :UN) โดยนายโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ(The Human Development Lifetime Achievement Award) เพื่อเทิดพระเกียรติเป็นกรณีพิเศษ ในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี โดยนายโคฟี อันนัน

ได้กล่าวสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นหลักการที่มุ่งเน้นการกลั่นกรองในการบริโภคเน้นความพอประมาณและการมีภูมิคุ้มกันในตัว สามารถต้านทานผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ "ทางสายกลาง" จึงเป็นการต่อยอดแนวทางที่สหประชาชาติที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (United Nations Development Programme : UNDP) ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดพิมพ์ในรายงานประจำปี ๒๐๐๗ เพื่อเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปยังประเทศสมาชิกกว่า ๑๕๐ ประเทศทั่วโลก

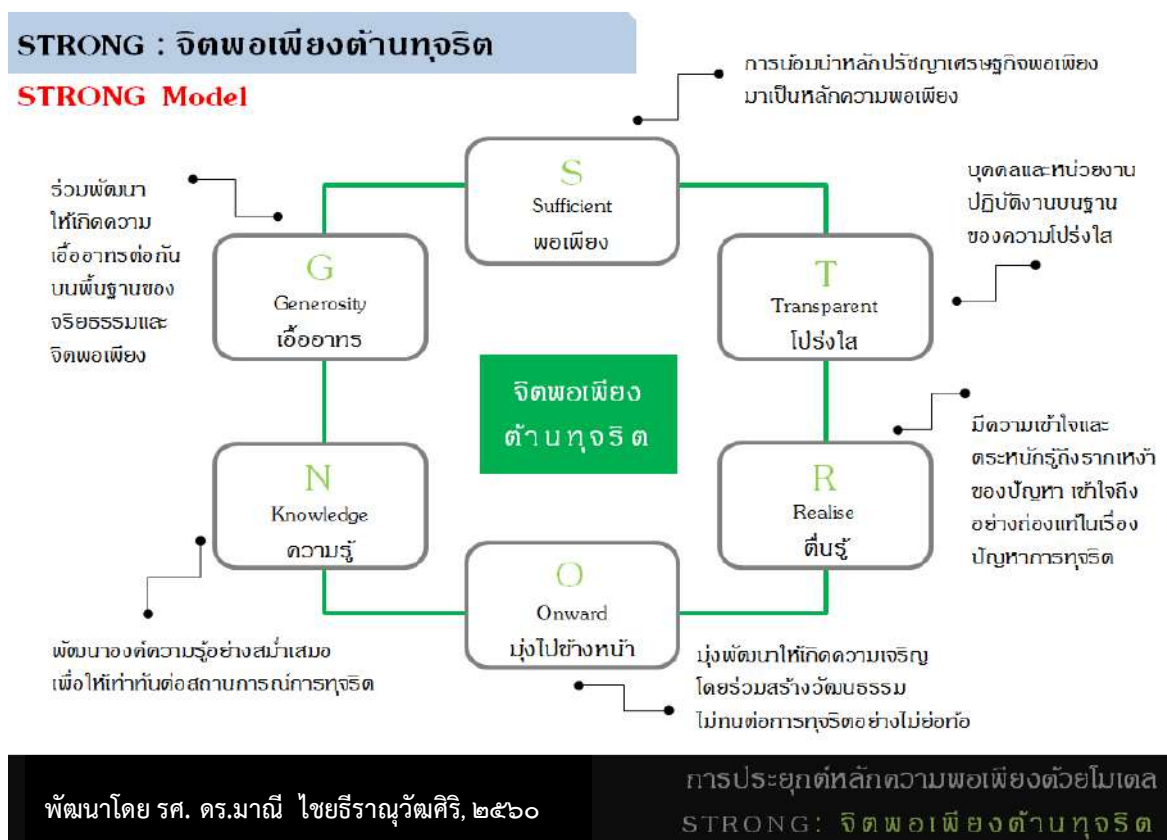
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในฐานะองค์กรหลักในการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance and Clean Thailand)” และพันธกิจหลักเพื่อสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากลผ่านยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน ได้แก่ สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต และยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย โดยเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ ๓ คือ ประเทศไทยมีค่าดัชนีรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) สูงกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๔

โครงการ “STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต” เป็นโครงการที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต อันมีกลยุทธ์ว่าด้วยเรื่องของการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลாதองศาเพื่อต้านทุจริต ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และเสริมสร้างพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต ซึ่งโครงการ “STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต” ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประกอบหลักการต่อต้านการทุจริตอื่น ๆ เพื่อสร้างฐานคิดจิตพอเพียงต่อต้านทุจริตให้เกิดขึ้นเป็นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล และประยุกต์หลักบูรณาการโมเดล “STRONG” (รศ.ดร. มาณี ไชยธีรานันต์ศิริ, ๒๕๖๐) อันประกอบด้วย พอเพียง (Sufficient: S) โปร่งใส (Transparent: T) ตื่นรู้ (Realise: R) มุ่งไปข้างหน้า (Onward: O) ความรู้ (Knowledge: N) และเอื้ออาทร (Generosity: G) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน โดยมีกระบวนการเผยแพร่หลักการ “STRONG” ไปสู่ชุมชนด้วยการสร้างโค้ช (coach) ที่มีความสามารถและทักษะเพื่อเป็นตัวแทนของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต และหลักการจิตพอเพียงด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนักรู้และเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการทุจริต อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเกิดค่านิยมต่อต้านทุจริตในสังคมไทย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นปีงบประมาณแรกที่มีการดำเนินโครงการ “STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต” ตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ ๙๐๔-๗๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ ได้มีการดำเนินโครงการนำร่องใน ๒๗ จังหวัด ใน ๙ ภาคของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อขับเคลื่อนโมเดล “STRONG” ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ขยายพื้นที่การดำเนินโครงการครอบคลุมทั้ง ๗๖ จังหวัด และ ๑ เขตปกครองท้องถิ่นพิเศษ (กรุงเทพมหานคร)

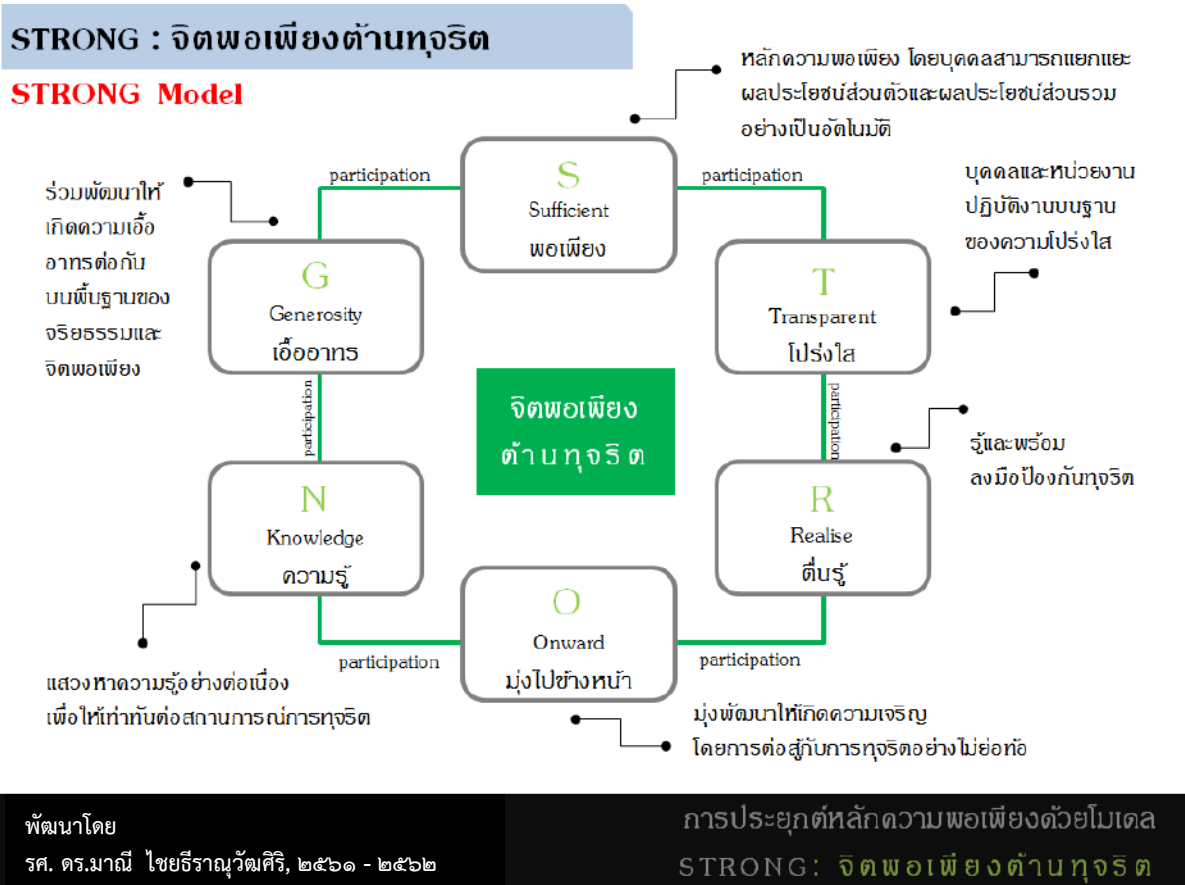
๑. โมเดล STRONG จิตพอเพียงด้านทุจริต

โมเดล STRONG เป็นการนำตัวอักษรแรกของศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายเชิงบวกจำนวน ๖ คำ มาประกอบเป็นคำศัพท์สื่อความหมายถึง “ความแข็งแกร่ง” ของบุคคลและองค์กรในการต่อต้านการทุจริต โดยมีความมุ่งหวังให้ชุมชนเกิดจิตพอเพียงด้านทุจริต ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยการประยุกต์ และบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับความรู้ การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม การตระหนักรู้และใส่ใจปัญหาการทุจริต และร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มีความเอื้ออาทรบน พื้นฐานของจริยธรรมและจิตพอเพียง ตลอดจนเกิดเครือข่ายชุมชนจิตพอเพียงด้านทุจริตและเป็นแกนนำสร้าง วัฒนธรรมไม่ทนต่อการทุจริต ซึ่งโมเดล STRONG ได้มีการสร้างและพัฒนาโดยรองศาสตราจารย์ ดร. ภาณุ ไซยธีราพันธุ์ศิริ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒ แสดงได้ดังแผนภาพที่ ๑ – ๒ ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ โมเดล STRONG – จิตพอเพียงด้านทุจริต ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

แผนภาพที่ ๒ โมเดล STRONG – จิตพอเพียงด้านทุจริต ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

จากแผนภาพข้างต้น สามารถอธิบายนิยามเชิงปฏิบัติการได้ดังนี้

(๑) พอเพียง (Sufficient: S)

คำนียามปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับประยุกต์เป็นหลักความพอเพียงในการทำงาน การดำรงชีวิต การพัฒนาตนเองและส่วนรวม รวมถึงการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน ความพอเพียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์แม้ว่าจะต่างกันตามพื้นฐาน แต่การตัดสินใจว่าความพอเพียงของตนเองต้องตั้งอยู่บนความมีเหตุผล รวมทั้งไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม ความพอเพียงดังกล่าวจึงเป็นภูมิคุ้มกันให้บุคคลนั้นไม่กระทำการทุจริต ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (knowledge) และการตื่นรู้ (realize)

คำนียามปี พ.ศ. ๒๕๖๒

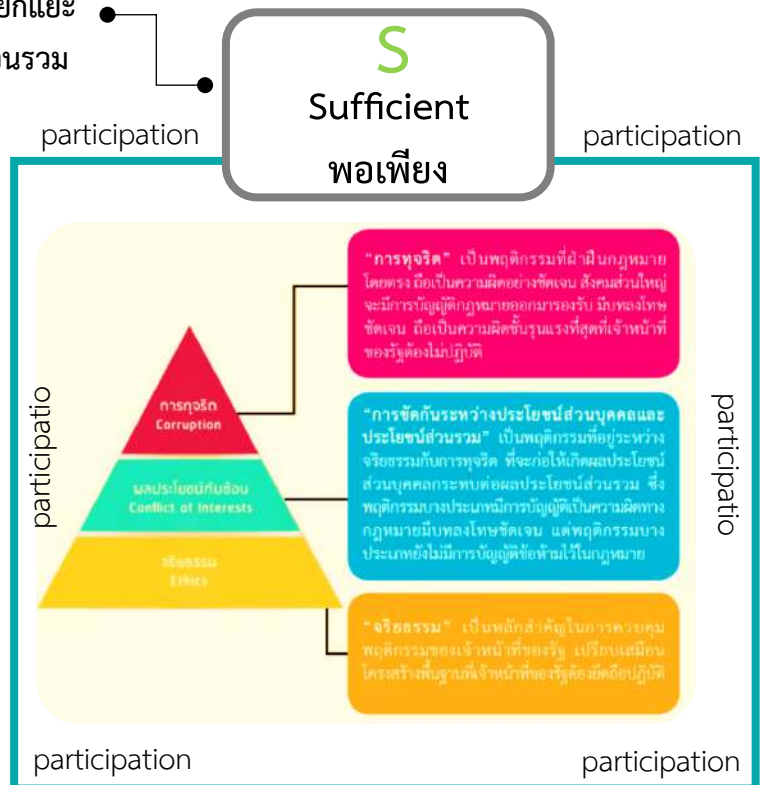
ความพอเพียงของปัจเจกบุคคล ย่อมที่ระดับที่แตกต่างกันตามวิถีคิด สภาพความพร้อมและความสามารถ รวมทั้งตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลและครอบครัว

กลไกหลัก คือ ปรับวิธีคิดที่แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นอัตโนมัติจะนำไปสู่จิตสำนึกที่พอเพียง ไม่กอบโกยผลประโยชน์โดยมิชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดบังรัฐ ไม่รับอามิสสินบนโดยมิต้องจำกัดขอบเขตของการประกอบอาชีพที่สุจริต สามารถหาทรัพย์สินเงินทองได้ตามความสามารถ ทั้งนี้ โดยไม่เดือดร้อนตนเองและผู้อื่น

STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต

หลักความพอเพียง โดยบุคคลสามารถแยกแยะ
ผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม
อย่างเป็นอัตโนมัติ

- 1 การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits)
- 2 การทำธุรกิจกับตนเอง (Self – dealing)
หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts)
- 3 การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะ
หรือหลังเกษียณ (Post – employment)
- 4 การทำงานพิเศษ
(Outside employment or moonlighting)
- 5 การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information)
- 6 การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
(Using your employer's property for private advantage)
- 7 การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์
ทางการเมือง (Pork – barreling)
- 8 การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง
(Nepotism)
- 9 การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ
หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (Influence)

พัฒนาโดย รศ. ดร.มาณี ไซยธีรานุวัฒน์ศิริ, ๒๕๖๒

(๒) โปร่งใส (Transparent: T)

ค่านิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนต้องปฏิบัติงานบนฐานของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงต้องมีและปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎหมายด้านความโปร่งใส ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (knowledge) และการตื่นรู้ (realize)

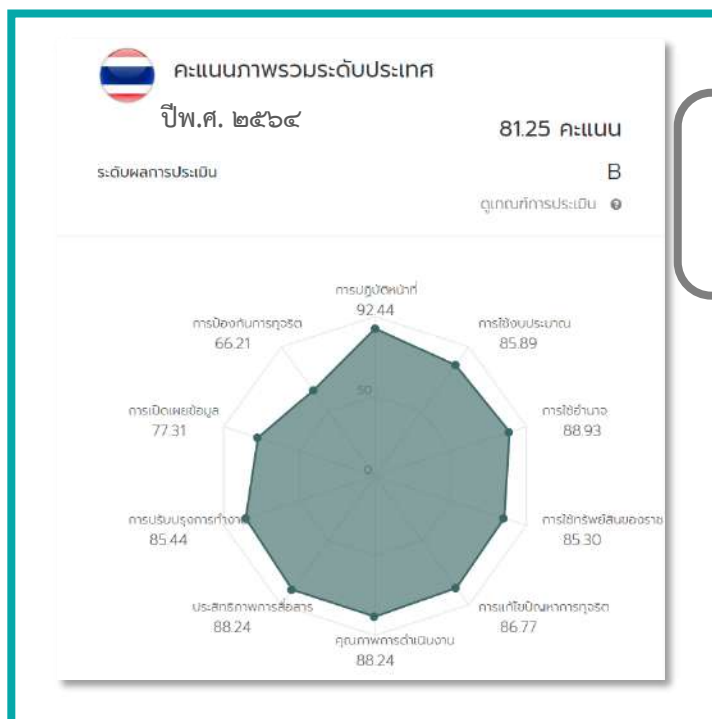
ค่านิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ความโปร่งใส ทำให้เห็นภาพหรือปรากฏการณ์ชัดเจน

กลไกหลัก คือ สร้างความรู้ความเข้าใจ และวิธีสังเกตเกี่ยวกับความโปร่งใสของโครงการต่าง ๆ

บุคคลและหน่วยงาน
ปฏิบัติงานบนฐานของ
ความโปร่งใส

T
Transparent
โปร่งใส

(๓) ตื่นรู้ (Realize: R)

คำนิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงรากเหง้าของปัญหาและภัยร้ายแรงของการทุจริตประทุติมิชอบภายในชุมชนและประเทศ ความตื่นรู้จะบังเกิดเมื่อได้พบเห็นสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการทุจริต ย่อมจะมีปฏิกิริยาเฝ้าระวังและไม่ยินยอมต่อการทุจริตในที่สุด ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (knowledge) เกี่ยวกับสถานการณ์ทุจริตที่เกิดขึ้น ความร้ายแรงและผลกระทบต่อระดับบุคคลและส่วนรวม

คำนิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๒

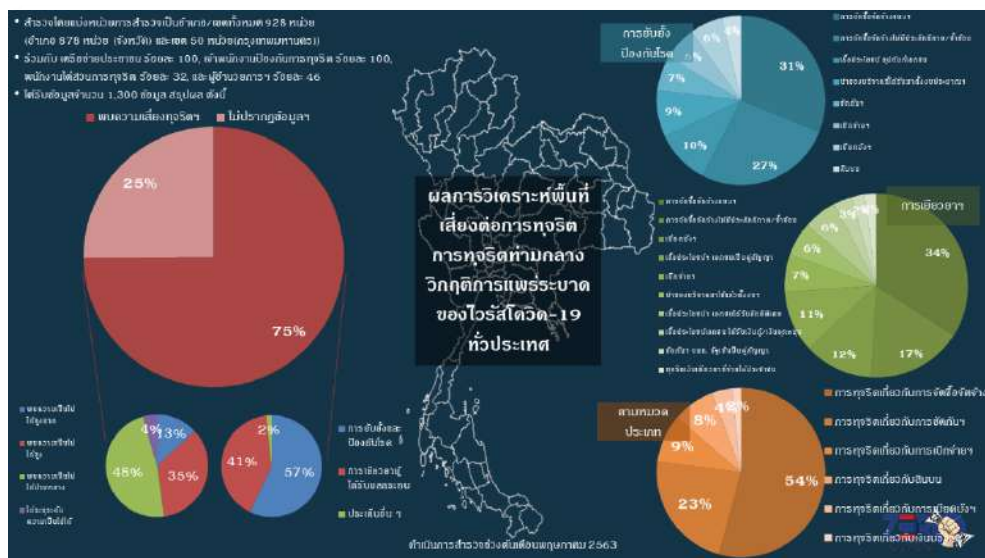
เมื่อบุคคลรู้พิษภัยของการทุจริต และไม่ทนที่จะเห็นการทุจริตเกิดขึ้น

กลไกหลัก การเรียนรู้สถานการณ์การทุจริตในพื้นที่ ในชุมชน หรือในกรณีที่ปรากฏการทุจริตขึ้น หรือกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นมาแล้วและมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

รู้และพร้อมลงมือ
ป้องกันทุจริต

R
Realise
ตื่นรู้

(๔) มุ่งไปข้างหน้า (Onward: O)

คำนิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนมุ่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนตนเองและส่วนรวม ให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนบนฐานความโปร่งใส ความพอเพียง และร่วมสร้างวัฒนธรรมสุจริตให้เกิดขึ้น อย่างไม่ย่อท้อ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจ (knowledge) ในประเด็นดังกล่าว

คำนิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๒

การไม่มีการทุจริตของภาครัฐ จะทำให้เงินภาษีถูกนำไปใช้ในการพัฒนาอย่างเต็มที่

กลไกหลัก คือ การป้องกันและการป้องปราม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังพื้นที่ ที่มีความเสี่ยง ในการทุจริต เช่น การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ หรือเฝ้าระวังโครงการให้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส

STRONG
จิตพอเพียงต้านทุจริต

(๕) ความรู้ (Knowledge: N)

คำนิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนต้องมีความรู้ความเข้าใจสามารถนำความรู้ไปใช้ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินได้อย่างถ่องแท้ในสถานการณ์การทุจริต ผลกระทบที่มีต่อตนเองและส่วนรวม ความพอเพียงด้านทุจริต การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการลด ทุจริตในระยะยาว รวมทั้งความอายไม่กล้าทำทุจริตและความไม่ทนเมื่อพบเห็นว่ามี การทุจริตเกิดขึ้น เพื่อ สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต

คำนิยามปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ความรู้ด้านต่าง ๆ มีความจำเป็นต่อการป้องกันและป้องปรามการทุจริต

กลไกหลัก คือ การให้ความรู้ในรูปแบบการฝึกอบรม หรือให้สื่อเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น

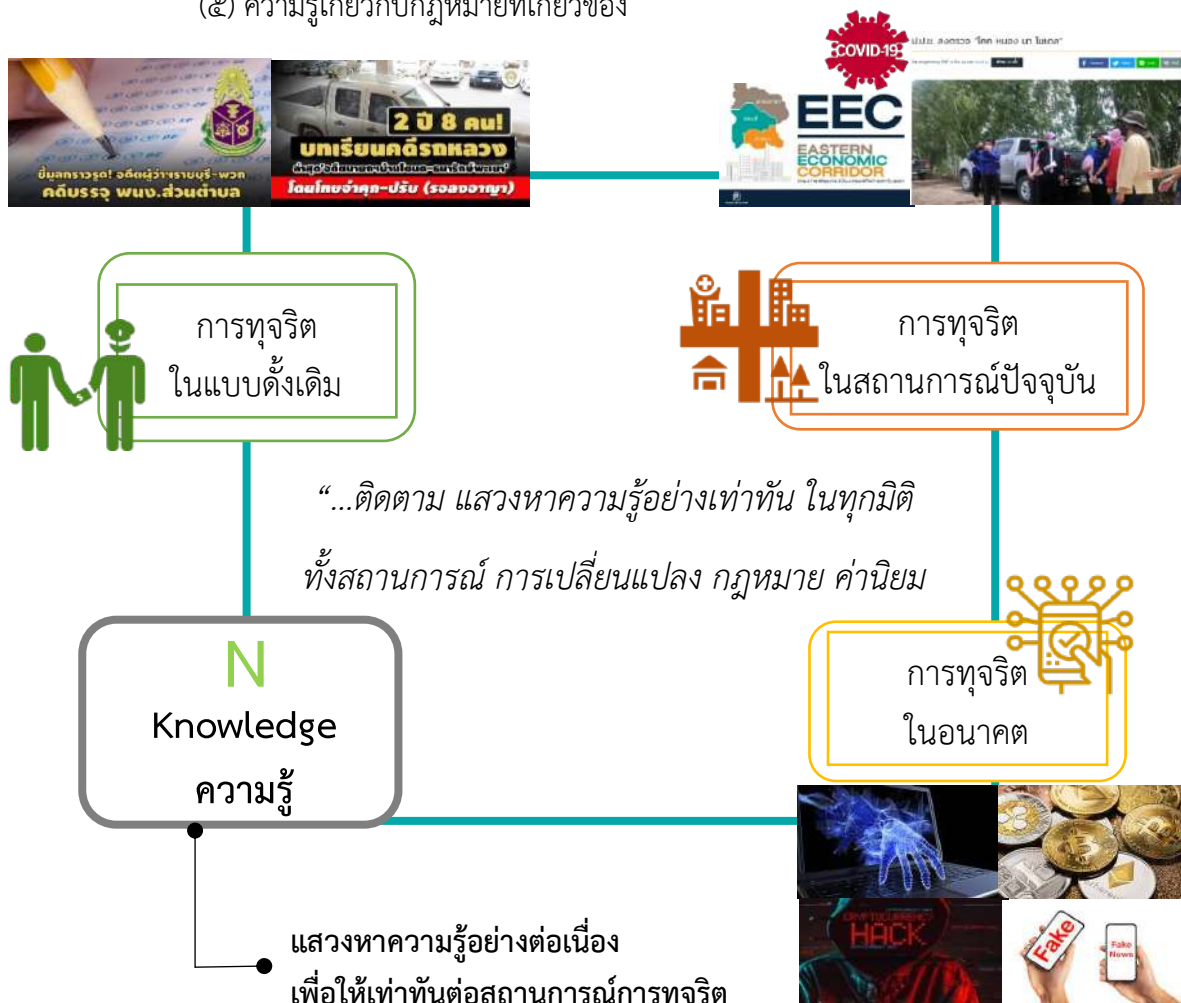
(๑) ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการทุจริตแบบต่าง ๆ ทั้งแบบสมัยอดีต แบบปัจจุบัน และแบบที่ อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

(๒) ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตในต่างประเทศ

(๓) วิธีการป้องกัน - ป้องปรามแบบต่าง ๆ

(๔) ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง

(๕) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๖) เอื้ออาทร (Generosity: G)

ค่านิยมปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

คนไทยมีความเอื้ออาทร มีเมตตา มีน้ำใจต่อกันบนพื้นฐานของจิตพอเพียงต่อด้านทุจริต ไม่เอื้อต่อการรับหรือการให้ผลประโยชน์ต่อพวกพ้อง

ค่านิยมปี พ.ศ. ๒๕๖๒

การพัฒนาสังคมไทยให้มีน้ำใจ โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน หรือหวังผลตอบแทน ในฐานะเพื่อนมนุษย์

กลไกหลัก กิจกรรมจิตอาสา ช่วยเหลือบุคคล ชุมชน/สังคมในยามวิกฤติ หรือการร่วมมือในการร่วมพัฒนาชุมชน

ร่วมพัฒนาให้เกิดความเอื้ออาทรต่อกัน
บนพื้นฐานของจริยธรรม และจิตพอเพียง

G

Generosity
เอื้ออาทร

“... เอื้ออาทร ไม่ใช่ อุปถัมภ์...”

“... เอื้ออาทรคือการให้บนพื้นฐานของ

“...แต่อุปถัมภ์ คือการเลือกช่วยเหลือกัน
โดยไม่สนจริยธรรมและกฎหมาย
เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ที่ต้องการ...”

“...สร้างสังคมที่น่าอยู่ ด้วยการเอื้ออาทร...”

“...มนุษย์เป็นสัตว์สังคม...”

จากนิยามข้างต้น STRONG: จิตพอเพียงด้านทุจริต จึงหมายถึง ผู้ที่มีความพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (S) มุ่งอนาคตที่เจริญทั้งตนเองและส่วนรวม (O) โดยใช้หลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ (T) พื้นฐานจิตใจมีมนุษยธรรมเอื้ออาทร ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ต่างตอบแทน (G) ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการดำรงชีวิตในทางที่ชอบ (N) แต่ตื่นรู้เรื่องภัยทุจริตที่ร้ายแรงส่งผลต่อสังคม รังเกียจการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งปวง ไม่ยอมทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ (R)

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการพัฒนาโมเดล STRONG โดยเพิ่มในเรื่องของการมีส่วนร่วม (Participation) อันเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนหลักการของโมเดล STRONG ไปสู่การป้องกันการทุจริตได้เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเผยแพร่หลักการของโมเดล STRONG สู่ชุมชนจะดำเนินการโดยสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และมีการคัดเลือกผู้แทน/ผู้นำชุมชนในจังหวัดที่มีเครือข่ายมีความสามารถและทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้มาอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโมเดล STRONG การนำไปประยุกต์ใช้ในการต่อต้านการทุจริต เช่น การคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต หลักการจิตพอเพียงด้วยวิธีการที่เหมาะสม เป็นต้น เพื่อให้ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นโค้ช (coach) ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักการของโมเดล STRONG และการต่อต้านการทุจริตให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน รวมถึงยังมีการจัดตั้งชมรม STRONG เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนักรู้ถึงเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการทุจริตและมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการทุจริต

๒. การพัฒนาโมเดล STRONG สู่ STRONGER – STRONGEST

จากการประยุกต์โมเดล STRONG ในการดำเนินโครงการ “STRONG – จิตพอเพียงด้านทุจริต” ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า สมาชิกชมรม STRONG ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ และผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจและนำหลักการของ โมเดล STRONG ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกรณีตัวอย่าง ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินโครงการ STRONG – จิตพอเพียงด้านทุจริตและการก่อตั้งชมรม STRONG อย่างเป็นรูปธรรมคือ จากการที่เพจเฟซบุ๊กชมรม STRONG – จิตพอเพียงด้านทุจริต จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำเสนอประเด็นการทุจริตอาหารกลางวัน โดยระบุข้อความว่า “ขนมจิ้นกับน้ำปลา คือ อาหารกลางวันเด็กของโรงเรียนบ้านท่าใหม่ อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี” พร้อมคลิปเป็นหลักฐานประกอบ ส่งผลให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมวงกว้างและนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิด รวมถึงได้มีการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแส การทุจริตอาหารกลางวันของโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ มากขึ้น โดยมีคุณครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแส (Watch and Voice) ดังเช่นการทุจริตอาหารกลางวันของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยนาท ที่คุณครูได้มีการร้องเรียนว่าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนอาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เนื่องจากมีการนำอาหารสำเร็จรูปมาปรุงเป็นอาหารกลางวันของนักเรียนเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย จึงนำไปสู่การตรวจสอบความผิดปกติโครงการอาหารกลางวัน และมีกระแสสังคมที่แสดงผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในการปกป้องผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่ได้รับผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่จากการมีคำสั่งย้ายไปช่วยราชการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จนกระทั่งคุณครูที่เป็นผู้แจ้งเบาะแสดำเนินการกลับไปที่โรงเรียนแห่งเดิมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจากกรณีทุจริตอาหารกลางวัน แสดงให้เห็นว่าทุกภาคส่วนในสังคมมีความตื่นรู้และมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ป้องกันการทุจริต ทั้งในบทบาทของผู้เฝ้าระวัง ผู้แจ้งเบาะแส และให้ความคุ้มครองปกป้องผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตจากความเป็นธรรมและอิทธิพลของผู้มีอำนาจ

นอกจากนี้ ตามหลักภาษาอังกฤษที่คำว่า “STRONG” มีการเปรียบเทียบขั้นกว่า (comparative) และขั้นสูงสุด (superlative) จึงมีการพัฒนาโมเดล STRONG สู่ STRONGER – STRONGEST เพื่อให้การดำเนินการกิจป้องกันการทุจริตนำประเทศไทยไปสู่การเป็น “ประเทศไทยใสสะอาด...ไทยทั้งชาติด้านทุจริต” อันเป็นวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยมีรายละเอียดดังนี้

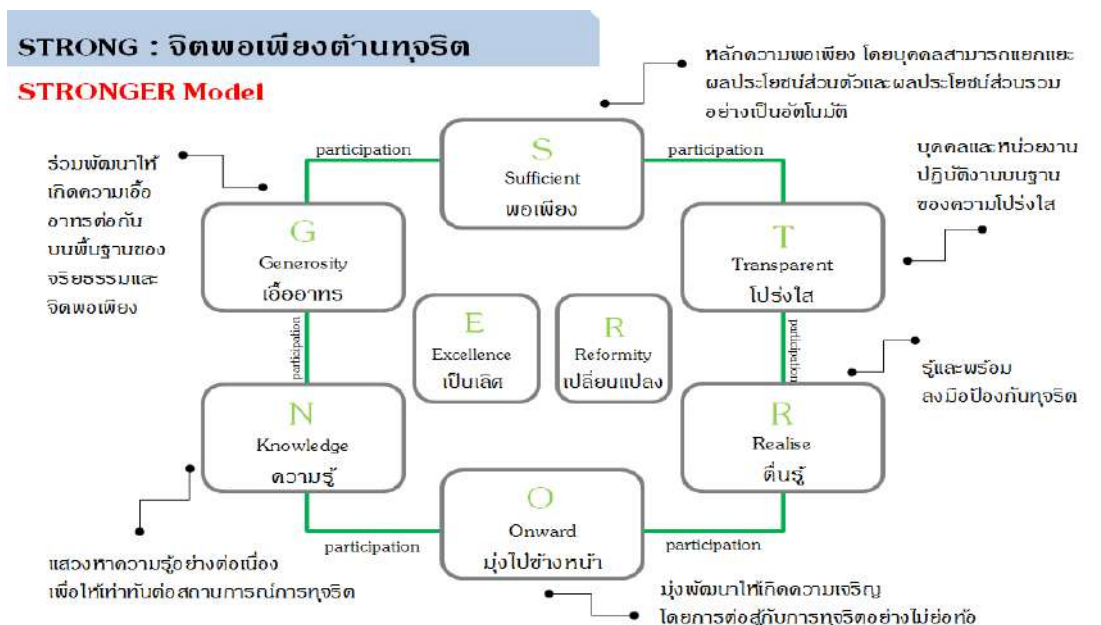

ที่มา : YouTube - STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต

๒.๑ โมเดล STRONGER

โมเดล STRONGER เป็นการพัฒนาไปสู่หลักการต่อต้านการทุจริตที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยได้เพิ่มนิยามเชิงปฏิบัติจากการตัวอักษรแรกของศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายเชิงบวกจำนวน ๒ คำ ได้แก่ ความเป็นเลิศ (Excellence: E) และการเปลี่ยนแปลง (Reformity: R) ซึ่งแสดงได้ดังแผนภาพที่ ๓

แผนภาพที่ ๓ โมเดล STRONGER

พัฒนาโดย
รศ. ดร.มานี ไชยธรรมานุวัฒน์, 2562

การประยุกต์หลักความพอเพียงด้วยโมเดล
STRONG: จิตพอเพียงต้านทุจริต

จากแผนภาพที่ ๓ สามารถอธิบายนิยามเชิงปฏิบัติการของคำว่า “เป็นเลิศ” (Excellence: E) และ “เปลี่ยนแปลง” (Reformity: R) ได้ดังนี้

(๑) เป็นเลิศ (Excellence: E)

ปัจเจกบุคคล องค์กร และชุมชนมุ่งความเป็นเลิศในการนำหลักของโมเดล STRONG ได้แก่ พอเพียง (Sufficient: S) โปร่งใส (Transparent: T) ตื่นรู้ (Realise: R) มุ่งไปข้างหน้า (Onward: O) ความรู้ (Knowledge: N) และเอื้ออาทร (Generosity: G) รวมถึงหลักการสำคัญของโมเดล STRONG คือ การมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและการแจ้งเบาะแสการทุจริต (Watch and Voice) ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันการทุจริตภายในองค์กรและการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

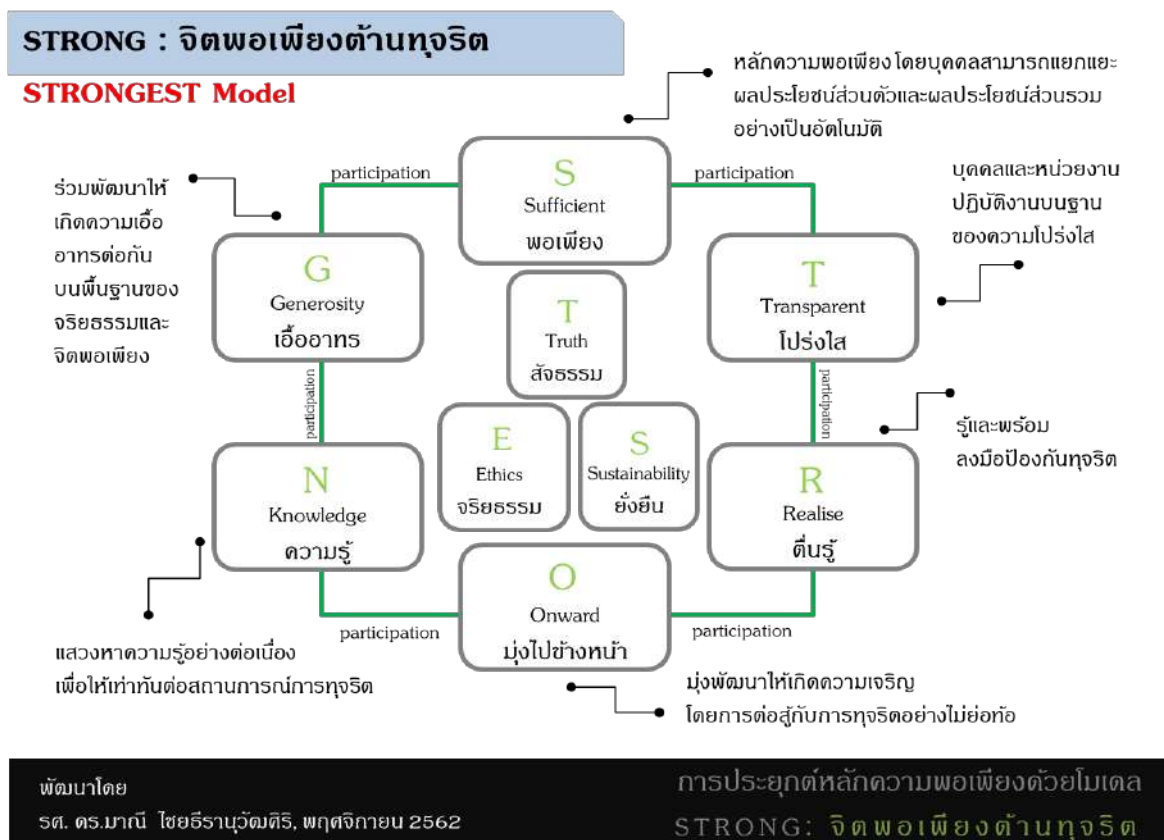
(๒) เปลี่ยนแปลง (Reformity: R)

ปัจเจกบุคคล องค์กร และชุมชนมุ่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนตนเองและองค์กรไปสู่การสร้างสรรค์ที่ไม่ทนต่อการทุจริตด้วยหลักความพอเพียง การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนตนมีการบริหารจัดการองค์กรและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างโปร่งใสเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ รวมถึงมีความตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริต มีการพัฒนาและบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เท่าทันการทุจริต โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์

๒.๒ โมเดล STRONGEST

โมเดล STRONGEST เป็นการพัฒนาไปสู่การป้องกันและต่อต้านการทุจริตด้วยความเข้มแข็งสูงสุด อันจะนำไปสู่สังคมที่มีความโปร่งใอย่างยั่งยืน โดยได้เพิ่มนิยามเชิงปฏิบัติการจากตัวอักษรแรกของศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายเชิงบวกจำนวน ๓ คำ ได้แก่ จริยธรรม (Ethics: E) ยั่งยืน (Sustainability: S) และ สัจธรรม (Truth: T) ซึ่งแสดงได้ดังแผนภาพที่ ๔

แผนภาพที่ ๔ โมเดล STRONGEST

จากแผนภาพที่ ๔ สามารถอธิบายนิยามเชิงปฏิบัติการของคำว่า จริยธรรม (Ethics: E) ยั่งยืน (Sustainability: S) และสัจธรรม (Trust: T) ได้ดังนี้

(๑) จริยธรรม (Ethics: E)

ปัจเจกบุคคล องค์กร และชุมชนเป็นผู้มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดำรงตนอย่างมีเหตุผล รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีการบังคับใช้ ประมวลจริยธรรม จรรยาบรรณ มาตรฐานทางคุณธรรม เพื่อให้การปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่รัฐและพนักงาน เอกชนอยู่บนฐานของความมีจริยธรรม

(๒) ยั่งยืน (Sustainability: S)

ปัจเจกบุคคล องค์กร และชุมชนเป็นผู้มีจริยธรรม และเป็นพลังสำคัญในการเฝ้าระวังและ แจ้งเบาะแสการทุจริต เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็น “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” อันเป็น วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

(๓) สัจธรรม (Trust: T)

ประเทศไทยมีผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนเป็นผู้มีจิตใจใสสะอาด บริสุทธิ์ เสียสละ และประพฤติดีงาม รวมถึงมีการครองงาน ครองคน และครองตนอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

๓. โมเดล STRONG กับมาตรการป้องกันการทุจริตของต่างประเทศ

การคิดค้นและพัฒนาโมเดล STRONG มีพื้นฐานมาจากการสังสมประสบการณ์ด้านการต่อต้าน การทุจริต โดยมีความมุ่งหมายที่จะสร้างกลไกและวิธีการในการขับเคลื่อนให้ป้องกันการทุจริตได้อย่างเป็น รูปธรรม รวมถึงในปัจจุบันนี้ องค์กรต่างประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันการทุจริตอย่างมาก เนื่องจากการยับยั้งไม่ให้การทุจริตเกิดขึ้นและเป็นแนวทางในการต่อต้านการทุจริตที่มีความยั่งยืนในระยะ ยาว จึงได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการป้องกันการทุจริตตามหลักการของโมเดล STRONG กับมาตรการ ป้องกันการทุจริตขององค์กรต่างประเทศ ๓ องค์กร ได้แก่ องค์กรสหประชาชาติ (United Nations: UN) องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB)

๓.๑ มาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรต่างประเทศ

(๑) องค์กรสหประชาชาติ (United Nations: UN)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption: UNCAC) ประกอบด้วย ๘ หมวด ได้แก่ บทบัญญัติทั่วไป มาตรการป้องกัน กำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย ความร่วมมือระหว่างประเทศ การติดตามทรัพย์สิน ความช่วยเหลือทางวิชาการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร กลไกในการปฏิบัติตามอนุสัญญา และบทบัญญัติ สุดท้าย

ในส่วนของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมาตรการป้องกันการทุจริตในหมวดที่ ๒ ข้อ ๕ - ๑๔ สามารถสรุปประเด็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตได้ดังนี้ (United Nations, ๒๐๐๓)

(๑.๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

การต่อต้านการทุจริตมีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของ สังคมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการ

มีส่วนร่วมของบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงควรมีการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้กำกับดูแลทางการเงิน

(๑.๒) ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ

การส่งเสริมให้มีความโปร่งใสในการดำเนินงานของทุกภาคส่วน เช่น การส่งเสริมความโปร่งใสในการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและการคัดเลือก/สรรหาบุคคลเข้ารับราชการ การส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารจัดการการคลังภาครัฐ การส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยรัฐต้องมีระบบรองรับที่ทำให้มั่นใจได้ว่าประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารปกครองภาครัฐและกระบวนการปฏิบัติงานในภาครัฐ เป็นต้น

(๑.๓) การเพิ่มพูนและเผยแพร่ความรู้

องค์กรต่อต้านการทุจริตควรมีการดำเนินการเพิ่มพูนและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตให้แก่ทุกภาคส่วน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาและวิธีการป้องกันการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงสนับสนุนการไม่ทนต่อการทุจริตในแผนการศึกษาซึ่งรวมถึงหลักสูตรของโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

(๑.๔) การป้องกันความขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนตน

ภาครัฐและองค์กรต่อต้านการทุจริตส่งเสริมให้มีการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนตน เช่น การกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับกิจการงานทางวิชาชีพของอดีตเจ้าหน้าที่รัฐ หรือการว่าจ้างเจ้าหน้าที่รัฐโดยภาคเอกชนภายหลังจากการลาออกหรือเกษียณอายุ เป็นต้น

(๑.๕) ความมีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต

รัฐต้องส่งเสริมความมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่รัฐ โดยการบังคับใช้จรรยาบรรณหรือมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมการปฏิบัติราชการอย่างถูกต้อง รวมถึงต้องมีการพิจารณานำโทษทางวินัยหรือมาตรการอื่นมาใช้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่ฝ่าฝืนจรรยาบรรณหรือมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม

(๖) ส่งเสริมให้สาธารณะตระหนักถึงอันตรายของการทุจริต

ภาครัฐและองค์กรต่อต้านการทุจริตต้องมีการให้ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้สาธารณชนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับความมีอยู่ สาเหตุ ความร้ายแรง และภัยคุกคามที่เกิดจากการทุจริตมากขึ้น

(๒) องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD)

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) เป็นหนึ่งในองค์กรระหว่างประเทศที่มีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยการดำเนินการของ OECD จะครอบคลุมถึงการป้องกันและปราบปรามการให้สินบน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และการจัดการทุจริตในภาครัฐ รวมถึงได้มีการศึกษารูปแบบเฉพาะขององค์กรต่อต้านการทุจริต ซึ่งภารกิจหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้การต่อต้านการทุจริตประสบผลสำเร็จได้ คือ การป้องกันการทุจริต โดยสามารถสรุปมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริต ได้ดังนี้ (Organization for Economic Co-operation and Development, ๒๐๐๘)

(๒.๑) การพัฒนาการศึกษาวิจัยและนโยบายป้องกันการทุจริต

การศึกษาวิจัยรูปแบบ แนวโน้ม และความระดับความรุนแรงของการทุจริตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อพัฒนานโยบายและมาตรการป้องกันการทุจริตได้อย่างเท่าทันพลวัตรของการทุจริตเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประสบผลสำเร็จในการต่อต้านการทุจริต

(๒.๒) การป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ

การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีจริยธรรม การบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อเป็นมาตรการพิเศษ และมีมาตรการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามนับได้ว่าเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจริยธรรม รวมถึงควรมีการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตนจากการปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมให้มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ

(๒.๓) การส่งเสริมศึกษาและความตระหนักรู้

องค์กรต่อต้านการทุจริตควรมีการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรการศึกษาในการต่อต้านการทุจริตเพื่อนำไปปรับใช้ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และมีโครงการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ทุกภาคส่วนให้ตระหนักถึงอันตรายของการทุจริตและเสริมสร้างความรู้ในการป้องกันการทุจริตโดยสร้างความร่วมมือกับสื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน (Non Governmental Organizations: NGOs) ภาคธุรกิจ และภาครัฐในการร่วมดำเนินโครงการ

(๒.๔) การส่งเสริมความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการป้องกันการทุจริต

การป้องกันการทุจริต ไม่มีองค์กรใดสามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง ดังนั้นการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในระดับต่าง ๆ ทั้งการสร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานภายในประเทศ ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และประชาชน จะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การป้องกันการทุจริตมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๒.๕) การพัฒนาบุคลากร

นอกจากการดำเนินมาตรการป้องกันการทุจริตแล้ว การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้วยการอบรมให้มีความรู้เท่าทันกับพลวัตรของการทุจริตจะเป็นปัจจัยประการสำคัญที่ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นองค์กรต่อต้านการทุจริตควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรด้านป้องกันการทุจริตเพื่อให้การป้องกันการทุจริตบรรลุผลสำเร็จได้อย่างสูงสุด

(๓) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB)

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้มีความร่วมมือกับองค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ในการเสนอแนวทางป้องกันการทุจริตแบบองค์รวม (Holistic Approach) ซึ่งประกอบด้วยเสาหลัก ๓ ประการ ดังนี้ (เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และคณะ, ๒๕๕๐)

(๓.๑) การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีคุณภาพและโปร่งใส ประกอบด้วย

๑) การสร้างเกียรติภูมิในอาชีพข้าราชการ รวมถึงกำหนดค่าตอบแทนที่เพียงพอ มีระบบการเลื่อนขั้นที่โปร่งใส มีระบบตรวจสอบการใช้อำนาจดุลพินิจของข้าราชการ มีระบบสับเปลี่ยนงานข้าราชการเป็นระยะเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลประโยชน์ที่ยึดติดกับตำแหน่ง

๒) การมีประมวลจริยธรรมที่มีบทบัญญัติในประเด็นที่เกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และมีการวางระบบการติดต่อกันระหว่างข้าราชการและนักธุรกิจ เพื่อไม่ให้ข้าราชการมีอิทธิพลและสามารถเรียกรับผลประโยชน์ได้

๓) มีระบบการตรวจสอบความโปร่งใส ซึ่งรวมถึงมีระบบการคลังที่โปร่งใส มีกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันทางการเงินที่ได้มาตรฐานสากล มีกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ มีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโปร่งใส ระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและลดขั้นตอนในระบอบราชการ

(๓.๒) การสร้างค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ประกอบด้วย

๑) กระบวนการป้องกัน สืบสวน และลงโทษผู้กระทำความทุจริต ซึ่งรวมถึงการมีระบบกฎหมายที่จัดการกับการให้สินบน การมีหน่วยงานหรือกลไกจัดการกับการฟอกเงิน การมีระบบตรวจสอบการ

ให้สินบน เพิ่มศักยภาพให้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ และเพิ่มประสิทธิภาพของการร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการปกป้องผู้แจ้งเบาะแส

๒) การส่งเสริมความรับผิดชอบของบริษัท ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนให้เกิดบริษัทภิบาลและพัฒนาแนวทางปฏิบัติในแต่ละบริษัท การมีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับการติดสินบนของเอกชน การปรับแก้กฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง การทำสัญญากับภาคเอกชน หรือการให้สัมปทานที่มีความโปร่งใสมากขึ้น

(๓.๓) การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ประกอบด้วย

๑) การกระตุ้นให้มีการถกเถียงเรื่องการทุจริตในเวทีสาธารณะ ซึ่งรวมถึงโครงการสร้างความตระหนักในระดับต่าง ๆ การสนับสนุนบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน การปรับระบบการศึกษาเพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต

๒) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาธารณะและสื่อ ซึ่งรวมถึงการกำหนดให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานต่อสาธารณะถึงผลการดำเนินงานทั้งเรื่องการป้องกัน ปรามปราม สนับสนุน และการให้สิทธิประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั้งหมดของภาครัฐ และการทำให้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารเกิดผลขึ้นจริงในทางปฏิบัติ

๓) การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งรวมถึงการปกป้องผู้แจ้งเบาะแส การระดมการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรอื่น ๆ

จากการศึกษามาตรการป้องกันการทุจริตขององค์การสหประชาชาติ (UN) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (UNCAC) องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) สามารถสรุปประเด็นมาตรการการป้องกันการทุจริตได้ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ มาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรระหว่างประเทศ

ประเด็น	หน่วยงาน		
	องค์การสหประชาชาติ (UN)	องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD)	ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB)
๑. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	√	√	√
๒. ความโปร่งใส ตรวจสอบได้	√	√	√
๓. การสร้างองค์ความรู้ในการป้องกันการทุจริต	√	√	√
๔. การป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตน	√	√	√
๕. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐตามประมวลจริยธรรม	√	√	√
๖. การส่งเสริมให้สาธารณะตระหนักถึงอันตรายของการทุจริต	√	√	√
๗. การพัฒนาการศึกษาวิจัยและนโยบายป้องกันการทุจริต		√	
๘. การพัฒนาให้ความรู้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านป้องกันการทุจริต		√	

๒.๒ เปรียบเทียบโมเดล STRONG กับมาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรต่างประเทศ

จากการศึกษาสาระสำคัญของโมเดล STRONG และมาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรต่างประเทศ ๓ องค์กร ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ (UN) องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) พบว่า นิยามเชิงปฏิบัติการของโมเดล STRONG มีความสอดคล้องกับมาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรต่างประเทศ ซึ่งแสดงได้ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบมาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรระหว่างประเทศกับโมเดล STRONG

ประเด็น	โมเดล STRONG					
	พอเพียง (S)	โปร่งใส (T)	ตระหนักรู้ (R)	มุ่งไป ข้างหน้า (O)	ความรู้ (N)	เอื้อเพื่อ (G)
๑. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	√	√	√	√	√	√
๒. ความโปร่งใส ตรวจสอบได้		√				
๓. การสร้างองค์ความรู้ในการป้องกันการทุจริต					√	
๔. การป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตน	√					
๕. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐตามประมวลจริยธรรม		√				
๖. การส่งเสริมให้สาธารณะตระหนักถึงอันตรายของการทุจริต			√			
๗. การพัฒนาการศึกษาวิจัยและนโยบายป้องกันการทุจริต			√	√	√	
๘. การพัฒนาให้ความรู้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านป้องกันการทุจริต					√	

เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบมาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริตทั้ง ๓ องค์กรกับโมเดล STRONG พบว่า โมเดล STRONG มีนิยามเชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรระหว่างประเทศ ทั้งในประเด็นการส่งเสริมความโปร่งใสตรวจสอบได้ การสร้างองค์ความรู้ในการป้องกันการทุจริต การป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ การส่งเสริมให้สาธารณะตระหนักถึงอันตรายของการทุจริต การพัฒนาการศึกษาวิจัยและนโยบายป้องกันการทุจริต และการพัฒนาให้ความรู้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านป้องกันการทุจริต ซึ่งตัวอักษรตัว “T” และตัว “R” ในโมเดล STRONG สามารถสอดคล้องได้กับมาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรระหว่างประเทศได้ถึง ๒ ประเด็น กล่าวคือ “T” คือ ความโปร่งใส เป็นหลักการในการส่งเสริมความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ ในส่วนของตัวอักษร “R” คือ ความตระหนักรู้ เป็นหลักการในการส่งเสริมให้สาธารณะตระหนักถึงอันตรายของการทุจริตและพัฒนาการศึกษาวิจัยและนโยบายป้องกันการทุจริต และในส่วนของความร่วมมือ (Participation) แม้จะไม่มีนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวอักษรในโมเดล STRONG ที่มีความสอดคล้องหรือมีความหมายที่ตรงกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการต่อต้านการทุจริต แต่เมื่อพิจารณาแผนภาพของโมเดล STRONG จะพบว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมโยงหลักการของโมเดล STRONG ทั้ง ๖ ประการ กล่าวคือ

การประสบความสำเร็จในการป้องกันการทุจริตเชิงรุกด้วยการเสริมสร้างให้บุคคลและชุมชนมีจิตพอเพียงต่อต้านทุจริตด้วยโมเดล STRONG ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญของโมเดล STRONG ได้นั้น เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจะเห็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้จากกระบวนการดำเนินโครงการ “STRONG – จิตพอเพียงต้านทุจริต” ที่มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโมเดล STRONG ไปสู่ชุมชนและการจัดตั้งชมรม STRONG เพื่อผลักดันให้มีการนำหลักการของโมเดล STRONG ไปสู่การปฏิบัติในการป้องกันการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม

ที่มา : <https://www.chorsaard.or.th>

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินโครงการ STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ขยายพื้นที่การดำเนินโครงการครอบคลุมทั้ง ๗๖ จังหวัด และ ๑ เขตปกครองท้องถิ่นพิเศษ (กรุงเทพมหานคร) การดำเนินโครงการดังกล่าวได้นำโมเดล STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริตไปขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการจัดตั้งชมรม STRONG ในทุกจังหวัดเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมเป็นผู้จับตามองและแจ้งเบาะแสการทุจริต (Watch and Voice) โดยในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนาต่อยอดโมเดล STRONG เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นกลไก ในการขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้เพิ่มคำว่า “การมีส่วนร่วม” (Participation) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนหลักการของโมเดล STRONG ไปสู่การป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงได้มีการพัฒนาโมเดลไปสู่การเป็น STRONGER และ STRONGEST เพื่อให้การป้องกันและการต่อต้านการทุจริตประสบความสำเร็จอย่างสูงสุดและมีความเป็นสังขธรรม

นอกจากนี้ จากการศึกษามาตรการป้องกันการทุจริตขององค์กรระหว่างประเทศ ๓ องค์กร ได้แก่ องค์กรสหประชาชาติ (UN) องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) พบว่า มีมาตรการป้องกันการทุจริตที่องค์กรระหว่างประเทศให้ความสำคัญ ๘ ประการ ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ (๒) ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (๓) การสร้างองค์ความรู้ในการป้องกันการทุจริต (๔) การป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตน (๕) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐตามประมวลจริยธรรม (๖) การส่งเสริมให้สาธารณะตระหนักถึงอันตรายของการทุจริต (๗) การพัฒนาการศึกษาวิจัยและนโยบายป้องกันการทุจริต และ (๘) การพัฒนาให้ความรู้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านป้องกันการทุจริต มีความสอดคล้องกับแนวทางการป้องกันการทุจริตและนิยามเชิงปฏิบัติการของโมเดล STRONG โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนโมเดล STRONG ให้ไปสู่โมเดล STRONGER และโมเดล STRONGEST ให้เป็นรูปธรรมได้

คำสั่งคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ที่ ๑ / ๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการ ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้สำนักงานด้านการทุจริตศึกษา มีหน้าที่และอำนาจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาหลากหลายรูปแบบบนฐานความจำเป็นและความสำคัญร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และเพื่อให้การสร้างและพัฒนาหลักสูตร รวมถึงขับเคลื่อนหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา นำสู่การบรรลุกับเป้าหมายตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อ ๙ ของระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับมติคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (คณะกรรมการ สปท.) จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. นายณรงค์ รัฐอมฤต	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.มานี ไชยธีรานุวัตรศิริ	รองประธานอนุกรรมการ
๓. เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้แทน
ที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย	อนุกรรมการ
๔. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๕. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๖. พลตำรวจโท ไกรบุญ ทรวดทรง	อนุกรรมการ
๗. ศาสตราจารย์ ดร.เชษฐพงษ์ เมฆสัมพันธ์	อนุกรรมการ
๘. ดร.ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์ ดร.นาฏสุตา ภูมิจำนงค์	อนุกรรมการ
๑๐. ดร.พิรุณ สัยยะสิทธิ์พานิช	อนุกรรมการ
๑๑. ดร.ภูธร จันทะหงส์ ปทุมจารีสรัง	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ยวนะเดมีย์	อนุกรรมการ

/๑๓. ดร.วิจารณ์ ...

๑๓. ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา	อนุกรรมการ
๑๔. นายวิสุทธิ์ ดันตินันท์	อนุกรรมการ
๑๕. พันตำรวจโท สิริพงษ์ ศรีตุลา	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ สงค์ประชา	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยัน ธัญกิจจานุกิจ	อนุกรรมการ
๑๘. นางอำนวยพร ชลดำรงกุล	อนุกรรมการ
๑๙. นายหิรัญย์เศรษฐ์ เทียวประยูร	อนุกรรมการ
๒๐. นางสาวลลิตา โกชนพันธ์	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการสำนักได้สวนคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบูรณาการความร่วมมือด้านทุจริต	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการสำนักเฝ้าระวังและประเมินสภาพการณ์ทุจริต	อนุกรรมการ
๒๔. ผู้อำนวยการสำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม	อนุกรรมการ
๒๕. ผู้อำนวยการสำนักการขัดกันแห่งผลประโยชน์	อนุกรรมการ
๒๖. ผู้อำนวยการสำนักด้านทุจริตศึกษา	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๒๗. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามด้านทุจริตศึกษา ๑	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘. นางสาวอุษา ชาวอุบล	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙. นายภูมิภากร ภูมิวัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐. นายณัฐปกรณ์ ประเสริฐสุข	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะอนุกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้ และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา
๒. กำหนดแนวทาง และขอบเขตในการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนการปฏิรูปประเทศ
๓. พิจารณายกร่างและจัดสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา โดยกำหนด โครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จุดประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาสาระ จัดระเบียบ/ลำดับของเนื้อหาสาระ วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
๔. พิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการยกร่างสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ด้านทุจริตศึกษา เพื่อให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ พร้อมทั้งนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาให้ความเห็นชอบ
๕. กำหนดแผนหรือแนวทางการนำหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษาไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๖. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

/๗. ปฏิบัติงาน ...

๗. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ สปท. มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๕

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕

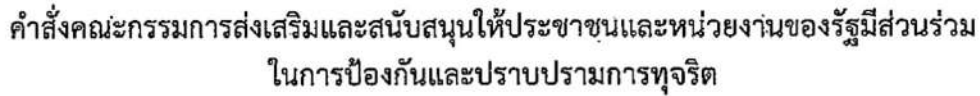
พลตำรวจเอก

(วัชรพล ประสารราชกิจ)

ประธานกรรมการ ป.ป.ช.

ในฐานะประธานกรรมการ สปท.

ที่ ๕ / ๒๕๖๕

เรื่อง เพื่อบริหารจัดการโครงการในคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริศึกษา
พ.ศ. ๒๕๖๕

ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ นั้น

เพื่อให้การสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ บรรลุตามวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อ ๙ ของระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับมติคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๕ จึงเพิ่มเติมองค์ประกอบในคณะอนุกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังนี้

๑. อธิบัตติกรรมปาโม้ หรือผู้แทน อนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๕

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

พลตำรวจเอก

[Signature]

(วัชรพล ประสารราชกิจ)

ประธานกรรมการ ป.ป.ช.

ในฐานะประธานกรรมการ สปท.

คำสั่งคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่ ๑ /๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

ตามคำสั่งคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่ ๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ นั้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๖ ของคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ประกอบกับมติคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ คณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทฤษฎีศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีองค์ประกอบหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.มานี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๒. ผู้อำนวยการสำนักด้านทฤษฎีศึกษา	ประธานคณะทำงาน
๓. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามด้านทฤษฎีศึกษา ๒	คณะทำงาน
๔. นายกนต์ธร บัวงาม	คณะทำงาน
๕. นางสาวขวัญชนก พิษจันทร์	คณะทำงาน
๖. นายขวัญชัย ชินวงศ์	คณะทำงาน
๗. นางสาวชนิดา อาคมวัฒนะ	คณะทำงาน
๘. นายณัฐกรณ์ ประเสริฐสุข	คณะทำงาน
๙. นายธนะรัชต์ ศรีเพชร	คณะทำงาน
๑๐. นายนราธิป ศรีพลกรัง	คณะทำงาน
๑๑. นางสาวนพพรช ภูมิอภิรดี	คณะทำงาน
๑๒. นางสาวนันทยา นามวงศ์	คณะทำงาน
๑๓. นายนรินทร์ ทองดี	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวปารวี อีระกุล	คณะทำงาน
๑๕. นางสาวปัญชร จิตอุดมธรรม	คณะทำงาน
๑๖. นายพัฒนโชติ ช้วนรักธรรม	คณะทำงาน
๑๗. นายภูวิศ สุดแสง	คณะทำงาน
๑๘. นายภัทรพล กิจประยูร	คณะทำงาน
๑๙. นายศุภสิทธิ์ รักไทยดี	คณะทำงาน

๒๐. นางสาว

๒๐. นางสาวสายธาร อินทฤทธิ์	คณะทำงาน
๒๑. นายโสรัตน์ ชันดี	คณะทำงาน
๒๒. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามด้านทุจริตศึกษา ๑	คณะทำงานและเลขานุการ
๒๓. นางสาวอุษา ขาวอุบล	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นายภูมิภากร ภูมิวัฒน์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๕. นางสาววิศรา ควรชัยตระกูล	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๖. นางสาวอัจฉรา พญาวงษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. นายบุญญฤทธิ์ ชัยมาลา	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะทำงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. รวบรวม ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา

๒. ยกร่างชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

๓. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายณรงค์ รัฐอมฤต)

ประธานอนุกรรมการสร้างและพัฒนาชุดหลักสูตรและ
สื่อการเรียนรู้ด้านทุจริตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

... เพราะ “**คนไทยทุกคน**เปรียบเสมือนกลไกสำคัญ
ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”
จึงเป็นภารกิจของ**คนไทยทุกคน**
ที่จะไม่ยอมจำนนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ...

ทะเลไทย
เป็นของ **คนไทยทุกคน**

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เลขที่ ๓๖๑ ถนนนนทบุรี ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๒๘ ๔๘๐๐ สายด่วน ป.ป.ช. ๑๒๐๕
www.nacc.go.th